

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04320

DEKLAMATOR

Leib Kvitko

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

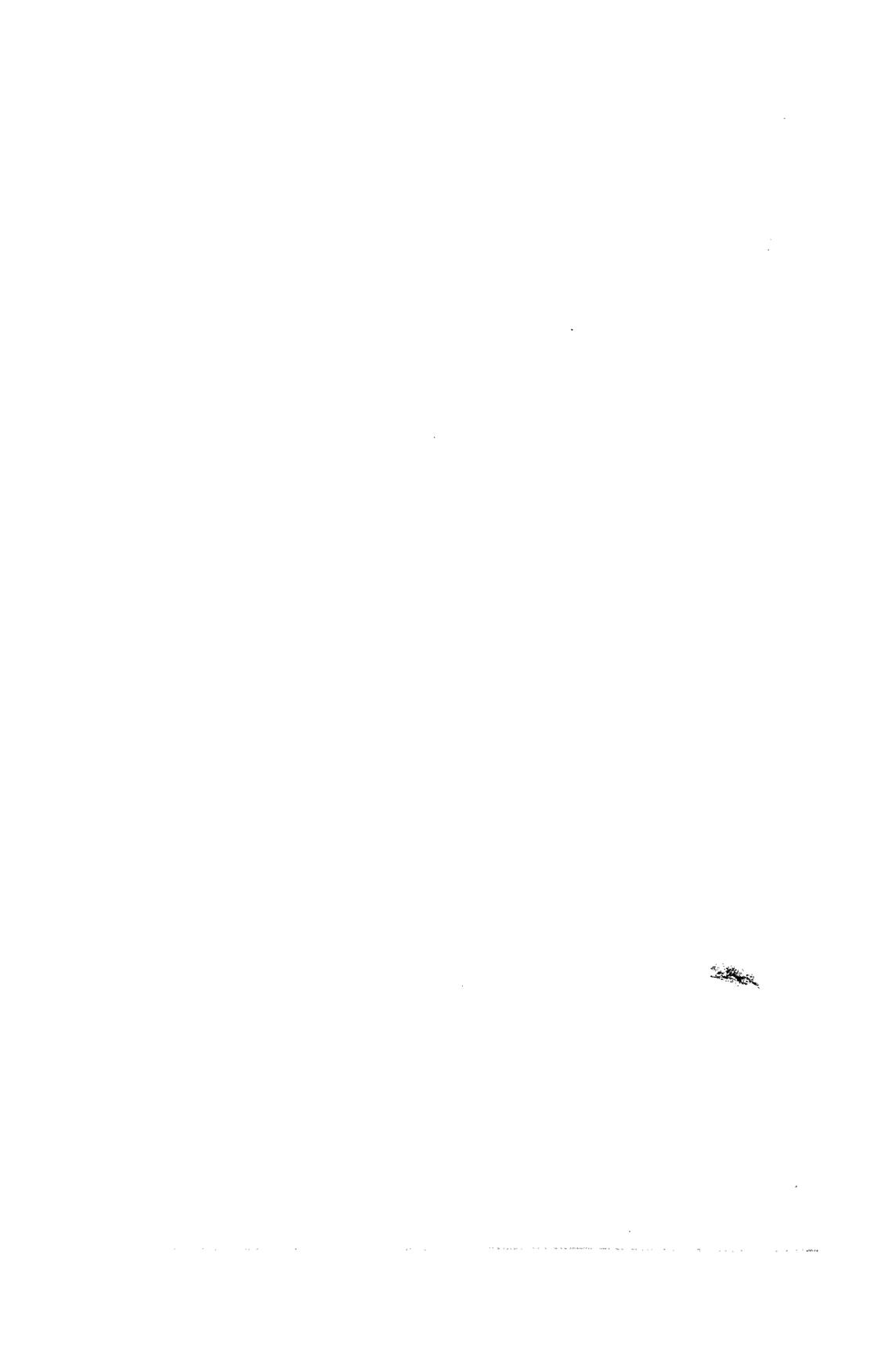
The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

11
12
13
14
15

ד ע ק ל א מ א ט אָ ר

צונויפגעשטעלט
ל. קוויטקאָ
רעדאקציע:
ה. קאוואקעוויטש

צענטרפארלאג — נארקאוו

„Бібліографічний опис цього видання вмі-
щено в „Літопису Українського Друку“,
„Картковому репертуарі“ та інших покаж-
чиках Української Книжкової Палати“.

טרעסט „כאַרקאָוו־דרוק“
1-טע מעלזכע־דרוקעריי
„קאַמוניסט“ פּוּשק, 31.

אוקרהויפטליט נ. 1534
באַשטעלונג נומ. 6769
טיראזש 3000 עקזעמפּל.

א פאר ווערטער

די אַקטיאָבר-רעוואָלוציע האָט צעבונדן קוואַלן שפּערישע קויכעס באַ אַלע פעלקער פון ראַטנפאַרבאַנד. אונזער גאַנץ לאַנד איז באַדעקט מיט אַ נעץ פון אויפקלער-אַנשטאַלען. טויזנט-טער קלובן, לייענהייזער, דאָרפס-הייזער זיינען צעוואָרפן איבערן גאַנצן לאַנד. אַהין גייען די אַרבעטער לערנען זיך בויען אונזער נייעם סאָציאַליסטישן שטייגער.

ס'האָט זיך אויך צעוואַקסן די נעץ פון יידישע קולטור-און אויפקלער-אַנשטאַלען. די יידישע אַרבעטער-מאַסן האָבן באַ-קומען די מעגלעכקייט צו באַפרידיקן זייערע קולטור-באַדערפע-נישן אף זייער מוטער-שפראַך און צוזאַמען מיט די איבעריקע אַרבעטער בויען אונזער צוקינפטיקן אינטערנאַציאָנאַלן צוואַ-מענלעכן.

אונזערע קלובן און לייענהייזער גייטיקן זיך שוין לאַנג אין אַ דעקלאַמאַטאָר, וועלכער זאָל זיין צוגעפאַסט צו דער קלוב-אַרבעט, און מיר פרוואוון זיך דאָס איצט געבן. אויב מע זאָל נישט רעכענען די זאַמלונג „מוט“, איז דאָס דער ערשטער פרוואוו. מיר האָבן איינגעטיילט דעם דעקלאַמאַטאָר אף דריי ציקלען: 1. נויט און קאַמף — וואו מיר הויבן אָן מיט ווערק, וועלכע שפּיגלען אָפּ די נויט פון די האָרעפאַשנע מאַסן. די פּאָעטן דערציילן נאָר וועגן די צאַרעס און פיין, וואָס די אַרבעטער האָבן; זיי באַקלאַגן דעם אַרבעטערס מאַזל. זיי ווייזן נאָך אָבער קיין וועג נישט. ווייטער גייען מיר איבער צו דער צייט, ווען די אַרבעטער הויבן אָן בענקען נאָך אַ מענטשלעכן לעבן און, לעסאַף, גייען זיי אַריבער צום פּראָטעסט קעגן דער בורזשואַ-צאַרישער אַרדענונג און רופן צום קאַמף קעגן איר. דאָ קומט די ערשטע רעוואָלוציע פון 1905 יאָר, שפּעטער די

רעאַקציע מיט די פעסימיסטישע שטימונגען (מיר גיבן פערעצעס אַ סצענע פון „באַנאַכט אפן אַלטן מאַרק“).

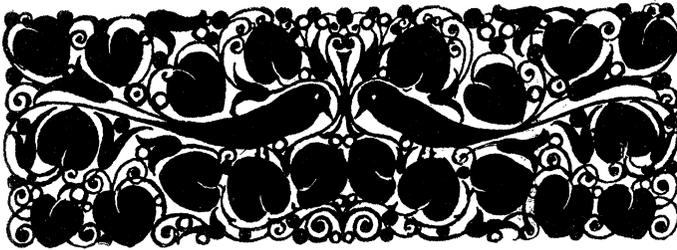
2. מוט און קאַמף—דער פּעריאָד פון דער פּעווראַל-דע-וואַלוציע, אַקטיאַב-רעוואַלוציע און דעם בירגער-קריג. דאָ גיבן מיר אויך די לידער, וואָס זיינען געשאַפן ספּעציעל צוליב די פּראָלעטאַרישע יאַנטויווים (לענינס טויט, רויטע אַרמיי, פּרויען-טאָג א. א.).

3. אויפבויע—מיר סטאַרען זיך אָפּשפיגלען אונזער נייע וואָר, די שטרעבונג פונם אַרבעטער-קלאַס צו בויען זיין סאַציאַליסטישע לאַנד. אַהער גייט, פאַרשטייט זיך, אַויין דער איבערבויע פונם יידישן לעבן אויך.

אַזאָ סכעמע פאַרשמעלערט געוויס די מעגלעכקייט פון מאַטעריאַלן אָפּקלייב, אָבער מיר זיינען אַרויסגעגאַנגען פון די פּראַקטישע באַדערפענישן פונם קלוב. מיר האָפן, אז דער דעקלאַמאַט טאָר וועט העלפן דעם קלוב-טוער, ער זאָל ניט דאַרפן זוכן דעם נויטיקן מאַטעריאַל אין פאַרשיידענע זשורנאַלן און זאַמל-ביכער.

נױט און קאַמף

אין רעגן, אין ווינט און אין קעלט

וואָס טוען צוויי אויפּעלעך קליינע אין גאַס —
אין רעגן, אין ווינט און אין קעלט ?
די הענטעלעך — אייז און די פּיסעלעך — נאַס,
די ליפּעלעך — בלוי און די בעקעלעך — בלאַס :
וואו איז זייער היים אין דער וועלט ?
— זייער היים ! זייער היים בין איך, — זאָגט די גאַס,
אין רעגן, אין ווינט און אין קעלט.

וואו גייען צוויי קינדערלעך קליינינקע היינט ?
אין רעגן, אין קעלט און אין ווינט ?
וואָס ? גאָר אָן אַ פּאַטער, אַ מוטער, אַ פּריינט ?
יעסוימימלעך ? נעבעך ! וואָס זע איך ? מיר שיינט,
אז איינער פון זיי איז גאָר בלינד !
— געוויס, זאָגט די גאַס, און איך בין זייער פּריינט
אין רעגן, אין קעלט און אין ווינט.

וואָס בלייבן זיי שטיין מיטאַמאַל דאָ אַליין
אין רעגן, אין ווינט און אין קעלט ?
צום האַנדלען — צו ארעם, צום בעטלען — צו קליין,
צו שוואַך און צו ערלעך צום גאַנווענען גיין.

וואו קריגן זיי עסן אָן געלט ?
איצט שווייגט שוין די גאָס. אַך, איר האַרץ איז פון שטיין,
דער ווינט שווייגט, דער רעגן, די קעלט.

מ. ווינטשעווסקי

אַרעמעס לעבן

אַרעמעס לעבן! נאָר שטענדיק זיך מאַטערן,
שטענדיק צו לעבן אין נויט;
קריכעס די יונגע, די פרישע צעפאַטערן,
זוכנדיק טרוקענעם ברויט!

וואגלען און וואַנדערן! וואו טאָגן, ניט נעכטיקן,
נעכטיקן ניט וואו געטאָגט!
הערן דאָס שפעטן פון ביזו נידערטרעכטיקן,
שווייגן, קיין וואָרט ניט געזאָגט!

בוקן זיך, בויגן זיך, נידעריק, נידעריק,
ברעכן דעם קערפער אף האַלב;
ריידן טאכנונים און וויינענדיק, ציטערן
בעטן באַם גאַלדענעם קאַלב...

שטיקן פאַרלאַנגען און שטרעבונגען קראַפטיקע,
שטיקן און דריקן אין האַרץ,
בלומען פון יוגנט, די פרישע, די זאַפטיקע,
לאָזן צעטרעטן אף שוואַרץ...

א. רייזען

דריי נייטארנס

די אויגן רויט, די ליפן בלאָ,
 קיין טראָפן בלוט אין באַק נייטאָ,
 דער שטערן בלאַס, באַדעקט מיט שווייס!
 דער אָטעם אָפּגעהאַקט און הייס —
 עס זיצן דריי מיידלעך און נייען!

די נאָדל — בלאַנק, די ליינונט — שניי,
 און איינע טראַכט: איך ניי און ניי,
 איך ניי באַטאָג, איך ניי באַנאַכט,
 קיין כופּע-קלייד זיך נייט געמאַכט!
 וואָס קומט ארויס, איך ניי?

ניט איך שלאָף און נייט איך עס...
 איך וואָלט געבן אף מייער באלנעס,
 עפּשער וואָרט ער זיך געמיט:
 אן אַרמען כאַטש, אן אלטן ייד,
 מיט קינדערלעך אַ שאַק!

די צווייטע טראַכט: איך ניי און שטעפּ,
 און שטעפּ מיר אויס גאר גרויע צעפּ!
 דער קאַפּ — דער ברענט, די שליף — זי האַקט,
 און די מאַשין קלאַפט צו צום טאַקט:
 טאַ - טאַ, טאַ - טאַ, טאַ - טאַ!

איך פארשטיי דאָך יענעמס וואונק!
 אָן אַ כופּע, אָן אַ רינג,
 וואָלט געווען אַ שפּיל, אַ טאַנק,
 אַ לייבע אף אַ יאָר אַ גאַנץ!
 נאָך דערנאָך, דערנאָך?

די דריטע שפייט מיט בלוט און זינגט:
 איך ניי מיד קראַנק, איך גיי מיר בלינד.
 עס צוויקט די ברוסט בא יעדן שטאָך...
 און ער — האָט כאַסענע די וואָך!
 איך ווינטש אים ניט קיין שלעכטס!

עט, פארגעסן וואָס אַמאָל!..
 טאַכריכים וועט מיר געבן קאַהאל,
 אויך אַ קליינטשיק פיצל ערד,
 איך וועל רוען אומגעשטערט,
 איך וועל שלאָפן, שלאָפן!

י. ג. פערעץ

מיין רוע-פלאַץ

ניט זוך מיד, וואו די מירטן גרינגען!
 געפינסט מיד דאָרטן נישט, מיין שאַץ!
 וואו לעבנס וועלקן בא מאַשינען —
 אַ, דאָרטן איז מיין רוע-פלאַץ.

ניט זוך מיד דאָרט, וואו די פויגל זינגען!
 געפינסט מיד דאָרטן ניט, מיין שאַץ!
 אַ שקלאַף בין איך; וואו קייטן קלינגען —
 אַ, דאָרטן איז מיין רוע-פלאַץ.

ניט זוך מיד דאָרט, וואו פאָנטאַנען שפריצן!
 געפינסט מיד דאָרטן נישט, מיין שאַץ!
 וואו טרערן רינגען, וואו ציינער קריצן —
 אַ, דאָרטן איז מיין רוע-פלאַץ.

און ליבסטו מיד מיט ריינער ליבע,
 טאָ קום צו מיר, מיין ליבער שאַץ!
 און הייטער אויף מיין האַרץ דאָס טויבע,
 און מאַך מיר זיס מיין רוע-פלאַץ.

מ. ראָזנפעלד

בא דעם פרעמדן כופע-קלייד

(א סצענע)

אין א מאָדע - מאַגאַזין

פּערזאָנען: מאַדאַם, צוויי מאָדיסטקעס און
האַנטמייַדלעך.

מאַדאַם:

היינט ווערט געשטעפט און גענייט,
היינט וועט מען ליידיק ניט זיצן!
טוריי — טוריי — טוריי!
זעט נאר די גאַזן, די שפיצן!
זעט, ווי דאָס זיידנס וועט בליצן!

אַ שלעפע וועט זיין גאר א מוירע!
אַוואַדע צען איילן די שלעפּ!
היינט נאך ברייאַנטענע קנעפּ!
זעט — מע געטרויט אזא סכּוירע!

האַנט-מייַדלעך (כאָר):

אָט האָט איר א וואונדער,
כילעבן, קיין שפּאַס:
צי הייסט דען ניט „פּאַווע“ —
יאָ, פּאַווע — די גאַס.

וואו ס'שטייט זיך א מויער
גאַנץ געלבלעך און בלייד,
דאָך פעסט, ווי אַ פעלזן,
דריי שטאַק אינדערהויך!

די פענסטער אין איין,
 די טויערן פארמאכט...
 עס גייט נאָך אַ זעלנער
 אַרום אף דער וואַכט!

אוי, דאָרטן צו וואוינען
 איז טרויעריק און באַנג!
 עס שלאָגט דורך די מויערן
 דאָס קייטן - געקלאַנג...

עס קלינגט אזוי טרויעריק
 דין - דאָן... דין - דאָס!
 אָ, רירט ניט דאָס זיידנס,
 ניט טשעפעט, מאַדאם!

די ערשטע מאַדיסטקע:

סאַטען - דע - לייאַן... און שפיצן, און גאַזן
 עס פעלט נאָך ברייליאַנטן צום רומל...
 דימאַנטן, און בלומען, און לאַמפן... די קאַלע
 וועט אויסזעען - אַ מאַלעך פון הימל!

האַנט - מיי דלעך (כאָר):

ניט קיין גראַשן פאר דער דירע
 און אין מויל קיין ביסן!
 כ'וויל באַם מאַלעך פארשוט בעטן!
 ניין, זי וויל ניט וויסן!

מאַלעך, גיב פארויס א רובל!
 ניין, זי גיט ניט פריער!
 כ'וויל דערציילן איר פון הונגער,
 ווייזט זי מיר די טיר!

אוי, עס זעצט מיר אין די שלייפן,
 דאכט זיך מיר, אָט פּאַל איך,
 „נאָר אָן קונצן, נאָר אָן פּאַקסן“, —
 לאַכט מיך אויס דער מאַלעך!

.

אוי, מיך האָט דעם מאַלעכס לַאַכן
 ביז אהיים געהעצט!
 און זיך האָב דעם מאַלעכס זיידנט
 אויף א ברויט פארזעצט!

און מיך האָט פארזאָרגט דער מאַלעך
 אף די גרויסע פרעסט,
 אוי, אף גאַנצע דריי כאדאָשים
 מיט קווארטיר און קעסט!

די צווייטע מאַדיסטקע:

בלאָס איז דאָס זיידנציג, פונקט ווי מיין פענעמל,
 דורכזיכטיק דין, ווי מיין הויט...
 רירט מען עס, קרעכצעט עס „אוי!“ פונקט מיינע ביינדעלעך
 דאָס הייסט א גליקלעכע מויד!

דערצו וועלן קומען ברייאַנטענע קנעבלעך,
 גרויסע, ווי אָרעמע טרערן!
 נו, אייל דין, רעדעלע, אייל דין, טרעקאָטשע,
 כּוֹזאַל מיינע ביינדעלעך ניט הערן!

טראַך - טראַך - טראַך, ביינדעלע! טור - טור - טור, רעדעלע!
 שלאַג מיך דאָך גלייך מיטן זייגער...
 טראַך - טראַך - טראַך, ביינדעלע! טור - טור - טור, רעדעלע!
 ווען וועלן מיר רוען, אשטייגער?

האַנט-מיי דלעך (כאַר) :

עס איז פאראן א שטיבעלע
אָף א שטילער גאַס!
ס'האַט קיין טיר, קיין פענסטערל —
אייביק שטיל און נאַט!

כאַטש מע צאָלט קיין דירע-געלט,
ווארפט מען ניט ארויס!
דאָרטן רוען אף אייביק שוין
די ביינדעלעך זיך אויס!

די צווייטע מאָדיסטקע :

שטעפט, נאָדל, שטעפט בראבאנדערנע שפיצן —
פאַר איר, פאַר איר!
טאַכריכמלעך וועסטו גיך און באַלד שטעפן
פאַר מיר, פאַר מיר!

עס בליצן ברייאַנטן, עס שמייכלט די קאַרעשע
שיין אזוי, ליב!
ווען וועט א שמייכל מיין פּאָנעם באַשיינען?
אין גרוב, אין גרוב!

ער וועט זי טוליען, צעקנייטשן די שפיצן
אין הארציקן שטורעם!
ווער וועט מיך טוליען, צעקנייטשן די שפיצן —
אַ וואָרעם, א וואָרעם!

„לורסטיק-לעבן“ (א יונג האַנט-מיידל)

וואס פארסאגט איר מיר דאָס לעבן?
זינגט ניט אזוי שרעקלעך!
כ'האַב קיין סאַמעט און קיין אַטלאַס —
נאר די רויטע בעקלעך!

כ'האָב קיין שפיצן, קיין בריליאַנטן,
 ווייס איך, וואָס זיי טויגן!
 כ'האָב א האַלז אן אלעבאסטער,
 צוויי בריליאַנטן — אויגן!

כ'דארף קיין פערל, זעט די ציינדלעך,
 אָך — ווי זיי געפעלן!
 און די יונגע פרישע ליפלעך
 זיינען מיינע קרעלן!

פעלט מיר גאָלד דען? זעט די לאַקן!
 און וואָס גליק איז — ווייס איך.
 לאַזט מיך לאַכן, לאַזט מיך לעבן —
 „לוסטיק- לעבן“ הייס איך!

ה א נ ט - מ י י ד ל ע ך (אויסער „לוסטיק- לעבן“):

אָף יעדער גאַס, אין יעדן הויז
 שטייט א קאַסטן מיסט!
 קלייבן לאַזט מען פראַנק און פריי
 שמאַטעס גאר אומזיסט!

און — ווערט „לוסטיק- לעבן“ אלט,
 ווייסט איר, וואָס איר גרוסט?
 מאַכט א שטעקעלע זיך פֿיין,
 גראַבלט זיך אין מיסט!

מ א ד א ם :

שטילער, שטילער, שטילער,
 שטיף איין אויגנבליק!
 טוריי — טוריי — טוריי!
 אָט דאָס הייסט מוזיק!

וואָס האָט איר פון די לידער?
דריקעניש, ניט מער!
עס ציטערן די ברעמען,
אָט, אָט פאלט א טרער...

און אז טרערן פאלן,
פון דער שווערער נויט, —
אף די ווייסע קליידער
ווערט א פלעק אף טויט.

טוריי — טוריי — טוריי!
אָט דאָס הייסט מוזיק.
האָט איר ניט קיין אייגנס —
זינגט פון פרעמדן גליק!

א ל ע (כאַר):

עס איז געווען א מיידעלע,
א מיידעלע א פראכט,
עסן עסט עס יעדן טאָג,
שראָפט זיך יעדע נאַכט!

ליפלעך האָט זי רויטינקע
רויטינקע, וואָס נישט?
נאָך ניט קיין צעביסענע,
נאָך ניט אויסגעקושט.

צינד נייען מיר דעם מיידעלע —
צו מאַזל און צו גליק
א זיידן כופע - קליידעלע,
א קליידעלע, א שיק!

מע וועט איר געבן א מאַנעלע
 אַי, דעם יונגן בלוט...
 כאַ - כאַ - כאַ! דאָס מאַנעלע
 קאָנען מיר דאָך גוט!

מ א ד א מ :

אוי, נארישע קינע!
 איך קען דיך פון לאַנג,
 איך קען אויך דיין צינגל—
 די גיפטיקע שלאַנג!

אַלע (אויסער דער מאַדאָם):

דער זייגער שלאַגט! אוי צען שלאַגט,
 געענדיקט שוין די מי!
 אַהיים, ווער נאָר א היים פארמאָגט,
 אַהיים בין אינדערפרי!

אין בעט אריין. א בעט ווער ס'האָט
 נאר שלאַפן גייט, געדענקט אָן גאָט!
 שלאַפן דארף די נויט!

מ י י ד ל ע ך :

שלאַפן איז א פיין געשעפט,
 מע רוט זיך אויס! און טיילמאָל טרעפט
 עס כאַלעמט זיך— א ברויט!
 אוי, צען שלאַגט, צום עק די מי—
 גוט - נאַכט, מאַדאָם.

מ א ד א מ :

קומט מאָרגן פרי!

י . 5 . פערעץ

די ליד וועגן העמד

די געשוואָלענע פינגער טוען וויי,
וויי טוט די ברעם אָף פארלאָפּענעם אויג.
אַן אַרעמע נייטערן זיצט באַם געניי.
דעם קאַפּ איבער נאָדל אַראָפּגענויגט.

זי נייט, נייט, ווערט ניט מיד.
אין שמוץ און אין דאכקעס און אין הונגער - קלעם.
זינגט זי אַ קלאַגעוודיק - ביטערע ליד,
זינגט די ליד וועגן העמד.

— „אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
ווי נאָר דער האָן ווערט וואַך!
אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
כאַטש ס'פינקלען שוין שטערן איבערן דאָך!

אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
ביז וואנען דער וויי דעם קאַפּ צעשטויסט!
אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
ביז וואנען די אויגן רינען ניט אויס!

„א נאָטעלע, א שויעלע, אַ קאַנט,
אַ קאַנטעלע, א שויעלע, א צווייטע...
פאַלט אָן דער שלאָף באַם געניי, — די האנט
פון זיך אליין דאָס העמדל נייט דאָן.

„אַ, מענער, פארוואָרער פון מוטער און ווייב,
אַ, קינדער, פארליבטע אין שוועסטערשער היים, —
ניט פון לייזונט די העמדער באַ אייך אפן לייב,
נאָר פון אַרעמער נייטערנס גאַליק געוויין!

ניי! ניי! ניי!

דער הונגער דריקט — איך ניי און שטריק
טאי העמד, סאי טאכריכים מיט נאָדעלע איינט
פון איין און דעמזעלבן לייזונט - שטיק.

נאָר אַרט מיר דער טויט דען? איך וואָלט אן פאַרכט
באַגעגנט אים, ווען ר'קומט צו גיין.
פון הונגער לאַנגיאַריקן בין איך דאָך
פון לאַנג שוין געראַטן אין טויט אַליין.

פון הונגער לאַנגיאַריקן, פון ביטערער נויט—
קיין גאַנצער אייווער אין מיר פארבלייבט.
פאַרוואָס, פאַרוואָס איז טייער ברויט
און אזוי וואָלוור בלוט און לייב?

אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט!

מיין מי איז אַנראַכמאַנעסדיק אַזוי.
דער לויזן? אַ שטיק מיט ברויט מיטן האַרבן
און א געלעגערל פון שטרוי.

אַ באַנק און אַ טיש און אַ זיידיקע דייל,
דעם דאָך האָט געוויטער צעבויערט.
אַזוי וואויל, ווען מיין שאַטן אַמאָל אין דער שטיל
באַוויזט זיך אַף וואַנט מיר אַף גרויער.

אַרבעט, אַרבעט, אַרבעט,

מעסלעסנווייז ניט מיר ווער!

אַרבעט, אַרבעט, אַרבעט,

ווי געפענטעטע אין טיף פון דער ערד.

אַ נאָטעלע, אַ שורעלע געצויגן.

אַ קאַנטעלע, אַ זוימעלע כ'זוים אָפּ...

אַרבעט, ביז ס'פאַרציט די קראַנקע אויגן.

ביז דאָס האַרץ פאַרגליווערט סאָפּקאָלסאָף.

אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
ווען אין פענסטער די שויב איז באוואקסן מיט אייז,
אַרבעט! אַרבעט! אַרבעט,
ווען ס'איז וואַרעם און ליכטיק און ווייט.

ווען ס'פליען אָן שוועלבעלעך מאַכנעסווייז
צו ברעגן פון דעכעלע מיינס,
און גיבן מיר פלייצעלעך העלע אַ ווייז,
און רייצן מיט פריילינג און שיין.

„אַ, איינמאַל, נאָך איינמאַל דערקאַנען די פרייד,
דעם פעלדישן אָטעם דעם זיסן,
ווען ס'איז אינדערהויך נאָר דער הימל צעשפרייט
און גראָזן און פֿלומען צופוסנס!

אַ, ווען ס'קומט איין שאַ נאָר, ניט מער
פון גליקלעכער יוגנט צו מיר,
ווען וואַרעמעס איז ניט געוועזן דערווערט,
מערער דערווערט פון שפּאַציר!

אַ, ווען נאָר איינינציקע שאַ,
ס'זאָל געשאַמע זיך געבן אַ הויב! ..
פאַר ליבע זיקיין רעגע קיין איינע ניטאַ.
דער הונגער האַט אַלעס באַרויבט.

כאַטש וויינען אַביסעלע — לייכטער דאָך ווערט.
ניין, מ'טאָר ניט. אַף פעדימער ריינען
אַראַפּפאלן טאָר ניט דער נייטערנס טרער,
פאַרנעצן די איידלע גענייען!

די געשוואַלענע פינגער טוען וויי,
וויי טוט די ברעם אַף פאַרלאַפענעם אויג.
אַן ארעמע נייטערן זיצט באַם געניי,
דעם קאָפּ איבער נאָדל אַראַפּגענויגט.

זי נייט, נייט, ווערט ניט מיד.
 אין שמוץ און אין דאָכקעס און אין הונגער - קלעם
 זינגט זי אַ קלאַגעוודיק - ביטערע ליד.
 איר, רייכע, איר, בייכיקע, זאַטע, פארנעמט:
 זי זינגט די ליד וועגן העמד.

טאַמאַס הור

צו אַ באַרוועס מיידעלע

עס האָט אי געשנייט, אי גערעגנט,
 און גייענדיק שנעל דורך דער גאס,
 אַ מיידעלע האָב איך באגעגנט,
 האַלב נאקעט און באַרוועס און נאס.

זי האָט מיט די נאקעטע פיסלעך
 געפאַטשט דעם פאַרגאַסענעם ברוק,
 און עפעס אַזוי ווי פאַרדריסלעך
 געשיינט האָט איר קינדערשער קוק.

קליין מיידעלע, זאָג מיר, וואו גייסטו,
 דורך רעגן, דורך שניי און דורך קעלט?
 אַ, זאָג מיר, מיין קינד, כאָטש פאַרשטייטו,
 ווי איבעריק ביסטו דער וועלט?

דער וועלט, וועלכע לאָזט דיך דאָ זוכן
 אַ לעבן דורך עלנט און לייד,
 און וויל דיינע פיס ניט באַשוּכן
 ניט האלטן דיין גוף אין אַ קלייד?

זאָג, זיינען דיר פרעמד די געפילן,
 צי פאלט גאָר ניט איין דער געדאַנק,
 אַ ווען דו זאָלסט איצט זיך פאַרקילן
 דאָן פאַרסטו אוועק און ביזט קראַנק?

א, ווער וועט דיך דאמאלס קורירן,
א, ווער וועט פאר דיר עפעס טאן? —
די וועלט, וועלכע לאָזט דיך פארפירן,
דער גאָט, וועלכער קוקט דיך ניט אָן?

ווי ווייט איך פארשטיי איו, מיסטאמע,
פון לאַנג שוין און ניט נאָר פון היינט,
די נאָקעטע גאָס נאָר דיין מאמע,
די שטיינער פון ברוק דייעע פריינט!

דיין צורע די בלייכע, די דארע
דערציילט מיר פון אלעס, מיין קינד!
דו ביסט דאָ אַ וואָלוועלע וואַרע.
געיאָגט און געשליידערט פון ווינט.

באטראַכטנדיק שוין דיך באַלאָדן
מיט ווייטיק, אויב נאָך ניט מיט קאָס,
פארשטיי איך דעם גוואלדיקן שאָדן,
וואָס דיר קאן נאָך ברענגען די גאס...

דערפאר מוז איך וויינען און קלאָגן:
א, דאָס קאָן אויך זיין מיט מיין קינד,
ווען מיך זאָלן צאָרעס דערשלאָגן
און אים זאָל פארווארפן דער ווינט.

מ. ראָזנפעלד

דער גאסן-פויקער

זינגט דער פויגל פריי און פריילעך,
ציטערט אף זיין טראָן דער מיילעך,
ציטערן איז ניט קעדאָי.

זינג איך, ווי דער פויגל פריי,
און געשווינט,
ווי דער ווינט,

טאַנן איך העפקער, טאַנן איך בלינד,
גאַס אַריין און גאַס ארויס! —
בין איך קראַנק און אַלט און גראָ,

וועמען אַרט עס — האָ-האָ-האָ!
פאַר א קופער-גראַשן בלויז

פויק איך, אז די פויק זאָל פלאַצן,
און איך דזשינזשע אין די טאַצן,

און איך דריי זיך רונד אַרום —

דזשין, דזשין, דזשין, בום-בום-בום
דזשין, דזשין, בום!

לֹוסטיק לאַך איך מיט און שפּרינג
אַט אזוי — אין ווילדן רינג,
ווילד און פריי,

סאי ווי סאי

מיטן שפּרינג גייט אלץ פאַרביי.
צוגעוויינט צו אַלדעס ביז,

קנייפ איך ברויט א שטיק פון טאַש,
און איך זשליאַקע פון דער פלאַש,

ברענט דאָס בלוט, און רינט דער שווייס —

פויק איך, אז די פויק זאָל פלאַצן,
און איך דזשינזשע אין די טאַצן,

און איך דריי זיך רונד ארום, —
דזשין, דזשין, דזשין, בום - בום - בום.
דזשין, דזשין, בום!

אַט אזוי זיך דורכגעריסן,
דורכגעריסן, דורכגעריסן,
טאַנק, ווי לאַנג עס טאַנצט זיך נאָך,
נאָך א יאָר און נאָך א וואָך.
קומט א מיידל א מאַכאַשייפע:
צינדט זי אָן אין מיר א סרייפע,
נעם איך זיך נאָך ווילדער דרייען.
און איך פרעס צונויף די ציין,
און איך ברום:
— מיידל, קום!

גיב די הענט און נעם ארום:
הייסער טאַנצט זיך עס צו צוויי.
סי'האַט אַזא, ווי דו, א שלאַנג,
מיך פאַרלאָזן ערשט ניט לאַנג.
קרענקט דאָס האַרץ און פלאַצט פון וויי —
פויק איך, אז די פויק זאָל פלאַצן,
און איך דזשינושע אין די טאַצן
און איך דריי זיך רונד ארום —
דזשין, דזשין, דזשין, בום - בום - בום.
דזשי, דזשין, בום!

לאַכן קינדער לוסטיק, מונטער,
פאַל איך ניט בא זיך ארונטער,
נאָך א שאַ!
קראַנק און גראָ? —
וועמען אַרט עס, האָ - האָ - האָ!
הונט און שלעפער, לומפ און ווינט,

טאַנץ איך העפקער דורך דער פרעמד,
האַב איך נישט קיין ראָק, קיין העמד!
האַב איך נישט קיין ווייב, קיין קינד!
פויק איך, אז די פויק זאָל פלאַצן,
און איך דזשינדזשע אין די טאַצן,
און איך דריי זיך רונד ארום —
דזשין, דזשין, דזשין. בום - בום - בום,
דזשין, דזשין, בום!

האַלפערן

די ווינטער-נויט

נאָך שלאָפט די גרויע גאַס אין קעלט און שניי געשמירט...
דער ווינט — אַ הימלאָזער — אים איינעם שלאָפט זיך נישט,
און ווי די גאַנצע נאַכט טרייבט ער אין גאַס זיך אום
און ווייעט מיט שניי און שטויב און וואַיעט ביז און שטום.

און אין די מויערן די מענטשן ווערן וואַך,
און קליינע פייערלעך אין פענטער פינקלען שוואַך,
און אַף די מויערן צעציט זיך, ווי אַ שטריק
אַ לאַנגער הייזעריקער פייף פון אַ פאַבריק.

ווער איז דאָס יענעערשטע אין דעם נייעם טאַג,
וואָס איז געבליבן שטיין אַ וויילע אויפן ראָג.
און קוקט זיך אום אַרום, מיט אויגן סאַם און האַס
און לאָזט אויך זיך שפאַנען אין דער ליינג פון גאַס?

דאָס איז די אַלטע, קאַלטע, גרויע ווינטער נויט,
זי כאַפט זיך אויף די ערשטע שעלטנדיקערהייט.
זי קומט אין גאַס די ערשטע, שעלט אזוי און שפאַנט,
און טראַגט אן עמער קוילן אין איר דאַרער האַנט

מאני לייב

דער גאנעו

די קינדער האָבן בייו געבעטן עסן.
 אין הויז קיין שטיקל ברויט איז ניט געווען.
 און ער איז פאַר דעם הוילן טיש געזעסן
 און האָט דאָס אַלץ געהערט און אַלץ געזען.

נאָר פּלוצים האָט ער עפעס וואָס פאַרשטאַנען,
 און שארף אף אַלץ אַ קוק געטאָן אין הויז,
 און אויפגעשטאַנען, און באַם טיר געשטאַנען,
 געשטאַנען און געטראכט, און איז אַרויס.

די קינדער זיינען הונגעריק געלעגן,
 געשלאָפן, קליינע, האָבן ניט געהערט
 דאָס קלאָפן אין די שוויבן פון דעם רעגן,
 און ניט ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט.

די קליידער נאָס, די אויגן אויסגעלאָשן,
 און פלוי און נאָס פון רעגן דאָס געזיכט,
 האָט ער די טיר געעפנט און פאַרשלאָסן,
 און אנגעצונדן שטיקלעך ווייסע ליכט.

און עסן איינגעוויקלט אין פאַפירן
 האָט ער עס אָפן טיש אַוועקגעלייגט.
 איז צו די קינדער צו. געשראָקן זיך באַרירן ...
 און לאַנג געשטאַנען איבער זיי גענייגט.

דערנאָך באַם טיש, אַ מידער און גיבויגן
 האָט ער זיך פאַר די ווייסע ליכט געשטעלט,
 און האָט באַטראַכט מיט קאַלטע מידע אויגן
 אַ קליינעם דאַמען - פאַרטמאַנע מיט געלט.

מ א נ י ל י י ב

פון אלע טעג

א.

דורך דעם פענסטער קוקט אריין צו מיר א טריבער מאָרגן.
מיד, ניט אויסגעשלאָפֿן גייט אַרום די פרוי.
די פּאַנטאָפּל קלאָפֿן וואַכעדיק און גרוי.
פון די ווענט און ווינקלען קריכן וואַכעדיקע זאָרגן.

— האָסטו דיר דיין פּרישטיק. אין פּאַפּירן זעקל
ליגן ברויט און עפּל. נעם זיי מיט.
זיי נאָר שטילער. וועק די קינדער ניט.
און אַט וואַרט. זע, מאַך צורעכט דיין רעקל.

— אַ גוטן טאָג!

— גיי געזונטערהייט און קום געזונט צוריק.

דרויסן רעגנט. גלאַנציק-שוואַרץ און נאַס
ציט אַ לאַנגע זיך פאַר מיר די גאַס.
מענטשן איילן, סאַפענדיק, פון ביידע זייטן.
ווי אַ לאַנגע, אויסגעדרייטע שלאַנג, פּונווייטן
ליפט אַ צוג פאַרביי דאָרט אף אַ הויכער בריק.

כיגיי אין שטראָם, און מענטשן, קראַמען — אלץ אזוי באַקאַנטע,
און דאָך פּרעמד אזוי, אלץ בייטן זיך פאַר מיר.
גאַס נאָך גאַס. און אַט איז שוין דער פּלאַץ. און דאָרט אַרויף
די טיר,
שילדן גאַלדענע. און פענסטער, פענסטער אלץ אזוי באַקאַנטע.

כישטיי באַט טיר און וואַרט. אַ מיידל קומט: — „גוט מאָרגן“!
סיקומען יונגע, אַלטע לייט: — „גוט מאָרגן“ און „גוט יאָר“.
ס'עפנט זיך די טיר: אַ נעגער-יונג מיט קרייזליקע האַר

ציט ארויף אונז אין דער הויך. אַ זשום — אַ פלי!
 באַלד, מיר זיצן שוין אין יאָך, ווי פי,
 און ציען אויסגעמאטערטע, געשפּאַנט אין שווערע זאַרגן...

ב.

ס'איז מיטאָג - צייט. אין שאַפּ איז שטיל. בלויז, ווי אַ בין,
 דאָרט זשומעט אין ווינקל - וואו איינאיינציקע מאַשין.
 אַ מיידל עסט און קנאַקט די שאַלעכץ פון אן איי.
 און איינער אָדער צוויי געמיטלעך זופן טיי.

דאָ נעבן כראָמקעט עמעץ ציבעלע מיט ברויט.
 און בלאַסע מיידלעך, אָנגעפאַרבט אַף רויט,
 צעשטעלן זיך באַ אָפּענע פענסטער אויס,
 און קוקן זשעדנע ערגעץ וואו אַרויס.

און אַף אַ פענסטער זיך איך מיר אַליין.
 די פיס פאַרלייגט. אַ האַנט אין שוויס, און קוק ארויס.
 אַווי זיך גלאַט אַרויס.

אַקעגן פון אַ פענסטער ווינקט אַ מיידל מיר,
 און, עפשער, ווינקט זי ניט. איך קוק אַף איר
 און קוק אַוועק,

און ס'פאַלט מיין בליק אַראָפּ צום וועג,
 וואו ס'שלעפן קרעכצנדיק באַלאַדנט שווער
 זיך וואַגנס, פערד און קאַרס אַהין, אַהער.
 און אַף די טראַטואַרן שוויבלען מענטשנאָפּ,
 מיט היט פון שטרוי און פעלץ, און גלאַט מיט צעפּ.
 און ערגעץ ברומט אַ שיף, און איבער אַלע דעכער
 צעשניידט אַ פייף די לופט און ערגעץ ווייטער, העכער
 פאַרקלינגט אַ בלאַסער קלאַנג אין דעם געפילדער.
 און ווילד און ווילדער
 צעשניידט זיך אַלץ די לופט פון פייפּערייען.

און שיטערער עס ווערן אונטן יענע מענטשן רייען.
 געדיכטער אף די וועגן און די רעדער — שווערער.
 און וואָס אַמאָל אַלץ מערער.

און דאָ ארום מיר הויבט עס שטאַרקער אָן צו זשומען
 און איינציקווייז עס הויבן אָן צו קומען
 צום וואַנט די שאַטנס און טיפער דאָרט, דערינען
 די מענטשן, איילנדיק צו זייערע מאַשינען.

און כ'זיץ אזוי, די פיס פארלייגט, א האַנט אין שוויס,
 און קוק זיך אום און קוק אַרויס
 און קוק זיך ווידער אום, און שטום.

אַנבויגנדיק דעם קאַפּ, הויב איך זיך אויף,
 און לייג די הענט צונורף,
 און לאָז זיך לאַנגזאַם גיין אַהין,
 צום ווינקל, וואו עס וואַרט, זיך דרייענדיק,
 אַ ליידיקע מאַשין.

ר. אייזלאַנד

די פאַבריק

עס אַרבעטן הונדערטער, הונדערטער הענט,
 ס'פייפן מאַשינעס און טרייסלען די ווענט;
 ס'שטויסן זיך וואַלקנס אַרויף אינדערהויך
 פון פינצטערע שטויבלעך און ביטערן רויך.

עס אַרבעט, עס אַרבעט, ווי טאָג און ווי נאַכט,
 ס'האַמערט זיך רייכטום און ערע און מאַכט,
 דורך מי און דורך הונגער, דורך שווייס און דורך פּיין!
 אַ, זאָג מיר, מיין פריינט, צי אַזוי דאַרף עס זיין? ..

עס שטייען דאָרט פענעמער בלאַסע ווי קרייט,
וואָס שטאַרבן פון אַרבעט אַוועק פאַר דער צייט —
אַ דאָיגע — א קייִווער — איז ווייטער אַ רוק,
די ערד האָט אַף קוואַרים נאָך ערטער גענוג...

עס אַרבעט, עס אַרבעט, און ס'האַט ניט קיין צאָל
די פאַרטיקע אַרבעט, וואָס ווערט מיט אמאָל,
נאָר ווער וועט זיי קויפן, געניסן זיי, ווער?
ניט דער, וועלכער אַרבעט, מיין פריינט, אוי, נישט דער!

ד. קאסעל

קוימען, הויכער קוימען...

קוימען, הויכער קוימען, וואָס באַקלאַגט דיין שטימע?
וועמען, זאָג, באַגריסטו אין דער גראַפער לופט?
צי די מידע מענטשן פון דער שווערער אַרבעט,
די, וואָס איצט דיין שטימע וועקט פון שלאַף און רופט?

עפּשער וויינט אַן אלטע מאַמע אין דיין שטימע,
אַף איינאַיינציק זון, וואָס פלעגט איר געבן ברויט,
וועלכער האָט א צייט געדרייט אַ ראָד א שוואַרצע,
ביז ער האָט די שוואַרצע ראָד געפאַרבט אין רויט!

קוימען, הויכער קוימען, הער שוין אויף צו וויינען!
בעסער שיט מיט קלאַלעס ריכטיק ווי מיט רויך,
קלאַלעס אַף די רייכע פון פאַרקלעמטע הערצער,
וועלכע זאָלן צאָרניק רוישן אין דער הויך!

ד. איינהאַרן

אין דער ווייט

עס ווילט זיך מיר לאָזן
 די שטאָט און דעם מאַרק,
 און אָטעמען פרייער,
 און אָטעמען שטאַרק.
 און לאָזן די הייזער
 מיט טויערן אַרום,
 און גיין, וואו ס'איז אָפן
 און פריי אומעטום!
 און גיין, וואו ס'איז אָפן
 און ליכטיק, און ריין,
 און לאָזן די הייזער
 פון ציגל און שטיין!
 און לאָזן די מויערן,
 וואָס זיינען מיר ענג,
 און גיין אין דער ווייט
 אין דער ברייט, אין דער לענג!
 און לאָזן די שטאָט
 מיט איר שפראַך און איר גאַנג
 און הערן אין וועלדער
 דאָס פייגל - געזאַנג.
 און הערן, ווי ס'מורמלט
 מעלאָדיש דער קוואַל,
 ווי ס'רופט אַזוי זאנפטליק
 אין רופט יעדער שאַל.
 און לאָזן די כאַכמע
 און וויסן אין שטאָט,
 אַך, זאָל זי זיך האַלטן

מיט דעם, וואָס זי האָט.
 דער אָדלער אין וואָלקן —
 ער איז אזוי קלוג,
 איך וועל אים אין וועג דאָרט
 באַגעגענען גענוג.

ער וועט מיך אויסלערנען,
 ווי לעבן מע דארף,
 דער אָדלער איז קלוג,
 און זיין טוירע איז שאַרף!
 זיין טוירע איז — פליען,
 וואָס העכער אָן שיר,
 שוין לאַנג ברענט זיין טוירע
 אין האַרצן באַ מיר.

א. רייזין

צום שקלאף

ווען כּיזע דיינע הערשער, וואָס טרינקען דיין בלוט —
 דיין בלוט, וואָס איז מיר אזוי טייער,
 דאן צינדט זיך אין האַרצן באַ מיר אָן אַ גלוט,
 עס פּלאַקערט באַד אויף דאָרט אַ פּייער ...

אַ וויטנדער פּייער פּון צאָרן און האַס,
 און יעטווידער נערוו שרייט נאָך ראַכע;
 איך וויל דאן צערייפּן, צעמאָלן אַף אַש
 די אַלע, וואָס דריקן די שוואַכע ...

נאָר, שקלאַף, ווען איך זע, אז דו גיסט זיך קיין ריר
 און ווילסט זיך גאָר בעסער ניט מאַכן —
 אַ, דאן ווערט דאָס האַרץ שיר צעשפרונגען אין מיר
 איך הויב אָן פאַר ווייטאַק צו לאַכן ...

יויסעף באַוושאווער

פייגל

כמארעס גייען,
ווינטן ווייען,
די ערד איז מאט און מיד;

אונטערן הימל
מיט געטימל
אַ מאַכנע פייגל ציט.

פליגל פאָכען ...
יאָך צעבראָכן
און אַלע פראַנק און פריי ...

און זיי וועלן
זיך אָפּשטעלן,
אזאָו ס'איז ערגעץ מאַי.

כ'הויב די בליקן
צו די גליקן —
דאָרטן אין דער הויך ...

קינד'ש כליפען
האַרץ און ליפּן:
אַ פייגל, נעמט מיך אויך! ..

א. רייזין

דער דערווארטער טאָג

ווי ווייניק מיר האָבן יאָנטוויזים,
 די וואַכיקע טעג אַזוי פיל,
 מיר ווארטן אף יאנטעוו און ווארטן
 און בלאַנדזשען און טומלען אָן צייל.

צי ווייסט דיר דאָך, אַרעמע מענטשן,
 איר קינדער פון זאָרג און פון פלאַג,
 עס ליגט נאָך וואו ערגעץ באַהאַלטן
 אַ יאנטעוודיק — אייביקער טאָג ...

ער ליגט אין דעם שוויס פון דעם הימל
 און גליט אין דער זון פורפור-רויט;
 ער קאָן זיך צו אונז נאָך ניט ווייזן —
 עס איז נאָך די ערד פול מיט קויט ...

זי וועט אָבער ריין אַמאָל ווערן —
 (דער מענטש — ער מוז העלפן דערצו!) —
 און נידערין וועט ער פון הימל
 מיט ליכט און מיט שטראַלן און רו ...

א. רייזין

* * *

אָ, איר שרייבער און איר קריצער
פון געזעצן וועגן זינד ;
ניין, איך קאָן אייך ניט פאַרטראַגן,
אייער שרייבן — וויסט און וויגד !

דען דער עלנטער, געדריקטער,
ווען צום ריכטער - הויז ער קומט,
שפעטן אויס אים אַלע ריכטער,
און גערעכטיקייט פאַרשטומט.

און אַלמאַנעס און יעסוימים
און דאָס ארמע פאַלק דורכויס
האַט זיך ניט צו וועמען ווענדן,
ביז דער צאָרן - טאָג ברעכט אויס . . .

אָ, ער טראַגט זיך פון דער ווייטן,
איינגעהילט אין פלאַם און בלוט,
אָ, איר ריכטער, וואו אַנטלויפט איר
אין דעם טאָג פון דין און גלויב ? !

א. רייזין.

ד י ו ו א נ ט

די אויגן — פול צאָרן, פאָרגאָסן מיט בלוט,
די הערצער — זיי שלאָגן מיט קראַפט און מיט מוט —
מיר שטייען באַ אַ הויכער געמויערטער וואנט, —
מיט העק און מיט האמערס, און אייזנס אין האַנט —
מיר ברעכן די וואַנט!

די וואַנט איז געמויערט גאָר פעסט און גאָר דיק,
פארצוימט אונז די וועגן צום לעבן, צום גליק;
פאַרשטעלט אונז די ליכטיקע זון און זי מאַכט
פריילעכן טאָג אונז אַ פינסטערע נאַכט —
מיר ברעכן די וואַנט!

און פאַלט פון דער שטיינערנער וואַנט ווען אַראָפּ
אַ שטיין צי אַ ציגל, טרעפט וועמען אין קאָפּ, —
די איבויקע בלייבן דאָך שטיין גאָר אָן שרעק
און אַרבעט מען ווייטער, מע לויפט נישט אַוועק —
מיר ברעכן די וואַנט!

די אַרבעט דאָרף דויערן, די אַרבעט איז שווער —
פאַרזאַמלט זיך, ברידער, קומט אַלע אַהער,
זאָל יעדערער צולייגן פעסטער זיין האַנט,
מיר וועלן די הויכע, די פינסטערע וואַנט
צעברעכן, צעברעכן!

א. רייזין

א געזאנג צום פאלק

הויב אויף דיינע אויגן, אַ פּאַלק, וואָס דו ביסט
 אזוי עלנד און אָרעם,
 הויב אויף דיינע אויגן צו מיזרעך און מאַרעוו,
 צו צאַפן און דאָרעם
 און זע די געזאַמלטע אויצרעס, און זע
 פֿון דיין אַרבעט די פּיירעס,
 און זע דעם געבליבענעם רייכטום פֿון
 פּריער געוועזענע דוירעס.

הויב אויף דיינע אויגן און זע אפן יאָם
 די גאַלדענע שיפן,
 און זע אין די טונקעלע וועלדער דעם רוך
 פֿון די לאַקאמאטיוון.
 און זע, ווי זיי שוועבן און קומען געשווינט
 פֿון אַ געגנד אַ ווייטן
 און פירן אין אַנדערע לענדער פּראָדוקטן
 און סכּוירעס צו בייטן.

הויב אויף דיינע אויגן און זע די
 געמויערטע גרויסע פּאַבריקן,
 וואו ארבעטער זעגן און הובלען, און וועבן,
 און גייען, און שטריקן,
 און שמידן און פּיילן, און טאַקן און שניצן,
 און גלעטען און פּוצן,
 און שאפן די ווארע, און שאפן דעם רייכטום
 צום מענטשלעכן נוצן.

און זע די מאשינען, די בלאנקע, די ריזיקע
אייזערנע שקלאפן,
וואָס היטן די מענטשלעכע קויכעס און העלפן
די רייכטימער שאַפן,
און זע, ווי די ווילדע, די מעכטיקע קראַפט
דער נאַטור איז באַצוואונגען,
ווייל טיף איז דער מענטשלעכער סיכל און
אירע געהיימניס געדרונגען.

און ווייט אויף די בליענדע, לוסטיקע פעלדער
הויב אויף דיינע אויגן
און זע, ווי עס שטייען די גאַלדענע זאַנגען
פון שווערקייט געבויגן,
און זע אין די פרעכטיקע גערטנער די בוימער,
מיט פרוכטן באַהאנגען,
און פויגל ערפילן די צווייגן, ערפילן
די לופט מיט געזאנגען.

און זע, ווי די זאַפטיקע וויינטרויבן ווערן
געטראָטן אין קעלטער
דער וויין ווערט געגאַסן אין פעסער צו ווערן
געשמאַקער און עלטער,
אום שפעטער צו זידן אין בעכער, די מענטשלעכע
האַרץ צו זערפרייען,
ערוועקנדיק האַפנונג און ליבע, פאריאַגנדיק
שמערצן און ווייען.

און זע, ווי די גאַנצע נאַטור איז ברייט צו
פאַרזיסן דיין לעבן.
און פיל אין דיין ברוסט אַ פאַרלאנגען און פיל אין
דיין האַרצן אַ שטרעבן,

און מוטיק אין ריזיקע מאַכנעס שטרעק אויס דיינע
הענט, די פאַרדאַרטע, —
גענוג שוין צו זיין די באַרויבטע! גענוג שוין
צו זיין די גענאַרטע!

הויב אויף דיינע אויגן, אָ פּאַלק, גיי אַרויס פון
די פינסטערע קוואַרים,
הויב אויף דיינע אויגן צו מיזרעך און מאַרעוו,
צו צאַפן און דאַרעם
און נעם די געיארשנטע אויצרעס, און נעם
פון דייַן אַרבעט די פּיירעס,
און שאַפנדיק לעב און געניסנדיק שאַף
אין די פּרייערע דוירעס! —

י. באַ וו שאַ ווער

דער פּרייהייטס-קעמפּער

ער מעג אַליין אין שטורעם שטייען,
זיין טעטיקייט וועט בלייבן;
אים קען די נויט, און אויך דער טויט,
פון ווירקן ניט פּאַרטרייבן.

ער מעג פון פיינט און גוטע פּריינט
פאַרשטויסן און פאַרשפּעטעט זיין;
ער זעט אויך היינט די זון וואָס שיינט
פון פּרייהייט, וועלכע וועט זיין.

ער זעט די וועלט פון רויב און געלט
מיט האַס, אין שפּאַט, און קאַטקייט;
ער קעמפט אין פעלד, אַ יונגער העלד,
ער ווייסט ניט פון קיין אַלטקייט.

ער רייסט מיט רייד דעם שיינעם קלייד
 פון פאדשקייט און פון ליגן,
 ער קעמפט אין פרייה, אין שמערץ און לייד,
 ניט דענקענדיק זיגן.

אים טרייבט דער דראנג פון פאלקס פארלאנג
 צו לעבן און געניסן;
 דער האס צום שלאנג, פון שקלאפן - צוואנג,
 פון מענטשן אָן וויסן.

אים יאָגט דער גייסט, וואָס ברעכט און רייסט
 דאָס פוילנדע און שטיקער,
 וואָס שטעכט און בייסט, און שטראַמט און שמייסט
 דעם ווילדן אונטערדריקער.

אים אַרט קיין שפּאַט פון לייט און גאַט,
 ער וויל קיין לאַסט ניט טראָגן:
 ער זוכט, און האָט אַ ניי געבאַט,
 וואָס הייסט ניט לאָזן פלאַגן.

י. באושווער

צו מיינע ברידער

אַרעם געוואָרענע
 ווען ניט געבאַרענע;
 ווען ניט געבונדענע,
 דען נאָך געשונדענע
 שקלאַפן זייט איר;

אייביק פארצאָרעטע,
 אייביק פארמאָרעטע,

איר אָפּגעריסענע,
דאָ אָפּגעשליסענע,
שטייט איר פאַר מיר.

מענער פאַרבלענדעטע,
פרויען געשענדעטע,
לאָזט מען אייך פּלאַדעווען,
אויפציען, האַדעווען,
און דער גוויר לאַכט —

ווערנד ער האַבעוועט,
צופט אייך און ראַבעוועט,
יאָגט אייך אין יאָך אריין,
טרייבט אייך אין סאָך אריין,
טרייבט טאַג און נאַכט.

טיף - טיף געזונקענע,
גלויבנס באַטרונקענע
גיט איר די וועלט אַוועק
לייב, לעבן, געלט אַוועק
דעם, וואָס איז רייך ;

און זיינע קינדערלעך,
קינפטיקע שינדערלעך,
קינפטיקע צאַפּערלעך,
רייסערלעך, כאַפּערלעך
לאַכן פון אייך.

איר זייט די טויזנטער !
איין רוף אַ ברויזנדער,
איין קלאַפּ אַ טיכטיקער,
איין קאַמף אַ ריכטיקער,
ריכטיק פּאדאַכט,

וואָלט די פּאַרדאָרבענע,
האַלב אָפּגעשטאַרבענע,
די האַלב צעגלידערטע
מענטשהייט פאַרברידערט און
גליקלעך געמאַכט.

מ. ווינטשעווסקי

א קאַמף - געזאַנג

וויקלט פּאַנאַנדער די פּאַנע די רויטע,
שפּילט אויף אַ מאַרש און דערלאַנגט זיך אַ ריר!
וועקט אויף די אַרעמע לעבעדיק - טויטע
זאָגט צו זיי: ברידער, זעט דאָ שטייען מיר,
דאָרטן - דער בלוטיקער פיינט;
דאָ איז די פרייהייט, דאָס ליכט, די גערעכטיקייט,
דאָרטן - דער יאָך און די נאַכט און די שלעכטיקייט;
ברידער, מאַרשירט מיט אונז היינט!

ווישט אויס פון אַרבעטער - אויגן די טרערן,
זאָגט זיי: צום וויינען איז איצט ניט קיין צייט;
לאַזט היינט קיין קאַל פון געוויין זיך ניט הערן,
היינט, ווען מיר קומען ארויס אַף אַ שטרייט,
מיר און דער בלוטיקער פיינט;

מיר, — וועלכע ווילן די מענטשהייט פאַרברידערן;
ער, — וועלכער וויל אונז דורך סינע צעגלידערן;
ברידער, מאַרשירט מיט אונז היינט!

וויקלט פּאַנאַנדער די פּאַנע די רויטע,
וועקט די, וואָס שלומערן, זייענדיק שוואַך,
אינציקווייז נעמט זיי צונויף די צעשפּרייטע,
זאָגט זיי: אונז רופט היינט די הייליקע זאַך
קעגן דעם בלוטיקן פיינט;

אונז, דעם האמוין פון באַדריקטע, דאָך מוטיקע,
 קעגן האַבונעס, פארווילדעטע, בלוטיקע;
 ברידער, מאַרשירט מיט אונז היינט!

וויקלט פאַנאַנדער די פאַנע די רויטע,
 שפילט אויף אַ מאַרש און דערלאַנגט זיך אַ הויב;
 האַלט פאר די אויגן די העלדן די טויטע,
 דענקט אָן די אָפּפער פון האַבזוכט און רויב,
 היינט קעגן בלוטיקן פיינט;

גיט אריין קראַפט אַלע בלייכע, צעזויגענע,
 גיט אריין מוט אַלע טיף - איינגעבויענע,
 זאָגט זיי: מאַרשירט מיט אונז היינט!

מ. ווינטשעווסקי

דער פרייהייט - גייסט

אין די גאַסן, צו די מאַסן
 פון געדריקטע פעלקער - ראַסן,
 רופט דער פרייהייט - גייסט:
 „איך ברענג וואַפן - פאַר דעם שלאַפן,
 איך באַפריי די ארבעט - שקלאַפן
 און איך מאַך זיי דרייסט.“

ליכט פארשפרייטן - רעכט פארברייטן
 קום איך און צעברעך די קייטן
 פון די טיראַניי,
 די נאַציאָנען - פון קאַנאַנען,
 פון אַרמייען און פון שפּיאָנען
 קום איך מאַכן פריי.

איך קום לערן - אַרבעט ערן,
 ערן, אַכטן און באַגערן

אַרבעט מיט אַ טאַָלק;
גליק און פרידן — אומגעשידן
צווישן היידן, קריסטן, יידן,
צווישן פאַָלק און פאַָלק.

פרייד און שטרעבן — קום איך געבן,
לעבנלוסט און לוסט און לעבן
אַלעמען צוגלייך;
מענטשן - קינדער — זאַָל ווי רינדער
ניט מער אומברענגען אַ גרינדער
פון אַ מערדער רייך.

איך קום מעלדן — יענע העלדן,
וועלכע שמאַכטן אין די קעלטן
פון סיביר אַצינד,
אַו צעטראַָגן — וועט אסטראָָגן
באַָלד מײן שטורעם, — באַָלד וועט שרַאַָגן
די באַַפרייאונג - שטונד."

מ. ווינטשעווסקי

אין פאַַבריק

ווי עס נעמט אף טאַָג נאַָר בלאסן,
ברויון פינצטערע געזאַָנגען:
פעט - באַַפעכטע לעדער - פאַָסן
יאָָגן זיך ווי שוואַַרצע שרַאַָנגען...
און ס'צעזינגען זיך מאַַשינען
שטאַָרק און טרויעריק צוזאַַמען,
שפריצן פייערדיקע בינען
אין געשריי פון אַַרץ און פּאַַמען...

רעדער ... רעדער ... רויך און פונקען ...
 און אין כוישעכניש פארטרונקען,
 הערצער ווערן מיד פארלאָשן ...
 האַמערס ברומען ... ס'גליען גלידער,
 ווי פון בראָנזע אויסגעגאַסן ...
 טיף געבויגענע באַם פייער
 אָפגעכאַלעשט מיד און מידער,
 קנעטן זיי דאָס הייסע אייזן,
 און דער פלאַם טרייסט ליב און טייער:
 ס'מוז די זון, די זון זיך ווייזן!

מ. קולבאק

דער צעשמעטערטער יאָם - צוים

אין לאַנד פון דעם קאַלטן און פינצטערן צאַפן,
 אין לאַנד, וואו עס הערשן די שרעקלעכע ווינטן,
 די ווינטן, וואָס גליווערן אלץ, וואָס עס אטעמט;
 אין לאַנד, וואו די פּיכטן און טאנען די אַלטע,
 באַדעקט מיט די ווייסע טאַכריכים פון ווינטער,
 באַמערקן נאר זעלטן דעם שמייכל פון שטראַלן,
 אט דאָרט האָט זיך ווייט אין דעם יאָם איינגעשניטן
 א שרעקלעכער מויער פון ריזיקע פעלזן,
 א מויער, דורך מענטשלעכע הענט א געבויטער.
 מיט שטאַלץ און מיט אזעס האָט ער זיך דערהויבן,
 דערהויבן זיך איבער די כוואַליעס פון אָפּגרוינט,
 ער האָט זיך געשפּאַט איבער זייער גערודער,
 און רואיק געשטאַנען זיך, שוואַרץ, ווי אַ טפּיסע ...

די מעכטיקע כוואַליעס, די פרייע, די הויכע,
 זיי פלעגן זיך שטענדיק נאָר שטויסן און וואַרפן
 מיט האסט און מיט אימפעט אנטקעגן די פעלזן,

וואָס האָבן פאַרצוימט זיי די אָפּענע וועגן
פון יאָם פון דעם פרייען, דעם גרויסן און ברייטן.
עס האָט זיך פיל הונדערטער יאָרן געצויגן
דער מוטיקער קאַמף פון די מעכטיקע כוואַליעס,
אנטקעגן דעם פינסטערן צוים פון די פעלזן...
געוואונען דעם קאַמף האָבן ענדלעך די כוואַליעס,
זיי האָבן דעם שרעקלעכן מויער צעשמעטערט!

און אַלע פרימאָרגן אין פּרילינג און זומער,
בעשאַס די זון פון דעם הימל דעם טיפן
צעזייט און צעשפרייט אירע פּריללעכע שטראַלן
אין לופטן און איבער דעם שפיגל פון אָפּגרונט,
דאן הויבן זיך אויף מיט אַ סימכע די כוואַליעס,
געקרוינטע מיט פּערל און ריינע בריליאַנטן,
און פּאנגען און האַלזן און קושן די שטראַלן,
זיי שפּילן צוזאַמען, זיי טראַגן זיך מונטער
ווייט-ווייט אין דעם יאָם, וועלכער האָט ניט קיין גרענצן
און זינגען און ברומען דאָס ליד פון ניצאַכן!..

*

ווי פייגעלעך זיינען זיך פרייע געוועזן
אמאָל, אין די אַלטע פּאַרצייטיקע יאָרן,
די כוואַליעס פון יאָם, די גיבוירים פון אָפּגרונט,
עס האָט זיי דער יאָם ווי אַ ליבנדע מוטער,
געוויגט אונטער הילכיקע שטורעם-ווינט-לידער,
זיי האָבן זיך איבער דעם זינדן אָפּגרונט
געטראַגן ווי בליצן אָן זארג און אָן קומער...
נאָר אַט איז געקומען צו לויפן פון ווייטן
א בריע מעשונע, א ווילדער רעציייעך,
א מענטש פון דער פּרעמדער און קאַלטער יאבאַשע,
א בלוטיקער סוינע פון ליכט און פון פרייהייט.

בא אים האָט אין האַרצן דאָס גליק פון די כוואַליעס
דערוועקט די געפילן פון האס און פון קינע,
און ער האָט געשוואָרן, אַז ער וועט די כוואַליעס
פארצוימען די וועגן, פארזעצן אין טפיסע,
אַז ער וועט באַ זיי אין די הערצער דערשטיקן
די ליבע צו פרייהייט, דעם מוטיקן ווילן,
אַז ער וועט זיי שטעלן פון פעלזן א גרענעץ,
זיי זאָלן ניט קאנען זיך טראָגן ווי העלדן,
ווי פרייע, ווי מוטיקע איבער דעם אָפּגרונט.

געשיקט האָט דער רויבער א מאכנע פון שקלאפן,
זיי זאָלן די פינסטערע ארבעט דערפילן.
און זיי, די געהארכזאמע, בלינדע און שטומע,
זיי זיינען געגאַנגען אן שאַילעס, אָן טאַינעס
און האָבן אין דר'ערד, אין דער קאַלטער יאבאַשע
געגראָבן פיל טיפע און פינסטערע היילן,
זיי האָבן פון דאָרטן מיט אנגסט און מיט ליידין
ארויפגעבראַכט פעלזן פאַרכוישעכטע, שוואַרצע
און האָבן גענומען זיי וואַרפן אין אָפּגרונט...

דער יאַם האָט זיך לוסטיק צעלאכט פון דער ארבעט.
די כוואַליעס, די פרייע און לוסטיקע כוואַליעס,
זיי האָבן געקוקט זיך אָן זאָרג און אָן פאַכאַד,
געקוקט, ווי עס פאַלן און פאַלן און פאַלן
צום אָפּגרונט די שטומע פאַרכוישעכטע פעלזן
און האָבן גענומען די ארכים די קאַלטע
אי קושן, אי גלעטן, אי האלזן מיט ליבע.
דערביי האָבן שטיל זיך מיט פרייד און מיט אימפעט
די כוואַליעס געסוידעט: „א פריילעכעס לעבן!
עס זיינען אהערצו די אַרכים געקומען
פון פינסטערע היילן, פון דר'ערד פון דער שוואַרצער
זיי זיינען זיך, געבעך, פאַרצויגט און פאַרביטערט!

מיר וועלן זיי אויפנעמען פריינטלעך ווי ברידער,
 מיר וועלן זיי זינגען א פריילעכן ניגון,
 מיר וועלן צוזאמען מיט זיי, מיט די אַרכים,
 אי בענטשן, אי לויבן די ליכט און די פרייהייט!

די וועכטער פון אָפּגרונט, דער ווינט און דער שטורעם
 זיי האָבן פאַרשטאַנען די גרויסע סאַקאַנע,
 און האָבן באַגעגנט די שרעקלעכע אַרכים
 מיט בייזע יעלאַלעס, מיט אימפעט און צאַרן,
 מיט פייפן און קוילעס פון האס און מיט דראָונג
 די פעלזן די קאַרטע די טויבע און שטומע,
 זיי פאַלן זיך איינער נאָך איינעם גאַנץ רואיק
 אין אָפּגרונט דעם טיפן, און פאַלן און פאַלן
 און לייגן זיך ענג מיט איינאַנדער צוזאַמען
 און וואַקסן אין יאָם ווי אַ שרעקלעכע בריע.
 עס וואַקסט זיך און וואַקסט פון די פעלזן אַ פעסטונג,
 א שרעקלעכער מויער, א לאַנגער, א ברייטער.
 זיין גוף הויבט זיך אן שוין באַווייזן פון וואסער
 און הויבט זיך אָן ציען אַלץ העכער און העכער;
 עס זיינען פארצוימט שוין די וועגן פון אָפּגרונט,
 עס זיינען פארשאטנט די ליכטיקע שטראַלן.
 פארשמידט איז דער יאָם און פאַרציטערט פון פאַכאָד
 און לעקט שוין מיט כניפע די פיס פון דעם רויבער.

*

די כוואַליעס פון יאָם, די גיבוירים פון אָפּגרונט,
 זיי האָבן שוין קלאָר די רעציכע פאַרשטאַנען!
 זיי בלייבן צעטומלט, צערודערט, דערשראַקן,
 און וואַרפן פארצווייפלטע אנגסטלעכע בליקן
 אין אַלע פיר זייטן פון אָפּגרונט און הימל.
 זיי פרוואון זיך קייקלען און פליען ווי פריער —

און שטויסן זיך אָן אָן די שפיציקע פעלזן
און שפרינגען צוריק אָפּ מיט קרעכצן מיט זיפצן,
און ווערן צעשפרייט, ווי צעהאַקטע מיט שווערדן.
דער גרויזאַמער מויער בלייבט קאַלט, ווי א טאליען,
עס ציטערט פון שרעק און פון צאַר דער אָפּגרונט,
עס לויפן די כוואליעס, באַדעקטע מיט טרויער,
זיי שרייען פאַרצווייפלט: „פאַראַטן! פאַראַטן!“
מיר האָבן ווי ברידער באַגעגנט די פעלזן,
די אַרכים די קאַלטע, די שטילע, די פרומע,
און זיי, די ראמאַים, זיי האָבן אָן ראכמים
פאַרזעצט אונז אין טפּיסע, פאַרצוימט אונז די וועגן,
זיי האָבן באַרויבט אונזער ליכט, אונזער פרייהייט,
די פרייהייט, די פרייהייט, די הייליקע פרייהייט!“

עס דונערט און פייפט מיט די כוואליעס צוואַמען
דער פּאָטער פון אָפּגרונט דעם טיפן, דער שטורעם,
עס קלאַגן די וואַלקנס, עס טאַינען די ווינטן.
זיי שרייען: „אַ, פעלזן! אַ גרויזאַמע פעלזן!
האַט איר דען אַליין גיט געאַטעמט מיט פרייהייט?
פאַרוואָס - זשע האַט איר מיט אַ קאַלטער רעציכע
געגאזלט די פרייהייט בא אונזערע קינדער? !“
עס ענטפערן קאַלט און פאַרקומערט די פעלזן:
-מיר, פעלזן, מיר האָבן קיין אייגענעם ווילן,
מיר טוען נאָר דאָס, וואָס עס ווערט אונז באפוילן.“
עס טראַגט זיך אַרום איבער יאָם, ווי אַ קלאַע,
דער פינסטערער ענטפער פון מערדער און שקלאַפן.

דער ווינט און דער שטורעם — זיי פליען און ברומען
און רופן פון אַלע פיר זייטן די כוואליעס.
זיי זאגן זיי אָן וועגן מויער די בסורע
און פליען און טראַגן זיך ווייטער און ווייטער

און מיידן דעם יאם מיט די שרעקלעכע פעלון
און פליען אַרץ ווייטער און ווערן פארשוואונדן.

די כוואַליעס די אַלטע, די גרויע, די פרייע,
זיי קאנען קיין שקלאפישע קייטן ניט טראָגן.
זיי לאָזן אַראָפּ זיך אין אָפּגרונט דעם טיפן
און בלייבן דאָרט לאַיגן פארצויגט און פארקומערט,
די כוואַליעס די יונגע, וואָס בלייבן פון אויבן
זיי קייקלען זיך שטיף, ווי געשמידטע אין קייטן,
ווי בלינדע און שטומע פארוואַגלטע שקלאפן...
עס קלינגען ניט מער אַף דעם יאם קיין ניגונים,
קיין הימן דעם ליכט און דער הייליקער פרייהייט.
דער הימל איז שטענדיק פאַרכויעכט, פאַרוואַקאָנט,
די זון ווען-ניט-ווען שיקט דערשראָקענע שטראַלן,
זיי פאַלן אין פינסטערן אָפּגרונט, ווי טרערן.

אן אַנדערש מאָל טרעפט, אז די כוואַליעס די יונגע,
פארומערט פון שקלאפישן לעבן אין טפיסע,
פארלירן געדולד און זיי הויבן אָן ראַשן
און וואַרפן זיך מוטיק אנטקעגן די פעלון.
עס גיט זיך קיין ריר ניט דער פינסטערער מויער
עס הערן זיך מער נישט ווי קרעכצן און זיפצן:
דאָס זיינען די יונגע גיבוירים געפאַלן,
זיי האָבן די ברוסט אן די פעלון צעבראַכן,
דער אָפּגרונט באַוויינט זיי מיט ביטערע טרערן.

עס זיינען פיל טעג און פיל יאָרן פאַרגאַנגען
דערווייל האָבן זיך אָן אַ ראַש געוואַקסן
אין אָפּגרונט דעם טיפן פילמעכטיקע כוואַליעס,
זיי האָבן זיך שטיל מיט איינאנדער פאַרייניקט
און האָבן פאַנאַנדערגעשיקט פון זיך שלוכים,
אין אַרע פיר זייטן פון יאם פון דעם ברייטן,

און וועקן און רופן די קעמפער די אַלטע.
עס האָבן אַ ביטערן ענטפער געגעבן
די כוואַליעס די גרויע פון טהאם פון דעם טיפן:
„מיר האָבן פאַרלוירן שוין אונזערע קויכעס
נישטאָ שוין באַ אונז דער געוועזענער אימפעט,
מיר קאַנען שוין מער קיין מילכקאַמעס ניט פירן!“

עס פליען די שלוכים אין ווייטע מעדינעס
און זוכן דאָרט צווישן די בערג און די טאלן
דעם ווינט און דעם שטורעם — די וועכטער פון אָפּגרונט.
ווייט-ווייט אין דעם מיטבאר געפינען זיי ביידן.
„מיר גריסן אייך, — זאָגן זיי, — מעכטיקע קעמפער!
מיר זיינען די שלוכים פון אייערע קינדער
און זיינען געקומען אייך רופן צום אָפּגרונט,
און איר זאָרט אונז פירן אין שטרייט פאַר דער פרייהייט,
אַז איר זאָלט אונז העלפן צעברעכן די צוימען,
צעווארפן די טפיסע, דעם מויער פון פעלזן.
עס שרעקט אונז דער טויט ניט! דער קאַמף איז אונז
הייליק,

דער יאַם מוז באַפרייט זיין פון שקלאַפישע קייטן!“

עס האָבן זיך אויפגעוואַכט מונטער און האַסטיק
דער ווינט און דער שטורעם און האָבן געענטפערט:

„מיר פליען, מיר פליען מיט סימכע צום אָפּגרונט!
מיר פליען צו פירן די כוואַליעס צו קעמפן
אנטקעגן דעם קאלטן רעציייעך פון פעלזן,
מיר פליען אין שטרייט פאַר דער הייליקער פרייהייט!“

עס שטורעמט און דונערט דער מעכטיקער אויפרוף
ער וועקט און ער קרעפטיקט די כוואַליעס די יונגע.
זיי שטעלן זיך איינע נאָך איינער אין מאַכעס
און רייסן זיך פליען אין שטרייט קעגן סויגע.

דער שטורעם — ער טראָגט זיך ארום אין די מאכנעס,
 ער פליט ווי אַ בליץ, און ער זאַמלט די כוואַליעס,
 דער ווינט מאכט אן אויפרוף מיט קוילעס;
 „איר מוטיקע! פאַרווערטס, פאר רעכט און פאַר פרייהייט!
 אין קאמף וועט איר, העלדן, די פרייהייט דערווערבן.“

עס פליען מיט אימפעט די מאכנעס פון כוואליעס
 זיי טראגן זיך גיכער, זיי ווערן אלץ העכער
 און ווארפן זיך האסטיק, מיט האס און מיט צאָרן
 אנטקעגן דעם שטארקן און בלוטיקן סוינע.
 עס דויערט א רעגע — און ס'פאלן אין אפגרונט
 הארוגים פארבלוטיקט, צעבראַכענע כוואַליעס ...
 די שפיציקע פעלזן באוואשן זיך רואיק
 מיט זודיקן בלוט פון די מוטיקע קעמפער ...
 עס קלאָגט און עס יאמערט דער שטורעם — אַ, קינדער!
 עס איז אייער מאכנע די ערשטע געפאַלן
 און ס'וועלן נאָך פאלן און פאלן קאַרבאַנעס,
 נאר ענדיקן וועט זיך דער קאמף מיט ניצאכן!

עס פליען און טראָגן זיך כוואַליעס נאָך כוואַליעס
 אין ווינט און אין שטורעם, עס בליצט און עס דונערט,
 דער יאָם איז צערודערט פון טויזנטער קוילעס,
 ער הויבט אָן פארפלייצן די וויספעס, די ברעגעס
 און קלייבט פאַר די קעמפער אלץ נייע כאוויירים.

עס פליען און טראָגן זיך כוואַליעס נאָך כוואַליעס,
 זיי ווערן אלץ העכער און שטאַרקער און גרעסער,
 קיין סאָף איז ניטאָ צו די מוטיקע מאכנעס,
 געפאַלענע רופן די יינגערע ברידער,
 זיי זאָלן אָף זייערע ערטער זיך שטעלן.
 און דאָרטן, וואו איינצלנע זיינען געפאַלן
 דאָרט פליען און שטרייטן שוין הונדערט און טויזנט.

עס פליען און טראגן זיך כוואליעס נאך כוואליעס,
 די נאכט איז פארגאנגען, דער הימל ווערט העלער
 דער שטרייט ווערט אלץ מעכטיקער, הייסער און שטארקער,
 דער שטורעם - ווינט אַקערט און רודערט און דונערט,
 עס ברענט און עס פלאַקערט אין יאָם די מילכאָמע.
 דער שטרייט ווערט געפירט צי אף טויט, צי אף לעבן
 צעשמעטערט מוז ווערן די טפיסע פון פעלזן!

עס פליען און טראָגן זיך כוואליעס נאָך כוואליעס
 עס ווארפט זיי דער שטורעם מיט האסט אָף די פעלזן
 און באַלד הויבט ער אונטער אַלץ נייע כאַיאָלעס
 און וואַרפט זיי און דרייט זיי מיט מעכטיקן אימפעט,
 עס גיט זיך שוין דייטלעך א טרייסל דער מויער,
 עס גיבן פאר פאַכאד אַ ציטער די פעלזן.

זיי ציטערן אָפטער, זיי האָבן פארלארן
 די גאַיווע די קאלטע, דעם מוט און די אכדעס,
 זיי ווערן אַלץ שוואַכער, זיי הויבן אָן קרעכצן
 און הויבן אָן ריידן פון ראכמים און יושער.

עס פליען און טראגן זיך כוואליעס נאך כוואליעס,
 זיי פליען מיט נייע געטאָפלטע קויכעס
 און מאכן דעם אנפאל דעם שטארקסטן, דעם לעצטן.
 דער יאָם איז פאַרהייליכט פון די שרעקלעכע קוילעס.
 עס דוכט זיך, די וועלט האָט פארלאָרן די גרענצן.
 די כוואליעס, דער אָפגרונט, די לופט און דער הימל —
 זיי האָבן זיך אַלע פארייניקט אין שטורעם.
 אַ קרעכץ און אַ קראַך! און אַ שרעקלעכער דונער...
 געפאלן דער מויער! געפאלן דער מויער!
 געפאלן די שוואַרצע די שענדלעכע טפיסע,
 צעשמעטערט, צעבראָכן די גרויזאמע פעסטונג!
 באַפרייט איז דער יאָם, און די פינסטערע פעלזן —
 זיי ליגן צעזייט און צעשפרייט אין דעם אָפגרונט...

עס ראַעשט דער אָפּגרונט און שרייט צו די פעלדן:
 „ניט דאָ איז אַן אָרט, איר זאָלט ווערן באַגראָבן,
 דאָ ליגן די העלדן, וואָס זיינען געפאַלן
 אין מוטיקן שטרייט פאַר דער ליכט און דער פרייהייט!“
 עס האָט זיך דער טהאַם פון דעם אָפּגרונט געעפנט
 און האָט די פארפלוכטע מיט קלאַעס דערשלונגען ...

*

עס לעבט און עס פרייט זיך דער יאָם דער באַפרייטער
 עס קרוינט אים די זון מיט דעם גלאַנץ פון די שטראַלן,
 עס פליען און טראָגן זיך כוואַליעס נאָך כוואַליעס,
 זיי טראָגן זיך רואיק און פריילעך און מונטער
 זיי טראָגן זיך פריי אָף דעם אָפּגרונט אָן גרענצן
 און זינגען אַ שיר פאַר די מעכטיקע העלדן,
 וואָס האָבן דאָס לעבן געאפּפערט פאַר פרייהייט.

געלויבט זאָלן זיין די געפאלענע העלדן!
 אַ ליכטיקע פרייהייט פאַר די, וועלכע לעבן! ..

גערשונג (פון רוסיש)

דאָס יאָר 1905

א

בין איך אַ קליינס נאָך, אַ קנאַפעלע,
 נאָר פייערלעך טיאַכקן אין מיר, טיאַך.

קום איך: פאטאַפּ, „פאָטאַפעלע,
 גיב פראַקלאַמאַציעס אַ קאפעלע“.

זאָגט ער: „יינגעלע גיי,
 ביסט אַ וועוויקל נאָך“.

אויב איך בין טאקע א וועווריקל
 שארף איך מיינע ציינדלעך, שארף.
 קום איך: „צייטל, צייטעלע,
 גיב א פעקל פארשפרייטן מיר...“
 זאגט זי: — „אויג אָפן. צינגל שטום. אויער שארף.
 נא, צעווארף!..“

ב

טאָג אין נעפֿל. אַלץ אין וואַרעמען נעפֿל.
 ווער מיר שטיבלעך, בוג און בערגלעך און פֿאַראַם! —
 פֿאַרטיק מיט ציקאַריע, מיטן עפֿל.
 פֿאַק איך אין א קויש פֿאַפֿירן - פעקל,
 פֿון אויבן שטשאַוועל - גראָז און טעפֿלעך.
 און גיי מיר. גאַרניט, גייט אַ יינגל זיך, אַ טאָם.
 פֿאַרט דורך אַ פֿויער מיט אַ גאַרע היי;
 א צווייטער — מיט אַ פֿורל שטיינער,
 אַ דריטער פֿירט זיך האַרצווייטיק און ביינער,
 באַ איינעמס פֿאַרקן שטייט אַ זאַק מיט שפּענער.
 באַם צווייטן אונטער סטריכע לייגט אין נעסט אַן איי.
 זיינען אַלע גוט און לייב מיר.
 גאַנווע איך זיך שטיל צו אַלע זיי
 און לייג אין זאַק, אין נעסט, אין היי
 די לייב בלעטלעך וואָס אין זיי געשריבן:
 „ברידער, כאַוויירם פֿון מי און נויט
 „גענוג געליטן! גענוג געשטיקט! —“
 און איך האָב געזעען: איבער שטעט און דערפֿער
 הויבט זיך אויף אין רויט
 אַ קלאַר - קלאַרער צוויק.
 און אַן אויפֿשריפט רויט אַף אים: —
 מיט גליק!“

ג

טשאַדען די הימלען, טשאַדען פארשלאַפּענע
 איבער די דערפער די שאַפּענע.
 און קייסער שפּילט מיט אַ פּלייט
 אַף דערפער און שליאַכן און שטעט.
 גיסט זיך די פּלייט איבער שאַפּענע
 דערפער און שליאַכן און שטעט: —
 ווינטערס — ווי מעסערס פון צאַפּן — זייט
 און זומערס, ווי וואונדן, קומען אויף און גיין.

קאַכט זיך אין דערפער באַ יעדן אַ טעפעלע,
 קאַכט זיך אין שטאַט באַ יעדן אַ טאַפּ. —
 זאָגט אָן פּאַטאַפּ: „אַז איך וואַרף נאָר דאָס עפעלע,
 מוזט איר זיך שטעלן קאַפּ צו קאַפּ!“
 זאָגט אָן פּאַטאַפּ, און פאַרקליידט גייט שוין צייטעלע,
 אין דערפער, אין שטעטלעך, מיט פּייער אין מויל —
 פרוכטבאַרע טויען אַף יונגן גערעטעניש,
 און ס'פּאַלגן האַמוינים, וואָס קינד באַפוילט!

ד

מאַמע, לאָז מיך, מאַמע, גייען קיין אַדעס,
 איך וויל אויך'עט זעען ווי מע זינגט מאַרסעליעז,
 ווי אַרבעטער אַף באַריקאַדן שטייען,
 ווי דער האַפּן שלאָגט די שוואַרצע מייע.
 אַ קינד דאָרט, מאַמע, וועט מען ניט צעטרעטן, —
 אַ קינד קאָן אויך'עט העלפּן שלעפּן ברעטער.
 און ווייסטו, מאַמע, אַז אין כינע, אין בערלין;
 אין אמעריקע, אין סטאַמבּורג און אין ווין, —
 איז אויך דאָ אַרבעטער, אויך דאָ אַרעמע,
 זיי זיינען ברידער אונז, פאַר איינט מיר שטורעמען —
 מאַמע, לאָז מיך, מאַמע, קיין אַדעס,

דעוואָלוציע שטייט אָף הויכע פעסער
 און רופט גרויס און קליין:
 אויפשטיין! אויפשטיין! גיין! ..

ה

שוואַרצע מייע און זשאַנדארמען און קאָזאָקן
 האָקן איבער האַלז און נאַקן.
 ברענען דאָרף און שניידן שטעטל, שינדן שטאָט
 פאַרן קייסער, פאַרן יאָד, פאַר גאָט.
 האָט דער קייסער אונז געשיקט אַ מייע רייטער
 מיט נאַהייקעלעך נאָך ניט באַנייטע,
 האָט צעלאָזט זיך מייע — שווערדן בלויזע,
 יאָגט דאָס שטעטל, יאָגט דאָס דאָרף אין בלאָטע לויזער,
 פון בלאָטע ווייטער אינם ביג אין וואסער.
 צו דערטרונקען אונזערע אין וואַסער.
 הויבן אונזערע זיי קעפּ אין גסיסע,
 ווערן זיי צוריק געשטיפּט מיט שפּיון.
 הויבן אונזערע אין שרעק די אויגן
 און צוריק אין וואַסער נויגן ...

5. קוויטקא

מיקיטא דער גארבער

בא די פעלן מיקיטא אַלע יאָר —
 זיינען געקומען צו אים מענטשן,
 זיינען אין טרערן געקומען צו אים מענטשן:
 — אַי, אַ צאַרע, מיקיטא, שטעלסט זיך גאָר ניט פאַר!
 אַ צאַרע, שטעלסט זיך גאָר ניט פאַר!

קייסער - שלאַנג

באלאָגערט האָט די שטאָט, —

נו, וואָס קאָן מען מיט אים מאכן?
 — כ'וועל זיך דערבארעמען נאָך בלוט נאָך וואַרעמען —
 נו, וואָס קאָן מען מיט אים מאַכן?

איז מיקיטא אין גרימצאָרן אַריין,
 ניט אויפגעהויבן פאַנעם זיינס,
 נאָר מיט הענט די צוועלף, די פעלן
 רייב! רייב!

איז מען נאָכאַמאָל צו אים געקומען
 און באַ יעדן — אַ נאָז אַנ'אַפגעשניטענע
 און באַ יעדן — אויערן אויסגעשניטענע
 און אויסגעשניטענע ליפן,
 און אזוי האָבן זיי ארויסגעכריפעט:

— אַי, אַ צאָרע, מיקיטא, שטעלסט זיך גאָר ניט פאַר,
 אַ צאָרע, שטעלסט זיך גאָר ניט פאַר!

האַט עס מיקיטען געטאָן וויי —
 „טיפשים!“ האָט ער געזאָגט צו זיי.
 עך, נאראנים, שוין איינמאָל נאַראָנים,
 ביז וואַנען, נאַראָנים, ביז וואַנען?

איז מען דאָס דריטע מאָל צו אים געקומען
 און יעדער האָט פאַר זיך געפירט
 אַ ווייבל אָן אַ קאָפּ,
 אַ זון אָן אַ קאָפּ,
 און אזוי שרעקלעך, מעשוועדיק האָבן פיס געטראָטן
 ארויף און אראָפּ, ארויף און אראָפּ.

האַט זיך מיקיטא געטאָן אַ ריס:
 — אָן קעפּ זענט איר אלע!
 וואָס וועט ארויסקומען, אז איך וועל אייך העלפן?

איר זענט דריי מאָל געקומען און דריי מאָל דיזעלבע
טיפשים, קעלבער!
די וואָס רייך, וואו זיינען בא אייך?

— האָ! — האָט אַ הילף געטאָן — און שטיל איז געוואָרן.
צעפראַלט האָבן זיך אויגן — און שטיל איז געוואָרן.

פאַרוואָס זיינען פאַ זיי די אויערן ניט אויסגעשניטן?
פאַרוואָס זיינען בא זיי די זין ניט אויסגעקוילעט?
— האָ! — האָט צעשמעטערט זיך — און שטיל איז געוואָרן
צעפראַלט האָבן זיך אויגן — און אלעמען קלאָר.
(בלוט פאַ מייסיס פון די וואונדן) ...

האָט מען אוועקגעלייגט די מייסיס פאַזונדער.
האָבן זיך אויסגעשטעלט די לעבעדיקע פאַזונדער.

האָט מען זיך אַ לאָז געטאָן אפן גוויר!
האָט מיקיטא קעגן קייסער גערירט!
ס'האָט זיך די ערד צעאירט ...

פ. טייטשין א (יידיש ע. פ.).

טורמע-לידער

א

קלינג - קלאנג, טאנץ איך מיר
מיט די קייטן אָף די פיס;
מיטן שוואַרצן ברויט אין האַנט,
גיב אַ טאנץ און גיב אַ ביס;
מיטן קריגל טיי אין האַנט,
גיב אַ טאנץ און גיב אַ טרונק ...

ער זעט קיינמאָל, ווי איך טאַנץ,
 טויזנט אויגן קוקן דאָך,
 קעפּ אָף קעפּ און הענט אַ וואַלד,
 הענט זיי רופן: „גיך און נאָך“...
 אָט פון אונטער בעטל קריכט
 אַ באַהאַלטענער אַרויס.

קלאַפט די גראַטן, צימבלט, פויקט:
 — העכער! העכער! — שרייט ער אויס.
 העכער, העכער טאַנץ איך מיר,
 יאָרן זיצן דאַרף איך דאָ;
 רייס איך אויס אַ גראַע האָר —
 ווערט צוריק אַ צווייטע גראַע;
 רייס איך צוויי און רייס איך דריי,
 און אַ טאַנץ נאָך יעדן רייס,
 טו אַ טאַנץ און טו אַ קלונג
 מיט די קייטן אָף די פייס... .

ב

איך האָב זיך אויפגעכאַפט אין מיטן נאַכט
 און אונטער זיך פארבויגט די פייס, געזעסן;
 האָב אויסגעשטרעקט אַ האַנט, דערלאַנגט דאָס ברויט,
 פון גאַנצן שטיק געבראַכן און געגעסן.

מיך האָט געעקלט לאַנג פון שוואַרצן ברויט,
 נאָך מער — פון זיצן וואַכעדיק ביז מאַרגן;
 אָף ביידע קני פארלייגט האָב איך דעם קאַפּ,
 גענויטערהייט געקייט און זיך געוואָרן.

און ווערגנדיק זיך, זיצנדיק אַזוי,
 האָט אַנגעהויבן ליכטיק ווערן, טאַגן;
 די טיר האָט זיך געעפנט און האַנט
 האָט נאָך אַ ברויט אַזאַ געבראַכט צו טראַגן... .

ג

זייט געזונט, זייט געזונט,
 מאָרגן פֿאַר איך אָפּ:
 כ'האַב שוין אויפגענייט אַ זעקל.
 אָפגעשערט דעם קאַפּ.
 האָב באַקומען שוין אַ גאַרטל,
 צוגענייט צו קייט,
 און זיך שוין מיט אַלע שכינים
 דורך דער וואַנט צעשיידט.
 האָב אַהיים אַוועקגעשריבן
 שוין דעם לעצטן בריוו;
 מאָרגן וועל איך זיין שוין ווייט - ווייט
 ערגעץ אָף אַ שיף...

ה. פֿייוויק

אָף די וועגן סיבירער

א

אָף די וועגן סיבירער
 קען עמיץ נאָך איצטער געפינען אַ קנעפל, אַ שטריקל,
 פון מיינעם אַ צעריסענעם שוך,
 אַ רימענעם פֿאַס, פון אַ ליימענעם קריגל אַ שטיקל,
 אַ בלעטל פון הייליקן בוך.

אָף די טייכן סיבירער
 קאָן עמיץ נאָך איצטער געפינען אַ צייכן, אַ שפענדל
 פון מיינס אַ דערטרונקענעם פֿליט:
 אין וואַלד — אַ פֿאַרבלוטיקט - פֿאַרטריקנטעס בענדל,
 אין שניי — איינגעפֿראָרענע טריט...

ב

סאַלדאַטן אַרום באַ די זייטן,
 מיר שטייען צו פירען אין רייען.
 אַ זעקל מיט ברויט אַפן אַקסל,
 אן אויסגעשריי „מאַרש“ — און מיר גייען.

נאָך נאַכט. דער פרימאַרגן פאַנגט אָן ערשט
 איין ברעג פונם מיזרעך פאַרנעמען;
 מיר גייען האלב וואך, ווי אין כאַלעם,
 אונז ליגט נאָך דער שלאָף אף די בויעמען.

עס שטויסן זיך אַקסלען אָן אַקסלען,
 עס קלאפן זיך קניען אָן קניען;
 מיר, בלינדע מיט אַפענע אויגן,
 צעדרייען, צעמישן די רייען ...

— „אין אַרדענונג“ — שרייען די וועכטער,
 מיר פאַלגן די וועכטערס געשרייען;
 די זון איז אַרויס אינם מיזרעך
 און קוקט פונדערהויך, ווי מיר גייען ...

ג

וואַלט כאַטש ווער געקומען
 אונז אַנטקעגן,
 זאָגן: „פריד צו אייך“
 פון יויצע וועגן.

גלאַט אזוי אַ שאַטן
 זעען פון וועמען,
 זאָגן: „פריד צו דיר“
 און זיך פאַרשעמען ...

זאָר זיך כאָטש פאר אונז ווער
איבערשרעקן,
שליידערן אין פאָנעם
אונז אַ שטעקן ...

קומט ניט, קומט ניט קיינער
אונז אַנטקעגן,
פעלדער — ווילד פארוואקסן,
טויטע וועגן ...

ד

האַרבע נאַכט. מיר ליגן אויסגעצויגן
צונויפגעפרעסטע אפן קאלטן דיל,
סאָלדאטן בא דער טיר מיט האלב פארמאכטע אויגן,
זיי זיינען מיד, ווי מיר און זיינען שטיי.

אַ דאָרפיש לעמפל ערגעץ וויכערט אין א ווינקל.
שאַ. א לעמפל ברענט זיך, ברענט;
אין קליינעם שטיבל אָפטמאָל עפעס טוט א פינקל, —
קומט צו א נייער שאַטן אף די ווענט ...

גיט איינער זיך א שטעל און פאלט צוריק זיך לייגן,
און איינער גיט א קריץ אזוי די ציין;
סאָלדאטן בא דער טיר מיט צוגעמאכטע אויגן,
ווי מיר, — פארשלאָפענע ווי מיר — אליין ...

ה

גייט מען זיך לאַנג,
בינדט מען די לענדן ארום מיט אַ שטריק;
קלאַפן די שיך —
גייט מען זיך לאַנגזאָם, מע קוקט ניט צוריק.

איז ווער געשמידט,
 קען ניט צעקלאפן די קייט אָן אַ שטיין, —
 וואָס זאָל מען טאָן? —
 טראָגט מען די קייטן, נאָר גיין דאַרף מען גיין...

גיט מען אונז רן,
 איינגעמידט ווערט אויך די האַנט, וועלכע שטראַפט, —
 לייגט מען זיך שטיל, —
 לייגט מען זיך שטיל אָף דער ערד און מען שלאָפט...

ה. ליי וויק

א ין ש נ י י

1

זי זאָגט צו מיר אַזוי:

קומען ערגעץ וועלן מיר צופאַרן
 ערגעץ אין אַ זומערדיקן לאַנד;
 וועלן מיר פאַרקויפן פּערד און שליטן
 און צופּוס זיך לאָזן גיין באַנאַנד
 ערגעץ אין אַ זומערדיקן לאַנד.

וועלן מיר די נאַכט די ערשטע שלאָפן
 אין אַ וואַלד אין זומערדיקן לאַנד;
 טאָג וועט ווערן — וועלן מיר זיך לאָזן
 ווייטער גיין געארעמט האַנט באַ האַנט
 ערגעץ ווייט אין זומערדיקן לאַנד.

נייע קליידער וועלן מיר זיך קויפן
 פאַרן געלט אין זומערדיקן לאַנד;

דו — א ברייטע הוט, א העלן מאנטל,
 איך — א ווייסע קלייד מיט זיידן-באנד, —
 דארטן אינם זומערדיקן לאַנד.

2

אין בלוט מיינע הענט

שטיל. האַרבע נאכט. אפן הימל קיין שטערן.
 איך שטיי אפן וועג שוין פון שטונדן.
 איך האָב אפן פערד שוין דעם שטעקן צעבראַכן,
 צעשניטן די פעל אים אף וואונדן.

אף יעטווידן קלאַפ אף די מאַגערע ביינער
 דערטראַגט זיך אַן אַפּקלאַנג פון ווייטן...
 און פּלוצלונג האָט עמיץ דעם פערד אונגעוואָרפן,
 אַף אים אויפגעזעצט זיך צו רייטן...

אַ שטאַנג אויסגעריסן האָב איך פון דעם שליטן,
 געשלאָגן דעם פערד אין די זייטן, —
 ביז וואַנען א טויטער געבליבן איז יענער,
 וואָס האָט זיך געזעצט אַף אים רייטן...

3

מיין פרייד

אַז עס שטאַרבט דער טאַג, און פינסטער ווערט דער וועג,
 בעט איך ווייך דעם שליטן אויס פון ברעג צו ברעג:
 לייגט מיין גאסט אוועק זיך, ווערט אַנטשלאָפן שנעל,
 איינגעדעקט פון קאַפּ ביז פיס מיט בערן-פעל.

זיך איך איבער איר געבויגן, קוש איר קלייד,
 מורמלען מיינע ליפן עפעס-וואָס אין שטילער פרייד;
 איז די בייטש אַראָפּגעפאלן צו דער ערד,
 אַפּגעלאָזט אינגאַנצן גייט אליין דער פערד...

עפנט זי אן אויג און מאַכט אים צו צוריק,
 עפעס ווי ניט אירער וואָלט געווען דער בליק, —
 קריך איך שטיל אַראָפּ פון שליטן און איך גיי,
 קוק זיך אָף די ווייסע פעדער, אפן שניי ...

ה. ציי וויק

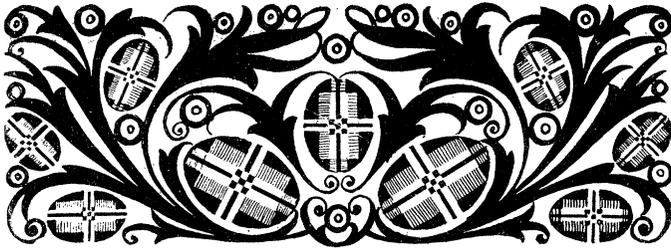
ליד פון קאַטאַרוזשניקעס

דאָרטן, דאָרטן אין עק וועלט,
 וואו עס ברענט די שאַרפע קעלט,
 פון די גריבער טיף אין דריערד
 אונטער וואַך פון בלויון שווערד,
 וועלכער קאָן אונז רואיק טויטן,
 שטייען מיר געשמידט אין קייטן
 מיט די האַלב געגאַלטע קעפּ.
 און עס הערן זיך די קלעפּ
 פון די האַמערס אין די ווענט ...
 ניט געזשאַלעוועט די הענט,
 ניט די קרעפטן, ניט די ביינער, *
 האַקן מיר די קאַלטע שטיינער
 און מיר האַקן טאָג און נאַכט.
 ווער האָט אונז אַהער געבראַכט?
 וועמעס זינד און וועמעס מאַכט?

(פריי פון פ. יאקובאוויטש)

מוט און קאמף

עס פלאַקערן פּאָנען

עס פלאַקערן פּאָנען,
עס רייסן זיך הייסע געשרייען
פון ברוסטן פאַרפלייצטע פון פרייד.
און רייען נאָך רייען
אַלץ גייען און גייען,
און פּאָנען נאָך פּאָנען
אַלץ רופן און מאָנען
און רייסן אויס הייסע געשרייען
פון ברוסטן פאַרשמאַכטע פאַר פרייד.
און רייען נאָך רייען
אַלץ גייען און גייען,
און ווער קאָן פאַרשטייען —
ווער איז דאָ באַגעגנט און ווער איז באַגלייט.

א. שווארצמאן

פ ע ו ו ר א ל

פעווראל.

זעקסאונצוואנציקסטער.

שיקערע זעלנער אין אויסמיש מיט שטאָט - פּאָליציי,
שיסן אין פּאָלק.

זיבנאונצוואנציקסטער.

אָף זויבער פון שפּיזן,
אָף שאַרפּן פון שווערדן
צעגאַסן און דויערט
אַ העלער באַגינען.

אין קאַלטער קאַזאַרמע

גליווערט און בעט

אַ שטרענגער,

אַ ניכטערער

וואָלינער פּאָלק.

שווערט

באַ האַרבן, באַ זעלנערשן גאַט.

ראַטעס

שלאָגן אָן דיל פּילשאַרביקן קאַפּ,

פינגער אין אייזן פאַרפרעסן מיט צאַרן —

דעם ערשטן פאַר הונגער שיסן באַפוילן ...

פאַרשטאַפט דעם מויל אים

אַ קויל.

עמעצנס בלוט - באַפעל

ניט פאַרענדיקט —

אָף שטענדיק

דערשטאַכן.

אַ ווינט — אַ וויכער אָף שטאַט —

ראַטעס.

ניין דער זייגער.
אף אונזער, אף שטענדיקן אָרט
אין אוטאָמאָביל - שול, אַרמייער,
מיר שטייען.
קאַזאַרמישער פאַרקן אונז שטיקט.
באַגינען שטייגט.
אַ סאַפּעק שטעכט דורך —
מיט בלינדן געפיל —
דערשרעקט און דערפרייט.
פון דאָרט,
וואו בלוי איז צעשניטן
מיט טורעמס געשפיצטע
פון דאָרט —
מיט פליגל פאַרמאַסטן
דער אָדלער דער שוואַרצער דעם הערשערס
נאָך שוואַרצער
נאָך אָדלעריש ווילדער
ווי שטענדיק
און ברייטער אַלץ ברייטער
פליגלען צעשפרייטן זיך.

היי!
ווי אויסגעהונגערטע — צו ברויט,
ווי האַלז פאַרסאַרפעטער — צו וואַסער,
בירגער צום געווער!
אַלע צום געווער!

הונדערטקעפיקע מאַכנע
אף פליגלען פון פאַנען
פון שטאַטישן שלונג
אף הויך זיך פאַרוואַרפן.

מיט צאָן שאַרפן פון שפיזן
אין קייסערשן,
אין שוואַרצן,
צווייקעפיקן אַדלערשן גוף זיך פאַרביסן.

בירגער!
היינט פאַלט איין טויזנטיאַריקער „פריער“,
היינט זיפן זיך איבער יעסוידעס פון וועלטן,
היינט

ביז קנאַפּ ביז מינדסטן פון אַנטאָן
די וועלט
מיר וועלן
באַשאַפן פון סיניי.

בירגער!
היינט, דער ערשטער טאָג פון אַרבעטער-צעגאָס
מיר שפּאַנען, צעוויקלען דעם וועלטישן פּלאַנטער.
זאָלן מאכנעס
הימלען צעבויערן מיט אָפהילך פון טראַט.
פּלאַט

זאָל צאָרן און ווילדע סירענען
פארברענען
ווי דעם צווייקעפיקן!
שוימען געזאַנגען.
פלעצער פארפלייצן.

אין קליינינקן אַוואַט
מיר פליען,
נאַכיאָג פון קוילן
פארלויפט אונז
מיט אויפרייס און פייפן,
מיר גרייפן

מיר שניידן דורך שטאָט
 און הויך
 איבער קעפּ פון באַריקאָדן
 ווי שיפן געלאָדענע אין שטורעם
 וויגט זיך אין דונער —
 מאַרסעליעזע.

אַ נייער פרימאַרגן
 פיבער נייער מיט אומטרוי באַגעגנט.
 בלינדע, מיר טרעפן
 וואָס וועט געשעען.
 וועלן מיר רייסן זיי
 דורך ראַמען צעכראַסטעטע?
 צי ליגן אָף נאַרעס
 און וואַרטן,
 אז ווידעראַמאַל דער מאַנאַרך
 זאָל רוסלאַנד מיט קוואַרים צעהויקערן? —

אין שינעל באוואָרנט
 און ווייטער...
 שטאָט — די הייזער צעשאַטן.
 שטאָט — פון אויפרייסן ברעכט זיך.
 קראַכט.
 ברענט.
 אַ טויט דעם צווייקעפיקן.
 ווי הויפּנס שוואַצע אַדלערשע פּעדערן
 פּאַלן דערשאַסן שטאָט - פּאַליצייער
 ס'גיט זיך אונטער ברענענדער שטאַנדהאַפּט
 פון קרוינשטאָט.

טראַאיצקער בריק באטרעטן אַרמייער,
 בויגן זיך זיילן אין אייזערנע רייפן.

א געלויף.
 א געשלעג.
 א רעגע,
 און אין שוואַרצער דעק פון זון-פארגאַנג
 הויך,
 הויך איבער פעטראָפּאָולאָווער פעסטונג,
 ווי פלאם צעפאַכט
 די רויטע פּאָן —
 רעוואָלוציע!

מיר האָבן געזיגט.
 לויב אונז! ..
 לויב אונז און רום! ..
 קיינמאָל!
 קיינעם ניט דערלויבן
 אונזער לופט מיט שראַפּנעלן רייסן,
 אונזער ערד מיט קוילן צעשטויבן,
 ניט פּאַכעד גרוילט אונטער גרויע שינעלן,
 ניט ווילדע געשרייען פון הונגער, —
 דאָס דונערט אַ פּאַלק:
 — איך גלויב!
 היינט
 ווערט אין אויפרייס געבאָרן
 סאַציאַליסטישער — וואָר.

ו. מאַיאַקאָווסקי (פון רויסיש)

דער סוינע באַ די טויערן

די שוואַרצע מוטער - נאַכט
 צעריסן ווערט פון וויי:
 — דער סוינע באַ די טויערן!

פון טיף פון האַרץ
 זיך רייסט אַ ווילד געשריי:
 — דער סוינע באַ די טויערן!

אַף גיך צום פערד,
 די האנט שטאַל אָן,
 ס'איז איצט דער שווערד,
 די שפיז — אַ פּאָן —
 — דער סוינע באַ די טויערן!

א. שווארצמאן

אין אויפשטאנד

אין קאלטער ווינטערנאַכט באַ שיינ פון בליצנדיקע שטערן
 אַף ווייטע געגנטן צעפלאַקערן זיך סרייפעס;
 אין וועלדלעך טונקעלע,
 אין האלבע שוצגראַפּנס,
 באַ טונקלער זייט פון ברענענדיקע דערפער
 זיך שלענגלען שורעס מוירדים
 מיט ביקס אין האנט, מיט וואַרעם בלוט אין האַרצן.

... פון הייזער אַרעמע, פון שטיקנדע וואַרשטאַטן,
 פון לאַנגע וואַגלנעכט, פון הונגעריקע טעג
 געקומען זייט איר, ברידער מיינע פילע,
 צו ווייזן
 דעם פרייז פון שטילער מי,
 דעם וויי פון אייער לייב,
 דעם אויסגעשריי פון דוירעס און פון צייטן.
 איך הער: ס'ברומט אויף דער קייטנקלאנג פון דוירעס קנעכט
 מיט אַרעמען געביין צעשאַטענע אף לעבנמידע וועגן,

ס'זידט אויף דאָס בלוט פון מענגעס מיינע ברידער,
מיט האנט צו האנט און קאָפּ געשאַכטענע
אַף שלאַכטפעלדער פון קיילעכדיקער ערד.

... איך ווייס: ס'וועט צאַרטעס מענטשנלייב נאָך ציטערן
אין א געמיש פון קויט און בלוט,
און ניט קיין יאַנטעוו האָט באלויכט
אינמיטן נאַכט די האַריוואָנטן,
נאָר עמיץ וויל דעם פיין און עמיץ וויל דאָס בלוט.
מיין בליק ווערט קאלט, ווי גרויער טאָג פון עסקימאָסן
אין שנייאיק ווילדן לאַנד ...
מיט ביקס אין האַנט,
מיט וואַרעם בלוט אין האַרצן
פאַרטאיע איך זיך איצט
און לאַקער נאָך דעם סוינע.

א. שוואַרצמאַן

פּראָצעסיע

מיר גייען
אין דיינע פאַרנטיקע רייען
שפּאַנענדיקע מענטשהייט,
מיט שטאַלצע, דרייסטע, זוּדיקע און קאַלטע —
טראַט נאָך טראַט!

מיט רופט געלאַטעט, פלאַטערט אַרץ און פלאַטערט,
די אַלטע רויטע פאַן —
צוריק קיין טראַט!

און שטעקלעך וועקנדיקע שיטן שרױט אָף שטייפן פייקל,
און טאַצן דזשימזשען — שלײפן שאַרפס אין שוועבן-
דיקער לופט,

און הויך פאַרוואַרפט זײן רוף
דער שײנענדער טרומײט...

הײנט בין איך אויך אַ שטיקל קלײנגדיקער קופער —
איך וועק די מידע
כ׳באַדעק דעם זיפֿן פון אָפגעשוואַכטע
מיט הײכיקן געלעכטער —
צוריק קײן טראָט!

ד. האָפּשטיין

* * *

אַפן פּלאַץ, וואָס נעבן קלױסטער,
ראַשט דאָס אויפגעשטאַנען פּאַרק.
— זאָל דער פּאַסטוך עלטסטער ווערן! —
שרײען אַלע מיט אײן קאַל.

— בלײבט געזונט, אָף פּרײהײט ריכט זיך! —
און אָף פּערד. און שוין, מע פּלײט.
זיך פּאַרמישט און זיך פּאַרפּלאַכטן,
פּאַנען האבן אויפגעבלײט.

אַפן פּלאַץ, וואָס נעבן קלױסטער
מאַמעס אומעטיק און בלײך:
— זאָלסט זײ לויכטן אָף די וועגן,
לעוואָנע קלאָרע אין דער הויך...
אַפן פּלאַץ דער שטויב זעצט אָפּ זיך,
רויש ווערט אָפגעשוואַכט.
אַזונט. נאַכט.

פ. טײטשײנא (ײדיש ע. פ.)

אַקטיאַבר

אַקטיאַבר!
אַן אָנהויב, אַן "אַ",
אַ ברען פון אומענדלעכן רונד,
אַ זוימ פון אַ זונראָד —
און אויסעס אלע
פון האנט פון דער גרויסער
און גראָבער:
"אַקטיאַבר".
עס וועלן
כאַדאַשים זיך צוועלפן,
זיך קייטלען אין יאָרן —
דיין נאָמען וועט העלן,
דיין נאָמען וועט קלאָרן!

וואו איז ער דער גאַרנישט,
וואָס ווייסט ניט דיין נאָמען?

וואו איז ער דער בלינדער,
וואָס וואגט נאָך אַצינדער
מיט לייקעניש וואָרנען?

און פיינט?
און פיינט אַזוינע,
מיט אלטע קרוינען
אַף קיילעכיקע קעפּ געקעכלטע פון דוירעס,
מיט הוסטן גאַלדענע
פון ווילדע ברוסטן,
מיט הערשערישע וואונקען,

מיט-איידעלע הענט אין ווייכע הענטשן,
וואָס האַלטן צאָרט
(מיט אָפּגעשטעלטן קליינעם פינגער)
די דראָטן,
וואָס שיקן פונקען
אַף אויפרייסן פון וועלטן! ..
אַזוי פיל פיינט!

געבענטשט איז דער, וואָס קאָן עס
זיך פאַרגינען

אַזוי פיל פיינט.
און פיינט אַזוינע
ערלעך - שוידערלעך פאַרדינען.

עס וועלן כאַדאַשים זיך צוועלפן,
זיך קייטלען אין יאָרן -
און אלע זיי וועלן זיך קערווען פאַר-
וואונדערט

אַף דיר,
אַף אַקטיאַבר
פון צוואַנציקסטן פייערגעשמידטן יאָר-
הונדערט!

וואו זייט איר, כאַדאַשימלעך דריבנע,
מיט פאַלשגאַלד באַצירטע,
וואָס האָבן מיט כּוּצפּע אָט דאָ געשפּאַצירט
איבער לאַנד איבער גרויסן און גרויען?
אַיילט גיכער פאַרשווינדן!
וואָס קוקט איר פון שפּעלטלעך אַרויסעט,
וואָס באַמקעט אייך אונטער
פון קרויסטערשע גלעקלעך?
וואָס רירט זיך דאָרט ווערמיש אין שטויבן.

אין שטויבן אָף פּאַלשינקע צעטלעך,
וואָס קנעכטישע רימער
אָף שטערנס גענויגטע
דאָ האָבן צעטראָגן ?
אַקטיאַבר !
אַנצאַליקע סטויפעס,
צעשטעלטע
אין לאנד אין דעם גרויסן און גרויען
אָף שיידונגען יונגע
פון זיינע אומענדלעכע וועגן —
זיי לויפן,
זיי בויגן די קעפּ אָן,
זיי קניען,
זיי בעטן
אַ זכיע צו האָבן
אַ שפענדל צו ווערן
פון וועלטישן מאַסט - שטאַנג,
וואָס וועט אָף דער שיידונג פון טקופּעס
דערהויבן דיין אויפשריפט
און וועט זיי, די טקופּעס,
דורך וואַלקנס באווייזן :
„אַקטיאַבר !“
אַן אָנהויב, אָן „אַ“,
אַ ברען פון אומענדלעכן רונד,
אַ זויס פון אַ זונראָד —
און אויסיעס אַלע
פון האנט פון דער גרויסער
און גראַבער :
אַקטיאַבר !

ד. האפּשטיין

י א נ ט ע וו

מיט פיינערע טענער, מיט שטאַרקערע טענער,
 גלױסט זיך אַ רינגל־טאָן, העכער און שענער,
 גלױסט זיך א נעם טאָן א שלאָל טענעריי.
 אזוי ווי די זון האָט דער בלענדנדער טעלער,
 אין וויג פון בורשטינען אָף ריזל־שיין העלער! —

מיר, — אָף גרויסע וואסערן,
 אָף הויכן יאם, —
 אָף ווייטן שוים אנטשלאָסענע,
 דורך ווינט פון שווינד מאטראָסן מיר, —
 מיר, — דער קאפיטאַן!

ווי וואָגיקע פיירעס — צעצוויטעטע ווערטער! —
 פון גרענעץ צו גרענעץ, פון יאמים ביז גערטנער —
 יאַנטעווט דעם יאַנטעוו, דער שטאַל, דער קוריי, —
 פאַבריק־הענט און פעלד־הענט, און בויער און בערגער
 זעצן די פאָן אין די הויכן באגערטע!

מיר, — אָף גרויסע וואסערן,
 אָף הויכן יאם, —
 אָף ווייטן שוים אנטשלאָסענע,
 דורך ווינט און שווינד מאטראָסן מיר, —
 מיר — דער קאפיטאַן!

ל. קוויטקא

אין רויטן שטורם

1

מאמע, מאמע,
גיי שוין שלאָפן,
ס'איז מיט נאָכט
דיין בליק פארלאָפן,
גיי שוין, מאמע,
גיי שוין שלאָפן.
כידארף דעם טאטן עפעס זאָגן ...

— שעם זיך, טאטע!
זעסט ניט טאָגן?
וויילסט דיין שווערן שלעפּ נאָך טראָגן?
און נאָך זאמלען,
נאָך פארמאָגן,
און אוינז שפּאַנען
אין דיין וואָגן —
שעם זיך אין דיין ווייטן האַלז!

2

בויג זיך, שוועסטער, צו,
זיי וויסן,
מעג דיך יאָ און נישט פארדריסן: —
לאָמיר שטיל מיט טרוים פארבלענדן
אונזער מאמען
און מיט מאיסעלעך באצירן,
און פארפירן זי, פארפירן,

ווייט אין ענדן,
בלויע ענדן, —
זאל זי זיך נישט פלאַנטען דאָ!

וועט דער טאַטע דאָ דאָך בלייבן,
וועלן מיר קאַטאַוועס טרייבן,
אים באַדעקן,
אים באַשטעקן
און די גאַל אין אים דערוועקן,
וואָס ער האָט אין אונז פאַרזעצט.
האַט ער אונז געשפּאַנט אין וואָגן,
אים זיין אַלטן קויל צו טראָגן,
וואָס איז לאַנג שוין אויסגעגלייט
און אויסגענעצט!
זאָלן מיר אים אָפּן זאָגן:
מיר ווילן נישט!
מיר ווילן נישט!

3

ערשט צעקריגט זיך מיט די טאַטעס, —
גיין מיר, קינדער, לויפן מיר,
פילן זון!
לויפן מיר, יאָגן מיר
הין און הער.
לאַכענדיקע,
שטראַמענדיקע
שטראַלנדיקע, —
מער און מער.
פאלן מיר אָף ערד באַזייטער
ערד פאַרדרייטער

אף צעשפרייטער שאַרף פון שווערד :
ראַנגלען מיר זיך
קייקלען זיך —
אין ווארעם בלוט אף ערד.

4

שטייען עלטערע און קוקן,
כקירען,
וואַרענען מיט פינגער :
„פון צעביילן זיך,
„צעקייִלן,
„ווערט נישט גרינגער,
„ווערט נישט גרינגער . . .“
— ווייס איך וואס ! —
מיר צעקריגטע שוין מיט טאַטעס,
מיר פאַרברענען אַלטע שמאַטעס,
און צעקנאַקן גרינע גלאָז ! —
אייביק-יאָר געגאַן איננינעם,
קינדער- ווידער- וועלט איננינעם, —
אט, — אַ טראַך אין פויק פון יאָרן !
און מע איז צעטיילט געוואָרן :
האַלב וועלט מיז
און האַלב וועלט צאָרן !
דראָט נישט, עלטערע, מיט פינגער,
העלפט אונז, בעסער
— אונז, די יונגע !

5

אויפגעוואכט
פון מי און מאנגל, —

מיט דערוואַרטן,
לאנג געגארטן
ברודער - גאַי -
טראַגן מיר
מיט דרייסט מיט הארטן, —
אונזער וואַכט !

פון מיין ברודער
שמעקט מיט שטרוי,
פון אונז ביידע —
שמעקט מיט שלאַכט !

6

— בין איך זיכער ?
בין איך זיכער ?
ס'וועט דיין הארץ אָף היינט פאַרפירן ?
און ניט רירן,
ניט דערפילן,
ווי דעם שטילן,
פון דער ערד פון דיר פאַרלאָזטע
פוסט פאַרגראָזטע ? —
ניט פאַרזייטער פאַרן זומער,
און אַ שטומע,
ניט געשוירענע פאַר הארבסט.
פאַרלאָזטע ? —

איך האָב איינגעקרעמפט מיין הארצן,
מיט די ליידן,
מיט די שוואַרצן,

מיט די טויזנטער גילגולים,
וואָס איך לעב.

שטארבט מיין טאָטע וואו פון הונגער
אף אַ האַרט געלעג פון ברעטער,
און מיך רופט ער,
און מיך בעט ער,
וויקט מיין נאמען אויס
אין פיין.

שטאַרק איך זיך
און וויל ניט הערן! —
איך דארף זיין,
און דאַרף געהערן,
צו דעם שטורעם פון צעשטערן,
צו די האַמערן די פילע
אף צו בויען ניי —
איך ווער יינגער,
איך ווער יינגער,
איך ווער פריי!
כ'שעפ!

7

אקסל דיינער,
אקסל מיינער,
ביידע רירן זיי זיך אָן.
אונזער מיזרעך איז צעפלאַקערט,
גלי - צעאַקערט,
פלאַם - צעפלאַקערט,
און מיר גייען אינם פלאַקער
און עס קרייעט
אונזער פאַן:

ווערט אין שימל,
לאנד און לענדער,
אונטער טונקלען אלטן הימל —
ס'הויבט זיך אָן!
ס'הויבט זיך אָן!

8

ליגט אַ שרעקעדיקער דרויסן
מיט פארגלייזטע אויגן;
ליגט הארטנעקיג קעגן אונז,
ליגט אף העפקער קעגן אונז,
ווי אַ כאַיע אויסגעצויגן.

האַבן מיר אַ טאַג אַ גרויסן,
טאַג א דויטן,
הויבן מיר אים אָן:
שפרייזן מיר מיט פלאקער,
פלאַקערן
מיט דעם גליענדיקן,
מיענדיקן
אַקער,
מיר צעאַקערן
און אַף שטויב צעשטויסן,
הארטנעקיגן אינדרויסן.

9

גייט די זון אונז נאָך,
וואו מיר שפאַלטן,
וואו באַהאַלטן

ס'האָט זיך שפּין,
און ס'האָט זיך וואָך, —
קריכט די זון אין יעדן בראַך,
שרייט מיט פּלאַם
שטרייט מיט שטראַם
גייט אונז נאָך!

10

ווען סע שלוקערצט אין מיין בויך אַ וואָרעם
רופט צוריק,
נאָגט צוריק, —
שטרענג איך אָן די ביינער-אַרעם
פינגער- צוואנגען,
צוואנג איך, דריק
גארגל מיינעם,
בויך — פאַרלאנגען,
ווארג איך, שטיק: —
„מאמזער, ס'איז ניסאָ צוריק!
טויט צוריק!“

בראט מיין צאָרן אויף מיין לייב,
און איך נויקעם זיך אין מיר,
שמץ איך שטיקער פון מיין לייב:
בלוט און גלוט,
און קינד און ווייב
און שטיקער פרייד,
כ'קרעמף מיין הארץ ביז בלויען קלעם
און טו זיך אָן געברענטע לייד, —
ווען סע שלוקערצט אין מיין בויך אַ וואָרעם...

90

איינגעשפאנט אין גרויסן כאָרעוו,
 גיי איך אין דעם שפּאַן דעם שווערן
 אף די הרודעס מאַרך, געהירן, —
 איז דער וויסט אף מיר פּאַרלאָפּן,
 האָט אין האַרצן מיר געטראָפּן,
 און גענומען וויסטן, פּרירן,
 און באַכראַקעט,
 און באַשטיינט. —
 וואָס - זשע, ברודער,
 כ'האַב געוויינט ?

... כ'זע ווי מאמעס
 שלעפּן שטיקער פּראַכט,
 שטיקער הייליקייט געהילט אין קרעפּ.
 שלעפּן מוטערלעך
 געטויטע זין,
 בינדן צו די זין
 צו זייערע צעפּ,
 שלעפּן איינגעשפּאַנטע זיי צונויף,
 שלעפּן איינגעשפּאַרטע
 אויגן סטאַרטשען גרויס,
 לייגט מען זין אין שטיקער פּראַכט,
 צערטלט מען די ליבע קעפּ,
 פּאַקט מען אף א ויע א טרער,
 ווארפט מען זיך ארויף,
 לעקט מען אויס ...

קומט מיין פּרייהייטס - טרוים פון העלע ענדן
 איבער די צעשמיצטע מויערן,
 קומט מיט בלענדן,

מיט באציר,
 ריגלט אויף פאר מיר
 די מאָרגן - טויערן
 און ווייזט אריין אין זייער ווייט:
 אַלץ פאר אייך,
 אַלץ פאר אייך!

12

ווען מיין ברודער האָט
 אַ רעגע רון, —
 טרעט דער ווייטיק צו,
 וויי פון ערד פארלאָזטער:
 וויי פון פעלדער פּוסט, —
 פליסט,
 גיסט,
 זעצט זיך אָפּ ווי שווערער וויסט
 אין ברודערס רון.
 און גריסט
 פון טרוקן פעלד, וואָס דאַרט,
 וואָס וואַקסט אין גרויען צאָפּ אריין,
 שפייט מיט גאל
 און ווארט אף גליק,
 וואַרט ...
 טרינקט מיין ברודער וויין!
 שיין!
 שטרעם!
 בליי
 קלאפט ער זיך מיט קולעקעס אין ברוסט:
 „כאַם, נישטאַ צוריק!
 טויט צוריק!“

ווידער אַ הויב זיך איננינעם!
 מיר רייסן ארויס
 לֹונג און לעבער פונם בויך,
 פון דער אָנגעפרעסטער
 אַזש - צעזעצטער
 זוּינע - גאַס!
 מיט די ביקסן קלאַפן אויס
 אף דער גאַס,
 פוסטער פאַס -
 קלאַפן פאר דער וועלט דער וויסטער
 ווידע אויס:
 באַך! באַך!
 וועלטן - פעטס
 קריכער - קרעץ,
 אפן פלאַץ!
 אָפּ דער פּוס!
 אָפּ די האַנט! -
 ווייזט די שאַנד!
 ווייזט די שאַנד!
 פויקער, פויקער,
 זעץ די טאַץ,
 זעץ אַרויס די קרעץ פון נוס!
 אָפּ די האַנט!
 אָפּ דער פּוס! -
 וועלט,
 די אויסגעלאַזטע זוּינע - וועלט
 אפן פלאַץ -
 ווייזט איר שאַנד!
 קוקט די שאַנד!

14

טונקלט, טונקלט,
 טויט די שטאָט
 אָן דעם אָפּגאָט
 אָן דעם גאָט,
 נאר א פּליגל גרויס און פינקלט
 איבער קאָפּ
 היט זי אָפּ.
 גייען מיר צו אונזער גרויסער היים אף נאַכט.
 אַלץ געבראכט:
 איינס,
 צוויי,
 ברויט.
 טיי,
 זייד,
 לייך,
 וויין.

15

זיבעטע הויט פון זיך
 פון ערד —
 אָפּגעברענט.
 דאָס אַלטע בוך מיט טויטע פליגן
 ווערט פאַרלענדט, —
 גייט א נייער!
 איר, אויפגעהויבענע פון שטויב,
 איר שלאַנגען - רויב,
 וואָס שלעפּן פון דער שוואַרצער ערד דעם פייער
 מיט אויסגעשטרעקטע הענט,

94

דער וועלט אים געבן, —
 איר ווערט פארשריבן!
 איר ווערט פארשריבן!

16

אף די רויכעדיקע כורוועס,
 אפן כערעם
 אין ווארעם גאָלד,
 וואָס הימל שיקט אַראָפּ, —
 צעלייגן זיך די ברידער,
 די כאוויירים,
 רוט מען אָפּ.
 שפילט און גיסט זיך א האַרמאַשקע,
 גיסט זיך, פליטערט,
 פליסט זיך, ציטערט,
 כליפעט,
 ציפעט
 און צעשטראמט מיט גאָלד - געקלאַנג.
 ליגט מען איין קוים אף די כורוועס,
 ליגט מען איין נישט לאַנג:
 שפרינגען איינער נאָכן צווייטן,
 שטילע,
 בלייכע
 און צעשפרייטן זיך,
 צעברייטן
 אף צעוואַלעניש פארדרייטן: —
 דרייען זיך
 מיט שטיקער זון,
 אף שטיקער געץ,
 אף שטיקער מי,

אף שטיקער קרענץ —
מיט האַוואַיעס און מיט טענץ

מאַכט אַ וואַרע,
מאַכט אַ וואַרע,
לאַזט, מיין ברודער גייט אַ קאַן:
אין די וואַרמע, ווייכע פּויסטן,
מיט פּאַרדריקטע האַרטע פּויסטן
און מיט פּלינקע עלנבוֹיגנס
הויבט ער אָן: —

— טרוטאַ - טרוטאַ —

נאַכן קלענגל,
ווי אַ שלאַנקער
שלייף פון שלענגל;
ווי אַ ריזלדיקע שנירל
וואַסער - רירל
פירט אַ זעמדעלעס געלעג.
טרוטאַ - טרוטאַ - טאַ! —

אַט די פאַרבן,
אַט דאָס לעבן
אַט דאָס וועבן
מוזן שטאַרבן אין די טעג.

נאַר מיר בלייבן, —

מיר, די וועלן,
וועלכע טרייבן
וועלט צו העלע
מאַרגנס שוועלן,
נאַר מיר בלייבן
אין די קאַרבן
הייביקס קאַרבן,

דאָ!

פליסט האַרמאַניע
 אין פאַרב
 אייביקס פאַרב,
 פליסן מיר אין טראָפּ,
 פליסן מיר צום גרויסן מאַרגנס קאַפּ:
 „ — מאַרגן!
 מאַרגן! —
 פאר דיין העל,
 טראָגן מיר די לעבנס אָפּ.
 לייגן מיר די קעפּ א וועק, —
 פאר דיין שוועל
 פאר דיין טיר

מיר ...

ל. קוויטקאָ

ר א ס י י אַ

ווער וועט אונו דערציילן, ווער וועט אונו באוואוסטיקן
 פון געשעענעם און פון געזעענעם ...
 אַי, ראָסייאַ, קויטיקע און מיסטיקע,
 ס'האַבן ניט פאַרשאַרט דיך
 וועלטס פאַרשטויבטע בעזעמער.

ניט פאַרשאַרט דיך, נאָר די האַרטע ריטעלעך
 אויסגעריבן און צעזייט אָף דיר בייזווילנדיק ...
 אַי, געדיכט צעזייט און אויפגעגאַנגען שיטערלעך
 ניט דיך בייגעקומען, ניט פאַרטליקט דיך.

מעג זיך וועלט נאָך אקשענען,
 מעג זיך וועלט ניט רעכענען

ניט מיט דייענע עמעסן, ניט מיט דייענע ליידין, —
 רויכיק, אָבער ליכטיק ברענען פעסער פעכענע,
 וואָס דו האָסט אָנגעצונדן אָף דיין גרויסן שייד-וועג.

ניט דער גיבער שימשן אין זיין לעצטן ראנגל
 טרייסלט אויף די זיילן פון זיין פיינטס פעסטונג—
 דאָס האָסטו, מיין לאנד,
 די וועלט באַראַשט מיט קלאַנגען,
 וועלכע שטייגן היינט פון דייענע גלאַקן-נעסטן.

אונטער הויכע הימלען, איבער וועלטנס ענדן,
 ניט קיין כמאַרעס רינגלען, ניט קיין ווינטן רעדערן...
 אַי, דאָס פליען אויף

און וויכערן אָף לענדער

פון דיין שוואַרצן אַדלער אויסגעפליקטע פעדערן.

און פון פייער-בליצן שנעלער נאָך און פלוצלינגער,
 ליכטיקער און פאַרביקער פון מענטשישע באַגערן,

האָט אָף ערדן אויפגעשיינט

דיין פינפשיציקער,

דיין ניצאַכנדיקער פייערדיקער שטערן.

א. קושניראוו

דער פאָן-טרעגער

פון בוך „ברידער“

1

רייסן ווילד זיך טעג און רייסן ווילד די נעכט זיך,
 און אף מידע בערג — באַגינענס רויטע אויפגייען;
 — האַבן זיך מיט בלוט געשוואָרן יונגע הערצער,
 האַבן זיך מיט בלוט געשוואָרן די ווינטאַוקעס!

אַטעמען די בערג מיט אַפגרונטן מיט אַפענע,
צײלעמען זיך בערג - שפיצן דונערדיק צערעוועטע:
— מיר וועלן אייך מיט פרייד מיט שיקערער באַשלאָפן,
מיר וועלן זיך מיט אייך, ווי מיט יונגפרויען באַהעפטן! ..

לאָז אייך העל די נאַכט זיין, העלער פון באַגינען,
לאָז אייך זיין צו פרייד — געאַרעם מיט די בערג,
און דער טאָג — אַ טויב זאָל זיין דיר, שלוימע - בער!

עס שלאָפן איין די בערג אין גאַלדן און אין גינען,
עס גלעט דער טאָג די לייבער בערגיקע פאַרמאטערטע,
און ס'בענטשט זיי רויטע פאַן מיט אויפגאַנג און מיט פלאַטער!

2

רייסן ווילד זיך טעג און רייסן ווילד די נעכט זיך,
שטיקערווייס ווי פייער, שטיקערווייס ווי פעך,
— אַף די הערצער פיקעט, אַף די פיקעט הערצער,
— אַף זי דולע הענט — דאָס אומרואיק געדעך!

הייס איז אין די הויכן, הייס איז אין די סטעפעט,
העפקערדיקע פליגל סמאליען זיך די ווינטן;
— קעפ אף די באַפען. באַפעלן אַף די קעפ איז:
— גיט זיך, שטאַלצע פעלזן, גיט זיך, שטאַלצע, אונטער!

שלוימע - בער אַף ווייטן, שלוימע - בער אַף ברייטן,
וויינגערטנער דערשראַקענע, פערשקעלעך און טויבן,
— וואָס איז דען דאָס האַרץ אים טייערער פון טויבן? ..

האַבן זיך די בערג די קרימער צעטרומייטערט:
— רעוועדיקע ווינטן, פלאַקערדיקע ווינטן,
— מיר גיבן זיך אייך אָפ! מיר גיבן זיך אייך אונטער!

וואַנדלען אין די נעכט — אין ווינט און אין געראַנג
 הילכיקע געזאַנגען, קוילן ווי לעוואָנעס;
 — וועט מען אזוי מידע אין אַ שטאָט אַריינגיין
 און מיט פרייד צעהענגען פלאטערדיקע פאָנען!

אַ כוידעש נישט געשלאָפן. אַ וואַך זיך ניט געוואָשן,
 מיט בלאַטע און מיט פרייד זיך שוימיקן די לייבער;
 גלעטן אַלטע יידן קאַלטע פאַטראָנטאַשן:
 איר זאָלט שוין ניט אוועקגיין, — מיט אונז זאָלט איר פאַרבלייבן!

גיט מען פון אַ שטאָט אזוי, גייט מען אין אַ צווייטער,
 וואַנקע באראבאנשטשיק, מאַטעלע טרומייטער,
 שלוימע- בער דער פאָנענטרעגער — הינטן דאָס געווער.

און אז ס'טראָגט די פאָן כאַווער שלוימע- בער,
 זינגענדיק — מיט פרייד, מיט פלאטער און מיט צויבער, —
 — פליען נאָך דער פאָן נאָך פליעסקענדיקע טויבן! ..

פ. מאַרקיש

בראַנעוויק „געוויטער“

פאַרטאָג האָט געפויקט מיט האַרמאַטן,
 געפויקט פון די בערג, און פון טייך, און פון בריק.
 און די שטאָט — אין פאַרטאָג און אין וואַרטן,
 און פון שטאָט צו די בערג האָבן יונגע דעם יונגסטן געשיקט.

פאַרטאָג איז דער סוינע געלאָפן,
 און זאָלפן צעשאַטן אַף בלעך און אַף שטיין, און אַף ווענט.

אין שטאָט זיינען יונגע שוין אלע באַוואָפנט, — פון יונגע דער יונגסטער זאָל לויפן צום טייך און צום בריק, און זאָל זען.

אָף די בערג האָט א פאָן זיך צעלייטערט.
א פליושענע פאָן איז פארטאָג אָף די בערג, אין איז רויט.
— דאָרט רייטן שוין אונזערע רייטער;
זאָלט זאָגן: די יונגע אין פארשטעט שוין אלע באַוואָפנט און גרייט.

פון יונגע דער יונגסטער — אין גאָסן,
אָף שטיינערנע ברוקן — צעשאַסענער מעש און פאַרדאָרבענער בליי.
טאָג איז נאָך יונג אָפן וואַסער,
א נאַקעטער טאָג אָפן טייך איז אין שניין און מיט גאַלדענעם לייב.

דערווייל זיינען יונגע פון פאַרשטעט
ארויס אין די גאָסן מיט ביקס און מיט דאָרשט, און מיט פרייד,
באַוואָפנט און מונטער, און דאָרשטיק
דעם סוינע פון שטאָט מיט פארטאָג און מיט זון, און מיט זאַלפן
באלייט.

שרויפן האַרמאַטן די הויכן,
און פויקן אין בלעכן פון דעכער, און פייפן אַוועק צום וואַקזאַל.
פאַרשטעט און שטאָט איז אין רויכן,
און מיר זיינען יונג און באַוואָפנט מיט זינגען, מיט זון און מיט
זאַלפן.

און יונגע צעהענגען די פאָנען,
אין גאָס — ווי אין רויטע יאַנטויוויט — צעברענט זיך בא טויערן רויט.
פאר אונזערע — שטאָט אַ מאַטאַנע,
אַ שטאָט אַ פארפוצטע אין פריי-יאָר, אין פאָנען, אין זון און
אין פרייד.

אין גאסן צעברענען זיך זונען,
און טאָג איז געפאלן אָף שטאַט און אָף בערג, ווי געפאלענער שניי.
איז דער שאָליאַך דער יונגסטער געקומען,
דערצייילן כידושים פון טאָג אין פון טייך, און פון רויטער אַרמיי.

— קיין רייטער האָב איך ניט באגעגנט,
אָפן ברוק אַ געפאַנצערטער אַווטאָ, אָף פאַנצער — אַ בלוטיקע
— שריפט,

אַן אויפשריפט פון אַווטאָ צו וועגן:

„געוויטער“.

„מיט קריג אָף פאַלאַצן — אָף געצעלטן מיט פריד“!

מיט אויפשריפטן אַווטאָמאָבילן!
און אונזערע קומען צו אונז פון די דערפער, פון שטעט און פון לאַנד,
אין שטאַט און אָף בערג איז שוין פּרילינג —
צעפוקעטע גרינס און צעגאַסענער פעלד אין געלייטערטן קאנט.

איך בין דער יונגסטער פון יונגע —
און טאָג אָף די בערג איז א זיידענע פאַן, און איז רויט און
צעגליט.

כיוועל אויפגיין אָף פאַנען צעזינגען:

— געוויטער!

מיט קריג אָף פאַלאַצן — אָף געצעלטן מיט פריד.

5. רעזניק

באַם דניעפּר

*

געקומען מיט שווערדן מיט בלוזע טשעטשענצעס אַ מייע
צום שטיבל, וואָס נעבן דעם דניעפּר, צום פישער פון דניעפּר
אַלעקסייעוו.

סע האָבן טשעטשענצעס געשלאָגן, אַזש טאַפּליעלעך האָבן גע-
קלונגען
-- „אַלטער, וואו זיינען די יונגען? באַ רויטע געווען דיינע
יונגען!

געגאַן דיינע באַנים מיט פּאָנען אָף גאַסן פון קיעוו!
גיב זיי אונז, אַלטער, די באַנים, אָף שפּיז און אָף טליע!..“
געוויינט האָט דער אַלטער: -- „צו מיר אַלעקסייעוו, דעם פּישער,
צום הילצערנעם שטיבל באַם דניעפּר, באַ וואַסערן פּרישע,
וואָס זייט איר, טשעטשענצעס, געקומען? וואָס ווילט איר, נאַ-
ראַנים?

האָב איך דען, אַלטער, צו שאַפן אָף יונגען, אָף באַנים?
קאָן איך דען וויסן, וואו בלאַנקען זיי ערגעץ, די רוכעס?
ס'איז דאָך ווי ווינט אין א פּעלד: „גיי, פּאַק עס, גיי, זוך עס!..“
מיט פּויסטן מיט אייזערנע, קאַנטשיקעס בלייערנע, שאַמפּאַלן
שווערע

האָבן טשעטשענצעס דעם פּישער דעם אַלטן צענערעגט.
סע האָבן טשעטשענצעס דאָס הילצערנע שטיבל צעבראַכן,
אַוועקגעפּירט האָט זיי נאָך באַנים דעם פּישערס אַ שאַכן:
-- „ער וועט זיי, דער שאַכן, געפּינען, ער וועט זיי דערקאַנען“
און -- ר'האַט זיי געפונען און -- מ'האַט זיי געפּאַנגען, די באַנים...
אין זייטיקער קאַמער, אין הייפל אין שטילן, אין אַרבעטער-
געסל --

באַ אויפּרופן, פּולווער און באַמבעס דאָרט זיינען די באַנים
געזעסן.

קריכט אָן טשעטשענעץ, פּאַרלאַקערט און פּליט ווי אַ וואַלף אָן.
סע האָבן די באַנים געשאַסן, נאָר ס'האַט ניט געהאַלפּן.
זיי זיינען געבליבן פּאַרכאַלעשט, אין בלוט און אין וואונדן
און מע האָט אַלע דריי זיי געכאַפט און פּאַרקניפט און פּאַר-
בונדן...

געזעען האָט ווינטער - פּרימאַרגן, געזעען דער באַרג האָט,
ווי מ'האַט אַלעקסייעווס דריי באַנים, דריי רויטע געהאַרגעט.

אין בלאָטע צופוסנס דעם באַרג ביזן טאָג ביזן מיטן,
 זיינען די באַנים געלעגן צעבראָקט און צעשניטן.
 ווען זון קוים דערוואַרעמט די שטאָט און דעם באַרג און דעם
 סטעפּ האָט —

האָט מען די באַנים צו וויידלען פון פערד צוגעשטעפּעט.
 „פליט, פערדעלעך, פליט“ — און אוועק זיינען פערד מיט דער מאַסע,
 אוועק איבער קיעוו דער שטאָט, איבער גאַס, איבער גאַסן.
 געוואַשן און אויפגעראַמט, ציכטיק און גלאַנציק און גלאַטיק,
 אַ ליכטיק - קרישטאָלענער שפיגל דער קיעווער קרעשטשאַטיק.
 אַף קיעווער קרעשטשאַטיק אַ ראַש, אַ געלויף און אַ היץ איז:
 גאָלד - עפּאַלעטן און שווערדן און פריצים און פריצעס.
 אַרויס זיינען איידעלע טעכטערלעך, פריצישע מיידלעך:
 — „סע שלעפּן דריי רויטע, פאַרשאַלטענע רויטע, דריי פערדישע
 וויידלעך!..“

אַף קיעווער קרעשטשאַטיק אין מיטן האַמוין, אין אַ צוקוקער - רייע
 געשטאַנען באַ סלופ איז דער פישער פון דניעפר — אַלעקסייעוו,
 געקוקט אַף די פערד, אַף די זין, אַף האַמוין און אַף שטאַקן.
 זיין גרייז - גראַע באַרד האט זיך קוים - קוים געטרייסלט, געשאַקלט:
 — ער דאַרף ערגעץ גיין, ער זאַרף עפעס אויפטאָן, ער מוז ער-
 געץ מאַנען
 דער פישער פון דניעפר — אַלעקסייעוו, דאָס בלוט פון די באַנים!

*

דער דניעפר איז נאָך אלץ ניט פאַרפרוירן... אַף יענער זייט בריקן
 שטייען אין מעכטיקע מאַכנעס די זין פונם פאַלק — באַלשע-
 וויקעס.
 — „וואָס דאַרפסטו? — „דו, פריינט רויטאַרמייער, דו פיר מיך,
 דו פיר מיך צום עלצטן, אַריינברענג צו דיין קאָמאַנדיר מיך,
 זאָג אים: פון קיעוו דער שטאָט איז אַ פישער אַנטרונען
 און זעען אים וויל ער און שמועסן דאַרף ער פון וויכטיקן איניען.“

דער דניעפער איז נאָך אלץ ניט פאַרפרוירן... מע וואָרט, קאַמאַנדירן,
ס'זאָל אַנקומען פּראָסט און זאָל נעמען דאָס וואָסער פאַרפרוירן.
דאָן וועט מען דעם באַרגיקן קיעוו מיט באַמבעס צעבויען.
דאָן וועט מען צעשפּרייטן אַף קיעוו די פּאַנען די רויטע.
נאָר דניעפער ווערט נאָך אלץ ניט פאַרפרוירן... ס'פאַרציט זיך
און ס'דויערט...

קוקט קאַמאַנדיר אפּן פּישער: — „וואָס ווילסטו דאָ, פּויער?“
— „איך בין אַ פּישער פון קיעוו. זיי האָבן, טייוולאַננים,
זיי האָבן אין קיעוו געהאַרגעט, געשענדט מיינע באַננים.
איך בין אַ פּישער פון דניעפער. אלעקסייעוו מיינ נאָמען.
בלויז איינס איז מיר איצטער פאַרבלויבן: בלויז נעמען נעקאַמע.
איז וויסן זיי איצט, קאַמאַנדיר, סע זאָגט דיר דער פּישער:
פאַראַן איז, פאַראַן אפּן טייך איז אן אָרט אַ געוויסער,
וואו לייכט שוין באדעקט איז דאָס וואָסער מיט הייטל פון קריהע,
איך, פּישער, איך נעם זיך קיין קיעוו אייך איבערצופירן...
קוקט קאַמאַנדיר אפּן פּישער. דער בליק זיינער בויערט:
— „דו זאָג אויס דעם עמעס דעם ריינעם, דו נאַרסט אונז ניט, פּויער?“
— „בא בלוט פון די יונגען, געקוילעטע יונגען, דאָ שווער איך.
גלויבסטו נאָך אלץ ניט? דו דאַרפסט, קאַמאַנדיר, דען נאָך מערער?“
האַבן געלאָזן דעם פּישער דעם אַלטן די „גרויסע“
ביז אפּן טייך וועט אַראַפּפּאַלן נאַכטישער כוּישעך.
אז אין דער הויך אפּן טייך וועט זיך אויסלעשן שקיע,
וועט ער, דער פּישער, דער אלטער, זיי פירן קיין קיעוו!..

*

... האָט אָפּגעברענגט שקיע אין ווייטן, איז פינסטער געוואָרן.
שטעלט זיך אַ מאַכנע אין רייען. ס'שטייט אלעקסייעוו פון פאַרנט.
גייט מען. מע קומט אָן צום אָרט. דאָס אָרט איז דאָ קוים-קוים
פאַרפרוירן.

— „פריינט רויטאַרמייער, אָט דאָ און מיר וועלן אַריבער, אָן מוירע!..“

ציטערן לייבער באַם טייך: — אַ שפּאַן און דערטרונקען דאָ ווערסטו!..

לאַזט זיך דער פישער דער אַלטער אָף אייז, קוים פאַרשטייפטן, דער ערשטער.

גייט מען. אַ מענטש נאָך אַ מענטש. מע צעציט זיך אין קייטן. סע פלאַטערט דאָס אייז, נאָר מע גייט, נאָר מע גייט צו דעם ברעג צו דעם צווייטן.

סע ברעקלט דאָס אייז זיך. אַ רעגע און — ס'וועט זיך צערייסן נאָר מ'רוקט זיך און מ'רוקט זיך צו קיעוו דער שטאַט, אָף די ווייסע!

מיט ביקס אין דער האַנט און מיט האַרטן, פאַרגליווערטן צאָרן, דער פישער דער אַלטער פון דניעפּר — אַלעקטייעוו — פון פאַרנט. ס'צעפאלט זיך דאָס אייז, נאָר מע גייט, מ'האַט דעם אַטעם פאַר-טאַיעט:

אין פינסטער, אַקעגן, אָף בערג דאָרטן דרימלט די כאַיע. אַ שאַרף ט'זי דערהערן — מיט הילכיקע באַמבעס פאַרשפייט זי — ציט זיך אַ מאַכנע אין פינסטער... דער ברעג איז ניט ווייט שוין!

ס'צעשיט זיך דאָס אייז אונטער פיס. מ'הערט די וואַסערן רינען. אָף פינסטערע בערג אַרום קיעוו ווערט גרוי אָף באַגינען. ס'כליופעט דאָס וואַסער... צום ברעג נאָך אַ וויילע, אַ וויילע... דער ברעג... און אָף שאַמרים אַרויף!.. און פאַרשטאַפט זיי די מיינער!..

פון פינסטערע בערג, וועלכע האָבן דעם אומגליק פאַרשלאָפּן, אַרויס איז אַ קוויטשיקע באַמבע, אין אייז, וואָס פאַרביי מ'איז, געטראַפּן.

אָף אייז, וואָס פאַרביי מ'איז, צעגיסט זיך, צעשטראַמט זיך דאָס וואַסער.

נאָר ס'פּליט שוין אָף פּינסטערע בערג אָן אין פּריי - שייין אין בלאַסער,
 סע פּליט שוין אָף פּינסטערע בערג מיט ניצאַכן - געשרייען
 אַ מאַכנע מיט פּאַנען, אַ וואַלקן מיט יונגען, אַ פּאַלק רויטאַרמייער,
 סע שטורמען שוין ברודערשע פּאַלקן די אייזערנע בריקן:
 — „הוראַ“ און „הוראַ“ און „הוראַ“ און „פּאַרנעם זיך דעניקן!..“
 אין גרויסער בעהאַלע, אין וויסטער מאַפּאַלע, אין פּאַלקן צעזייטע
 די גאַלד - עפּאַלעטן פּון בערג אַרום קיעוו שוין מאַכן די פּלייטע... .

*

ווייען די פּאַנען די רויטע אָף קיעווער קרעשטשאַטיק,
 רוען אָף שטיינער פּון גאַסן די זיגער די מאַטע.
 אין מיטן די גאַסן קאַנאַנען — פּאַרבּלוטיקטע שטייען.
 אין ראַד רויטאַרמייער אָף שטיינער פּון גאַס — אַלעקסייעוו.
 דעם קאַפּ צוגעטויליעט צו אייזערנער וואַנט פּון קאַנאַנע:
 — ניטאָ שוין קיין הילצערן שטיבל, ניטאָ שוין קיין באַגנים.
 נאָר אָף שטרעקעס אָף גרויסע צום קרעמל זיך טראַגט אַ יעדיע:
 קרעמל, זיי וויסן, גענומען איז קיעוו!!

ע. פּיננבערג

א ל י - ב ע ן

פ א ע מ ע

1

אין אַן אַלטן אַאול באַ אַי-פּעטרי
 נישט ווייט פּונם צאַרטן גורזוף
 האָט נאָך קינדווייס אַל-י-בען געקלעטערט
 און געפּאַשעט פּרעמדע שאַף.

און מוסט אף — זיין אַלטער פאָטער
 מיט זיין אַלטער מוטער מאַריאַם
 — טאָטערן ווי אַנדערע טאָטערן
 באַ ברעגן פון שוואַרצן יאַם.

איז אַ לי-בען געוואקסן אין שטויבן
 אין זון, אין בערג, אין קויט;
 געגרייט פאַר פרעמדע — טרויבן,
 געזייט פאַר פרעמדע — ברויט.

און פארנאַכט, ווען די זון פלעגט זיך זעצן,
 פלעג נאָך דרימלען דער לעצטער פלאַם,
 האָט גענומען אַ לי-בען זיינע נעצן
 און געגאַנגען צום שוואַרצן יאַם.

2

האַבן אין אַאָלן פאַרשפרייט זיך קלאַנגען,
 גרייטן זיך טאָטערן ווידער צו פיין
 אינגיכן וועט קומען ווראַנגעל,
 פאַרנעמען שאַף און וויין.

רוישן כוואַליעס. היידען זיך ברעגן.
 יעדער טאָג איז גרויזאַמער און וויסט,
 אַ לי-בען וויסט אין קרים אַלע וועגן
 אַ לי-בען האָט געניטע פיס.

רופט צונויף אַ לי-בען אַ זיצונג
 אין אַאָל לעם צאַרטן גורזוף,
 — קיינמאַל ניט געבן די פריצים
 די בערג און די שאַף.

קיינמאָל ניט געבן. ניט געבן.
 זאָל לעבן דער פּאַסטוך אַ ליי- בען.
 אַזוי איז פאַרשריבן.
 און אַזוי איז געווען.

3

ווען אַ ליי- בענט פּאָלקן שאַפן אין די טאָלן
 שאַקלען זיך די פעלזן שווער און אַלט,
 אין די ווייכע אָונטן טוידען זיך אַאָרן
 שווימען קלאנגען שווערע אום פון וואָלד צו וואָלד.

אין סאַמעטענע שאַטנס דרימלען קיפּאַריסן
 און דער יאַם איז טונקל, הוידעט זיך און וואָרט
 ווייסן אַלע טאטערן, מ'וועט שוין ווידער שיסן,
 וועלן בערג זיך טרייסלען שוין אַ גאַנצע נאַכט.

אַף דעם באַרג אַי- פעטרי רוען מידע וואָלקנס,
 פונם באַרג אַי- פעטרי פּאָלן שווערע טריט.
 ווען אַלי- בען גייט מיט זיינע שטרענגע פּאָלקן
 מעגן טאָטערן שלאָפן רואיק ביז גאַנצפרי.

4

אַ ליי- בען האָט טוטין זיך געטריקנט
 האָט אַזע זיך אַ טשאַדרע גענייט,
 האָט אַזוי לעם ברעג זיך געוויקלט
 אַזאַ הייסע און פּראָטטע פרייד.

אַ ליי- בען איז מיט פּאָלקן געגאַנגען,
 האָט אַזע אינדערשטיל געוויינט,
 זיך געבלאָזן אַף פריצים און ווראַנגעלן
 און געזעסן פּאַרנאַכט אינדערהיים.

איז די לעוואָנע מיט הערנער געשוואומען,
איז די לעוואָנע אזוי קליין און ווייט.
ווער ווייס צי אַ לִי - בען וועט קומען
און זי קושן פאַרשייט.

אַ לִי - בען איז מיט פּאַלקן געגאַנגען,
האַט אַזע אינדערשטיל געוויינט,
געשלאָטן די פריצים און ווראַנגעלן
און געזעסן פאַרנאַכט אינדערהייט.

5

געדענקט זי אים מיט פריילעכע מאַטראָסן,
גערויכערט און פאַרביסן מיט שאַלעק;
און נאַכדעם האָט מען גאַנצע נעכט געשאָסן
און נאַכדעם פלעגט מען שיסן גאַנצע טעג.

וואָלט אַזע פאַרקעמט די שוואַרצע לאָקן.
איז די זון היינט טונקל און איז קאַרג,
לויפן שוואַרצע שעפעלעך צעשראָקן,
אַן אַ פאַסטוך, פונם הויכן באַרג.

זינגען כוואליעס דאָרט באַ שאַרפע ברעגן
אַזאַ שטיין טאָטערשן געזאַנג,
און ניט ווייט אָף אומבאַקאַנטע וועגן
הערט אַזע אַזאַ באַקאַנטן גאַנג.

וועט ער מער ניט קומען מיט מאַטראָסן,
ווייט איז ער שוין, ווייט אין ווייטן וועג,
האַט מען ווידער גאַנצע נעכט געשאָסן,
פלעגט מען ווידער שיסן גאַנצע טעג.

6

גייען וואָלקנס אין די בערג, ווי שטענדיק,
שטילע וואָלקנס, ווי זאטע שאָף;
האַבן דען בערג אַן ענדע
האַבן דען וואָלקנס א סאָף.

גוט איז, ווען רויטע פונקען
שטעפן דעם לייזונט פון נאַכט;
געקומען אַ מענטש אַ טונקלער
פון ווייט א בריוו געבראַכט.

קומען מענטשן ווייטע פון צאָפן,
קאַלטע און הייסע, ווי פראָסט.
איז ווראַנגעל פון קרים אַנטלאָפן
בערג און יאָם פארלאזט.

7

קומט פון וואנען אַן אַ טאָג א בלויער
קומט פון הויך און פאלט אין יאמען - טיף;
קיינער ווייסט ניט פון אַזעס טרויער,
קיינער ווייסט ניט פון איר לעצטן בריוו.

„סעליאַם אלייקעם“ - קלינגט אין לופט פארלאָרן
סעליאַם אלייקעם, אלייקעם און סעליאַם.
שווימען טעג אַזוי כאדאַשים און יאָרן.
שווימען טעג, ווי שלופקעס אַפן יאָם.

קומט פון וואנען אַן אַ טאָג אַ בלויער
שטייען אויף אַאָרן פונם שלאָף;
הויבן זיך אָף בערג אַלץ גרוי און גרויער
שטילע פאַסטוכער מיט זאטע שאָף.

גיסט דער הימל זיך אין טונקעלע בערג,
 זיינען בערג אי ווייס, אי גרוי, אי גרין;
 גייט א היים אן אלטער, אלטער טערק
 טראָגט אַ זאָק פאַרבליבענעם טוטין.

אינדערהיים שוין קיינעם ניט געלאָזט,
 ערגעץ ווייט שוין זיינען זיינע זין;
 איז געבליבן נאָר אין לייב אַ ווייסער פראָסט.
 און דער זאָק פאַרבליבענעם טוטין.

פאַלן שאַטנס פון די טונקעלע בערג,
 און פון אויבן פאַלט א ווייכער ווינט;
 גייט א היים אַ הונגעריקער טערק,
 גייט און גייט און בלאַנדזשעט, ווי אַ קינד.

לעם אַי-פעטרי אָף אַ פעלזן-מיט
 זיצן שטייע, גרויע מענטשן צוויי;
 און פון ווייטן צייכנט האַרבסט שוין זיינע טריט,
 און אָף הויכן דרימלט שוין אַ שניי.

ניט דער יאָם האָט גערוישט און געשטורעמט,
 ס'האַבן טאַטערן אַן אויפרוף געלייענט;
 ניטאָ שוין קיין רייכע און אַרעמע,
 ניטאָ שוין קיין גרויס און קיין קליין.

אַלע וויינגערטנער, סעדער און רינדער
 אַלע הייזער, און בערג, און שאָף—
 געהערן אָף שטענדיק די קינדער
 פון טאַטערשן קליינעם גורזוף.

און אַלץ, וואָס איז געכטן פאַרבליבן,
 האָבן זונען פון דאָרעם פאַרברענט; —
 דעם אויפֿרוף האָט אונטערגעשריבן
 טעקפאַרקאָס אַ ליי- בען.

א.י. פעפער

יוינע לייעס

יוינע אין ערשטן אַקטיאָבר־יאָר

ווען ער גייט אַזא מין שיינער באַכער,
 יוינע פון דער ראַקאָוקע
 דער טאַקער - יונג פון „טרוד“, —
 אין די ברוין־פֿלייש פֿלידערן, —
 אינם שוואַרצן פעלצל,
 אינם שמויסן היטל,
 ווען ער גייט אַזא מין שיינער באַכער
 מיט זיין זיכער האַרטן שפּאַן
 אָף אַ רימען איינגעפעסט —
 הענגט זיך דער נאַגאַן
 וויגט זיך דער קינזשאַל.
 שטעקט די שפיז אין שיידל
 און אין בוים - קעשענע
 די קאַרטעטשקע פון מיידל,
 און אַ לאַנגע שווערד —
 ביזקל צו דער ערד.
 ווען ער גייט אַזא מין ברייטער, פרייער ריז,
 און סע רעדן שפּאַרן, שווערד און שפיז,
 און דאָס פּאַנים אַ פאַרברענטער, ברוינער שטאַל;

אויגן שוואַרצע אָן אַ גאַל ;
ווען ער גייט אזא מין ריז — אַ פרייער,
גייט ער דעמאָלט
פונם באַרג,
פון דער שטאָט דער גייער,
צו דעם טאָל דער ראַקאָווקע,
צו דער מאַמעס הויז.

אונטער גרינעם באַרג,
אין טיפן טאָל,
אין טיפן טאָל
שטייען דאָרט קאַנורקעס אָן אַ צאָל.

און ביינער - ברוך פון קעץ און הינט,
און אַ שימל - ריטשקע רינט.

אַ דעכל פוילס, צוויי לעכער בלויז, —
און יוינע שטייט אין מאַמעס הויז.

איז די מולטער אומגעקערט, —
זעצט ער זיך אַנידער.
און די אַלטע שוועסטער - מויד,
שטייט אַקעגן איבער, —
פינטלט מיט די קרומע אויגן,
דרייט די דאַרע, קרומע הענט
און זי בלייבט אַזוי פאַרשעמט.

און די בלינדע מאַמענקע
דוקט זיך צו אים צו.
ברומקעט עפעס ברומבליקס,
געמט זיך עפעס טאָן.

שפיליעט אים די קנעפלעך אָפּ
פונם אויבערשט העמד. —
נישטערט דאָרט מיט דאָרינקע,
ציטערדיקע הענט.

רוקט ער איר אַ שטריקל אונטער,
נעמט זי עס און האַלט:
ציצעס מיינט זי זייגען עס,
ווערט באַרואיקט באַלד.

טאַפט אים דאָס געווער אַרום,
הערט זיך צו דעם צו:
„אַף קאַפּאַרעס דאַרפסטו עס,
באַכער איינער, דו!“

טוט ער באַלד אַ שטעל זיך אויף,
ענטפערט פריילעך אָפּ:
„קעגן וויסטן לעבן דעם
„גיי איך מיטן קאַפּ!“

„אַלע וועלן פריי שוין זיין
„גליקלעך פון אַצינד. —
„טויטן די בורזשויען נאָר,
„אַט די פעטע הינט!“

און ער טוט אַ שטעל זיך אויף,
סי'היטל כאַפט אַראָפּ —
נישטערט אין די קעשענעס
און גיט דער מאַמען אָפּ:

„קאָך זיך דיר אַ יאַכל אויס,
„מאַמינקע, פון הון,

„היט דיר דיינע קויכעס אָפּ,
„וואַרעם זיך אַף זון“.

— „ווי קען גוט מיין עלטער זיין,
„בעסער שוין דער טויט! —
„אז סע טוט פארזיצן גאַר
„אזא גאַלד א מויד...“

— „זארג ניט, ליבע מאמינקע,
„מאך ניט קיין געוויין,
„דו נאָך, אין די דייניקע
„נאכעס וועסט נאָך זען!“

און ער רופט די שוועסטער אָפּ
נעמט ארויס א בילד:
„זע, דאָס איז זי, מיינע, זע, —“
זאגט ער צו איר מילד.

זעט די שוועסטער דעם פארטרעט,
און זי קוועלט גאַר אָן.
קרוימט זיך מיט די קרוימע אויגן,
ווייסט ניט וואס צו טאן.

מאכט זיך יוינע גיך צערעכט
רימען שווערד און שטיק. —
זאגט א גוטן טאג דער מאמען
און צום בארג צוריק.

*

איז די שטאט אזא מין גרויסע,
רויטארמייער, מעש - מוזיק,

טאנצט די זון אין אלע גאסן,
זאגט צו גליק, זאגט צו גליק.

מיידלעך שטרעקן אויס דאָס שענסטע:
ווער די ברוסטלעך, ווער די קעפּ,
ווער א פולס, א שטאלטנע פיסל,
ווער די לאנגע, פעטע צעפּ.

אוי געפעלט ער מיידלעך, ווייבלעך, --
אזש זיי קריכן פון דער הויט.
נאר ער האט א פריינט -- א מיידל --
זיין באשערטע ביזן טויט.

זי וועט ווארטן ביז צום ענדע,
ביז מ'עט אויסגלייכן די וועלט! --
גאָכדעם קומט זי צום געליבטן,
און זי בלייבט באם רויטן העלד!

לייעלע שלעפט זיך צום זון

וואוהין שלעפט זיך אונזער בלינדינקע,
לייעלע די אלטע?
ווער פירט זי אזוי ציטעריק?
ווער איז די פרוי די פולבלעכע?
ווי קומט זי צו דער אלטער?

ווי קומט זי דען אין טאָל אריין --
די דאמעניו, די הויכע?
ווי קומט זי צו דער קאָבצנטע,
וואוהין פירט זי די געהויקערטע --
די דאמעניו די הויכע?
די זיידמאן, די מאדאם?!

שוין ווינטערן און ווינטערן,
אף אויוון ליגט די בלינדניקע;
שוין זומערן און זומערן
אף פריזבע זיצט די בלינדניקע;
שוין יארן - לאנג און יארן - לאנג, —
זי גייט ניט פונם טאָל ארויס,
זיך איינגעשמעקט אין זאווערקייט,
אין קויטיקייט זיך איינגעווייקט,
דערנערט זיך און דערהאלטן זיך
אף וואסער און אף סעכערלעך, —
אַליין איז זי א סעכער שוין,
א הארטער, א פארגליווערטער,
ווער רירט אים און ווער דארף אים דען?
און איבער אים נאָך, טרייסלט זיך?

אַ בייז - וואונדער! —
פון די שטיבלעך
אַטע בריעס, קליינע קינדער,
שטארק פארכידעשט,
טאָל דערהויבן
פון געמויזעכץ אויפגערודערט!

הערט מען שמועסן,
הערט מען רעדן:
— פאר די גוורים וואָס אין טורמע
זי, די אַטע, גייט זי בעטן
— זעט, די גוירטע!
— זעט די זיידמאן!
— זעט, זי פירט זי!
— קוים זי רירט זיך!
— יענע שלעפט זי.

— זעט, זי מיעסט זיך!
— אונזער אלטע...
— איר געדינט דאָך!
— דער מאדאם דאָך!
— איצטער, וויי איר...
— וויי און וויסט איר!
— אוי, זי מיעסט זיך,
— נעבעך שלעפט זי...
— עך, פארמאָגט נאָך
— מער אונז ביידע...
— געזונטער אויך'עט!
— זעט, ווי די שפּאַנט
— און ווי די שפּאַנט!
— ד'אלטע סאָפעט...
— אירע קויכעס?!
— באַרג ארויף דאָך!
— באַרג ארויף דאָך!
— יוינע ט'פּאָלגן?
— ווער קען וויסן!
— יוינע איז יוינע!
— גייט שוין גייט! — ר'האט לייב די מוטער...
— הערט שוין אויף! — ר'האט פיינט די גוורים...
— נו... בורזשויען!!
— יונע ט'פּאָלגן?!..

*

אז געקומען איז לייעלע,
צו יוינען אין רעווקאָם,
האט יוינע זי אריינגעזעצט
אין א פּאָטעל פון כראָם.

און א רויט - ארמייער האט
דערלאנגט א גלעזל טיי. —
מיט גרויסן דערעכערעץ
געשטאנען זיינען זיי.
— וואָס פאַרלאַנגסטו, מאַמעניו? —
האַט יוניע זי געפרעגט.
איז דיר ניט שווער צו שלעפן זיך
אַזא מיין ווייטן וועג?

— „דו, זונעניו, דערבארעם זיך...
„דו, יוניעלע, מיין קינד. —
„וואָס האָסטו צו זיי, באַכער דו?! —
„אוי וויי איז מיר און וואונד! —

„ווען ניט די גוירים, נאַרישער,
„די זיידמאַנס, זי און ער...
„ווער וואָרט זיך אף אונז אומגעקוקט,
„ווען ניט די גוירים, ווער?

„כ׳האַב יאָרן - לאַנג געדינט באַ זיי, —
„איך ווייס, ס׳איז איידלע לייט!
„און איך אַליין געוואָשן זיי
„דאָס וועט פון זייער לייב!

„די פּאַלן דאָך גערייניקט זיי,
„געקאַשערט, — אויך יעט איך! —
„האַבן מיך געפילנעוועט,
„געשענקט אן אַלט פאַר שיד.

„היינט, פון דער מאַדאמעניו,
„טראַנטעס ווען א פאַר!

„אזוי האָב איך געלעבט פון זיי
„דאָך קנאפע דרייסיק יאָר!

„די קינדער זיי געהאָדעוועט!
„די ציבערס זיי געשלעפט, —
„ווי וואָלט איך אָן זיי, באַכער דו,
„גאָר אף דער וועלט געלעבט?! ..

„און וואו וואָלט אַ בענאָק אַזאַ
„געווען שוין גאָר אַצינד? —
„שיין צאָלסטו פאַר גוטהערציקייט...
„אוי, וויי איז מיר און וואונד? —

„געטריי זיין דארף מען, דינען זיי,
„די איידלע, פיינע לייט...
„נאָר איך בין שוין אָן קויכעס, —
„אָן קויכעס פאַר דער צייט...

„סע רייסט דאָס האַרץ מיר קוקנדיק: —
„זיי בעטן מיך גאָר! — או! —
„כ׳הייס דיר, לאַז אַרויס זיי באַלד
„און מכ׳ע בעט זיי, דו!“ ...

*

ערשטער שניי איז נאָס און קאַשיק,
קאַמסאַמאַלצעס פריש געוואָשן;
פראַפאַריין נאָך פראַפאַריין, —
אויכעט זקיינים גיין און גיין.

פול די שול, און אַנגעלאָדן,
יונגוואַרג, פאַנען, שטערנס. —

זיסער נאָך פון האָניק - פּלאָדן! —
איז א כיעס יוינען הערן,
הערן אים היינט זאָגן!

*

ווי קאַמף, איז בראַנזיק הויכער שטערן.
פּעסט ווי זיג, איז פּעסט זיין רו, —
אַ קיל שטיק געזונט קומט צו אים הערן: —
„גובקאַם שטעלט אייך וועגן צו.
„דער פּלאַן איז שטרענג און קלאַר, כאַווייריס,
„נעמט די בעבעכעס צונויף,
„אין כוידעש - צייט פאַרלאָזט דעם כערעם, —
„אלע אַפן באַרג ארויף!

„די רייכע הייזער, סעדער, גאַסן, —
„אייך קער אַלץ און מיטאַמאַל.
„סע ווערט אף קינד און געזינד צעמאַסטן. —
„פאַר בורזשויען לאָזט דעם טאַל.
„זיי זאָלן אַט אַהער זיך איבערקרייבן,
„לעבן אונזער לעבן דאָ,
„כאַלאַשעס מיט קאַדאַכעס רייבן, —
„זען צי האָט די נויט אַ דנאָ!
„איך ווייס ס'איז דאָ כאַווייריס שוואַכע
„די מוירע נעמט זיי: „סוינע גייט!“ —
„אַט די, באַדויערן מיר און לאַכן:
„בלייבט אין קויט דאָ געזונטערהייט!
„באַ אונז צו ווערט זען אַלע שריסל,
„סוינע ליגט אף אַלע פיר.
„צום באַרג, צום באַרג! — מיט פולער שיסל
„וואַרט גליק אף אייך, אף יעדער טיר!

זאָגט ליייעלע די בלינדע מאמע:
 „וואָס וועל איך זיך, אלטע, שלעפן?
 „יוינע-קינד, ניט ריר די נויט...
 „ף'מ'יין מיסט בין איך פאָרט נאָך עפעס.—
 „איז פאָר מיר דעם ספראוויקס הויז??

„ווי זשע וועל איך צווען קענען,
 „איך, בלינדער מענש, די גרויסע נויט,
 „אז די פיינסטע לייט, די גווירים,
 „זאָלן קוואַסן דאָ אין קויט!

„פעלן מיר באַם טיר מעכאבלים
 „סטראַזשניקעס מיט וואַנצעס-לאַנג?—
 „און, ניט דאָ געדאכט, אין גאַלדן
 „הענגט דער קייסער אָפן וואַנט!..

„גאָט צעטיילט ווער רייך און אַרעם
 „און דו ווילסט איבערמאַכן, דו?!—
 „שטעלסט זיך, יוינע, קעגן בוירע—
 „הייזשע, יוינע! הייזשע-נו!!!..”

ל. קוויטקאָ

י א ט ן

1

דאָרט באַם גרעניץ, דאָרט באַם פעלד
 שטייען יאטן אויסגעשטעלט.
 קיינמאָל דאָרשטיק, קיינמאָל מיר
 שטייען יאטן און מע היט.

דאָרט באַם גרעניץ יאָגן פערד
 גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט.

ווער אַ יאט איז, דאַרף זיין גרייט
אי פאַר טרויער, אי פאַר פרייד.

ביקס אָף פלייצע, שווערד אין הענט
אויגן שטענדיק ווייט געווענדט.

קיינמאָל דאַרשטיק, קיינמאָל מיד,
שטייען יאַטן און מע היט.

שווער איז איצטער אונזער צייט,
ביקס אָף פלייצע, ביקס באַ זייט.

ציטערט בלוט אין הייסן קייב
— „אדער שטיי דאָ, אָדער בלייב!“

דאַרט באַם גרענעץ, דאַרט באַם פעלד
שטייען יאַטן אויסגעשטעלט.

קיינמאָל דאַרשטיק, קיינמאָל מיד,
שטייען יאַטן און מע היט.

2

שטייט אַ צוג. וואַגאַנען און וואַגאַנען
באַם אַריינגאַנג ליגט אַ מידע נאַכט.
כעוורע. מיידלעך. רייען. פאַנען.
קאַמיוגיסטן פאַרן אַפן שלאכט.

קומט מען. שטייט מען. ביז מע וועט באַלייטן
אַף די פראַנטן כעוורע פון קאַמיוג;
נאַכדעם וועט אין סטעפּ אין קאַלטן און פאַרשנייטן
יאַגן ערגעץ ווייט אַ שוואַרצער צוג.

גוט איז דאָרט, וואו ס'ניטאָ קיין שוועלן,
 גוט און פריי איז נאָר אין ווייסן סטעפ.
 קאָמיוגיסטן, ביקסן און שינעלן
 מיט בודיאָנעס היטלען אָף די קעפּ.

לויפט אַ צוג. וואָגאַנען נאָך וואָגאַנען,
 נאָכן צוג לויפט נאָך א מידע נאכט,
 שרייען יאָטן. זינגען יאָטן. ווייען פאָנען.
 קאָמיוגיסטן פאָרן אָפן שלאַכט.

3

שלאַכט אָף פעלדער. שלאַכט לעם יעדן טויער.
 הייזלעך פלאַקערן די אַכטע נאַכט.
 איז אין שטעטל יעדער שטיין פאַרטרויערט.
 יעדער טיר פאַרשלאָגן און פארשפארט.

אינם שטעטל הוליען ראַצכים שכיינים,
 צינדט מען, הענגט מען שוין דעם אַכטן טאָג.
 זיינען שטויבן בלוטיק אָף די שטיינער,
 זיינען פענצטער פינצטער אין קאָמיוג.

האָבן יאָטן זיך צעשאטן און צעזייט זיך,
 אומעטום צעווארפן און צעזייט.
 ווער ס'האַט נעכטן אין קאָמיוג געפרייט זיך,
 איז אין טפיסע, איז אין קעלער, איז אין קייט.

מאמעס קלאָגן, טאַטעס וויינען, ברידער לויפן,
 ניט קיין נעכטן, ניט קיין מאָרגן, ניט קיין טאָג.
 ראַצכים הוליען היינט אין אַלע הויפן,
 זיינען פענצטער פינצטער אין קאָמיוג.

שטייט דער וואָלד, ווי שטענדיק, הויך און טונקל,
 דרימלען בוימער שטיף און שטאַלץ,
 טיף אין וואָלד אַ קאַלטער פייער פינקלט,
 ווייט אַ סקריפּ פון לעצטע פּורן האָלץ.

שלאָפט דער וואָלד אין אומעט פון אַ טפיסע,
 פאלן קלאַנגען אינם שטעטל: איינס און צוויי,
 מ'האַט געבראכט אַ כעוורע אף צעשיסן,
 ליגן אויסגעבונדן יאַטן אפן שניי.

וויינט דער וואָלד אף אומגליק פון זיין שטעטל.
 יאַגן רייטער שיקער אַפן בריק.
 קאַמיוגיסטן קאַנען ניט באַ סאַנים בעטן.
 וואַרט מען אף א קויל צי אף א שטריק.

שטייט דער וואָלד, ווי שטענדיק, אין זיין שווייגן.
 קאַמיוגיסטן בלייבן שטענדיק שטאַלץ.
 טאנצן שאַטנס שווארצע אף די צווייגן,
 און פון דערפער פאַרט מען שוין נאָך האָלץ.

4

אף דעכער אף הויכע אַ פינצטערער זאַך, אַ באשפּריצטער מיט
 שטערן.

אין בוימערשע רייען אַ שליאַך, אפן שליאַך א לאמטערן.

אין בוימערשע רייען א שליאַך. אפן שליאַך זיינען מענטשן
 געגאנגען,

האַבן קוילן זיך פלוצלינג צעפליצט און צעהילכט אין געמיש מיט
 געזאַנגען.

האבן גאסן זיך פלוצלינג צעיאָגט. האָבן מענטשן געיאָגט און געפּלויגן מיט וויי אין די קעפּ, מיט בליי אין די הענט און מיט טויט אין די אויגן.

האַט דאָס שטעטל גערוישט און דאס פעלד און די ווייט און געהילכט מיט האַרמאטן, צו הילף איז פון דערפער געקומען אַ פּאָלק מיט קאָמיוגישע יאַטן. געקומען פון דערפער מיט קאָרענע הענט און מיט האַס און מיט פּולווער. האַט דער שלאַכט זיך צעפּלאַקערט נאָך הייסער, נאָך שטרענגער, נאָך ווילדער.

האַבן פּויערשע קוילן געריסן די נאַכט און געצונדן די שטאַנגען. האַט דער פּויערשער פּאָלק די האַרמאטן איננינעם מיט סוינעשע רייטער געפּאַנגען.

אַף דעכער אַף הויכע א פּינצטערער דאך, א באַשפּריצטער מיט שטערן.

פון אונטן אַף שליאַך ליגן רייטער אין בלוט און אין קויט און אין בלוטיקער שיין פון לאַמטערן.

זיינען שטיבעלעך ליימענע קאַרטע געשטאַנען אין שאַטנס פּאַרהילט און פּאַרדרימלט...

פון הויך האַט אן אַלטער, אַ מידער, אַ קאַלטער געקוקט דער פּאַרויכערטער הימל.

5

ניין טעג, ניין נעכט, ווי יאָרן לאַנגע,
איז הימל שוואַרץ און זון איז קאַרג,

ניין טעג, ניין נעכט איז מען געגאנגען
פון ווייטע שטעט, פון אונטער בארג.

אף צענטן טאָג איז מען געקומען
מיט באַמבעס, צייטונגען און בליי,
דאָס פעלד פארכאפט, די שטאט פארנומען,
איז ווידער גרינג און ווידער פריי.

ניין טעג, ניין נעכט מיט פייכטע אויגן
אין שרעק, אין קעלערס און אין נאכט;
ניין טעג, ניין נעכט האָט זיך געצויגן
אין פעלד דער טרויעריקער שלאכט.

6

איבער געסלעך, איבער שטיבלעך, איבער שליאַך
שווימט אַן אלטע שטערנדיקע נאכט.

אונטער הייזלעך, אונטער שטעטל, אונטער באַן
פירן יאטן שיסן אַן אַלטן קאפיטאַן.

גייט דער אַלטער, הינקט דער אַלטער, קוקט זיך אום.
זיינען שטיבלעך פינצטער, זיינען געסלעך שטום.

גייט דער אַלטער, וויינט דער אַלטער, וויינט און בעט.
זאגן יאטן, שטרענגע יאטן: „ס'איז שוין שפעט!“

ביסט געגאנגען, האָסט געהאנגען, האָסט געברענט —
זאָלן פוילן דיינע ביינער אונטער ווענט.

איבער געסלעך, איבער שטיבלעך, איבער שליאַך
שווימט אַן אלטע שטערנדיקע נאכט.

איבער שטעט און דערפער גייען שווארצע וואַלקנס
פאָרן אף די פראנטן בלאַנדע קאָמסאַמאַלקעס.

אַ ציגאַר אין ליפן, אַף דער זייט דאָס היטל —
בלאַנדע קאָמסאַמאַלקעס פון דערפֿל און פון שטעטל.

פון דערפֿל און פון שטעטל, פון נאַקעט און פון כורוועס.
בלאַנדע קאָמסאַמאַלקעס — הונגעריק און באַרוועס.

פון אלע זייטן שפאָרן ווראנגעל און פעטליירע —
זיינען קאָמסאַמאַלקעס אַפן פראנט געפאָרן.

וואַרעם זיינען הערצער, וואַרעם זיינען אויגן.
זיינען קאָמסאַמאַלקעס אַפן פראַנט געפלוויגן.

וואָס אַ טאָג איז שווערער, וואָס אַ טאָג איז ליבער —
ליגן אויסגעווארפן יאָטן איבער גריבער.

ליגן אויסגעוואַרפן יאָטן, קאָמסאַמאַלקעס.
ערגעץ גייען פאָלקן, ערגעץ שיסן פאָלקן.

איז אַ יאָט געפאלן. ליגט אַ יאָט אין וואונדן
מיט אַ ווייסן פארטוך וואונדן צוגעבונדן.

וואס איז טאַטעס ווערטער, וואָס איז מאַמעס טרערן —
לענין, פראנטן, קים אין קאָמינטערן.

אַפן פראנט געאנגען, פונם פראנט געקומען,
וויפֿל יאָטן הייסע, וויפֿל ליבע נעמען ...

איבער שטעט און דערפער שווימען ניט קיין וואַלקנס —
פאָרן פון די פראַנטן בלאַנדע קאָמסאַמאַלקעס.

האַבן לאנג אָף די פעלדער די שלאכטן געהודעט אין אויסמיש
מיט הודען פון שטאנגען
זיינען יאטן פון שטעטלעך, פון מי און ווארשטאטן געקומען און
אויך אָף די פעלדער געגאנגען.

זיינען אַרבעטער יונגע געקומען און יונגען פון קלייטן, און שטייב
פון כאַדאַרים.
דעם זיידעשן פאַכאַד אָף פעלדער צעזייט און צעווייט און אוועק
מיטן שטורעם.

זיינען טישלער און שוסטער און רימער און שמידן אין זיידעשן
נעפל געוואקסן.
גאַר פריש זיינען אויגן און הויך זיינען קעפּ און שטאַלץ זיינען
אַקסלען.

האַט דער שטורעם געיאָגט און געווייט און די שטיבלעך געדרייט
און די שטעטלעך געפאַנגען.
זיינען נאָך שטעטלעך אין נעפל פאַרוויגט און מיט אומעט באַזעצט
און מיט שטויבן באַהאַנגען.

גייען שוין קאַרענע יאטן, וואַכיקע יונגען מיט האַמערס מיט
פלייצעס, מיט שטאַל און מיט גלויבן.
גייען שוין יאטן אָף כורוועס פון יאַנטעוו, אָף וואַלגער פון ווענט,
אָף אַש פון צעדונערטע שויבן.

האַבן לאנג אָף די פעלדער די שלאכטן געהודעט אין אויסמיש
מיט הודען פון שטאנגען
זיינען יאטן פון שטעטלעך, פון מי און ווארשטאטן געקומען און
אויך אָף די פעלדער געגאנגען.

שטיפן טעג באַם ראָג, ווי בלאַנדע קינדער,
 קינדער הוליען היינט ווי בלאַנדע טעג.
 זיינען טעג פון צוגן היינט געשווינדער —
 גאנג איז גרינג און שטיל איז וועג.

טונקלע נעכט אָף האַרטע ברעטלעך
 טונקלע שיין איז אומעטיק און קאָרג.
 כאַלעמען זיך ווייטער אָפגעברענטע שטעטלעך
 מיט אַ קלויסטער, מיט אַ מיטינג אין אַ מאַרק.

זיפט דער הימל ווייסע קאַלטע שטערן,
 זיינען פענצטער שלעפּעריק און שטום.
 לעקציעס פון קים און קאַמינטערן,
 ווערטער, אייון, מענטשן אומעטום.

זיינען טעג פון צוגן היינט געשווינדער
 גאנג איז גרינג, און שטיל איז וועג.
 שטיפן טעג באַם ראָג, ווי בלאַנדע קינדער,
 קינדער הוליען היינט, ווי בלאַנדע טעג.

אַ בריוו, אַ בריוו, אַ קורצע און אַ ווייטע
 פון די יאַטן, פון געוויטער, פון דער ווייטע,
 דאָרט אָף יאם, אָף גרויסן און פאַרשייטן,
 קלינגען לידער פריילעך און פאַרשייט.

דאָרף מען שיסן — איז געשאַסן,
 דאָרף מען — היט מען אונזער שטאַט,
 דאָרף מען — ווערט מען יאמישע מאַטראַסן
 פונם ווייטן, פונם רויטן פלאַט.

אויב אין שטעט איז שימלדיק און שטויביק,
איז דער יאם אי ברייט, אי ווייט, אי טיף.
זיצן יאטן אזוי שמייכלענדיק און גלויביק
זיצט מען, און מע לייענט דעם בריוו.

א בריוו, א בריוו, א קורצע און א ווייטע
פון די יאטן, פון געוויטער, פון דער ווייט.
דארט אף יאם, אף גרויסן און פארשייטן,
קלינגען לידער פריילעך און פארשייט.

11

אין רויכן פון שענקען, אין גלאנץ פון וויטרינען
דרימלט א הארבסטיקער שטילער באגינען.

אין שטויבן פון גאסן, אין אומרו פון גייער
בלאנקעט און בלאנקעט א רויטער ארמייער.

פון ווייט איז דער רויטער ארמייער געקומען —
איז פרעמד זיינען מענטשן און פרעמד זיינען שטימען.

אין רויכן פון שענקען, אין גלאנץ פון וויטרינען
קאן דער ארמייער זיין היים ניט געפינען.

אין ווייטע, אין הארבסטיקע ווייסע פארטאגן
אף פראנטן, אף שלאכטן געשיקט האט קאמיוגנט.

געווען זיינען קלייטן פארהאקט און פארשלאסן,
נאר הימל האט בלויקייט אף דעכער געגאסן.

אין יאג פון מינוטן, אין פלי פון מעסלעסן
האט רויטער ארמייער זיין שטיבל פארגעסן.

אָף שליאַך גייען פרויען אין זיידנס אין שווארצן,
נאָר וואַרעם און גוט באַם ארמייער אין האַרצן.

דערמאָנען זיך האַרבסטיקע ווייטע פארטאָגן
בלאָנקעט ער, בלאָנקעט און זוכט די קאָמיונגט.

אין רויכן פון שענקען, אין גלאַנץ פון וויטריגען
דרימלט אַ האַרבסטיקער שטילער באַגינען.

א. פּעפּער

ווענט

מיר
הויכע, האַרטע, פעסטע ווענט,
פארורטיילטע הערן און שנומען ..
טויזנטער,
טויזנטער יאָרן מיר זיינען געהאַרכזאַם געווען:
געהערט און באַנומען! ..
און שווייגנדיק
אין זיך דעם מורמל פון דוירעס געשטיקט ...
נאָר מער,
מער וועלן מיר שוין ניט שווייגן ...
מיר הערן:
אַ שטייגן,
אַ גרייפן,
אַן אַפקלאַנג
פון שווערע,
פון שטייפע,
פון אייזערנע טריט ...

סיגייט א גרויסער, א מעכטיקער,
אלץ, וואָס ערשט נעכטן
געווערשט האָט,
ווי פערו,
ווי גראַניט, —
פאלט פאר אים, קניט
מיט ציטער און גרויל...
— גיט אונז א מויל!
באקלעפט און באַהענגט אונז
מיט מענגעס אַפישן, פלאַקאַטן און בלעטער...
מיט זיי,
מיט זיי,
ווי מיט ריזיקע גארגלען,
וועלן מיר שרייען:
מיר הערן —
פעסטע, שווערע, זיגערישע טריט!...

א. קושניראָוו

עקראַן

הערט אויס!
דאָס רעדט מיט אייך איך —
עקראַן.
טאַשמעס פון סאַמעט
און ראַמען געגילדטע
האַבן לאַנג מיך געהאַלטן געפאַנגען.
באַצירטע מעכיצעס — ווענט און צאַמען —
האַבן אונז שטענדיק געוונדערט,
און רוף מיינעם העלן

האַט מען פארביטן
מיט קרומע געשרייען פון שילדן ...
היינט
האַב איך צו ווענט זיך געווענדעט:
— צעגייט זיך!
אויס דעכער,
אויס דילן!
באַפרייט מיר די רוימען ...
אַהער ...
אַלע קעפּ,
וואָס צוזאַמען דאָ שאַפן די יאַמען פון קעפּ.
פאר אייך בין אַנטשטאַנען,
פאר אייך בין געבוירן ...
ברייטער די סטויפעס אף מיטן פון פּלעצער!
איבער שלונגען פון שלענגישע גאַסן שטעלט אויף
מיין באלעמער ...
מיין זוים וועט זיין — הימל! ..
מיין רוים —
דער פילטויזנטער בליק פון האַמוין! ..

א. קושניראָוו

אזוי פאַרשניידט זיך וועג אין פעלדער ...

1

אַזוי פאַרשניידט זיך וועג אין פעלדער,
אַזוי פאַרוואַקסט די ערד מיט טריט,
געטריי איז ביקס אין האנט פון זעלנער,
געטריי איז נאכט דעם טופּ פון טריט ...

איין פינצטערניש פאַרקלעפט אונז אלע
 און גראָוו איז יעדערנס שינעל;
 לעוואָנע בויגט זיך שוין פאַר אלטקייט
 אף הימלשן פאַרוויסטן פעלד.

איבע איז די שטים, וואָס מונטערט,
 ווי דונער זעצט אָף דעק פון נאַכט;
 אַ הונט אַ ווייטער האַלט זי אונטער
 אַ הונט פאַרגייט זיך אין דער נאַכט...

און מיר אָן אויפהער גייען, גייען
 און שיטן טריט אף דאַרער ערד...
 מיר וועלן אומעט דאָ פאַרזייען
 וועט אויסוואקסן אַ שאַרפע שווערד...

אזוי פאַרשניידט זיך וועג אין פעלדער,
 אזוי פאַרוואקסט די ערד מיט טריט.
 געטריי איז ביקס אין האַנט פון זעלנער,
 געטריי איז נאַכט דעם טופ פון טריט...

2

נאַכט איז טיף און רעדט צו קיינעם,
 גייט א מאכנע אָפן שליאַך,
 און באם זייט גייט ווער אליין אום
 שלאָגט א וועג אויס אין דער נאַכט...

—העי, ווער גייט עס דאַרט אליין אום
 מיט זיין בלינדקייט אָפן שליאַך? —
 עמעץ גייט מיט זעקל שטיינער
 איין אליין אין מיטן נאַכט...

— בלינדער, בלינדער, וואָס באַגערסטו
אַף דעם אומעטיקן שליאַך?
נישט פאַר בלינדע איז באַשערט דאָ
זוכן וועגן אין דער נאַכט...

פון אנטקעגן ענטפערט קיינער,
בלינדער שווייגט ווי שטומער שליאַך,
נאַכט איז טיף און רעדט צו קיינעם,
גייט אַ מאכנע אין דער נאַכט...

3

ווען ערשטע שמאַלע פאסן גרויען זיך
און טאַג צעיאַגט שוין ראָד נאָך ראָד
דערזעען מיר פון ווייט די טויערן,
פאַרקלעמטע טויערן פון שטאַט.

מיט אויגן צו דער שטאַט געווענדעטע
מיר ווייזן אלע מיט דער האנט:
— אַף זיבן בערג ליגט אַ געשענדעטע
און קיינער דעקט ניט צו איר שאַנד!

ניין, נישט קיין קלאַלע פאַר באַדריקער דאָרט
און נישט קיין מורמלען אין דער שטיל,
נאָר פויסטן קרעפטיקע וואָס דריקן זיך
און ביקס געריכטעטע אין ציל...

פאַר זינד, פאַר היינטיקע און נעכטיקע,
פאַר אַפגעלעבטע לעבנס פּיין,
מיר קומען זיך מיט אייך צערעכענען
באַ ערשטע שמאַלע פאסן שייך...

4

אָף אַ פעלד פֿון שטילן האָבער
האַט געפייניקט אונז די רו...
יעדער האָט אַ גרוב געגראָבן
און געלייגט זיך אין דער גרוב...

איז דער באָדן קיל און ליימיק,
קלעפט זיך ווי צו אונזער לייב...
— ערד, דו ערד, ביסט לייב און היימלעך
זאָסט אונז היינט אַ מאמע זיין!

אונזער גאַט איז שוין צעבראָכן,
טאַטעס קלייבן אים אין מיסט...
נאָר די אויגן זוכן, זוכן...
און אַ טפילע רינט אין ברוסט...

בעטן מיר דיך: מאַמע, מאַמע,
שטעלט אונז נישט אין לעצטער שאַ!
וואָרף דיין לייב מיט אונז צוזאמען
אָף דער שאַקלהאפטיקער שטאַט!..

אָף דעם פעלד פֿון שטילן האָבער
ברענט שוין אויס די לעצטע רו...
יעדער האָט אַ גרוב געגראָבן
איצטער וואָרט ער אין זיין גרוב...

5

אז ס'ליגן די קריגער
צעשפרייט אַפֿן פעלד,
אַפֿן עלנטן פעלד,

זינגט יעדער אַ ניגן
פאַר ווייט און פאַר קעלט
און ס'וואַקסן געזאַנגען
ווי פרום - גראָז באַם וועג,
איז ווער וועט זיי זאַמלען
פאַר העלערע טעג? ..

און רופט מען צום פייער
און שאַלט דער טרומייט,
דער שטרענגער טרומייט,
ווערט וועלט אַזוי טייער
אַף אַקסלען פון טויט
און ס'וויילט זיך נאָך ליידן
און בויען אַ טרייסט,
איז ווער וועט פאַרשניידן
מיט שטאַלענעם פויסט? ..

און וואַרפן זיך קריגער
אין פייער אריין,
אין פייער אריין,
ווערט ערד שוין פאַרשיקערט
פון בלוט, נישט פון וויין
און ס'שיטן זיך לייבער
ווי מיסט אַף דער ערד,
איז ווער וועט זיי קלייבן
פון ביקס און פון שווערד? ..

6

אין בלוטיקע רויכן און שויםען,
אין שריידער פון פיס און פון הענט

איך כאזער און כאזער דיין נאָמען
און טראָג דיך אף וואַרעמע הענט ...

פון קנאלן און קנוילן אף ראָגן,
דיין נאָמען, דיין נאָמען — אַגיי! —
דיין לעבן האָט היינט מיך פאַרשוואַרן:
אַן איידעס פון לעצטן פאַרגיין.

דאָס שלאַכטפעלד פון פעלדער איז צייטיק,
פאַרכאַסמעט איז מידער געשריי,
און טראָג איך אלץ ווייטער און ווייטער
דיין בלוטנודן קערפער, אַגיי!

אין לופטן דער הילכיקער שוידער
פאַרטויבט מיר דיין צאַפֿלדיק וואָרט,
איך גלעט זיי און גלעט דיינע גלידער
און קוש די צעפאַטלטע האָר ...

וועסט מער שוין דאָ נישט פאַרזאמען,
דיין לעבן רינט אויס דורך די הענט,
איך כאזער און כאזער דיין נאָמען
און טראָג דיך אף וואַרעמע הענט ...

7

מיט לעצטן גרוס פאַרנאַכטיקן
איז לאָמער טאָג אראָפּ אין טאַל ...
דאָס פעלד טוט אן זיך נאַכט - קליידער
און זוכט אַ שטיין פאַר מידן קאַפּ ...

נאָך טאָג פון בלינדער זידעניש,
פון הייסן בלוט, וואָס קילט די ערד,
פאַרקלעמט אונז שוין די מידיקייט
און יעדער אייווער איז אונז שווער.

און שווערער נאָך איז פינצטערניש
וואָס וואַקסט אין אונז ווי ווילדער וואַלד ...
און יעדער איבערוף פון מונטערקייט
צעשלאָגט זיך אָן דער נאַכט און פאַלט ...

און נאַכט די נאַכט וועט רעגענען
מיט פייער און מיט טויט ...
וואָס זשע גייט ער אונז באַגעגענען
דער אומעט מיט זיין קאַלטער קייט ?

וואָס לייגט ער נאָך זיין האַנט אָף אונז
און בויערט אונז מיטן רויטן אויג ? ..
אָ, שאַ פון שווערער בלענדעניש ! —
אָ, וואַנט באַשריבענע פון טויט ! ..

8

געקומען איז דער טאָג — אַ גיבער
מיט גארבן פרייד און קלאַרע רייד,
און האָט געפונען אַלע קריגער
... גרייט

און אויפגעפנט האָט זיך ערד - מויל
און הימלען לויטערע פאַרמאַכט,
און האַגלען וואַגלענען אָף ערדן :
שלאַכט ! .. —

אין ווילדן דונער פון האַרמאַטן,
אין ווייכן פאַל פון יונגן קאַפּ
וועט לעצטע שלאַכט אונז היינט געראַטן —
קלאַפּ ! ..

אויב בלוט — איז ביז דעם לעצטן טראָפּן
אויב אַטעם — ביזן לעצטן טראַג,

און ליגט דער סוינע שוין צעטראָטן —
יאָג! ...

און שטייפע טויערן שוין אויפגיין,
און אונזער גאַנג איז טראָט נאָך טראָט,
פון הינטן פעלדער מיט האַרוגים,
פאַרויס — די אויסגעלייזטע שטאַט ...

מ. שאפירא

מינסקער בלאַטעס

ערשטער טייל

1

אַרום יעדער שטאַלצער גאַס — צו הונדערט שטילע געטלעך
מיט הייזלעך נידעריקע, ווי שעפסן אונטער באַרג ...
ס'האַט מינסק אָן זיי, אָן אלעמען פאַרגעסן,
און אלע וועגן פירן נאָר צום מאַרק ...

און דאָ אין טיף, אין וואַרעמקייט פון בלאַטעס,
אין הייזלעך הילצערנע שוין אויסן שטאַט פארשארט,
גייט אויף א ווייטיק זאפטיק און געראַטן
און ס'ציטערט אויף אַ פויסט אין יעדער קאַדיש האַרץ.

מע האָט דאָ ניט פאַרפלאַנצט קיין בוימער און קיין פאַרקן, —
שפילט מען זיך דאָ הוילינקע אין שטויב ...
און ס'גיסט זיך אָן א פויסט אַ יונגער און אַ שטאַרקער,
און ווען עס איז וועט ער אַ זעץ טאָן אין א שויב.

וועט ווען עס איז א האס אַ שפאר טאָן דורכן זינען,
און שטרענג און שאַרף א שניט טאָן איבער האַרץ...

שפילן זיך די קינדערלעך, שפילן זיך דאָ פיניעס
און קייקלען זיך דאָ הייליגקע אין זאַמד.

2

אין יעדער הייזעלע, אין יעדער קאמער
רעדט אַ ניי-מאַשין, א הובל, צי א האַמער.
נאָך קליין איז דאָ, נאָך שטייל איז דאָ דער רויש פון די מאשינען,
נאָר יעדער איינער מידט זיך דאָך ביז נאַכט און פון באַגינען...
אין הייזלעך הייצערנע ווערן אומרואיק די גלידער,
אין הייזלעך הייצערנע ווערן אומרואיק די לידער...
באַם בויערן, באַם הובלען, באַ דער דראַטווע, באַ דער נאָל, —
זינגט מען הויך און זאָנט מען הייס, און אַלע מיט אַמאַל:
— „אַי-אַי-אַי, אי, — יאַשקע פאַרט אַוועק“ — — —
לאַמיר זיך געוועגענען — דער פאַיעזר גייט אַוועק...
דורך טעג אַזוי, דורך נעכט אַזוי, דורך קיילעכדיקע וואַכן...
אַז וואו איז נויט און וואָס איז נויט באַ פראַסטע באַלמעלאַכעס.

3

איז פיניע דאָ געוואַקסן ניט געכאוועט.
ווי טויזנט אַנדערע פארלאָזן אונטער זון...
וואָס ווייס אַ יונג פון אויסגעקרימטע געסלעך,
אויסער מאיסעס פאַרכטיקע פון „בונד“.

און שווערע טעג און נעכט אָן טאַטע-מאמע
מיט הארטן פויסט און עלנט אונטער קאַפּ —

נאָענט איז א שטאַט אַ ליכטיקע פאראנען,
גיט אַהערצו קיינער ניט אַראָפּ.

מינסק — ווייסרוסישער פאַרקלערטער טרויער
מיט בעטלערישער אויסגעקרימטער האַנט,
פאַרוואָס איז דאָ באַ דיר אַף יעדן שטאַלצן מויער
אַזוי פיל קעלערן פאַראַן ...

4

איז גוט אַזוי אינמיטן נאַכט,
ווען הייזלעך ליגן שוין פאַרמאטערט ...
ארויסגיין שטיל, ארויסגיין שאַרף,
אין אַלטע אומרואיקע שמאטעס.

זיך לאָזן לויפן גיך — און — גיך,
אַ געסל נאָך אַ געסל,
און אָט — ביזטו, און אָט — בין איך,
און לאַמיר זיך פאַרגעסן.

אַ דאַיגע אונז, א דאיגע איצט, —
מיר דאַרפן איצטער לויפן ...
און ס'שלאַגט א האס, און ס'שלאַגט אַ היץ
אין האַרץ און אין די שלייפן.

און אומדערוואַרט, און אומגעריכט
מיר בלייבן שטיין און — באַסטאַ!
— פאַרוואָס איז דאָ אַזויפיל ליכט
און יאָנטעוו אַף די גאַסן ...

ס'איז העל און הויך דער הויכער מאַרק
און עטאַלצע זיינען מויערן —

— מויער, מויער, דו ביסט שטאַרק,
ביזוואַנען וועסטו דויערן ...

און ס'פליט אין שויב אַ שאַרפער שטיין:
— אַ גרוס אייך פון די בלאַטעס ...

מע איילט צוריק, מע לויפט אַהיים,
עס איילט און ס'פירט דער אָטעס ...

5

אַף אַלטע קראַמען הענגען אַלטע שילדן,
נאָר מיט אַלדעסגוטס זיינען זיי זאט און פול.
— גיכער, — גיכער, — אַ מעציע פאַר אַ גילדן:
— ווער עס דאַרף און ווער עס וויל!

גרויס און הייס איז דאָ אַ גאַנצן טאָג די לייזונג,
קרעמער קומען און מיט דריי און מיט געשריי ...
פיניע, פיניע, דאַרפסט איצט נייע הויזן?
קראַנק ביסטו צו שלעפן זיך אַזוי ...

אך, איז דאָ אין שויב אַזוי פיל גוטע זאַכן,
און אין מויל ווערט הונגעריק און זיס.
העי, ווער וויל דאָ וויינען, העי, ווער קען דאָ לאַכן.
— ווייבער,
— ווייבער,
— אַ מעציע — פיש!

אַף אַלטע קראַמען הענגען אַלטע שילדן,
נאָר מיט אַלדעסגוטס זיינען זיי זאט און פול.
אך, וואו נעמט מען איצט אַ פראַסטן גילדן,
מיט ברויט מיט וואַרעמען — אַ פולן מויל ...

ס'איז פיניען גוט צו זיין א יונגער בלעכער,
 הויך און הילכיק לאכן איבער דאך.
 עס רייסט, עס ציט און ס'וויילט זיך הויך און העכער,
 אהין, וואו עס רוט דער טאָג, אהין, וואו עס רוט די נאכט...

שוין הייס די בלעך און פייכט איז נאָך דער הימל,
 די זון איז נאָענט: נעם און כאַפּ זי אָן ...
 און אונטן דאָרטן דרייט שוין א געווימל.
 שילדן קרעכצן און אומרו הויבט זיך אָן.

קרעמער, אייל זיך, ווי קליינע פלינקע פייערן,
 הערצער רייסן זיך און ס'פלאפלען הענט ...
 פאָרווילט זיך דאָס אזוי פון טיפן הארץ א שפיי טאָן:
 — אַי, ווערט פארשוואונדן און פאָרברענט!

ס'איז פיניען גוט מיט הילכיקן געלעכטער,
 לאַכן — לאַכן הילכיק איבער שטאָט.
 עס רייסט, עס זינגט און ס'הילכן דייכטע בלעכן
 און טיף אין הארצן שטראמט און שטראמט ...

שוין קיל די בלעך און שטיל איז שוין דער הימל.
 אַלע שטערן זיינען רואיק פייכט.
 טראָגט זיך איבער דאך אַן אָונטיקער הימן
 און אַלע הערצער ווערן קוועלנדיק און רייך ...

מע האָט אַ גאַנצן טאָג געאַרבעט — ביז נאָכט און פון באגינען,
 זיצט מען איצטער אף די בלעכן מיד ...

זינגט דער פעטער פיניע זיין פלימעניק פיניען
יעדער אָוונט, יעדער נאכט א ליד.

— „... איצטער לעבן זיי אין קייטן און אין שניי,
איצטער זיינען זיי שוין ווייט אזוי,
אך, איז דאָך א צייט אזא געוועזן —
אין וואַרשטאַטן האָט געפיבערט און געוועקט ...
שטרייק, — און בלוט, — און פרייד פון מאַרסעליעזע,
אַז וואָס ווייסטו, וואָס פאַרשטייסטו, שנעק:

האַט מען זיי אַלעמען אזעלכע האַסטיק-הייסע
גענומען און פאַרוואָרפן קיין סיביר,
ווען, אָ ווען, וועט מען אַ נעם טאָן אָט דעם קייסער
און שווערעהייט א בראַך טאָן דורכן טיר ...

און גרינג, און גיך א נעם-טאָן יענע ברידער.
גרינג און גיך אַ טראַג-טאָן ביז אַהער“.

יעדער אָוונט זינגט דער פעטער פיניען לידער,
יעדער אָוונט ווערט דער דאָך פאַרקלערט ...

8

און אַלע נאכט אָף שטילקייט פון געלעגער
דעהער איך שטיל, אַזוי ווי דורך אַ ווינט,
ס'קלאַגן קייטן עלנט אָף די וועגן,
און זיי, פאַרווייטע, קוקן שטיל אָף מיר ...

אַזעלכע הויכע קרעפטיקע און ווייטע,
ס'מוז יעדערער פון זיי דאָך זיין א ריז,
ווען כ'קען כאַטש איינמאַל נאָר אַ קוק טאָן פון דערווייטן
און שטילעהייט אַ זאָג טאָן זיי: איך גריס ...

נאָר סיביר איז ווייט, ווייט אזוי פונדאנען
 און אונזער גרוס פאַרלירט זיך און פאַרפירט...
 מיר ווייסן: ס'איז באַם קייסער א לאנד אזא פאראנען,
 רופט מען זי — פארווייעטע סיביר.

צווייטער טייל

1

גייט אַרויס אַ האַסטיקער דעקרעט
 מיט ווערטער זיכערע, ווי פּיילן, —
 פון פרי ביז שפעט, פון פרי — ביז שפעט
 איר דארפט שוין, קרעמער, זיך ניט אייגן...

גיט אַ קוק מיט שטומען בליק:
 דער מאַרק פאַרציט זיך אין א זשאַווער.
 ס'איז יעדער טאַג — א באַלשעוויק,
 און יעדער באַלשעוויק — א כאַווער...

און מיר, אָט די פון נויט און וויי,
 פון אַלטע שטילע געסלעך,
 מיר וועלן אייך, ווי פּוילע שטרוי,
 צעטרעטן — און פאַרגעסן...

2

מיר, — גאַנצע געסלעך מיט פיניעס —
 צו אלץ און צו גאַרניט געוואוינט,
 מיר קלייבן אין האַרצן א סינע,
 און ס'איז האַס אונזער שטענדיקער ברויט.

אָי, ס'איז גוט, אלץ איז גוט און צום גוטן,
וואָס דער ווייטיק צעוויגט זיך און שרייט ...
ס'ווערט גשדיכטער און הייס אין די בלוטן,
און די הענט ווערן האַריק און שטייף ...

שווערע טעג, שווערע יאָרן פון הונגער —
מיט ברידער, מיט פרייד און מיט לייז,
נו, צענעמט און דערהויכט אונזער יוגנט,
נאט — צענעמט, און צעלויכט, אין צערייסט.

נאָר ס'מוז זיין! און די צייט איז געקומען
אין שטורם, אין ליבשאַפט און בלוט.
מיר שטייען און הויבן דעם אומר: —
— ביזדאנען, — אראָפּ — און גענוג!

3

ס'איז גוט אזוי, ס'איז הייס אזוי
מיט שווערע שטיוור אף גארדינען,
ס'איז גוט אזוי,
ס'איז הייס אזוי,
מיט שווערע שטיוור איבער זאַל ...
און יעדער אָוונט זינגט מען דאָ האסטיקע „דובינושקע“,
און יעדן טאָג, און יעדער נאַכט — דעם אינטערנאציאָנאַל.

פון הויכן דאָך — ביז ווייכן דייל
איז איצט צעלייגט דאָ אונזער וואוינונג.
און ווער עס דאַרף, און ווער עס וויל,
פון הויכן דאָך — ביז ווייכן דייל ...
די גאַנצע וועלט איז אונזער וואוינונג.

4

און ווען דאָס לאַנד האט זיך צעברודע־ט און צערעדט
מיט טויזנט פויסטן, טויזנט הימען אין איין אָטעם, —

הָאָט זיך צעטרָאָגן דאן אן אייליקער דעקרעט
פון אוראלער בערג ביז מינסק מיט אירע בלאָטעס...

יעדערער פון אונז — מיט אומרואיקן ווייטיק,
אין וועמעס לעבן עס הָאָט ארבעט שטרענג געשטרָאַמט..
— זאָל זיך גרייטן,
— זאָל זיך גרייטן,
— זאָל זיך גרייטן,
— זאָל זיך לערנען אף אריין אין סאָוונאַרקאָם!
יעדער איינער — איז אצינד שוין ניט קיין איינער,
יעדער קאָפּ — איז איצט אַ קאָפּ פון טויזנט קעפּ.
— מיר מוזן איצט צוזאמען און פאַרייניקט
— נידער מיט...
— און נידער!
— און — עס לעבט — — — !

5

אין יענעם יאָר הָאָט קיינער ניט גערעכנט,
ווער ס'וועט בלייבן און ווער עס דארף פארגיין,
מען איז געוואָרן שטרענג, און אומרואיק און העכער,
און קיינער הָאָט זיך ניט דערקענט אליין...

אפן יעדן ראָג פלאַקאָטן און אַפּישן,
אין יעדער הויז ברענט הונגעריק דער טויט.
און קיינער ווייס ניט, קיינער קען ניט וויסן —
וואָס איז בעסער: קאַמפּער אָדער ברויט...

און שלאָגט אין קאָפּ א היץ — וועט מען די היץ ניט מעסטן,
אלציניס, אלציניס: עס ווארט דער טויט אין טיר,
און ס'ציט אזוי אין גאס, און ס'ציט אזוי צו מענטשן,
זאָל זיין פאַרמאַטערטע אין הונגער און אין טיף...

ווי קען מען נעמען איצט א לעבן און פארשטיקן,
אריינהאקן, פארשפארן אין פיר ווענט ...
עס גייט דער פויל,
עס גייט דעניקין
געשמאק און הונגעריק האט זיך א לאנד צעברענט!

6

אַ לעצטע ברעט פון לעצטן פֿרויט
האט אונז די אייוועלע דערווארעמט ...
איז גוט אצינד — א שטיקל פֿרויט
איז אונז פֿארבליבן היינט פון ווארמעס.

ברענט אין רויך א דארער קנויט
און וועט נאָך ציען ביז באגינען ...
יונגערהייט און שטרענגערהייט
מע טאָר ניט שלאָפֿן ביז באגינען.

אף יעדער ראָג, אף יעדער גאס,
א שווערער אומרו וואָרט און וואַכט שוין,
עס רייסט, עס שלאָגט אף אונז מיט האַס
פון שוואַרצן יאָם ביז איבער וואַרשע.

7

וויקלט זיך א שטאָט אין אומרו און אין שוואַרצן,
אלע שויבן זיינען היינט פֿארדעקט ...
קלאַפט א שרעק און וויגט זיך אום אין האַרצן,
ס'האָט אף שטאָט זיך אָנגערוקט א שרעק.

א גאנצן טאָג האט זיך א לעצטער צוג געראנגלט
און אָפּגעאַנגען מיד נאָך אַרשע און סמאַלענסק,

שטיקט זיך איצט די שטאָט מיט אומרואיקע קלאנגען :
וועמעס איז מען און אין וועמעס הענט ?

ווידער קען דער סוינע מאָרגן קומען,
ווידער „כלאָפּ" און „פּסיאַ-קרעוו",
אומרו, אומרו, אומרואיקער אומרו,
ס'וועט די שטאָט ניט אויסהאלטן די שרעק ...

8

האָט מינסק אוועקגעשיקט א צוג מיט הייסע יונגען,
האָט פיניע אויך צווישן זיי געברענט ...
ס'האָט הינטער זיי קיין מארשן קיינער ניט געזונגען
און ניט געפאָכט מיט יאנטעוודיקע הענט.

צו גרויס, צו גרויס איז אָפּן פּראָנט דער אומרו,
און ס'קען דער הימל פּלאַצן איבער מינסק ...
און אויב מען דאַרף — וועט מען צוריק ניט קומען
און שטילערהייט שוין בלייבן אונטער ביקס ...

9

ווייס שוין פיניע ניט, די וויפּלסטע מעסלעס
האָט ער דעם שלאָף אין זאָטל שווער באַגעגנט,
דורך ווינט, דורך רויך — פאַרמאטערט און פארנעצט,
דורך ווינט,
דורך רויך
און זומערדיקע רעגנס.

ווערט שטייל אין פעלד. עס קלאפּן טלאָ נאָך טלאָ,
דער הייסער פערד גייט רואיקער אין אָוונט ...
און ס'איז קיין ברויט ניטאָ, און ס'איז קיין היי ניטאָ, —
וואָלט ערגעץ כאַטש אַ דערפעלע זיין נאָנט.

ליגן דערפעלעך פארווארפענע אין שרעק,
 און כוטאָרן פארברענטע און פארמאכטע.
 אלע יונגען זיינען שטרענג אוועק
 מיט קויל, —
 אָף פויל, אָף פריצים און אָף שליאכטע.

ערגעץ צו אַ כוטאָר וועט ער שטיל אַראָפּ,
 מידערהייט אַ קלאַפּ טאָן אין אַ טויער:
 — העי, כאוויירים — ברידער, עפנט אָף, —
 — אן אייגענער — אַ רויטארמייער ...

10

ניט קיין העלדן, ניט קיין האַריקע גיבוירים,
 האָבן זיך דאָ ביינערדיק פארקלערט ...
 יונגע יונגען מיט יונגע אויגן
 וויגן זיך פארמאטערט אָף די פערד ...

ס'איז איצטער שטיל, די נאכט איז פול מיט זומער,
 מיט סאָסנע-וואַלד, מיט האַניק און מיט פעך.
 ווער ווייס, און עפשער וועט מען שוין צוריק ניט קומען,
 ס'איז וואַרשע ווייט
 — ברידער, עך!

לאַמיר זינגען, זאָל די נאָכט איצט פלאַצן,
 ס'איז שטיל אַזוי, ס'איז שווער אַזוי!
 — און הארטע טלאען האקן זיך און האַקן
 מיט יונגן פייף, מיט פאָך און געשריי ...

און זאָל מען הערן, זאָל דער סוינע קומען
 און מעסטן זיך דאָ שפיו אן שפיו.
 די נאכט איז הייס, די נאָכט איז פול מיט אומרו
 און אומרו שרייט פון קאָפּ און ביז די פיס.

איבער דער בעריאָזע הענגט אַ שטרענגער בריק,
איילן עשאַלאָנען, איילן איבער בריק.

און ווען דער לעצטער רייטער וועט דורכשניידן געשווינד
און שטרענגערהייט אַ זאָג טאָן: נו, כאַוויירי, צינד!

וועט דאָן דער בריק אַ בראַך טאָן, אַ פּאָך טאָן מיט די הענט
אַ בריק איז דאָ געהאנגען, געווען און ניט געווען.

וועט מינסק דאָן ווערן נעענטער, ס'איז ווער אַהין אריין,
— מינסק מיר וועלן קומען, מיר וועלן ווידער זיין! ..

אין וועלדער געדיכטע, אין וועלדער וויסרוסישע
ווער וועט היינט האַלטן די וואָך?
— ס'וועלן היינט הערצער מיט פייער צעקושן זיך,
היינט, אין אַ בלוילעכער נאַכט ...

שטילער, פאַרמאטערטע, רואיקע, טייערע,
ווער וועט פארהיטן די רו?
ס'וועלן היינט ווינטן און רואיקע פייערן
שטיל מיט אייך ריידן אָף דו ...

און ווער וועט היינט פאַלן, — וועט מוזן פאַרגעסן
אַ פאַרלאָשענעם קאַפּ אָפּן ביקס ...
— זאַמדיקע, שטילע, פאַרוואַרפענע געסלעך,
היים, — אונזער בלוטיקער מינסק ...

איזי כאַריק

טריפאָליע

1

פאראַן איז א שטעטל דעבן קיעוו — טריפאָליע,
 דאָרטן האָבן סטוגנע און קראסנע זיך ברודערש געשראָסן אין פליסן.
 האָט עס אויסוואורפן פיל בעראַש מיט דאניעל טערפילא,
 גייען אויסוואורפן — גאַזלענען, ברענען און שיסן.

הייסט טערפילא — זעלענע: אַטאַמאַן דו זעלענע!
 איז מוזיקא זיין פריינט — אַ גראַבער מעגושעמער פויער.
 אַטאַמאַן וויל די פרייע אוקראינער פעלדער פאַרשווענדן,
 און אף קיעוו און אף גרויסע און אף אַנדערע שטעט נאָך געלוייערט.

*

וואָס וועט זאָגן קאָמיוג? וואָס וועלן טאַינען די דיכטיקע יונגען?
 האָט אָנגעהויבן ראַטמאַנסקי דער עלטסטער און שענסטער:
 — ראַמיר גיין באַלאַדן מיט ביקס און מיט וואָרט זיך דערקלינגען
 און באַשיינען דעם דאָרפישן שרעקלעכן פינצטער.

זיינען ווערטער געפאָלן, ווי גרויסע און פייעריקע בלייערס,
 האָבן ווערטער געקלונגען — אַן אייזערנע ריזיקע ווענדונג.
 זיינען קאָמיוגישע הערצער צעפלאַמט און צעפלייערט:
 וועלן זיי גיין, וועלן זיי גיין אף זעלענען.

2

אין קלוב

אין קלוב אף פאָדאָל
 אַ שטארקער, אַ זוניקער טאַג.

1919.

יוני.

ס'איז רושיק, ס'איז הייס,
און ס'איז ענג אין דעם צימער.
אַרבעטער-יונגען און אַרבעטער-מיידלעך —
קאַמיוג,

דער גאַנצער קאַמיוג איז געקומען.
אַט שטייט אין א ווינקל פּאַלאַנסקי,
גווענקאַ — פּאַרקלערט לעבן אים.
סע פּלאַקערט אין רעדעס אראַנסקי,
אַ טומל, אַ זשום.
און אַנדערע, אַנדערע
ליכטיקע פּרייע,
און מאַמעס בא טירן
און טאַטעס און שוועסטער און ברידער.
ווער טאַטעס, ווער מאַמעס?
— זאַלן זיי גיין אַהיים.

קאַמיוג, קאַמיוג איז באַלאַדן מיט שטערן,
מיט רויטן,
מיט ביקס און באוואוסטויין.
אַט שטייט אף דער בימע ראַטמאַנסקי,
אַ רעדע.

אַ לאַזונג.
פּאַרנאַכט...
מע גרייט זיך,
מע קלויבט זיך אין וועג
אַקעגן דער באַנדע
פאַר פּויערים אין אַרבעטער-מאַכט.
געגאַנגען, געגאַנגען
אַף שווערן געראַנגל
אַרויס פון דער שטאַט.

*

ס'איז זעלענע שרעקלעך, האָט ער ראָצנים כאַיעל
אונטער קיעוו, אונטער שיינעם. לעבן שפּילנדיקן דניעפר.
האָט עס יונגען אָנגעצונדן מיט נעקאַמעריקן פייער
און צעווארפן פונקן אין די פּופטערדיקע קעפּ.

ווערן יונגען ווילדער, גייען יונגען אומצוקומען,
ס'איז זעלענע שרעקלעך און זיין כאַיעל שטארק.
אפן דניעפר שווימט א וואונדער-שיינער זומער,
עדער האַרץ פון יונג איז גרייט און ווארט.

*

יוני כוידעש אף טריפּאָליע פּלאַטערט,
ליגן איינוואוינער פארשלאָסן אין די כאַטעס,
בלאָווער זומער אפן שטעטל גיסט זיך,
קומען אָן פון נאַענט שווארצע גרוסן...
אַלע רייכע פויערים אַנטלויפן צו זעלענען,
און דער דניעפר אלץ העלער, און דער דניעפר אלץ שענער.
זיינען נאָר געבליבן יידן און באַטראַקעס.
יוני כוידעש אָף די פעלדער פּלאַקערט,
יוני כוידעש אין די בערג צעפּלאַמט זיך,
איילן יונגען פון דעם שטעטל, ראָצנים אויסצוראַמען.
יאָגט דער יוני א צעפּאַליעטער, צעבליטער,
אוי, סע גרייט זיך, סע וועט זיין א גרויסע שכיטע!

3

פ א ר א ט

בא טריפּאָליע שטייען אוראַלטע קורגאַנען,
און די בערג דאָרט קוקן אויס, ווי גראָווע זקיינים,

מע קאָן דאָ הערן דניעפּרט וואסערשע געזאַנגען,
אין ווילדע נעכט צו הערן זיינע רופּנדע געוויינען.

ס'וועט קיינמאָל קיינער ניט קיין פּוס דאָ שטעלן.
אַף זומער פּלאַכעס פּון טריפּאָליער געגנט,
ווען דניעפּר האָט העל געקלונגען מיט די וועלן,
איז געזאַנגען אַטאַמאַן דאָ עמיצן באַגעגענען.

און געטראָפּן האָט ער דאָ דעם ראָש פּון רויטארמייער
ביידע שפּאַנען אין דער נאַכט אף הויכע ברעגן,
קיינער דאָרף ניט וויסן, אז געטראָפּן האָט מען זיך אין צווייען
זיך געדונגען, און געטאַינעט, און געפּינקלט מיט זי אויגן.

יאָגט די נאַכט אף בערג מיט זומערדיקן אָטעם,
און דער דניעפּר צעגיסט זיך מיט א צאַפּלען אף דער געגנט.
— זאָל זיך אָנהויבן פּון דאָרטן, — האָט דער ראָש געראַטן,
און פּארעטעריש געוויזן אף די קעגנדיקע ברעגן.

4

אָ נ פּ אַ ל

קומט באַגינען מיט זון און מיט זילבער אף וואַלקן,
זיינען באַנדיטן אין בערג און אין טאָלן באַהאלטן,
ווערן זילבערער וואַלקן, ווערן וואַלקן שוין העלער,
סע קריכן, סע גרייפּן און שטייגן זעלענער.
זיינען יונגען צעשטעלִט אין אַרעמע פּויערשע הייזער,
און הינטער דעם שטעטל קלינגט שווערד מיט פּאַרזשאַווערטן איין
האָבן יונגען פּאַרגלויבטע פּאַרלאָזט זיך אף עזצטע, —
אין פּויערשע שטיבלעך זיינען אָפּן די פענסטער;
קריכן אום די זעלענער אין טאָלן, אין בערג אָנגעלאָדן,
האָבן ניט פּויערשע שטיבלעך קיין לאָדן.
ליגן יונגען געצוויקלט אין רו און אין דרימל, —

ס'איז שוין זעלענע הינטער שטעטל געקומען.
אין פויערשע הייזלעך שווייגן די ווענט,
זיינען יונגען געכאפט און פארקלעמט.
ס'איז די באנדע פארלאָפן מיט כאַשכעס און טומל,
און קאָמיוג ליגט געצוויקלט אין רו און אין דרימל.
זיינען רייטער פארברוינטע פארלאָפן מיט ביקסן אף פערד,
איז געפלאָן דער הימל צו דר'ערד ...

*

איז געגאנגען אַ נאַכט אין כאַשכעס, אין אומרו,
איז געקומען א נאַכט פאר די יונגען מיט בלוטיקן צאָרן --
ס'האָט נאָך קיינמאָל אזוי ניט גענעכטיקט דער זומער
פאר אַלע זיינע לאַנגע זומעריקע יאָרן.

האָט מען ליכטיקע יונגען פארטריבן אין קויטיקע שטאַלן,
האָבן יונגען געבלוט און דערהויבן געליטן,
פון דער הויך האָבן אָנגעהויבן שטערן זיך שייַלן און פאַלן
מיט שטילן מיט שטענדיקן שטערנישן ציטער.

דאָס האָט גאזלען זעלענע מיט אויסווארפן וויסטע
אף שאַנד און אף שפּאַט הער געבראכט אָט די יונגען מיט
זאַקרויב.

וועט ער מיימיסן זשידעס און וועט שינדן קאָמוניסטן,
ס'האָט זעלענע דער רויצייעך זיך צעבושעוועט, צעפלאַקערט.

רינט נאָך בלוט אין דעם זעלענען פון זיין זיידן גאַנטע קאָזאַק,
מיט זיין גלייכן סטרוק, מאַרוסיע, סאַקאַלאָווסקע און אַנגעל.
אוי, ס'וועט נאָך טרעפן דיך, רויצייעך, א וויסטער און א
פינצטער מאַזל
פאר דיין ווילדן, פאר דיין סטעפישן געראַנגל.

איז די נאכט א פארפלאַמטע — אַזוי ווי געקומען — אַוועק
 אָף די סטעפעס.
 ווער קאָן דערצייילן פון ווייטאַקן יונגע אין בלוטיקן זומער.
 ס'האָט צווישן די בערג זיך געהוידעט דער בייזער, דער
 אוראַטער דניעפר
 און שווארצער געש'ונגען די שטערן פון הימל.

5

ראַטמאַנסקיס טויט

אָף יעדער הייז איז אַנגערוקט איבער אויערן
 אַ שטרויענער דאָך, ווי אַ יאָלעב אַ גרויסער.
 ס'האָט נאָך ניט אויפגעהערט סוינע צו לוייערן
 און צעשאַסן — צעבויערטן דרויסן.

וויילן הינטערשטעליק יונגען ניט בלייבן:
 אַ צענדליקל ביקסן נאָך שיסן.
 זעלענער ניט קאָנען די יונגע צעטרייבן —
 זעלענע און קאָמיוגיסטן!

אַט זיינען געפאַלן פון צענדליק דעם לעצטן,
 זעלענע איז שטארקער, זעלענער צעטרייבן!
 ס'וועלן נאָך פרוואון זיך יונגען מיט קויכעס פארמעסטן
 ביז וואָנען דער לעצטער וועט בלייבן.

פון יאַרן, פון טאָלן, פון טיפן, פון בערג און פון הויכן
 זעלענער, ווי בלעטער, באַנדיטן זיך שיטן:
 סע ברענגען יונגען אויס די שענטסטע קויכעס
 מיט דעם יוגנטלעכן און פארגלויבטן ציטער.

גיבן יונגען זיך ניט אונטער, זיינען יונגען ניט קיין שפעטנע.
 און טריפאָליע פּלאַקערט אין א העלער סרייפּע,
 אָט אַ דאָרטן, דאָרטן אָפּן ווילדן דניעפּר
 נעמען אָונט-וואַלקנס אין גאַלאַפּ צו לויסן.

צווישן לעצטע איז ראַטמאַנסקי נאָך פּאַרבליבן,
 גרייפּן סאָנים אף דעם אַקשן. אָפּן דרייסטן,
 וואַלטן סאָנים אים אָף שטויב צעריבן,
 ווילן סאָנים אים צעשינדן און צעשטויסן.

איז ראַטמאַנסקי פון די גרויסע פון די שיינע קאָמונאַרן,
 דולער ווילדעווען און פּלאַקערן די סאָנים.
 ס'קאָן דער יונג א לעבעדיקער מער ניט אַרן,
 און געשאַסן זיך אליין ... אין פּאַנים ...

וועלן בערג זיך לאַנג דאָ שוואַרצן און זיך גראָוון,
 און טריפּאָליע וועט פּאַרגיין אין א שווייגן,
 וועט געדענקען לאַנג דער דניעפּר אָט דעם זומער-אָונט,
 אָט דעם אָונט אָפּן דניעפּר אָנגעבויען.

6

דער טויט פון א קאָמסאָמאָליעץ

ס'האָט אַ ווינט-מיל געוויינט מיט די פּליגל,
 און געדרייט זיך אף סטאַם און אף פּוסט.
 באַם שליאַך איז א באַכער געלעגן
 מיט אַן אונטערגעשאַטענעם פּוס.

אין בלוי האָט מיט קוילן גערעגנט,
 דער בלוי איז מיט רויך פּאַרשטאַפּט,

סע פירן דאָ בלוטיקע וועגן
צו גרויסער, פארויכערטער שטאָט.

האַט באַכער געצויגן, געצויגן
און שליאַכן געמאַסטן מיט וויי.
סע ווייסן קאַמיוגישע אויגן,
אַז זיי מוזן מיט שטארבן פארגיין.

און געקלונגען האָט ווינט - מיל מיט פליגל,
און געדרייט זיך אף סטאַם און אף פוסט,
ס'איז דער קאַמיוגיסט א טויטער געלעגן
מיטן אונטערגעשאַסענעם פוס.

סע וואָלגערט אף שליאַך זיך פארוזשאַווערט
די שויערע פארלאָזענע ביקס. —
דער טרייערסטער ליכטיקסטער כאַווער
פון באַכער מיט בלוטיקן פוס.

7

Тиха украинская ночь...

Пушкин.

שטייען בערג מיט פאַריסענע קעפּ,
און פון ווייטן טריפּאַליע פאַרסאַרפעט.
אף גראָוון צעהוידעטן דניעפר
פאלן שטראַלן פון לעוואָנע היינט שאַרפער.
איז ניט שטיל, איז ניט שטיל היינט די נאַכט,
נאָר די לופט איז העלער און לויטערער.
אף הויכן אף באַרגישן דאָך
האַבן שאַטנס זיך שוואַרצע געהוידעט.

וואָס זשע הוידעט זיך דאָרט אפן פעלד
אין אזא העלן קרישטאָלענעם אָוונט?
ס'האָט דעם דניעפר געוואָרן אין האַלדז,
אַט דעם אלטן, דעם שיינעם, דעם בלאָוון.

וואָס זשע טוט עס דעם דניעפר אַ וואָרג
און אַ קלונג און אַ שאַס און אַ ציטער?
פון דעם הויכן דעם פעלזיקן באָרג
האָט געצויגן מיט בלוט און רעציכע.

וואָס זשע טוט עס אַ שאַס און אַ קלונג
און פון ווייטן אַ צאָפלען און רופן?
דאָס טוט פאַלן אַ יונג נאָך אַ יונג,
געבונדענע צענדליקער גופים.

איז געלאָפן די נאכט און געוואָרט
אַף גרינעם פאַרטאָגישן קומען.
אַף העכסטן אַף פעלזיקן באָרג
האָט שוין שטערן פאַרלוירן דעם הימל.

8

בלוטיקער שטערן

די לעצטע קאָמיוגיסטקע. נאָך איינע
אַ קאָמיוגיסטקע איז שטייפער פון שטאַל.
באם דניעפר צווישן פעלזיקע שטיינער
איז פאראן א טיפער טאַל.

געווען זיינען מיידלעך זיבן,
זיינען אדע געפאלן פון שווערד;

די איינע איז נאָר פאַרבליבן
האָט פאַרטראָגן דער שלאַכט זי אַהער.

איז קאָמיוגיסטקע געלאָפן, געלאָפן
צווישן פעלזן באַם ברעג פון דניעפר.
פון ווייטן היילכט נאָך א קלאָפן,
פון ווייטן קלינגען נאָך קלעפּ.

האַבן אויגן זיך אירע געצינדן,
אין דער האַנט האָט נאַגאן געברייט,
סע נאָגן די שווערע וואונדן,
און סע פלאַמען אין ווייטאָך די טרייט.

קאָמיוגיסטקע פאלט. זי איז פאַרמאַטערט.
מיט צעלאָזענע שוואַרצע צעפּ,
האָט ווינט זייער ציטעריקן פלאַטער
פאַרטראָגן אָף ווילדן דניעפר.

קאָמיוגיסטקעס קני זיך פאַרבויגן,
קאָם וואָס זי טוט זיך א שלעפּ.
אָף ליכטיק - דערהויבענע אויגן
צעפּאַלן זיך פאַטעקלעך צעפּ.

פאַלן צו שוין איר וויעס מידע
און שטאַרקער פאַרבויגן זיך קני.
און פלוצים... טרייט... אַ גערודער...
... אין מויעך א בליץ און א בריי...

פון ערגעץ שיקערע זעלענער
וואַקסן אויס אַזוי ווי אַ באַרג.
קאָמיוגיסטקעס אויגן ברענען
און העכער קלאַפט איר דאס האַרץ

קוועלן די שיקערע זעלענער :
— אהא, קאַמסאַמאַלקא, דיוויס! *)
אירע אויגן צינדן זיך שענער,
נאָך צלייערנער זיינען די פיס.

ס'קאָן שוין די האנט ניט שיסן,
שליסן די וויעס זיך מיד.
לאכן באנדיטן וויסטער
און פארגיכן די שיקערע טריט.

שטייען זעלענער און טראַכטן,
און שיקרעס פארגיסט זיי די קעפ.
שטייען באנדיטן און לאַכן,
און קוקן אָף ווילדן דניעפּר.

נעמען באנדיטן און רייסן
קליידער אַראָפּ פון איר לייב.
אַ מעסער בלאנקט און ווייסט זיך
בא איינעם אין האנט פון די לייט.

האַט מעסער אָף פלייצע געשניטן,
פינף שפיצן געשינדן געטריי.
אַ שטערן פון יונגע געבליטן—
אַ שטאַמפּ אָף קאַמיוגישן לייב.

אַפן טייך האבן כוואליעס געציטערט,
און אָף שלינג אָף דעם שווערן געווארט,
ווי א שטילער אן אייביקער היטער
געקוקט אפן פעלזיקן באַרג.

*) זע נאר, א קאַמיוגיסטקע.

האט גוף זיך געהוידעט, געהוידעט...
 און דער בלוטיקער שטערן נאָך שיינט
 פון שוואַרצן, פון שטיינערנעם שוידער
 אין נאָענטן בלוטיקן היינט.

א. קאהאן

צום ניינטן יאָנוואַר

אָף רויכיקע ערדן
 פון הייליקע שלאַכטן און רוישיקע נעכט,
 היינט גייט מען שוין מער ניט אָן פּאָנען, אָן שווערדן
 ווי קנעכט.

היינט גייט שוין ניט קיינער
 צו טויערן הויכע מיט שטיין געבעט,
 אָף פעלדער פון וועלפישע טויבע געוויינען
 צערוישן זיך שטעט.

היינט גייט שוין ניט קיינער
 מיט גלויביקע אויגן צו הימל געווענדט,
 און מויערן וואַקסן פון שטאַל און פון שטיינער
 פון אונזערע הענט.

העי, פיטערשע וועגן,
 און ברייטער און רוטישער טאָל,
 מיר האָבן די פיינט אָף די פעלדער באַגעגנט
 און האָבן פאַר אלעס באַצאָלט.

אי. פּעפּער

דער טריבון

ווי גראַבער שטאַם פון דעמבעס מעכטיקע און ברייטע,
וואָס זיידעס האָבן לאַנג אף זאַמל-פלאַץ געהיט,
צווישן אונז א שטאַלצער אַקשן שטייט ער,
מיט אומבאַוואוסטער קראַפט אין זיך פאַרקניפט.

ער איז געוואַקסן זיך אף ענגע ראַגן,
אין געגנט ברודיקן, פאַראַסטעטן מיט אומרעכט,
וואו מענטש מיט פלוך געטראָגן האָט זיין קנעכטשאַפט,
פאַרשפאַרט אין טפיסע פון פאַרעלטערטע מינאַגים.

אין שווערער לופט פון טויטנדיקער אַרבעט,
פלייצעס טיף געבויענע, פענימער פון פאַרמעט,
און ס'טרעט ניט אָפּ די נויט פון דאַנען...
דאָס דויערט אזוי לאַנג! און דויערט נאָך — ביז וואַנען!

און אָט — זיין שפּרונג אין וועלט פון שטורעם און פון שטרייט
ווען פאַלק, פון צוימען פון אוראלטע באַפרייט,
האָט פויסטן אויסגעשטעלט דעם גוירל אין געזיכט
און האָט פאַסאָדן גאַלדענע צעשמעטערט און פאַרניכט —
האָט שטיינערדיקן מאַבל אויסגעמישט מיט צאָרן,
לעשנדיק אין פענסטער דעם אָפּשיין פון די פייערן,
און האָט מיט גאַלד פאַרשאַטן טראַטראַרן!

זיין וואָרט איז דורכגעזאַפט מיט בלוט,
א בינטל שוואַנגען גיפטיקע, איינס אף איינס צערייצט
זיין צאָרן, ליבע, פלאַם און גלוט,
רינג אין רינג פאַרינגלט דאָרשטיק
אַרום זיין אידעאַל פאַרקרויזט!
און ס'איז זיין אומרוויק געדאַנק,

ווי שווערדן - בלאַנק,
 אינגאַנצן אויסגעשמידט פון ליידנשאַפט און ווילן!
 זיין ווענדונג — ברויזנדיקער שטורעם,
 וואָס וואַרפט אין הערצער פייערדיקע טרוימען,
 ווי זיאוונג בלוטיקע פון הימלען,
 ווי ערשטער טוי אף פּרילינגדיקע זוימען!
 און הערשער איז געוואָרן ער פון פייערלעכן וואַנזין.
 ער שטייגט און שטייגט אַלץ העכער, אַלץ פּאַרויס.
 זיין קראַפט צעוואַקסט אַף גאַנצן לאַנד זיך,
 ער האָט אַליין פאַרגעסן, וואו ער לאָזט זיך אויס!

ווי ס'וואָלט די גאַנצע וועלט אַף קומען זיינעם זיך געגרייט
 מיט אים צוזאַמען אלע הערצער פלאַטערן פאַר פרייד;
 ער איז — פאַרניכטונג, צאָרן, גרויל און טויט,
 ער איז — רו און פריידן, קראַפט און פרייד;
 אין אים — פון ווילן פון איינזאַמען דער סאָך,
 וואָס שמידט די האַמערן פון גרויסן טאַט, —
 און יענער שטאַלץ, וואָס ווייסן נאָר געציילטע,
 מיט בלוט פון אייביקייט אין אים פאַרהוילן איז!

און אַט איז ער באַם סלופ, צום שיידוועג פון דער וועלט
 געקומען,

וואו אַלטער וועג מיט נייעם איז צעשניטן,
 אַהין, וואו יונגע זוכער האָבן שפּאַנען זיך גענומען,
 צום אומבאַוואוסטן אויפגאַנג פון פּרילינג רויט צעבליטן!

און גרויס איז ער מיט דעם, ער גיט זיך אָפּ דעם ווילן,
 מיט גאָר זיין האַרץ אַף קאַרבן גרייטער,
 וואָס ער אַליין באַגרייפט ניט זיינע לעצטע צילן,
 די בליצן פון דעם גירל אים פאַרטרויטע!
 וואָס ער איז — רעטעניש דורכויס מיט ניטגעפונענער באַשיידונג.

וואָס מיט לייג און לעבן ער איז אין פּאָלק פּאַרטאַן,
און לעבט דורכויס מיט זיינע ליידן,
און וועט שטאַרבן מיט זיין פּאַן.

זאָל זיין אז דורכגעבליצט זיין וועג, ער וועט ניט ווערן,
פּאַרשווינדן פון דער וועלט אין כאַרפע צי אין טאָג פון פּריידן,
און זאָל אים רום צי סינע בלויז באַגלייטן,
זאָל זיין די נייע שאַ געהערן וועט אַ צווייטן!
עס זיינען ניט די פּריינט זיינע ביז לעצט געגאַנגען
אַף פּלאַמענדיקן רוף פון זיין נעוויאיש וואָרט,
און אויב ער איז פּאַרשוואונדן — וועט ער צוריק נאָך קומען!
געווען איז זיין נעשאַמע אין מאָרגן, ווייטן, דאָרט.

זי איז אין טיף פון גאַלדן - יאָם געווען,
זי וועט דער אָפּפּלוס ניט פּאַרשווימען,
ניט באַגראָבן אַפּן דעק!
זיין קראַפט פּאַרגאַנגענע — פינקלט נאָך אַף שווימען,
ווי פּאַספּאַר - שייין אַף כוואַליעט קעפּ,
און ס'איז אין פּלייש און בלוט אַריין דער ברען, פון זיינע
טרוימען,
און אין אַלע הערצער היינט זיין עמעס לעבט!..

עמיל ווערבארן
(יידיש ש. ראָסין)

א י ל ט ש

מאָסקווע, קרעמל.
אַ ראַדיאָ צו אַלע...
אַ שוואַרצע ראַדיאָ אין ווינטערדיקן סטעפּ,
אין אומעטיקע שטעט, אין גרויע דערפער פּאַלן
שוואַרצע ווערטער, גרויזאַמע אַף הוילע קעפּ.

באם פרישן קייווער שטייען מיר, ווי קינדער,
 און וועג איז אזוי ווייט, און טאָג איז אזוי שוואַרץ;
 ס'איז דאָ אזוי פיל פראָטטער לענינסוואונדער
 אין אונזער שטאַלענעם און וויינענדיקן האַרץ.

מאָסקווע, קרעמל.
 אַ ראַדיאָ פון אַלע...
 אַן אַנדער ראַדיאָ, אַ צווייטע ראַדיאָ פליט:
 איליטש איז דאָ מיט אַלע און באַ אלע
 אין אונזער הייסן בלוט, אין שטרענגע קאַלטע טריט.

ס'איז דאָ אַ וואָרט, וואָס וועט אַ וועג אונז ווייזן,
 און מענטשן פראָסטע איז דאָ דאָך אָן אַ צאָל.
 ס'איז דאָ אַ לאַנד פון פעלדער און פון אייזן
 אַ לענין-לאַנד פון קאַרן און פון שטאַל.

מיר זיינען אַלע דאָ.
 מיר זיינען קאַמונאַרן.
 און הייס איז אונזער בלוט, און פעסט איז אונזער לאַנד,
 אין דערפער און אין שטעט, אף פעלדער, טראָטוואַרן,
 מיר זיינען אומעטום
 מיט לענינס פאָן אין האַנט!

א. פּעפּער

פאַרטייבילעט № 224332

פאַרשוואַרצטע אַרבעטסהענט אַ גאַנצע וועלט צעטראָגן,
 די ערד צעשניטערן...

עס פעלט עפעס אין הענט...

— דערצייל, פארטיי מיינע... וואָס זוכסטו דאָרטן, זאָג מיר!
 אַ טרויערקאַל מיר ענטפערט:

— אַ פארטייבילעט.

נאָך איין פארטייבילעט... און האַרץ איז גרייט זיך שפאלטן
 און ציטער פלאַקערדיק אין האַרצן זיך צעברענט...
 ערשט נעכטן האָב איך אים נאָך אין די הענט געהאַלטן,
 נאָך טויט געשראַגן האָט —

געפאלן דער בילעט...

העי, פראַלעטאַריער, העי, קלאַפט אין אַלע טירן!
 צי דען איז ער ניטאָ, איז טויט גערעכט אַזוי?
 נאָך איין פארטייבילעט... אַ קליין בילעט פאַרלירן,
 און מוירעדיק דער בלוז אין קערפער פון פארטיי...

כ'האָב די פארטיי געהערט, איר ווייטיק בריט מיט פלאַמען,
 נאָך ס'האַבן מוסקולן פאַרפולט די האַנט מיט שטאַל:
 — פארטיי מיינע!

מיט דיר! מיט דיר בין איך צוזאַמען,

העי, הערסט פונם וואַרשטאַט דעם פראַלעטאַריערס קאַל? ..!

זאָל זיין, אז האַרץ פאַרשטיקט, און ווייטיק זאָל ווי שווער זיין,
 איך שיק אַ הילף צו דיר — מיליאָנען — שטראַם צעברויזט!
 אַ שטראַם פון אַרבעטער, מיט פאַן פון קאַמינטערן,
 וועט אין פארטיי פאַרפולן מוירעדיקן בלוז.

און איך — דער ערשטער גיי, פון לאַנד פון די סאָוועטן.
 — העי, הערסט פארטיי, איך שווער! איין יאָר פאַרבייגיין וועט
 און ס'וועלן הונדערטער טויזנטער פארטייבילעטן
 פאַרבייטן לענינשן פאַרלירענעם בילעט!

א. בעזימענסקי
 (יידיש א. קאוונער)

אין א ווינטער - נאכט

באנאכט האָבן ווינטן געוויינט און געווימלט,
 מיט שנייען געדרייט און מיט שטויבן געשיט.
 אָף פינצטערע וואָגן פאַרשאַטענע דרימלען
 שאַמרים, מיט בייקסן אין הענט, ווי פאַרשמידט.

לויפט א פאַרשפעטיקטער אייליק א היים נאָר,
 גיט א מאַטאָר מיט צוויי פייערס א בלענד, —
 ס'גיט ניט קיין ריר דעם פאַרנורעטן שוימער,
 אים האָט דער פראַסט און דער דרימל פאַרקלערט.

שלייכט זיך ארויס פון די שנייען א שאַטן,
 שלייכט זיך ארויס און צו שוימער דערנענט.
 קניילט זיך א שווערער א פראַסטיקער אַטעם,
 דאָכט זיך דעם שוימער — ער הערט, ווי מע רעדט:

שוימער, א, שוימער, וואָס זיצסטו אין פראַסט דאָ?
 צי דען האַסטו ווערסטן געמאַסטן דערויף,
 אָף היטן אין ווינטערנאָכט שטאַט א צעלאָזטע
 דורך נעכט צו באַוואַכן איר רוי און איר שלאַף?

באַטאָג זיינען אָפן דאָ לאַדנס און קראַמען
 מיט ווייכקייט פון סאַמעט, מיט צויבער פון גאַד,

דערויף האָבן רויטע געפלאַקערט דען פאַנען,
 צי דען האַסטו שוימער דאָס אַלעס געוואָלט? ..

עפנט דער שוימער פאַרשנייעטע ברעמען,
 גיט זיך א הויב, מיט דער האַנט גיט א מאַך:

ועסטו, אָט דאַרטן — די שפיצן פון קרעמל,
 עס זיינען די מענטשן דאַרט אויך איצטער וואָך.

און דאָרט, אָפֿן פּלאַץ, אונטער וואַנט אונטער אַלטער
 אין הויכן געצעלט, אָף דער פּראָטיקער בעט, —
 דו ווייסט, ווער עס ליגט דאָרט א שטילער באַהאַלטן
 אין גלעזערנעם אָרן מיט פּאַנען באַדעקט ?

עס פייערט נאָך הויך ניט פּאַרלאַשענער שייטער,
 עס פּלאַטערט מיין האַרץ נאָך פּאַרבאַרגענע פּרייד,
 פּאַר טאָג, וואָס קומט אָן, פּאַרן טאָג, וואָס איז צייטיק,
 איז שוימער דאָ שטענדיק מיט ביקס זיינער גרייט.

און איצטער איז ווינטער, איז פּראָטיק און שנייאַיק,
 איז גיי דיר געזונט צו דיין ווייב און דיין היים,
 און היט זיך: די נאַכט קאָן מיט שנייען פּאַרדרייען,
 איז היט זיך צו פּלאַנטען באַנאַכט דאָ אין שניי.

באַנאַכט האַבן ווינטן געווייט און געווימלט,
 מיט שנייען געדרייט און מיט שטויבן געשיט.
 אָף פינצטערע ראָגן פּאַרשאַטענע דרימלען
 שאַמרים, מיט ביקסן אין הענט, ווי פּאַרשמידט.

מ. כ. א. ש. ט. ע. ו. א. צ. ק. י.

*

היינט וועט קיינער ניט פּאַלן מיט קני צו דער ערד
 פּאַר נאָענטע, בלוטיקע טראָפּן...
 יעדער וואָרט, — ווי א שניט, יעדער קרעכץ, — ווי א שווערד
 איבער שטעץ און אָף קעפּ פּון אייראָפּע.

איינאונצואַנציקסטער יאָנוואָר, פּיראָנצואַנציקסטער יאָר
 אַ געשריי און א שניט איבער לענדער —

א שטרענגער, א בלוטיקער וואָר
פאַרגייט אין א העלער לעגענדע...

וועט דורכגיין א טאָג און וועט דורכגיין א נאַכט,
וועט דורכגיין א דאָר, א יאָרהונדערט
און וועט מען דערציילן אַט - דאָ אף דער וואָך
האַט ער אַזא שטאַלצער געדונערט.

איזי כאַריק

*

אַף שווערער שוועל פון אונזער גרויסן יאַנטעוו,
באַ שווערע טויערן פון אונזער רויטן טרוים
האַט שוואַרצער טויט און טרויער ניט געשוינט אונז,
האַט שוואַרצער טרויער פאַנען אונזערע באַזוימט.

די שאַרפסטע פייל - וואו האַרץ האַט זיך גענעסטעט,
און אַנגעאַטעמט קעלט אַף אונזער הייסטן בלוט...
נאָר, טויט, דו וועסט ניט איינברעכן אונז, פעסטע,
און וועסט מיט ציטער ניט באַהויכן אונזער מוט.

ער איז געבראַכן אונזער פעסטער בויגן,
וואָס האַט אַף וועלט, ווי פייל פאַרמאַסטן אונזער דראַנג.
נאָר גאַרניט, גאַרניט וועט פון וועלט - געטרוימטער
ניט אַפּווענדן דעם דאַרשט פון אונזערע אויגן
און גאַרניט וועט ניט אַפּהאַלטן געוואַגטן גאַנג
צו אונזער גרויסן יאַנטעוו.

א. קושניראָוו

לענינס קאמף-ליד

אַרבעט, שאַל, אַרבעט, הייליך.
 אַרבעט, שאַל
 אין טרומייט,
 פיינקל, פויק, קלאָפּ זשע פויק.
 רוף צום קאַמף,
 דו פויק.

סוינע האט כוצפעדיק דעם קאַפּ פארהויבן,
 יעסטערט ער אונז, שמייכלדיק מיט גאַל.
 העי, פראַלעטאַרי, לאַמיר לויבן,
 לויבן לענינען
 און אויסוואַרצלען דעם קאַפיטאַל.

וויסן מיר -- לענינס הארץ צעשפרייט איז
 אין יעדער אַרבעטער - מוידעד ער לעבט,
 מיר וועלן נאָך זעען
 לענינען און רויטאַרמיער,
 וואס שפיזט אין פאַריצט
 בויך א באַגנעט.

מיר וועלן אים זעען
 אין טרויער - טפילעס
 נאך יעדער קעניג, וואס האַט פארלוירן קרוין,
 אין יעדער שקלאף,
 וואס ברענט דאס גוטס און שטיילקייט
 אַף ציטערדיקער ערד אין שלאכטן - גרויל.

לענין לעבט
 אין דעם סוינעס שלאכטן,
 אין יעדער שטרייק, אין יעדער גאַסן - קאַמף, אין קלעפּ,
 אין יעדער אויפשטאַנד, אין שטייפקייט און אין הארטקייט.

און אומעטום

אונטער פאָן פון ר. ק. פ.

ווען מע ווייסט — וואָלטן געקריגן כאַראַטע

אונטערלעקערס פיל ערשט אָטיצט.

אַך, ווי הייליכיק ס'האַבן זיך צעשאַטן

לענינס באַמבעס

געשליידערטע אין קאָפיטאַליזם!

וויפל לענינס און וויפל באַקענטע,

וויפל. איליטשעס וועלן נאָך זיין.

אין אַללעלעטלעכע אונזערע רעווקאַמען

באקעמפטע אָן רעדעס,

אָן פיין.

איצט לעבט — לעניניזם — אין אַרבקאָרן,

אָדער אין פאַרקלענערטער פרייז פון שיד.

קומט א טאָג:

און ס'צעגיסן זיך זאָרן

אין רעוואָלוציע-פריייד אף מיזרעך אָן שיר.

איצט לעבט ער אין שאפנדיקע טרעסטן,

אין יעדער קלייניקייט אין דאָרף און אין שטאָט.

קומט אַ טאָג:

אין מיר בויען און מעסטן

אונזער גוטס, באזיגטע דורך בלוט.

איצט האט לענין מיט אימפעט פאַרזאַמט זיך

אף אונזער, אף ווירטשאַפטלאָזן פראָנט.

מאָרגן איז ער — אין אלוועלטלעכן סאָוונאַרקאָם גאָר,

אין דר'הויך מיט לענינשער פאָן.

העי, פראַלעטאַרי, טרערן קלעמען?

קוקט אַהינצו!

א. בעזימענסקי

ב י י ן !

פּרילינג - טאָג פאַרטונקלט פּינצטער האַנט ---
אויסגעהאַנגען מעלדונג אָף באַזונטער וואַנט.

ניין !

מע דאַרף ניט !

קאַנסט באַפעלן דען אַ בליץ

ניט בליצן !?

ניין !

וועסט ניט באַליימען וויכער אָפּן אָרט
אייביק וועט אָף יעדער קאַמף - פּאַזיציע
שמעטערן צעגלעקערט לענינס וואַרט.

קאָן דען שווערע קרענק דעם דויער הייסן שטיין ?
אוראַגאַנען - ברויז - אַ רעגע בלייבן שטיין ?
ניין ! עס וועט ניט שלאַפּער ווערן לענינס ווילן
אין מיליאָנען - ווילן פּון קאַמפּאַרטיי !

האַט אַ היץ

אַזאַ

אָף גראַדוסן געברענט דען ?
האַט א פּולס אַזאַ סעקונדע ווען געוואוסט ?
אייביק, אייביק וועט דאָס האַרץ פּון לענין
שטורמען

באַ רעוואָלוציע אין ברוסט !

ניין ! ניין !

נ - יי - ן !

מיר ווילן ניט,

מיר גלויבן ניט דער מעלדונג אָפּן וואַנט !

לויף אַוועק פּון פּרילינג - אויגן, שוואַרצע שאַטן - האַנט !

וו. מאיאקאווסקי

ס א מ י

1

א גוטער סאהיב באַ סאַמין, אַ קלוגער,
 נאָר מיט זיין סטעק פלעגט די ביינער אים ברעכן;
 אַ גוטער סאהיב באַ סאַמין, אַ קלוגער,
 נאָר האָט סאַמין פאר קיין מענטש ניט גערעכנט.
 מיט איין אויג קוקט אָף אים אַלע מאָל נאָר,
 קיין דאַנק פון אים קיינמאָל ער האָט ניט.
 סאַמי ווארעמט זיין טעצל צום גאָלן,
 זיין פערד אָף צו רייטן ער זאָטלט.
 אָף אַ האָר נאָר ווען סאַמי פארזינדיקט —
 אַלץ ווייסט סאהיב, צו ווישנו געגליכן.
 זיינע פיאטעס מיט ריטלעך מע שינדט אים
 זייער שמערציק און זייער הייליך.
 נאָר סאַמיס טאטע זיגווען אין בעדושאפור
 ניט אומזיסט אַלע יאָרן אַ לויפער,
 מ'קען דאָס יינגל אָף מאַרקן ניט כאַפן,
 וואָס אַ יאָר — זיינע פיס גיכער לויפן.

2

אָף אַ יאָר ניט קיין גוטן דערווארט זיך —
 גרויען רייטפערד אַ שלאַנג האָט צעביסן,
 אַ גיפטיקע קאַברע אַ שוואַרצע.
 אַ ניטגוטער האָט אין טעלעפאָן זיך געריסן.
 איינמאָל סאהיב — פון בעט ניט ארויס נאָך —
 געוואָלט ליינען די ניס פונם טאָג האָט,
 צעפויקט גאַנג וועגן דעם מיט אַ גרויסקייט,
 איז סאַמי מיט דער צייטונג ניטאָ גאָר.
 דערווארעמען צום גאָלן דאָס טעצל

געמוזט האָט אַ צווייטן באַפּוילן איצט,
 און ס'האָט נאָך קיינמאָל אַזוינס ניט געהערט זיך :
 ניט געהאָדעוועט אַרויס איז דער מויל - אייזל.

3

נאָך אַ וואָך האָט זיך אומגעקערט סאַמי,
 ווי פון טשערעדע אן אָפּגעשטאַנען בעקל,
 מיט צעדראַפּעטע פּיס און צעדאַמטע,
 אָפּגעריסן, דאָר ווי אַ שטעקל.
 אַ בייל - בלויער אויפלויה אָף שטערן
 האָט געשיינט, ווי אַ פּראַבע אָף גילדנס.
 פּלעגט זעען טאהיבס נאָר איין אויג. ניט מערער,
 איצט דערזען האָט ער בייזע און ווילדע.
 — וואו געווען ביסטו, מאַלפע אָן וויידל?
 אין זיין הייד - שטול זיצט סאַהיב און פּרעגט אים,
 סאַמי ענטפּערט פּראַסט און באַשיידן :
 — כ'האָב מוירע געהאַט פאַר זיין שטעקן,
 כ'האָב געוואָלט צו דעם הערשער אַוועקגיין,
 וואָס איז גרעסער פון ראַדושעס און בראַמינען.
 האָב פאַרלאָרן אין טאַלן די וועגן
 און פאַרבלאַנדזשעט, ווי אַ קעצל אַ בלינדניקס.
 ביסט געבוירן צו פּאָלגן און הערן,
 וואַרמע וואַסער גאַנצפּרי מיר פאַרגרייטן,
 ברענגען בריוו און די שטאַלן פאַרקערן
 כ'בין דיין הערשער, דו מאַלפע אָן וויידל.

4

איבער די שנייען, וואָס פירן צום הימל
 ווי טרעפּ אַרוף, דאָרטן לעבט יענער
 אין שטאַט מיט גרויסשטאַטישן טומל ;
 און באַ מענטשן זיין נאָמען איז לענין.

אלע הונגעריקע נאָך ברויט צו אים קומען;
ער קען מענטש אין אַ כאַיע דערוועקן —
א גרויסער סאַהיב איז ער אונטערן הימל.
און ער שלאָגט זיך ניט גאָר מיט קיין שטעקן.
סאם שטאמט פון מארגראדזשער מישפּאָכע,
צוליב אים וועט ער ייכעס פאַרבויגן,
צוב גאָלן וועט וואַסער אים קאָכן,
טראָגן בריוו, זיין פערד עסן פאַרלייגן.
פאַר זיין דינען געטריי וועט אים לענין
אזוי פיל אייצעס און רופיעס באַוויליקן,
אז גאָרע וועלט האָט אַזוינס ניט געזען נאָך --
אלע סאַהיבן וועט סאַמי פארטיליקן.

5

— פאַרפאלענער, וואויסט' דאָס געהערט אַלץ?
און סאַמי געשמייכלט האָט שעלמיש:
— דאָרט וואו זיין איז פאר ווייסע געפערלעך,
אין אַרמירטסאר בא די מאַרקישע שטעלן.
ניטאָ קיין פאַרבאַרגנס פאַר סאַכרים,
וואָס בא סודר אפן זינען זיי ווייסן,
אין ראכילקענד פון פערד די מעקאָכים,
און דער לענין ס'ארא כאַכעס א גרויסער.
— גיי אַוועק! — האָט געזאָגט באַלעבאָס אים;
און אַוועק מיט ניצאָכן איז סאַמי.
בא זיך האָט זיך סאַהיב פארשלאָסן,
אַפילע עסן ניט אַרויט פון זיין קאַמער.

6

און סאַמי געקניט אין א זייט האָט,
א קליינינקער, שטילער און בלייכער,

און געדאוונט צו לענין דעם ווייטן,
 וואָס ווייט איז, ווי יאָגז פון סייכל.
 זאָל דערהערן זיינע קליינע פאַרלאַנגען
 אין זיין שטאַט, וואָס צו איר וואָלט א פויגל,
 וואָס פליט, אויך ניט שטענדיק דערלאַנגען,
 ווען געשווינדער פון בליץ וואָלט געפלוין,
 וואָלטן אויך זי צעווייטן די רעגנט,
 ס'וואָלט אן עלפאַנט פון לויפן געפייגערט,
 סאהיבס וואָגן, אף די אייזערנע וועגן,
 וואָלט פון שטרעמס אָף שטיקלעך צעפלוין.

7

און דער לענין געווען אזוי ווייט איז,
 און באַד דערהערט האָט ער סאַמין.
 מיט אויגן גרויסע און פייכטע
 איז דאָס יינגל אף די קני נאָך געשטאַנען.
 שטייט ער אויף אזוי גרינג, ניט ווי טאַמער,
 ווי מיט אייל מ'וואָלט באַשמירט זיינע גלידער,
 און אף זיין טונקעלער שטאלט מיט בסאַמעם
 האָט עמערווייס אָונט גענידערט.
 און געווען איז ער, ווי ניי געבוירן,
 און איצט שוין א מענטש, ניט קיין קנעכט איז,
 ער האָט שוין פאר קיינעם ניט מוירע,
 מער ניט שלאָגן וועט זיך סאהיב דער שלעכטער.

ג. טייכאָנאָוו
 (יידיש 7. רעזניק)

הויבן מיר אויף אנטקעגן א שטיין

ווי זון איז א זון און ווי ערד איז א ערד —
 באַרְשעוויקעס צו זיין איז אונז אלע באַשערט.
 מיר קאַנען אנטוויינען און האבן אנטוויינט —
 די אייגענע שלאנגען און פרעמדע שלענג.
 נאר הויבן זיי ווידער די סאַנים די קעפּ
 אין גיפטיקער גלוסטונג נאָך שטעט און נאָך סטעפּ
 אין גיפטיקער גלוסטונג נאָך אונזער געביין —
 איז הויבן מיר אויף אנטקעגן א שטיין!
 איז הויבן מיר אויף דאָס פּראַמיקע לאַנד!
 און אלע די הענט, — איין געפאַנצערטע האַנט!
 אויב טוינע איז סאם, איז טויטלעכסטער סאם —
 וועט אים צעטרײַבן ווי רויך אונזער פּלאַם!
 אויב קעפּ פון די שלענג — פון שטאַל און געשטיין, —
 זיי וועלן צעקריכן אין אונזער געביין!
 מיר זיינען קיין קנעכט, קיין דערווייליקע שײַן, —
 מיר זיינען געקומען אָף אייביק צו זיין!
 מיר זיינען געקומען און ווייסן די גענג,
 מיר ווייסן ווי זוי צו באַגעגענען שלענג...

5. קוויטקאָ

רײַטע אַרמײ

דאָרט באַם גרעניץ, דאָרט באַם פעלד
 שטייען יאַטן אויסגעשטעלט.
 קיינמאָל דאָרשטיק, קיינמאָל מיד
 שטייען יאַטן און מע היט.

דאַרט באַם גרעניץ יאָגן פּערד
 גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט. .
 ווער אַ יאָט איז, דאַרף זיין גרייט
 אי פאַר טרויער, אי פאַר פרייד!
 ביקס אף פלייצע, שווערד אין הענט,
 אויגן שטענדיק ווייט געווענדט.
 קיינמאָל דאַרשטיק, קיינמאָל מיד
 שטייען יאָטן און מע היט.
 שווער איז איצטער אונזער צייט,
 ביקס אָף פלייצע, ביקס באַ זייט.
 ציטער בלוט אין הייטן לייב:
 — „אַדער שטיי דאָ, אָדער בלייב!“
 דאַרט באַם גרעניץ, דאַרט באַם פּערד
 שטייען יאָטן אויסגעשטעלט.
 קיינמאָל דאַרשטיק, קיינמאָל מיד
 שטייען יאָטן און מע היט.

א. זעפער

ד ע ר ה י ט ע ר

איך בין ניט דער ערשטער און בין ניט דער לעצטער,
 ס'ווייסן שוין וויאַרסטן מיין טראַט און מיין ליד,
 באַ טירן צעקלאַפּטע, באַ פענסטער צעזעצטע,
 שטיי איך און היט.
 דאָ דאַרף איך שטייען,
 וואו מ'האַט מיך געשטעלט,
 דאָ דאַרף איך היטן
 מיין שטאַט און מיין פּערד.

אין דערפער אין טונקעלע אָף פעלדער פאַרשנייטע,
 אַ מאַכנע געגאַנגען, אַ מאַכנע פאַרבליט.
 באַ מילן פאַרלאָזטע, באַ וועגן פאַרדרייטע,
 שטיי איך און היט.

כ'בין ניט אַליין דאָ
 אין שנייאיקער וועלט.
 דאָ האָט מיך נעכטן
 מיין פירער געשטעלט.

דאָ איז מיין לֵאַנד און מיין לאַנד איז מיר טייער
 אָף זוניקע כורוועס מיט יאַטלישע טריט,
 מעג האַגלען מיט שטיינער, מעג וויכרען מיט פייער,
 שטיי איך און היט.

שטאַט איז צעשראָקן,
 און פעלד איז פאַרשנייט,
 דאָ בין איך שטענדיק
 און דאָ בין איך גרייט!

א. י. פ. פ. ע. ר.

פ ר אַ נ ט

פון דער פּאָעמע „איינע ווי אסאך אנדערע“

העכער, העכער קעפּ און שטיקעס
 זאָלן פינקלען אָף דער זון.
 אין אַטאַקע באַלשעוויקעס,
 אין גאַטס מאַמען און איר זון.

ווער עס האָט פאַר קוילן מוירע –
 צו דער מאַמען אונטער קלייד

יענער איז קיין באַלשעוויק ניט
ווער ס'וועט שטאַרבן מיט זיין טויט! ..

ווערן טעמפער ווייסע פיקעס
לייז און שוואַך די גראָבע דראַט
טראַגט מען בלומען באַלשעוויקעס
רויטע זיינען שוין אין שטאַט!

גייען רויטע אין שערענגעס
פּוס אין פּון און טראַט אין טראַט
און עס בליען אויגן שטרענגע
אי מיט פיקעס, אי מיט דראַט.

אי מיט פיקעס, אי מיט דראַטן
און מיט ביקסן און מיט פעלד
„צו נאַסע היילעך רו און פרידן“
היט זיך, מויער און געצעלט!

לאַזט אראַפּ די קעפּ און שטיקעס
זאָל ניט פינקלען אָף דער זון.
טרעטן אָפעט באַלשעוויקעס,
אין גאַטס מאמען און איר זון.

העי נאָר, העי נאָר פּרישער פּאַלגעס
אונטער פּיאַטעס ברענט די ערד
האַט דער סוינע פּרישע פּאַלקן,
האַט דער סוינע פּרישע פּערד.

טיעקען, טיעקען פּולעמיאָטן
וועמעס, אונזערס, יענעמס? ניין
ע-עד, וויפל קאָרן איז צעטראַטן
וויפל שווייס אין ניוועץ ט'גיין...

וויגט א זעלנערל א פויער
 פארטרויערט וויגט דעם ווייסן קאָפּ,
 גיט א טרייסל זאַנג באַם אויער,
 „צייטיק, עך“ — און שלינגט אַראָפּ.

— העי דאָרט זאנגען, צי ניט זאנגען
 אָט, מען זאָגט א פויערש פאלק!
 — העי געגאַנגען, העי געגאַנגען
 מיר דעריאָגן אונזער פאלק!..

כאנע לעווין

רויטע ארמיי

רויטארמייער, באַלשעוויק, —
 פירט מילכאָמע קעגן קריג,
 פירט מילכאָמע, פירט מילכאָמע,
 מיט בורזשוי און בירזשעוויק.
 פירט מילכאָמע, פירט מילכאָמע,
 פירט צום גרויסן זיג.
 ליד און בוך, ביקס און ברוסט, —
 גאָר די וועלט באַפרייט זיין מוז!

רויטארמייער, באַלשעוויק,
 קעמפט פאַר פּראָלעטאַריש גליק.
 פירט מילכאָמע, פירט מילכאָמע,
 פאר די קינדערס פרייען בליק.
 פירט מילכאָמע, פירט מילכאָמע,
 פירט צום גרויסן זיג.
 ליד און בוך, ביקס און ברוסט, —
 גאָר די וועלט באַפרייט זיין מוז!

מ א ר ש - ל י ד

טיפער אונזער אקער! ברייטער דער פארזיי! —
די זין די רויטע היטן אונז, — די העלדישע ארמיי!

מיר שיטן בעסטן אַפּקלייב,
בעסטן ווייץ און גערשטן, —
אונזער לאנד דאָס פריידיקסטע, אונזער לאנד דאָס ערשטע!
טיפער אונזער אקער! ברייטער דער פארזיי! —
די זין די רויטע היטן אונז, — די העלדישע ארמיי!

מיר גרייטן ריינעם האַבער,
רייכן ריפּס און קאַרן, —
אונז אַ גרויס גערעטעניש, — דעם פיינט אין אויג אַ דאָרן!
טיפער אונזער אקער! ברייטער דער פארזיי!
מיט זין מיט רויטע גייען מיר, — מיט העלדישער ארמיי!

און איבער אַלדע פעלדער,
פידלען ווינטן לינדע,
אַי, סע וואַקסן קינדערלעך, אַי, סע וואַקסן רינדער!
טיפער אונזער אקער! ברייטער דער פארזיי!
די זין די רויטע היטן אונז, — די העלדישע ארמיי!

און אויב סע וועט זיך טרעפן,
אויב מע וועט באַדאַרפן, —
בייטן מיר דעם אקער - קלונג אף א שווערד א שאַרפן!
טיפער אונזער אקער, ברייטער דער פארזיי!
מיט זין מיט רויטע גייען מיר, — מיט העלדישער ארמיי!

7. קוויטקאָ

רויטער פריזיוו

ווי איך נעם געזעגענען זיך
מיט דער מאמען,
לויפט די גאנצע שטוב אפגיך
זיך צוזאמען.

„וואָס-זשע לויפסטו: העי, דו יאַט,
יאָסל שויטע ?
ווילסט גאָר ווערן א סאַלדאַט
באַ די רויטע ?

ס'פעלט די רויטע ניט קיין ביקס,
קיין סאַלדאַטן,
ס'וועט אָן דיר דעם באלשעוויק
גאָרניט שאַטן.

אויפגעשטאַנען דאַן בין איך
זיי צו זאָגן:
„האָדיע צו באַוויינען מיך,
האָדיע קלאָגן.

קעגן גענעראַל איך גיי,
כיגיי זיך שלאָגן.
ס'וועט די אַרבעטער - אַרמיי
אים פאַריאָגן.

אַלע בלוט-זויגערס, ווי זאַמד,
מיר צעטרעטן,
בויען וועלן מיר דאַס לאַנד
פון סאַוועטן.“

ד. בערני

דאס ליד פון אכטן מארט

און דעמאלט, מיין מאמע, ווי אנדערע אָרעמע מאמעס, —
פאַרוואָגלטע שאַטנס, ווי שאַף, אין די קיך-דאלעדאַמעס.

פריפעטשיק און רויך,
— פריפעטשיק און רויך,
הינטן וואַקסט אַ הויקער, פאַרנט וואַקסט דער בויך...

סע האַבן געפליט אירע כאַסענע-שאַען אין ווייס און אין ראָון,
געפרייט האַט עס אלעם, און קאַלע און כאַסן. —

נאָר שאַען — שמאַטעס, שאַען — נעפל:
קאַלע בויגט באַרד אָן דאָס קעפל
יונגס און גרינס: — שוין ווייב, שוין דינסט! ..

פריפעטשיק און רויך,
— פריפעטשיק און רויך,
הינטן וואַקסט אַ הויקער, פאַרנט וואַקסט דער בויך.

און גרעסער איז פיין ווי דעם מאַנס! און סכאַר פאַר די דאַפלטע
— פֿיידן?

אַ בענקעלע זיין צו די פיס, צו דעם מאַנס, אין גאַניידן...

און איצט, — די טעכטער באַ דער ארבעט,
ווי די מענער: וועבער, גאַרבער. —
ווי די מענער — גלייך אף גלייך! ..

7. קוויטקאָ

צו שטייער

בין איך אוועק אף קייווער - אָוועס
צו מיין לעבעדיקער מאַמען,
וויינט מיט אויסגעזופטע אויגן,
וויינט אָף מיר מיין מאַמע שאַ - ווייס.
— אין וועמען ביסטו גאַר געראַטן!
ניט אין מיר און ניט אין טאַטן,
אין א גאַיע, אין א שיקסע
אונזער טאַכטער שפּילט מיט ביקסן!
— מאמע! לעבן זאָל די ערד!
קאָן איך אויכעט זאָטלען פּערד,
ווי א גאַיע, ווי א שיקסע,
האַב איך געליבט זיך אין געוויקסן
ברענט די וועלט און מיידל ברענט
נעבן מיר א ביקס א קאַלטע
און אָף מיר — צוויי הייסע הענט.

ווי אַ שייגעץ, ווי אַ גאַי
אפן פּערד אין פּראָנטן פּייער
פּרעג די פּעלדער, וויאַרסטן פּרעג,
געגעבן מיידל האָט צו שטייער
מיידל בלוט און מיידל פלייש!
מאמע! ווייסט ווי איצטער הייסט
דיין טאַכטער סימע —
Дашь товарища Максима!

כאנע לעוויין

* * *

לענינס בילד האָב איך היינט אויסגעדרייט
צום וואַנט

איך בין צעבראַכן און געבויגן ...
ווייבעריש האָב איך מיך היינט
צעוויינט

ווי זאָל איך קוקן גלייך אים אין די אויגן? ...
מיין לאַנד, מיין ראַטנלאַנד,
פון טייל און טעל, פון הינטערגעסלעך
מיך האַסטו דערהויבן צו דיין הויך ...
אין איינעם מיטן מאן
פון שווערד און ביקס
קאראמיעלעס געמאַכט
איניינעם פרייהייט עמערווייס געשעפט
פון טיפן ברונעם „זיג“
איז ... האָב איך ליב מיין קינד,
נאָר ... שווער איז מיר די וויג ...

מיין לאַנד, מיין ראַטנלאַנד,
שטייסטו איבער מיר
אינגאַנצן גרויס. אינגאַנצן העל,
און אלע מאָל איך רייס אַראָפּ זיך
פון מיין שוועל
און מאמע האַרץ איך לאָז
אַף קליאמקע פון מיין טיר ...

מיין לאַנד איינגעווייט האַסטו א מענערישע הויך
אין ווייכן מאַמע גוף, אין מאַמע לייב ...
מענעריש איך רייס זיך צו דיין בעל

מענערליש איך רייס זיך צו דיין שיין
 און בלייב באַם שוועל
 איך מוז נאָך מאַמע זיין
 איך מוז נאָך זיין א ווייב ...

כאנע לעווין

פערליאַשעז *

יעדער שניט פאַרגייט מיט נייע הויטן ...
 יעדער בראַך פאַרציט מיט גראַז די ערד.
 געווען אַמאָל אַן אויסבראַך און אַ ווייטאַק,
 הילכט ער אָפּ, ווי העלער קאָל אָף בערג ...

איך וואַרף אַריין מיין האַנט אין אָפּגעברענטן נעכטן
 און נעכטן קומט אַרויף און העלט אויף, ווי אַ נעס ...
 ברידער — דאָס בין איך מיט אייך געפאַלן אַ גערעכטער
 אָף שטיינער און אָף בלוט פון פערליאַשעז.

דאָס האָב איך מיט אייך אונטער הימלען פולע פייער
 די וועגן צו פאַריזש מיט ברוסט פאַרשטעלט,
 און ווידער שטייען מיר היינט הויכע און באַנניטע,
 און אַקסלען טראַגן שוין די לאַסט פון נייער וועלט.

איזוי כאַריק

(* פערליאַשעז — איזוי הייסט דער בייסאַלמען, אָף וועלכן סע ליגן די מאַר-
 טירער פון קאָמונע.

1871 — III — 18

... און נאך אַ שאַס פון דעם פאַרעטערשן מאָנמאַרט --
 אַ לעצטער פּייער-שפּיי, אַ דונער אַ געשטיקטער.
 און אומגעוואָרפן און צעטראָטן לייגט ער --
 פאַריזש פון רויטן אַכצנטן פון מאָרט.
 עס וועלן קאָמונאַרן זיין נאָך האָרט און איינגעשפּאַרט.
 סאַווי איז שוין נישטאָ קיין אויסוועג, קיין צוריקער.
 עס האָט ווערסאַל פון בלוט און זיגן שיקער
 אַרומגעכאַפט שוין גאַנץ פאַריזש מיט טויטן גאַרטל.

מ. כ. א. ש. ט. ע. ו. א. צ. ק.

קאָמיוג - מאַי

מיט מעסער-שפּיץ אַ שטאַך אין דער בעריאַזע,
 הויבט אָן וואַסער טריפן, טריפן, טריפן.
 פון קעמפּנדיקער ערד ביו בלויע טיפן, --
 נעמט אַרויף אונז, פּריילינג, אַף די לייכטע שטיפן.
 פון קעמפּנדיקער ערד ביו בלויע טיפן, --
 מיר זינגען קאַמף, מיר זינגען זיג-געזאַנגען.
 דער רוף צו קאַמף מוז יעדער לאַנד דערלאַנגען!
 צו יעדער לאַנד איז גרוס פון זיג דערגאַנגען!
 דער רוף צו קאַמף טוט יעדער לאַנד דערלאַנגען:
 ער הויבט אין שטאַט דאָס שטאַל, אין דאָרף, -- די פּלאַקסן,
 מע גייט, מע גייט, מע גייט, מע גייט.
 פון דערפּער, שטעט, --
 מיר וואַקסן!

5. קוויטקאָ

ערשטער מאַי

מ'האָט די קינדער פאַרזאַמלט באַם סקווער. ס'זיינען קינדער
געגאַן מיט מוזיק

פון דער שטאָט פון דער אַלטער, פון דער שטאָט פון דער
נייער, פון יענער זייט בריק.

אין העמדלעך אין בלויע. פון הויפן פון שוואַרצע אין נידער
פון שטאָט

איז געקומען אין מאַכנעס אין שטאַלענע דער מעטאַלן - זאוואָד.

אין העמדלעך אין ווייסע, מיט קווייטן אָף העמדלעך, מיט
פריידעכן בליק

זיינען געקומען די מיידלעך די יונגע פון טאַבאַק - פאַבריק.

האַבן קינדער געלאַכט, האָבן מיידלעך געלאַכט, האָט די מאַי-
זון געוואַרעמט,

זיינען די רויטע אַרמייער געקומען צו גיין פון דער ווייטער
קאַזאַרם.

מיט דער פלאַם - רויטער פאַן, מיט דער הילכיקער פויק,

מיט דער גרויסער טרומייט.

האַט די שטאָט זיך אין רויטן געוויגט, זיך מיט שיין פרי
געפרייט.

האַט מיט בליאונג מיט פרישער געבלאַזן, געאַטעמט פון פעלד
האַבן זיך קלייניקע קינדער אין סאַמע פונפאַרנט געשטעלט.

און דערנאָכדעם - פאַבריק, און דערנאָכדעם - זאוואָד, אין אַ
ריי נאָך אַ ריי

מ'איז צום גאַרטן צום טיפן אַוועק, צו די טייכן די צוויי.

אָף טייכן אָף קלאָרע, אין גאַרטן געדיכטן, אין זוניקער טיף
איך האָב זיך מיט קליינינקע קינדער אָף שיפלעך געשיפט,

אַ העל - טאָג, אַ יאָנטעוודיק גרויסן, ביז זון איז אין מאַרעוו
פאַרגאַן
האַט גאַרטן געציטערט, האָט גאַרטן געקלונגען מיט אונזער
געזאַנג.

אַ העל - טאָג אַ גרויסן, וואוהין נאָר אַ ווענד און וואוהין
נאָר אַ קער:
די קווייט די צעפלאַמטע, דאָס קינד דאָס צעשפילטע, דער
האַמער, דער סערפ!

ע. פייניבערג

פייקלט, פויקן!

פייקלט, פויקן, העכער און שטאַרקער!
זינגען זאָלן שטיינער,
זינגען זאָל די לופט.
גרוסן פונם האמער,
גרוסן פונם אַקער,
זאָלן איבער לענדער קלינגען, ווי אַ רוף.
פייקלט, פויקן, ניט קיין ליד, נאָר פלאַמען!
סוינע זאָל דערהערן טענער פון זיין בראַך.
דאָרטן ווערן טרערן,
און באַ אונז - דער האמער
נייע זאנגען - פריידן שניידט פון יעדן פאך.
פייקלט, פויקן, ס'איז די שאַ געקומען!
סוינע האָט אף מיזרעך ווינד - און - ווי געזייט,

נאָר פון זיינע וואַרצלען בליען רויטע בלומען.
נייע,

נייע רינגען פלעכטן אונזער קייט.
גיפטיק פוילט שוין גאָלדענע נעוויילע.
מיט אַקטיאַבר שמעקט איר יעדער מאַי,
פייקלט, פויקן! וועלט פון שאַנד און גוילע
שראַפן מוז אף קישעלעך פון בליי.
פייקלט, פויקן, העכער און שטאַרקער!
זינגען זאָלן שטיינער,
זינגען זאָל די רופט.
גרוסן פונם האַמער,
גרוסן פונם אַקער
זאָלן איבער לענדער קלינגען, ווי א רוף!

כאים גילדין

דערשטיקט איז לי-טא-טשאַאָ—עס לעבט דער ערשטער מאַי

און ווידער קאַכט דער גייסט און רופט צום וואָפן
אַ שוידער לויפט אַדורך און פינסטער ווערט דער בליק:
דער סוינע האט געצילט, דער סוינע האט געטראָפן
אַף גאַסן פון שאַנכאַי, און אף פעקינער שטראַף-פעלד
האט גאָר קיין אַפּשטעל נישט געוואוסט פאַרעטערישע ביקס.
און קאלטע מערדער-האַנט האָט הענקעריש-געשיקט
אַף העלזער וואַרעמע פאַרצויגן שטייף די שטריק...
דערשטיקט איז לי-טא-טשאַאָ. עס קלינגט דער נאַמען פרעמד?
ניין, ווי אַן אייגענעם וועט אים שוין יעדער פאַרגעדענקען
דערפאַר, וואָס קעמפן האט ער אזוי האַרט געקענט,

וואָס העל אַזוי האט ער אין קאַמף געברענט
 ביז לעצטן אָטעם-הויך און הענט פון הענקער...
 און איז א יאָנטעוו היינט. ניט רוען, ניט פארוויילן
 די שטים פון די געקעפטע מאָנט און שרייט:
 דערשטיקט איז ליי-טאַ-טשאַאַ. און סאַנים שאַרפן פיילן.
 דערשטיקט איז ליי-טאַ-טשאַאַ. און צאַרנדיק ברענען מיילן.
 דערשטיקט איז ליי-טאַ-טשאַאַ—עס גייט דער לעצטער
 שלאַכט.

מ. כאַשטשעוואַצק

קאַמיוגישער גאַנג

איבער דערפער און שטעט
 מיט קאַמיוגישן גאַנג!
 אַ ברעט צו אַ ברעט
 און א שטאַנג צו א שטאַנג.

ווער יאָמערט און בעט
 מיט קאלטן געוויין?
 אַ ברעט צו אַ ברעט
 און א שטיין צו א שטיין.

איבער דערפער און שטעט
 זיינען מיר ניט אליין.
 אַ ברעט צו א ברעט
 און א שטיין צו א שטיין.

ביז ס'לויפט נאָר די האנט
 און די פיס קאַנען שטיין,

איז אַ וואַנט צו אַ וואַנט
און אַ שטיין צו אַ שטיין.

אַף כאָרעוון שליאַך
מיט קאָמיוגישן טראַט!
און גרייט איז אַ דאָך
און גרייט איז אַ שטאַט.

פון מאָרגן ביז שפעט
מיט קאָמיוגישן גאַנג.
אַ ברעט צו אַ ברעט
און אַ שטאַנג צו אַ שטאַנג.

א.י. פעפער

ריווקע - קאָמיוגיסטקע

האַט גאַס מיט אויפרופן באַקלעפט זיך,
האַט פּולווער אויפגעריסן לאַנד און וועג.
און אומגעדולד האַט שטיין און גאַס צעהויבן,
און אומגעדולד האַט אויפגעזאַטן איבער ברעג.

האַט אויסגעבראַכן, אויפגעצונדן מיט „גענוג“
און יוגנט האַט פּאַרמאַסטן זיך אין ריי,
סי'האַט ריווקע דאָן פאַרלאָזן טאַטע-מאַמע,
לויט ערשטן רוף—אַוועק אין רויט-אַרמיי...

ציען וועגן אויפגערגטע זיך אַף סטעפּ,
בייטן טעג און נעכט זיך איבער מיטן גאַנג און טראַג,
ווער סע שאַנעוועט די ברוינע יוגנט—
ריווקע שענקט עס מאָרגנדיקן טאַג.

אלע קענען זי — די האָר געשאָרן,
 אויגן — קוילן אויסגעשפיצטע צוויי,
 פון ערשטן טאָג א קאָמיוגיסטקע,
 און קאנדידאָטקע אין פּאַרטיי...

ר. פ' ש

ע נ ג ע ל

(פּוין א פּאָעמע)

אַזוי פּאַשעט און פּראָסט.
 דער נאַגאַן האָט געציטערט אין ארבל...
 אַ געשורי און אַ שאָס — — —
 — פּאַרעטער, דאַרפסט שטאַרבן!

איז איינער געפאַלן אין גראָז,
 ביז לעצטן טראָפּן זיין לעבן פאַרגאַסן...

— הענקער פון וואַרשע און לאָדז,
 — דאָס האָב איך דעם פּאַרעטער דערשאָסן.

— ס'איז מיין גוירל ניט שווער און ניט גרויזאַם, —
 אַלץ איינס מיר: אַ שטריק, צי אַ שאָס...

.....
 געכאַפט האָט מען איינעם פון טויוזנט.
 ס'איז געווען אַזוי פּאַשעט און פּראָסט.

אין מיטן מינסק, אין מינסק פון אומרו און פון נויט
 האָט לעקערטס בלוט געשריען פון זיין דענקמאַל...

און מיר זיינען געגאנגען שטילערהייט,
געשווארן זיך: מיר וועלן דיך געדענקען.

האָט נאָך אַמאָל אין ווילנע דורכגעשיינט אַ שאַס,
האַסטו געשאַסן אַף באַנייס היינט.
ברודער מיינער, ניט באַשערט דיר זעען לאַדז
אין העק, אין בלוט, אין ליבשאַפט און אין פייער.

פון יענעם פאַרק וועט לאַנג נאָך ניט אַראָפּ
דיין לעצטער שאַס, אַ בלויער, אַ פאַרבענקטער...

.....
כאַטש ווען-עס-איז אַ קוק טאָן אַף דיין קאַפּ,
אַף קאַפּ פאַרקריצטן אין אַ דענקמאָל.

אייזי כאַריק

קאָמיוגיסט

1

רעדט מען שטילער און ווערטער זיינען הייסע,
רייטער שווינדלען, רייטער אין גאלאָפּ,
גענוג, גענוג ברודער - בלוט פאַרגאַסן,
זאָל ניקאַלאַי אַליין גיין אין אַקאַפּ.

וואַקסן טעג מיט שטורעם און מיט ווייטאַק,
נעמען ראָגן ריידן רייד פון פּוּליעמיאַט:
גענוג, גענוג געהאַט האָט פאַריץ וואַילטאַק,
צו גרויע שינעלן געהערט שוין איצט די שטאַט.

אַ יאָר מיט אויפרייס און מיט קנויטן,
שטאַט צעשוּבערט,
צעבושעוועט

און שיסט . . .
 צינדט אָקטיאָבר — פֿלאַקערט אויף אין רויטן —
 פֿלאַקערט אין מיר —
 קאַמיוגיסט !

2

דער טאָג איז דאָן געווען אַ ניט באַמערקטער,
 וון איז הויך געהאַנגען איבער בריק,
 אַ באַפעל אַ קורצער האַט דערוועקט זיך
 אַ דרייַסטער, ווי אַ רעדע פֿון אַ באַזשעוויק.

אַף געסל און אַף לאַנד
 לייכט דער רויטער שטערן,
 אַף געסל און אַף לאַנד
 טריפט מיט בלוט אַ האַנט —

קאַלטשאַק, מאַכנאַ, דעניקין און עסערן.

יענע נאַכט האָב איך גענעכטיקט אַף וואַקזאַל,
 האַט יענע נאַכט וואַקזאַל זיך שטיל דערמאַנט :
 מאַרגן וועלן ווידער פֿוסטע שטיין די זאַלן,
 מאַרגן פֿאַרט קאַמיוג שוין אַפֿן פֿראַנט.

לאַדן קאַמיוגיסטן אָן די בייקסן,
 קאַמיוגיסטקעס לאַכן פֿריילעך, ווי אַ שקיוו :
 — יאַטן, יאַטן, איר זאַרט ניט פֿארגעסן,
 ניט פֿארגעסן קושן אונז דורך בריוו !

י. ראבין

אויפבוך

ווי שייך דערביי זיין...

ווי שייך דערביי זיין, ווען סע וואקסן ווענט,
ווען שטיינער העפטן זיך,
ווען שווערע האַמערן אָף קלעצער האַווקען!
סע האַרעווען אָף שטעט, און קרעפטן זיי
כאַדאַשים: יוני, יולי,
אָווגוסט.

בויער פלינקע, פלייסיקע,
פאַרשמירטע קלעטערן
צו שטייגנדיקע בראַנזענע פאַסאדן.
ס'וועלן זיך צום האַרבסט צו
נייע שטאָט-טיילן צעבלעטערן
אויפצונעמען מיט עג און פאַראַדן!

אַט קומען שוין אין שטאָט צו אַזע טעלעכער
די אַנגעלייגטע געסט,
די קאווענעס, די דיניעס.
פרישע פאַרבן פעלדישע אין שטאָט צעהעלן זיך
אין ברוינס פון הענט,
אין בראַט פון שינעס.

נאך וואס-זשע פּרילינגס ציילן,
 זומערס, האַרבסטן? —
 ליבקיט! אוי, מיין לייבס, ניט טרויער!
 פון אונזער בלוט — קראַפט און געזאַנגעניש
 האָבן מיר דעם נייעם דאָר א קינד געבויעט!

אַט גיי איך שטיל, נאר שטעל דיר פאַר,
 פּלוצים קאָן אין מיר א הודע טאָן
 אַ מעכטיק קאָל, ווי בלעך, ווי שטאַל,
 אַ נעם טאָן דעקן שטעט און דראַטעווען: —
 אוי, קומט א דאָר! אוי, וואַקסט אַ דאָר! אוי,
 שטייגט א דאָר פון אונז
 אַ דאָר!

ל. קוויטקא

צו אַלדע גוטע יאָר ...

צו אַלדע גוטע יאָר, — מע האָט קיין צייט ניט!
 אומגעדולדיק קלאַפט דער אַפּאַראַט פון טאָג,
 אייליק פליען טעג ווי קורצע פרייטיקס
 מע באַווייזט זיי ניט צו נעמען אפן האַק.

מע קען ניט, אוי מע קען קיין רעגעלע ניט ווארטן,
 די דראַניעס בייסן זיך, סע צוקט אין קני.
 אַז וואו סע דאַרף פאַבריק זיין, שטעקט א פאַרקן
 און וואו סע וואַקסן דערנער, קאָן גאָר וויינשטאַק בליין.

אף דאַרעם, — רוי-שטאַף; אַף צאַפן — די זאוואָדן!
 יונגע קאַלעקטיוון פעלט נאָך דאָך און טיר.

די מעטאל --- מאיאנטסקעס, אין פאזוכע באם באָדן
אין די טיפענישן פריירן.

מ'איז פול מיט אומגעדולד. מיט אומגעדולד אף ריישן!
ר-ר-ר --- טרייבט אונז טרייב-ראָד: --- רירעוודיקער רירט! ---
ווער האָט צייט אָף וואַרטעניש און גענגעניש און וועגן,
אַז טון, טון, טון, מיט האָניק-נאַשן טריפט!

באנאכט איז שוין דאָס קלינגען פון פורגאַנעס,
קלינגענדיקער יונג-טשוהון אין נאַכט אָף שטיין, ---
דאַרפס-גוטס האָבן זיי פאַרלאָרן אין וואַגאַנעס
איצט מיט שטאַט-גוטס פאַרן זיי אַהיים.

באַגיי זיך, ליד מיינס, אָן אַ פאַריקמאַכער
אָן פודרע, אָן פאַמאַדע און אָן שרונט.
קום מיט אונז אַריינצובריען געזונטע מאַרכן
אין אונזער טעגלעכקייט, אין אונזער גרונט!

ל. קוויטקאָ

אין שייער פון צוקונפט

פריילעך פלאַפּלען די מאשינען,
זינגען, זינג איך אומדערמיד.
מיט טשוהונענע אַקאָרדן די קאָוואַדלעס ווידערהאלן
מיין פאַרשייטע ליד.

הענט צעפלאַטערט ווי די פליגל,
קורץ און הייס דער אָטעם-צוג,
מיט אַ קלינגענדיקן זעמער

אפן אייזן פאלן העמער,
 דזין, דזינע דזין, הוק
 און הוק.

בלאס געזיכטער,
 קוים געבויגן,
 פעסט דער הויבל - שטאנג אין האנט.
 ווי א לייכטורעם א העלער,
 ווי א רודער צו די ברעגן
 פון געגארטן טרוימען - לאַנד.

כאים גילדין

פון דער פאָעמע „זיבן“

1

קומט א טאָג פון גאָלד געגאָסן,
 שטייף און לויטער איז הימל - בלוי,
 לויפט דורך אַ ווינט אין געסלעך גרויע,
 קלייבט מען זיך אין וועג קיין מאַסקווע.

פון שטעט, פון הויפשטעט אַהיים געקומען,
 אַהיים אַף אַרבעט פון דאָרט געשיקט —
 אוועק פאַרביי אַ גאַנצער זומער
 און יוגנט גרייט איז פאַרן צוריק.

* * *

לייגט אוועק די זעגעלעך
 און לייגט אוועק די האַק —
 לויפט אַהיים זיך זעגענען,

מיר פֿאַרן אין אַרבפּאַק...
 גיך פֿאַרביי דער זומער איז
 מיט זומערדיקן טשאַד—
 ווער סע פֿאַרט קיין מאַסקווע
 און ווער אין לענינגראַד...
 געקומען דאָ, געהאַרעוועט,
 געהאַרעוועט גענוג—
 פֿאַרזייט אף גאסן כאַרעווע
 אַ לידל פון קאַמיוג:
 געטער פון די הימלען הויך
 הערשער פון דער ערד—
 אייך אַלעמען פֿאַרשימלעט
 מיט בעזימער פֿאַרקערט.
 און ס'טראַגט זיך איבער דעכער אום
 און ס'גיסט זיך אָן דאָס האַרץ
 מיט קראפט, מיט זאַפט מיט פעכיקן
 מיט לויטערדיקן האַרבסט...

2

איז מאַסקווע צעלייגט אין דער לענג, אין דער ברייט
 אַף פֿאַרן און פֿאַרן און גיין נאָך צופּוס.

גייט מען און גייט מען, ביז וואן מען דערגייט
 אין איינעם א געסל צופּוס.

און נאַכט און ניט נאַכט איז—ס'איז קיל און ס'איז בלאַס
 בייסן זיך, מיטן זיך מענטשן אין גאַס.

און נאַכט און ניט נאַכט איז—דער קאַפּ זיך פֿאַררייט
 פון פֿאַרן, פון גיין און ביז וואָן מע דערגייט...

שוואַרצער שײן און זיבן שטאַקן,
 רױטע פּאָן אָף זיבן שטאַקן,
 שײן און שױב אין אונטער גאַרן
 שײן און שױב — און ביז פּרימאַרגן...
 און אָף טרעפּ, און אָף טרעפּ און ביז טיר און ביז איינגאַנג —

געזאַנג :

אוועקגעלייגט די העמערלעך,
 אוועקגעלייגט די האַק,
 יעדער אין קאַמקעמערל
 מיט ארבעט איז געפאַקט.
 מיט זיצונגען, באַראַטונגען,
 באַריכטן יעדן טאַג —
 זיבן יאָר פון ראַטנמאַכט
 סע בלענדט אָף יעדער ראַג...

ש. האַלקין

פּאַרײק

אין מי און לױטערקײט, אין מי און לױטערקײט, —
 איז זון א קאַמערטאַן:
 דין - דאַן...

דער כאָר פון האַמערן
 מאַטאַרן קלאַמערן
 טראַנסמיטיעס, קעסל - זאָט
 און מופּטעס, פּרעסן - טראַט
 און קלונג און קלאַפּ - געצײג!
 אין לאַנד געהױבענעם

נעמט נאָר דעם טאַן.

און נאָך דער אַרבעטצייט,
די פיזיקל־טורניקעס, מיט נאָקעט - מאַטאָוון,
אין שטרענגער פארבן שפּיל,

אַף סטאדיאָן

נאָך דאָרשטיק בענקעניש:

באפרייטע שיינקייטן!

נאָך קאַמף און פּלאַגעניש:

אַ קרעפטיק טאַגעניש!

אַ טאַג אַ יאַטישן,

אַף יונגן צאָן!

פּאַפּריק - ליריק

1

מיינ טרויער האָפּן ציינדעלעך פון וואַליקעס
פאַרטראָגן הויך, וואו שטויב א ווייסער רוט.
שרויפן מיינע, שרויפן קאַליקע,
ווען איר פאַלגט מיך, איז אייך שטענדיק גוט.

ווען איר פאַלגט מיך פּליט איר אייליקע,
שרויפן מיינע, איך דערקען אייך בלינד.
ווען עס איז וועט איר צעביילן מיך —
שווער צו זיין בא אייך אַ טרייע קינד!

אַ טרייע קינד בא ציינדעלעך פון וואַליקעס
בין איך געווען און איך וועל זיין.
שרויפן מיינע, שרויפן קאַליקע,
מיר איז עפעס שווער געוואָרן היינט.

זאָל זיין אַ שרייפעלע אין ראָד,
 זאָל זיין אַ בלעזעלע אין אויפגעשויםטער כוואַליע
 פונדאָנג אָן איך ווייס דיין סאָד:
 „עס קומט ניט אן צום ברעג אָן שוים אַ כוואַליע“, —
 כ'האָב אויך אַ שטיקל גליק: אַ שרייפעלע אין ראָד!

אַ שטיקל גליק איז אויך גענוג מיין ברודער, —
 טאָ האלט אים שטייף אין פויסט און לאָז ניט אָפּ.
 ס'איז קאָרג די פרייד פון שטייביקן גערודער.
 וואו ערשטער שווייס האָט מונטער אַיינגעגעצט מיין קאָפּ.
 אַ שטיקל גליק איז אויך גענוג מיין ברודער.

און ווען סירענען רופן הייליכקייט אין באַגינען —
 איז שווער צעשיידן זיך מיט שטיילן אינדערפרי,
 ווען אלע שלאָפן נאָך. מיר שטייען באַ מאַשינען
 און מידער דרימל ציט זיך נאָך אין קני,
 ווען ס'רופן הייליכקייט די סירענען אין באַגינען.

ס'איז מיר גוט צו זיין אַ שרייפעלע אין ראָד,
 דערווייל — גענוג אַ בלעזעלע פון כוואַליע.
 ניט אומזיסט האָסטו מיר אויסגעזאָגט דעם סאָד,
 אַז ס'קומט ניט אן צום ברעג אָן שוים אַ כוואַליע, —
 טאָ לאָמיר ביידע זיין אַ שרייפעלע אין ראָד!

כ'האָב היינט דעם ערשטן מאָל, דעם ערשטן מאָל דערזען די זון,
 אַ הויכע פּרילינגדיקע זון אף דעכער;
 האָב איך דערפילט אין זיך מיין בליאיקן געזונט,
 ווען מיר גייען נאָך דער אַרבעט פון די צעכן.

דעם ערשטן מאָל, דעם ערשטן מאָל האָב איך
דערפילט די זון אין גאס.

אַ קוש אַ וואַרעמען אָף קנעכעלעך און קני.
און זאָגט שוין ניט, אַז איך בין מיד, אַז איך בין בלאַס,
ווייל ס'האט מיך זון געקושט, געשמאַק געקושט אין גאס.

און אָף מיין האַלדז די ריטשקעלעך מיט שווייס
פאַרטראָגט דער ווינט צו פּרילינגדיקער לופט.
אַרט דען ווינטל ווער דו ביסט און ווי דו הייסט.
אוי, דו ווינטל — דו געזונטע טרייסט!

לויב צו זון,
צו ערשטע פּרילינגדיקע טעג
נאָך שטויב און שווייס
געבענטשט זיי, ליכט.
פון פאַבריק אַ קויטיק-שאַטנדיקער וועג
האַט מיך צו זון אַוועקגעפירט.

4

אַלע טאָג, ווען כ'קום א מידער פון דער אַרבעט,
ווען כ'גיי מיר דורך די ראָגן רוישיקע פון שטאָט,
פליט א ווינטעלע אריין אין מיינע אַרבל
און ס'באַגלייט מיך ביז דער היים אַ שאַטן.

כ'קום אַהיים אַ מידער פון דער אַרבעט,
איז מיין היים מיין אייגענע ניט פּרעמד מיר.
איך וואַרף אַראָפּ פון זיך די שטיוול און די פאַרבן,
וועלכע נעצן דורך מיין לייב און העמדל.

אַלע טאָג, ווען ס'קלינגט דער זייגער פיר,
איז הימל ריין אין בלויעכקייט פאַרקאַשערט.

טרינק איך אויס א קאלטע בוטל ביר
און כ'וואַש זיך גוט ארום מיט קאלטן וואַסער.

אַלע טאָג, ווען ס'פוקט ארום סירען
אַ לעצטן דאמף פון אָפגעקילטע קעסלען,
צינדט אָן אַוונט פייערלעך אָף ווענט
און עס ווילט זיך מיר אָן אַרץ פארגעסן.

טאָ זיג ארויס, קליין ווינטעלע, די מידקייט פון די קני
און צי אויס דעם היסן שטייב פון ברוסט,
ווייל מאָרגן, ווינטל, מאָרגן אינדערפרי
וועט מיך מאַשין באַגעגענען מיט אויסגערוטן גרוס.

5

פאַרמאך נאָך ניט, פאַרמאך נאָך ניט די לאַדן.
צי דען איז נאכט אַראָפּ אף אונזער גאַס,
אין קליינעם צימערל בא מיר אָף אלע מיינע בגאָדים
איז העלער טאָג שוין לאַנג געוואָרן בלאס.
פאַרפרי, פאַרפרי, ווען איך האב אויפגעעפנט מיינע לאַדן,
האַט שוין דער טאָג מיט מי מייין קאַפּ באַלאַדן.

איך האב ליב, ווען מייין פענצטערל איז אָפן,
ווען זי קוקט אף מיר ניט שטויביק-גראָ.
כ'האַב ליב צו זען, ווי ליפן גיריקע פון אַוונט
שלינגען איין אף שויב א לעצטן שטראַלן-ראַד.
און ווען דער טאָג וועט פאַרבייגיין מיינע פענצטער,
וועל איך אים פרעגן: ברודערל, דערקענסט מיך?

הויך אין הימל שטערנדיקער מאָן
פאַלט אָף שוין פון די לאמטערנדיקע קופלעס,

פאַרוואָס - זשע נאָגט אין האַרץ —
 ווי ס'נאָנט אַ ווערימל אַ ביינערדיקן צאָן —
 ווען ס'קומט אריין א נאכט אין לייכטע טאַמעטענע טופּלעס?
 טאָג, טאָג, מיין ליבער ברודערל,
 ניט גיי אַוועק, ניט גיי אַוועק!..

פון הויכע סלופּעס ווייסער פאַרצעליי
 טריפט מיט קאַלטן טוי אף מיינע ברעמען.
 ניט שטיי דאָ, יינגעלע, גיי דורך פאַרביי, —
 וועט שוין דיין האַרץ ניט ווייטאַקן, ניט קלעמען.
 וואָס פלינקער טאָג אף דראָטן פאַרצעליי,
 איז פלינקער - פלינק אדורך פאַרביי.

אַדורך פאַרביי... און וועסט אים ניט געפינען
 מיין טאָג, מיין שווער - פארדינטע טרייסט,
 אין הייסן צעד באַ שטויביקע מאַשינען,
 וואו יעדער רעדעלע איז פלינק און ביזו, —
 צעשייד איך זיך מיט טאָג נאָך אין באַגינען.

6

שוין צייט צו שלאָפן, יינגעלע, שוין צייט.
 גיי רו אויס דיין מידן קאַפּ אין בעט.
 ס'וועט דיך איינזיגן פון דאָ ניט ווייט
 אַ הייזעריקער מעשענער געבעט.
 שוין צייט צו שלאָפן, יינגעלע, שוין צייט.

זיין גענוג דיר זיצן אין פאַרנאַכט.
 דיין נאכט איז דאָך אַ פלינקע מייזעלע, —
 אַט באַלד, אַט באַלד וועט זי אנטלויפן אַפן דאָך

און צעקושן זיך אף הייזעלעך.
פאַרוואָס - זשע שלאָפסטו נישט פאַרנאַכט ?

זע, די אַלטע מאמע בעט דיך אזוי לאַנג: —
לייג זיך שלאָפן, זון מיינער, שוין צייט.
הערסט פון קלויסטער מעשענער געזאַנג
רופט דיך שלאָפן שוין לאַנג.
גיי שוין שלאָפן, זון מיינער, שוין צייט.

זיין גענוג דיר שרייבן דינע לידער,
מאָרגן דארפסטו אויפשטיין אין באַגינען.
פון דער ארבעט קומסטו אזא מידער
און גייסט אוועק אַ מידער צו מאַשינען.
מיישינקע, ווארף אוועק די לידער! ..

לאָז מיך, מאמע מיינע, לאָז מיך ליבע.
נאָך איין פערז איז מיר געבליבן צו דערשרייבן, —
אַלע אוונט פאַלט מיר אן אַ פיבער
און איך מוז מיט לידער אים פאַרטרייבן.
לאָז מיך, מאַמע מיינע, לאָז מיך, ליבע.

7

נו, איז וואָס, אַז האַלבע נאכט האָט שוין דער זייגער
אַפגעקלונגען
שטילע קושן, — ווייכע יאָדערלעך פון זיסע ניס.
כ'האַב ליב פון שלאָס-געסל א וועבערן א יונגע,
ווי ס'קאָן נאָר ליב האָבן א יונגער מאַשיניסט.

און באַ דיין רעדעלע וועט קליינער פאַדעם זוימען
ניט נאָר דינס, נישט נאָר מיינעם גליק.

דו הערסט, מיין מיידעלע, ווי ס'קנאָספן זיך די בוימער,
ווי זון לאָזט פילן שוין אירע ערשטן גלי.

און ס'רוישט און ס'יאָגט די וואַסער אונטער בריק,
עס ציען סטופיקלעך אין טייך די אַלטע מיל.
און אינדערפרי האָט מיך באַם טויער פון כאַבריק
אַן ערשטער שטראַל באַגעגנט מילד.

נו, איז וואָס, אז האַלבע נאַכט האָט שוין דער גייער
אַפגעקלונגען

שטילע קושן, — ווייכע יאָדערלעך פון זיסע ניס.
דו ביסט פון שלאָס-געסל א וועבערן א יונגע
און איך ווער אינגיכן שוין א מאַשיניסט.

8

ווען מידקייט נעמט ארום מיט אַנגעברענטע קלאַמערן
שלאָף איך לאַנג און רואיק אין מיין בעט.
נאָך דער ארבעט אין מיין קליינעם קאַמערל
שרייב איך לידער שפעט.

נאָך דער ארבעט אין מיין קליינעם קאַמערל
קלאַפט מיר עמיץ אָן אין טיר.
לאָזט מיך אַפעט הייסע קלאַמערן, —
ס'קומט א פריינט צו מיר.

און מיר דוכט: פון אויסגעשניצטן רעמעלע
איז דער פריינט אראָפּ צו מיר.
נו, וואָס-זשע שטייסטו שעמעוודיק
הינטער טיר ?

קום אַריין, מיין מיידעלע, און גאָר!
און זיי מיר ניט קיין פרעמדע אפן רעמעלע,

ווי גוט פארקאמט האָט דיינע האָר
אַ ווייסער קעמעלע!

און נאָך דיר, — א נאַכט א מידע
קלאַפט צו מיר אין טיר,
כ'האַב אין האַרץ אַפּולע לידער
אַנגעגרייט פאַר דיר!

לאָזט מיך, לאָזט מיך, אַנגעברענטע קלאַמערן,
לאָזט מיך שלאָפן רואיק אין מיין בעט.
נאָך דער אַרבעט אין מיין קליינעם קאמערל
שרייב איך לידער שפעט.

מ. ט יי ף

פ א ר ש פ ע ט י ק ט

היינט אהיים האָב איך
פאַרשפעטיקט
זיי ניט ברויגעס, ניט אין קאַס.

היינט האָב איך זיך
אַנגעזעטיקט
מיט דער ענגקייט פון דער גאַס.

ענג און גוט פון ברייטע מויערס
איז מיין האַרץ היינט איבערפולט
מיט א שפאגל-נייזם טויער
האַב איך פאַרעדט זיך און
פאַרשפילט

ברענט אין מויערס ניט קיין פייער,
ביז דער סטעלע פעלט אסאך.
שרעקט מיך ניט — אף ווענט געסטאיעט,
וועט שוין סטאיען אף א דאך!

וועט שוין קלעקן דא אף דעכער
און אף פענסטער — ריינעם גלאז.
וואקסן שטאקן עלף און העכער
שפראצט מיט גארטנס און מיט גראז...

מויערס פרישע, גראָזן פרישע,
אלץ איז פעסט און אלץ איז דין.
אין א גאלדענער טראַנסמיסיע
האַט זיך היינט פאַרדרייט די זון.

ווייל איך אויך זיין פרישער, יונגער
גיי איך היינט פון קלייט צו קלייט.
שפילן זאָל פון מיר און זינגען —
איך מעסט צום פאָנים זיך א קלייד!

מאָך ניט דיינע ליפן שאַרפער
זאָנסט „ניט לאַגיש“ איז אזוי.
איך ווייל זיין דיין ערשטער כאַווער,
איך ווייל זיין דיין ליבסטע פרוי —

האַב איך היינט אַהיים פאַרשפעטיקט
זיי ניט ברויגעס, ניט אין קאַס.
היינט האָב איך זיך אָנגעזעטיקט
מיטן אויפלעב פון דער גאַס...

כאַנע לעווין

אין דרוקעריי

1. באַ דער אַרבעט

האַט דאָ אין מאָרגן-לופט, אין בלוילעך - בלאַסער
דער וואַנט - זייגער נאָר אויסגעקלונגען אַכט,
און אלע שטייען שוין געבויגן באַ די קאַסטנס,
און אלע שטייען שוין באַ שטעלן אף דער וואַך.
שטייל געטומל, פלינקע טריט און שאַרכן ווייכע,
אינדערלופטן - רונדער האַנט - געשוועב,
אַבער אלע מאָל דאָ וועלן טאָן אַ שמייכל -
אויגן - פונקען פון אונטער די פאַרנויגטע קעפּ.
אַט פליען ווערטער דורך ווי לייכטע באַלן
און קלאַנגען קייקלען זיך אַף ווערקשטעלן, אַף ווענט,
אַבער איינס דאָ ווייסן, דאָ געדענקען אַלע:
— די צייט די טייערע פאַרהיט און ניט פאַרשווענד...

2. האַנט - זעצער

דאָס האַנט - ברעטל -- פון מעש. דער אָס — פון ביי,
און שטייף איז האַנט - ברעטל פאַרפרעסט אין לינקער.
די רעכטע שוועבט אַרום אין לופטן פריי
און שוואַרצע אויסעס פאַנגט מיט גרינגער פלינקייט.
פון אונטן אַלעף, רייש. און אָט איז וואָו און יוד,
ער דאַיף מיט בליק שוין יעדן אָס ניט צילן.
און אָט צו אָס זיך קלייבט און אָס צו אָס זיך בינדט,
און אויסעס לייגן זיך אין שורעס שטיילע.
דאָס האַנט - ברעטל איז מעש, די אויסעס — בליי
און ס'שוועבן איבער קאַסטן פינגער - שפיצן.
און בלייענשטויב זיך וועבט, און בלענדנדיקע שיין
לאַמפן הענגענדיקע גיסן.

3. לינאָטיפּן

פּלײַען גרינג אָף קלאַווישן די פּלינקע הענט
און דינע מאַטריצן מיט האַרט געקלאַפּער פּאַלן,
טראַגט זיי שמוּאַלער פּאַס אָף לינקס אוועק,
לײַגן זיי זיך אויס אין ציטערדיקע שטראַלן.
מיט רעכטער האַנט — אַ דריק אַרױפּ, און פּריי
זיך טוט א דריי די צאַנראָד אַזאָ ווייכע —
גיט זיך ערגעץ דאָרט פון קעסל הייסער בליי,
פּליט ער אָן אין מאַטריצן די צייכנס.
דורך שטייפּן מויל א ווייסע פּליט אַרויס
אַ שורע, פּאַרט און לײַגט זיך אָף דער גראַנקע.
שורעס זיינען האַרט און זיינען הייס
און מיט זילבערשיין די שורעס בלאַנקען...
און ס'פּליט און פּליט אַרום די פּלינקע האַנט,
איבער קלאַווישן, אַזאָ געניטע גייט זי,
און עס לײַגן זיך די שורעס נאַכאַנאַנד, —
ווייסע, בלאַנקענדיקע, הייסע...

מ. כאַטשעוואַצקי

*

אַזוינע קלײַנינקע
זיינען מיר אוועק צו די מאַשינען
פון געסעלעך, פון מאַמעס און פון פּריינט.
פון דעמאָלט אָן אין אונז האָט זיך צעשיינט
אַף שטענדיק שוין א לױטערער באַגינען.
עס קער מיין מאַמע מיך אין ווייטער שטאַט דערמאַנען,
ווען כ'גיי אין צעכן רושיקע גאַנץ פּריי;
כ'האַב ליב באַקומען רעלסן און וואַגאַנען

און כישענק מיט טויזנטער זיך רוישנדיקע מי.
 דאָס געזאַנג פון טאָג איז ערגעץ צארט און לויטער.
 מיר דאַרפן דאָ קיין צאַרטקייט ניט, איך ווייס, —
 מיר זיינען אלע דאָ פאַרשמוציקט און פאַרקויטיקט
 און טעג צעקלונגענע דאָ טרונקען אונזער שווייס.

אַזוינע קלייניקע
 זיינען מיר אוועק צו די מאַשינען
 פון געסעלעך, פון מאמעס, און פון פריינט.
 פון דעמאָלט אָן אין אונז האָט זיך צעשיינט
 אַף שטענדיק שוין א לויטערער באַגינען.

מ. שטורמאן

בוינע

ווי אַליאַנעס מאַן געווען איז אַפן בוינע דער געזונטסטער,
 האָט אַן עקסעלע אַ יונגער אָפגעשטויסן אים די לונגען,
 ליגט ער איצטער א געליימטער אין א ווינקל אין דער פינצטער,
 ווילן הענטעלעך ניט רירן זיך, און פיסעלעך ניט אומגיין.

האַט די ערשטע צייט אַליאַנע איבער אים אַזוי געוואָיעט,
 און געהאַלדזט אים און געוואָרעמט, און געקושט די קאַלטע גלידער,
 נאָר דער מאַן איז אַלץ געלעגן ניט באַוועגלעך, ווי אַ מויער,
 ביז דערעסן איז אַליאַנען, און געוואָרן איז דערווידער.

האַט זי גלייך, ווי אַ סאָלדאַטקע, זיך פאַרדרייט און זיך
 פאַרהוליעט
 מיט די שלעגער מיט די יונגען, אירע לאַנדסלייט די ריאַזאַנער.
 ס'איז אַליאַנע נאָך אַ יונגע, און אַ גלאַטע, און אַ פולע,
 און די בעסטע פון די ווייבער אין דער זיבעטער קאַזאַרמע.

ווי מע האָט באַקומען סכירעס אין פאַרכאַסמעטע קאַנווערטן,
 אין פּאַפירענע טשערוואַנצעס און אין קלינגענדיקן זילבער,
 איז אַרויסגעגאַן צום טויערל אליאַנע זיך דערוואַרטן
 און באַגעגענען די שלעגער, אירע פריינטעלעך די מילדע.

זיינען פריינטעלעך געקומען אין א טומלדיקער בראַיע
 און מיט טולער באַלאַלאַיקעס און מיט גלאַנציקע טאליאנקעס
 און אין פעלצעלעך געפאַרבטע, אין געזייערטע און נייע
 און אין יעגערשע שטיוואַלעס, אין געשמירטע און אין לאַנגע.
 וואַסקע - פליאַס, דער ווערטל - שיטער און דער פיוער פון דער
 בראַיע,

איז געגאַנגען פון די ערשטע מיט אַ לידל אַ פארשייטע,
 און נאָך אים — די יונגע שלעגער און מיט שיקערע געשרייען
 און מיט לידעלעך מיט דאָרפישע, געמונטערטע און ברייטע.

הוֹלִיע, הוֹלִיע, הוֹלִיע, הוֹלִיע,
 ס'איז נאָך געלט פאַראַן אַפולע,
 ס'איז אַפולע געלט פאַראַנען
 באַ די לוסטיקע ריאַזאַנער,
 און אין קרעמעלעך באַ קרעמער
 סאַמאַהאַנע פולע עמער,
 פולע עמער סאַמאַהאַנע,
 קום און נעם און גיס זיך אָנעט.

ווער צעטראַגן פערד און וואַגן
 מיט די רעדעלעך צוזאַמען,
 מירן ווי ניט איז דעריאָגן,
 מירן ווי ניט איז דערשפאַנען!
 מירן ווי ניט איז דערשפאַנען
 אַף אַ פאַר אַעראַפּלאַנען,
 און אינערגעץ ניט פארפעלן
 און אינערגעץ ניט פאַרזאַמען.

הוליע, הוליע, הוליע, הוליע,
און צעקלינג אָף אַלע וועגן —
מע זאָל הערן אַזש אין טולע,
ווי עס הוליענען די שלעגער.
הוליע היינט און הוליע מאָרגן
און אָף גרייטן און אָף באַרגן,
הוליע, אַלע זאָלן הערן,
מירן אָרעמער ניט ווערן!

היי, מיטיא, מיטיא, מיטיכע!
נעם צעפיר מיט וויין די יוכע,
וועסטו לוסטיקייט דערשפירן
אין דיין ברוסט, אין די געהירן.
מוידן, מיידעלעך — אהערצו!
פוצט זיך אויס אין סאַראַפאַנעס,
לויפט באַרואיקן די הערצער
מיט די יינגעלעך ריאַזאַנער.

האַבן נייגעריקע ווייבער פון דער זיבעטער קאַזאַרמע
גיכער אויפגעפראַלט די פענצטער און פאַרבויגן זיך אינדרויסן,
און מיט אויגעלעך מיט פייכטע זיך פאַרקוקט אָף די ריאַזאַנער
און פאַרויסגעזאָגט, אַז טרעפן וועט אַן אומגליק היינט אַ
גרויסער.

וועט אַן אומגליק היינט אַ גרויסער מיט אליאַנען די הולטאַיקע,
וואָס האָט ווי אַ צויג אַ יונגע זיך פאַרדרייט מיט אַלע כלאַפּעס
און האָט אויפגעהערט צו קוקן און האָט אויפגעהערט צו דאַיגען
וועגן מאַן אירן דעם קראַנקן און דעם אומגליקלעכן סטיאַפּען.

נאָר אָף גאַניקלִך געשטאַנען איז אַ לוסטיקע אליאַנע
און די הענטעלעך פאַרלייגטע אָף די וויגנזיקע ברוסטן,
און אַ ראָוע און אַ שטייפע, ווי אַן עפל אן אנטאַנער,
און אַ יונגע, אַ צעבליטע, און מיט אַלעמען געגריסט זיך:

— ברויט און זאלץ און פארגעניגן אייך, גערטע מיינע
לאנדסלייט, —

האָט זי גאָסטפריינטלעך און האַרציק אירע פריינטעלעך באַגעגנט.
און מיט זינגענדיקע גלידער און מיט אויגן פייכט-צעגלאַנצטע
זיי פאַרפירט צו זיך אין צימער, אירע פריינטעלעך די שְׁלעגער.

און אין צימער איז געלעגן א פאַרוקטער אין אַ ווינקל,
מיט אַ פאַרהאַנגל פארצויגן אונטער פינצטערע איקאָנעס,
אַ געליימטער און אַ שטילער, און אין טונקלקייט פאַרוונקען,
דער, פאַר וועמען ס'האָט געציטערט נאָך נישלאַנג אַזוי אליאַנע.

האָט מען טיש און בענק צענומען און פאַרטראַגן אַפן בוידעם,
און די הילצערנע די דילן זיינען זויבערע און גלאַנצן.
האָט געשיקט אַליאַנע רופן נאָך די כאַווערטעס די מוידן,
זאָלן קומען אין קאַזאַרמע אַף א טרינקעלע, אַף טאַנצן.

זיינען מיידעלעך געפלויוגן, ווי די באַבעלעך אַף פייער,
און אין גרייזעלעך פאַרגרייזלט און באַהאַנגענע מיט סטענגעס,
און אין בונטע סאַראפאַנעס און אין שיכעלעך אין נייע
צו דער לוסטיקער אליאַנע אַף א טענצעלע פאַרברענגען.

האָבן טולער באַלאַלאַיקעס מיט אַ זילבערנעם געמורמל
זיך צעשאַטן אינדערלופטן, ווי מיט קייקעלעך קאַרעלן,
און פון שניידיקע טאַליאַנקעס האָט פאַרציטערט דער אַרומעט,
גלייך כאַזיירים וואָלט מען לעבעדיקע אויסטאַן פון די פעלן.

איז אַרויס אין קרייז אליאַנע מיט אַ טיכעלע פאַרהויבן,
און פאַרשוואומען אין אַ דריידעלע אַ דאַרפישן אַ וואוילן,
אַזש גערויכערט האָבן דילן מיט אַ רויך פון גרויע שטויבן
און גענעפלט ביון באַלקן מיט געדיכטע רונדע זיילן.

איז אַנטקעגן איר אַרויסעט וואַסקע-פליאַס דער ווערטל-שיטער
און פאַרבויוגן מיט א טאַנץ און מיט אַ קונציקן א צוזיץ.

און א כאפ געטאן אליאנען אין די הענט אין די געניטע
און פארדרייט איר און פארטרעגן, און געדריקט זיך צו איר בוזעם.

האָבן אויפגעבליט די בלוטן באַ די יונגען, באַ די מוידן,
אין די גליענדיקע גלידער די פארהאַרעוועטע, שטאַרקע.
ווי אַ שיף אין ראָד פון וואָלן האָט דער צימער זיך צעהוידעט,
און פארדרייט זיך א פאַרשיקערטער פון וויין און פון מאַכאַרקע.

און אין טאַנצנדיקן וויכער האָט זיך אומבאַמערקט פאַריסן
אינעם ווינקעלע דער פאַרהאַנג, וואו עס ליגט דער קראַנקער
סטיאַפע ;

האָט זיך אויסגעדוכט אליאנען, האָט אליאנען זיך באַוווּן,
ווי דער מאַן אירער וואָלט פלוצלינג פון זיין בעטל אראָפּעט.

איז דער אָוונט אף א וויילע א פאַרלאַשענער געוואָרן,
און אין אָפּגרונטן פאַרזונקען איז דער צימער מיט דער בראַיע,
און פאַרשטאַרבן איז אליאנע באַ איר מילדן אין די אָרעמס,
און אַ פאַרגעפיל א שלעכטער האָט אין האַרצן זיך פאַרטיאַעט.

האָט איר וואַסקע-פליאַס מיט ווערטער און מיט צערטלעכקייט
צעמונטערט,

און מיט לידעלעך צעשטרייט איר און מיט פריילעכקייט
געזיכערט.

און ווי גאַרנישט וואָלט געוועזן, האָט זי ווידער אַ געוונטע
זיך פאַרוואָרפן אין א דריידעלע א רוסישן א גיכן.

„עך, צעברעכט מיר מיינע דילן,

דאַמאָוויקעס און פאַרכאַפּטע,

אין קאַמאַרינער קאַדרילן

רייסט אַף שטריקעלעך די לאַפּטיעס !

שראַנגען, גלאַנציקע טאליאנקעס,

וויגט די הערצער באַ ריאַזאַנער

און צעוויגט אונדזער הוליאַנקע
מיט אַ סאַרמאָווער סטראַדאַניע!

עך, סאמארע, פאַמפע - וואַסער,
ברייט צעגיסט זיך אונדזער וואַלגע,
מאַכט א וואַרע אין די גאַסן,
ס'גייען רייען רויטע פאַלקן,

ס'גייען רייען רויטע פאַלקן
אַף קאַזאַן און אַף סאַראַטאָוו,
ס'איז אַמאָל געווען מיקאָלאָקע,
איצטער זיינען שוין די ראַטן!

מאַמע, מאַמעלע, איך פּריר,
לויף און קויף א רויטע טיכל
און אַ מאַן א רויטאַרמייער,
וואָס קען זייענען אַ ביכל.

וואָס קען זייענען אַ ביכל
און קען רייטן אַף אַ טאַנקע. —
מיט אַזאַ צו לעבן איז זיכער
און מאַכט רייכער די געדאַנקען."

זיינען טיש און בענק פון בוידעם אפצוריק אראָפּגעשלעפּטע,
און באַלאַדענע מיט פענכערס קלאָרן וויין פון ריינעם קאַרן,
און מיט עסנוואַרגן הייסע אין די רויכערדיקע טעפלעך,
און מיט פּליישן, און מיט פּרוכטן זיס און זויער און געפּראָרן.

און מיט זעמעלעך, געבעקסן אַלערלייאיקע פאַרגרייטע
און אַף זון - אייל און אַף פּוטער און געפילט מיט לונג און
לעבער,

און מיט אָפּגעהיטן האָניק אַף אַ האָפּן אַ געבראַיטער,
און מיט קנאַבלדיקן גליווער און מיט צינגעלעך פון קעלבער.

און אַ לױסטיקע אליאַנע האָט די פריינטעלעך געמונטערט.
און אין גלעזער וויין געגאַסן, און אין טעלערלעך געקלונגען :
— צו געזונט און צו געזונט אייך, עסט און טרינקט און לענט
אייך אונטער.
און צו יעדערן געשמייכלט, און צו יעדערן געוואונקען.

און אליין האָט זי א ריס געטאַן דעם פאַרהאַנגל דעם גראָען
און ארויסגעשלעפט אינמיטן אף זיין בעטעלע איר סטיאַפען,
איז מען לאַנג אזוי געשטאַנען באַ אליאַנען אונטער פענצטער,
אומגעלומפערטע, געזונטע, גרויזאַם, גוטמוטיק, ווי קינדער,
און מיט זיי — דער וויאַטקער גיבער. סטיאַפעס פריינט דער
אַקסנשינדער,
דער געשטופלטער אנדריושע, אין אַרטעל באַ זיי דער עלטסטער.

— ברידער, אלטגלויביקע קריסטן, צי איז רעכט אונדזער
באַשטימונג?

האָט געשטופלטער אנדריושע זיך געווענדעט מיט אַ רעדע.
— „רעכט איז, רעכט אונדזער באַשטימונג“ — האָבן פויערים
געטומלט,
און מיט ברייטע בערד געטרייסלט אין מיט דרענגעלעך גערעדערט.

איז אנדריושע פון די ערשטע אפן שוועל ארויפגעטראָטן
און פון שעפסן - פעלך די היטל פונם קאַפ אַראַפגעריסן,
און פארבויגן זיך אין גאַרטל, מיט אַ קרייך זיין ברוסט באַשאַטן,
און אַ רוף געטאַן אליאַנען מיט אַ שמייכעלע פאַרביסן :

— ווירטן האַרציקע, וואו ביזטו?
נעם אוף אַרנטלעכע קריסטן.
אָדער זעסטו ניט, עס וואַרטן
געסט געקליבענע געגאַרטע?

נעם אונדז אופעט, נעם אונדז אופעט,
ווי עס פירט זיך פון פארצייטנס,
אָדער זיינען מיר דיר פרעמדע,
אָדער שעמסטו זיך פאר לייטן?

איז ארויס פון קרייז אליאָנע מיט פארלייגטע הענט אף ברוסטן,
און פארנויגט זיך פאר אַנדרייטשען, ווי דער שטייגער איז,
באַגריסט אים.

און אז אלע זאָלן הערן, האָט זי רואיק און מיט ווערדע
אים אַ ניכטערע געענטפערט, און אים אָפגעקליט מיט ווערטער:

— אויב ווי פריינט זייט איר געקומען, וועט אונדז ענגער דאָ
ניט ווערן,

ברויט און זאָלך און פאָרגעניגן, און אַ באַנק אונטער איקאָנעס.
אויב ווי פיינט זייט איר געקומען און מיינ פריילעכקייט
צעשטערן, —

וועט עס גרינג אייך ניט אריבער, ווי מיינ נאָמען איז אליאָנע!

מירן ברויט דיינעם ניט עסן
און דיין וויין איז אונדז דערווידער,
ניט צו דיר איז מען געקומען,
פון דיין פריילעכקייט געניסן.

נאָר געוואָר ווערן סטעפאָנען
אונדזער פריינט און אונדזער ברודער,
וועמעס לעבן דו האָסט פארומערט,
וועמעס האַרץ דו האָסט צעריסן.

איר געענטפערט האָט אַנדרייטשע
און אַ טראַט געטאָן צו סטיאָפּען,
צו זיין בעטעלע דערנענטערט
און פארבויגן זיך אין גארטל.

און צורעכטגעמאכט זיין קישן
און פארהויבן זיין צוקאָפּנס,
און געקוקט אף אים אָן ווערטער,
מיט אַ בליק אַזאַ פארשטארטן.

האַט אַ שטילקייט אָפּן צימער זיך צעלייגט מיט שווערע כמאַרעס
און פאַרשלאָסן מיט אַ שטומעניש באַ אַלעמען די מיילער,
אַזש דערהערט האָט מען, ווי סטיאָפּע — אַ פאַרצערטער און
אַ דאַרער,
האַט מיט פּוסטער ברוסט געאַטעמט אזוי זעגעדיק און אייליק.

נאָר די איינציקע אליאַנע האָט די שטילקייט אופגעריסן
מיט אַ קעלעכל אַ שאַרפּן, און מיט ווערטערלעך געשליפּן,
און מיט שפּאַטישן געלעכטער זיך געווענדעט צו אַנדריושען,
וועמעס אויגן זיינען מערדעריש מיט בלוט אזוי פאַרלאָפּן:

— וואָס זשע שטייסטו, ווי אַ אידאָל, ביזט צו סטיאָפּען דאך
געקומען!

ווי אַ פריינט און ווי אַ ברודער הויב אים אף און נעם ארומעט,
און ווי אַלטגלויביקע קריסטן אין די בערד מיט אים צעקושט זיך,
עפּשער וועט אים ווערן גרינגער, עפּשער וועט ער קומען צו זיך?

נעם דערוואַרעם זיינע גלידער
און מיט צערטלעכקייט צעמונטער,
עפּשער וועט ער אופשטיין ווידער
אַ דערפרישטער, אַ געזונטער,
וועט דיין נאָמען אף דער גאַנצענער גובערניע זיך צעקלינגען,
און פון גאַנצענער ראסייע וועט מען קאָליקעס דיר ברענגען.
וועט מען קאָליקעס דיר ברענגען, צו די פּיסעלעך דיר פאַלן,
און זיך בעטן מיט ראכמאַנעס: „א, דו הייליקער אַנדריושע!

נא דיר גאָלד, און נא דיר זילבער, און טשערוואַנצעס
אימפעריאלן,
גיב אַ היילונג פאר די גלידער, פאַרן קערפער אַ דערפרישונג.

וואָס זשע שטייסטו, ווי אַ אידאָל, ביזט צו סטיאָפּען דאָך געקומען,
ווי אַ פריינט און ווי אַ ברודער, הויב אים אוף און נעם אַרומעט.
און אין באַרד מיט אים צעקוש זיך, ווי עס פירט זיך פון
פארצייטנס,
אדער איז ער דיר אַ פרעמדער, אָדער שעמסטו זיך פאַר לייטן?

האָט די בראיע זיך צעהירזשעט, ווי די פערד, מיט אַ געלעכטער
— היי, געשטופלטער אַנדריושע, סאיז אליאָנע אַ גערעכטע,
בלייב שוין בעסער אפן בוינע, ווי געווען, אן אַקסנשינדער,
וועסטו מערער געלט פארדינען, ווי פון הייליקייט און וואונדער.

האָט זיי אויסגעהערט אַנדריושע מיט פאראכטונג אף די ליפן,
און אין האַרצן האָט אַ צאָרן זיך צעקוואַלן ווי פון בראַנפן,
און אַ גיפט האָט זיך אין אָדערדיקע הענט באַ אים פארקליבן,
און פאַרבויען זיינע פינגער און פארצויגן זיי אין קראַמפן.

איז ער צוגעגאַן צום פענצטערע, די פליגעלעך פאריסן,
מיט אַ פייף ארויסגעשניטן אין דער ווייסער נאַכט ארויסעט:
— היי, אַהער, אַהער אף גיכער, — האָט ער הילכיק מיט זיין
שטימע

אין די פויעריים געשליידערט, און גערופן זיי אין צימער.

האָט די זיבעטע קאַזאַרמע אַלע טירעלעך צעעפנט,
אין אף שוועלן זיינען ווייבער מיט אַ בייזער פרייד געשטאַנען,
און צופרידענע געטאינעט, אז דער אומגליק וועט שוין טרעפן
מיט דער לוסטיקער אליאָנען פארן מאַן אירן סטעפאַנען.

אז זי קען שוין ניט דערליידן, ביז דער טויט וועט אים
 באַפרייען,
 וואָס זי האָט מיט הינט אַזעלכע אופגעשמעקט זיך אַ פארשלעפּטע,
 וועט עס גרינג איר ניט אריבער, וועט עס גרינג זיך ניט
 פארדייען
 אַז די נעכטעלעך הויליאַנקעס אין צעלאָזאָנקייט פאַרלעבטע!

אז ניטאָ אַף איר קיין ציילעם און קיין ווייבערשער געוויסן
 איז ניטאָ, ווער זאָל דערהאַלטן איה סטעפאַנען באַ די קרעפּטן,
 און דער טויט, אז ער וועט קומען, ווער וועט אים די אויגן
 שליסן,
 און די הענטעלעך די קאַליע אים צום לעצטן מאָל באַהעפּטן?

איז דער צימער פול געוואָרן מיט אַ טומל און מיט פרישקייט,
 און מיט פּעך - גערוך פון שטיוול, און מיט ווינטערדיקן דרויסן,
 און מיט אופגעוירטע זידל - ווערטער שאַרף אזוי און מיסטיק,
 און מיט פויערישן אַטעם און מיט זויערקייט פון שווייסן.

ווי אן אופגעשווימטער צופלוס האָט די פויערישע מענגע
 אָנגערוקט זיך אַף דער בראיע און פארשפאַרט זי און פא-
 רינגלט:

— שלאָג זיי, שלאָג זיי און צעטראַג זיי,
 צייל די ריפן, ברעך די קאַרקן, —
 האָבן בערדיקע געשרייען:
 האַרגע, האַרגע, האַרגע, האַרגע!

האַט אַ וואונק געטאָן אליאנע
 צו די יינגעלעך ריאַזאנער,
 האָבן יינגעלעך ריאַזאנער
 אפן וואונק איר באַלד פאַרשטאַנען

און פארוקט די הענט אין שטיוור
און אין פלודערן, אין גארטלען,
וואו גערוט האָבן די שעכט-מעסערס
אין שיידעלעך אין האַרטע.

האַט אַ קעלט פון בלויע מעסערס אלץ און אַלעמען געניכטערט,
און אַ זיכערע אַליאַנע איז ארויסגעגאַן אינמיטן:

— היי, גענוג אייך שוין צו שפילן זיך, ווי יינגעלעך אין
ריכטער,
ס'וועט די שפיל זיך ניט פארענדיקן פאר אייך אזוי צום גוטן.

אַט איז וויין און אַט פאַרבייסונג,
טרינקט מיט מיר, און מיט די שלעגער.
ווער עס וויל מיט אונז צערייסן —
מיט אַ טישטעכל די וועג אים!
אַט איז וויין און אַט פאַרבייסונג,
ס'וועט פאַר קיינעם דאָ ניט פעלן,
ווער עס וויל מיט אונז צערייסן —
אַט איז גאַט, און אַט די שוועל איז!

ווילל מיין הויז, זי איז מיין פעסטונג,
און באַ זיך בין איך די ווירטן,
און אַ צייט איז איצט אַ נייע
און פאר ווייבער אַ דערווארטע!

הרליעט, הרליעט, מיינע שוועסטער,
היינט איז קיין זאך ניט פארווערט אונז.
קלייבט זיך אויסעט פון דער בראיע
יעדע איינע איר געגארטן.

וואַסקע-פּליאַס מיין האַרצן - פּרעסער
 אין מיין קלאַראַויגיקער אַדלער,
 איך בין היינט מיט הייסער יוגנט
 און מיט ליבע אָנגעלאָדן!
 נעם, פּאַרצערטל מיך אף טויט
 אין דיינע פּייניקנדע גלידער
 אף צעפּוקעניש די וויאַטקער
 און דער גאַנצער וועלט דערווידער!

יאשע זעלדין

האַט לענין געזאָגט

— „זאָל טאָגן אַ - דאָרט,
 וואו ס'האַט נאָך ניט געטאָגט“, —
 מיט ווערטער מיט פּראָסטע
 האַט לענין געזאָגט
 — „דאָס ליכט אַהין,
 „וואו ס'איז שטענדיק נאַכט“.

האַט לענין געזאָגט,

.....

פון שטעטלעך און שטעט
 זיינען יונגען אַוועק.

פון דאָרף און פון וואַלד
 אף די טייכן אַוועק
 מיט גלויביקע אַויגן,
 מיט האַמערס און העק.

זאָר טאָגן אַ דאָרט,
וואו ס'האָט נאָך ניט געטאָגט —

.

מיט ווערטער די פראָסטע
האָט לענין געזאָגט.

ערשטע ליד פון די בויער

איך שטיי אָפן פלאַץ פון מיין נעכטיקער היים,
שמייכלט צו מיר יעדער ברעט, יעדער שטיין.
פון איין זייט אַ האַמער, פון צווייטער אַ זעג,
און קלאָר איז מיין אויסוועג, און קלאָר איז מיין וועג.
אין וואַכן פון אומרו, אין שאַען פון שרעק
זיינען שטעטלעך און שטעט מיטן פייער אוועק.
אדאָרט אָפן שליאַך, אָפן אַשיקן שליאַך
אַ דאָך אָן אַ שטוב און אַ שטוב אָן אַ דאָך.
פון איין זייט אַ האַמער, פון צווייטער אַ זעג,
און דאָ איז מיין אויסוועג, און דאָ איז מיין וועג.
מיר וואוינען אין דרויסן, אין דרויסן איז וואָס?
א דאָך איז דער הימל, אַ בעט איז דאָס גראָז.
אַט ווארטן שוין ברעטער, אַט פירט מען שוין ליים,
אַט שטייט שוין אַ וואנט פון מיין אַלעמענט היים.
ס'וויגט זיך אַ פענצטער, סע שמייכלט אַ טיר,
איך פיל זי די שפראַך אינם שווייגן צו מיר.
וועט שמייסן אַ רעגן מיט האַרבסטיקן וויין, —
נישקאַשע, נישקאַשע, אַ שטוב וועט דאָ זיין!
כ'בינ שיקער פון אייך, מיינע נישקערע טעג.
און לייב איז מיין אויסוועג, און לייב איז מיין וועג.

דאָס צווייטע ליד פון די בויער

אין זומער אין העלן
איז מערער נאָך פונקען
אין וואסערן אלטע
פון דניעפרישן סטעפ;
מיר זיינען געקומען
פאַרטרינקען די שוועלן,
די שוועלן פאַרטרינקען,
די שטיינערנע טרעפ.

זיי זיינען געלעגן,
ווי שאַמרים, ווי אלטע
און האָבן געשוויגן,
און האָבן געהיט
די סוידעס די קאלטע
פון אוראַלטע טריט.

מיר זיינען געקומען
פון שטעט און פון דערפער
די אינזלען, די שוועלן
פארפלייצן, פאַרטרינקען,
און אלע, און אלע
געפונענע פונקען
צעשיקן, צעשיקן
אין כאַטקעלעך קליינע,
וואָס זינקען אין פייך,
אין אלע פאבריקן,
אין ווינקעלעך אַלע,
וואָס ווארטן אף קרעפטן
און שייך!

דאָס ליד וועגן די הענט

הענט מיינע הענט, מיינע טויזנטער הענט,
 צו אייך איז מײן ליד היינט געווענדט.
 אַלץ איז באזונגען און אַלץ איז שוין דאָ,
 נאָר איר, מיינע הענט, אין געזאַנג זייט ניטאָ.
 איר האָט די הונדערטער הייזער געבויט,
 איר האָט פון פעלדער געבראַכט אונז דאָס ברויט.
 אַדאַנק, מיינע הענט, מיינע טויזנטער הענט
 פאַר אַרץ, וואָס אין גאַנג האָט איר נעכטן פאַרברענט.
 פאַר רואיקער פרייד הינטער רואיקן דאָך,
 פאַר גרויזאַמער פרייד אָפן ראַשיקן שליאַך.
 אומעטום, וואו איר שאַפט, אומעטום, וואו איר זענט,
 צו אייך איז מײן ליד היינט געווענדט.

קלינגען גלעקער

גלעקער קלינגען, קלינגען גלעקער:
 דעלעקליוז, אוליאַנאָוו, לעקערט.

אַפן דניעפּר, אפן בלויען
 שאַטנס ליבע זע איך שווימען,
 און אָט - דאָ אין טעג פון בויען
 שטיל דערמאַן איך יענע נעמען.
 גלעקער קלינגען, קלינגען גלעקער:
 דעלעקליוז, אוליאַנאָוו, לעקערט.

קאָן איך זיי דען ניט דערמאַנען
 „רויטע פרעסניעס“, „האַמלער רויען“,

ווען איך ווייס שוין לאַנג פּונוואַנען
שטאַמען זיי די טעג פון בויען?

גלעקער קלינגען, קלינגען גלעקער:
דעלעקליוו, אוריאַנאַוו, לעקערט.

און מיר בענקען און מיר בענקען,
ווי די קינדער נאָך אַ טאַטע.
זיי וועט שוין געוויס געדענקען
יעדער לעמפל, יעדער כאַטע.

גלעקער קלינגען, קלינגען גלעקער:
דעלעקליוו, אוריאַנאַוו, לעקערט.

רוט דער האַמער

הענגט דער הימל יונג און צאַרט,
זינגען גראַבערס דאָ באַנאַכט.
שווימט אַ שטילע אַוונט - שאַ,
הערט מען זינגען דאָרט און דאָ.

ניט קיין בראַנפן, ניט קיין ביר,
ס'איז פון שענק פאַרהאַקט די טיר.

רוט דער האַמער, רוט די האַק
אין אַ ווינקל אין באַראַק.

און זיי גראַבערס זיצן שפעט,
מע דערמאַנט באַקענטע שטעט:
— עך, האַט מען אַמאָל געיאָגט! —
האַט אַ גראַבער שטיל געזאָגט.

אפן דניעפער שלאפט די נאכט.
 זאגט א דייטש צו זיי פארטראכט:
 — „אין מיין לאנד איז אלעס דא,
 „נאר אזעלכע הענט ניטא“.

גלאנצט אין פעלד א נייע גאט,
 רוישט די סטאנציע קיטשקאט,
 שטייען לאפעטעס פארטראכט,
 זינגען גראבערס דא באנאכט.

קומען טעג אף די טייכן

קומען טעג אף די טייכן, אף די גילדענע ברעגן,
 פאלט די זון אף די כוואליעס, ווי א בראנזענער רעגן,
 שטייען טויזנטער יונגען איבער שליאכן און הויפן,
 פאלן האמערס און טאנצן, כריפען זעגן און לויפן.
 פאלט די זון אף די יונגען, ווערן יונגען נאך יונגער,
 פאלן האמערס נאך שווערער, פליען זעגן נאך גרינגער.
 שלאגט א גליאיקער אטעם פון די היציקע זעגן,
 פון די בראנזענע קערפערס, פון די הענט, וואס באוועגן.
 שרייען סאסנעס געפרעסטע אינם קלעם פון מאשינען:
 דאס זייגען די וועלדער געקומען אונז דיגען!
 און פארלאזטע זאוואדן מיט צעכראסטעטע לאדן
 ווערן ווידער מיט אטעם מיט שווערן באלאדן.
 און אף פלעצער באוואקסן מיט ווילדע בוריאנען
 וואקסן נייע באראקן, פליען ראשיקע באנען.
 צו דעם יאם, צו דעם שווארצן פליען ווינטן און זינגען
 וועגן נייע זאוואדן, וועגן קרעפטיקע יונגען.

ש י פ ן

טייך מיין ליבער, גרויסער דניעפר, ברעגן דולע און פארשייטע!
 פעלזן שווערע, פעלזן אלטע, שטראַמען אומרואיקע, ווייטע.
 שוועלן אלטע, שטיינער גרויע ליגן רואיק און פאַרצאַמען
 דיינע שטראַמען, דיינע דולע, זייער וועג צו ברייטע יאמען.
 טייך מיין ליבער, גרויסער דניעפר! דיינע שטראַמען וועסטו שיקן,
 דיינע שטראַמען וועלן לייכטן איבער דערפער און פאַבריקן.
 זאָלן ריטשקעס טייכלעך קליינע לעב אַ וועלדע, לעס א שטילן
 הוידען גראַזן אַף די ברעגלעך, דרייען שלעפעריקע מילן.
 טייך מיין ליבער, גרויסער דניעפר, דו וועסט ליגן און וועסט זעען:
 צו אָדעסער הייסע ברעגן שווערע שיפן וועלן גייען.
 איבער ברעגן, איבער ברייטע, וועלן הענגען יונגע יאָרן,
 שווערע שיפן וועלן פירן פולע זעק מיט ווייץ און קאָרן.
 וועלן שיפן שווימען ווייטע; דאָרט, וואו וואַלקנס פרעמדע הענגען,
 פרעמדע טראַקטאָרס און מאַשינען וועלן שווערע שיפן ברענגען.
 איבער כאַטעס, איבער דערפער הויכע לאַמפן וועלן ברענען.
 גרויע פעלזן וועלן קוקן און אוקראַינע ניט דערקענען.

איבער פעלזן האַרבאַטע

איבער פעלזן האַרבאַטע הענגט די זון א באנייטע,
 און פון ברעגן צו ברעגן יאָגן שטראַמען פארשייטע.
 אונטער פעלזן האַרבאַטע ליגט און שלאָפט די לעוואַנע,
 איז דער טאָג שוין צעהאנגען אַף פאַרדרימלטע קלייאַנען.
 און אין וועלדער קודלאַטע אַף צעפאַטלטע צווייגן,
 אַף צעפאַטלטע צווייגן הענגען שטערן און שווייגן.
 אַף די ראַשיקע שטראַמען פאלט א שטויביקער טומל,
 אַף די ראַשיקע שטראַמען יאָגט אַף שליופקעס דער הימל.
 און פון דערפער פארלאַזטע, פון פארגעסענע סעדער

קריכן אלטע בענדיווהעס אף צעפארענע רעדער,
 און בענדיווושניקעס אלטע פירן סטויפעס און זעען,
 ווי די שטערן די לעצטע אונטער פעלזן פארגייען,
 ווי פון שטעט און פון דערפער אף א דולער מילכאָמע
 איבער טייכן און ברעגן גייען מענטשישע שטראָמען.
 און בענדיווושניקעס אלטע פירן שטיינער און הערן,
 ווי סע שרייען די שטראָמען, ווי סע וויינען די שטערן.
 איז א פאָכעד געגאָנגען, איז א אומרו געפלוין
 אף בענדיווושניקעס אלטע מיט פארוואַקסענע אויגן.
 גייען מענטשליכע שטראָמען, יאָגן שטראָמען פארשייטע.
 אלע טאָג איבער פעלזן הענגט די זון א באנייטע.

הונדערטער זאוואָדן

הונדערטער זאוואָדן, הונדערטער פאָבריקן,
 אונזער בלוט און זאָפט,
 הינטער אלע שטעטלעך, הינטער אלע בריקן
 וואַרטן אף דיין קראַפט.
 אונזערע זאוואָדן קאָנען שוין געניסן
 אי פון גרויסן אומרו, אי פון גרויסער רו,
 זאָל די נאָפט זיך צאָפן, זאָל די נאָפט זיך גיסן
 אין באַקן.
 אין א לאַנד אזוינעם איז ניטאָ קיין שוועלן;
 אייגענע מאַשינען דרייען זיך פארשייט;
 איז די גרעסטע קויכעס פון די טיפסטע קוועלן
 שיק זיי צו דער צייט.
 וועט מען פליסיק גיסן, וועט מען פליסיק שיקן
 אין ציסטערנעס גרויע פליסנדיקע נאָפט,
 הונדערטער זאוואָדן, הונדערטער פאָבריקן
 וואַרטן אף דיין קראַפט. אי. פעפער

ד ר יי

1

מיין באבע האט געוואוסט דאָס טעפל און דעם טידער,
און גאר א שמואלן וועג: פון קיך אין שול.
די זיבן טעג אין וואָך האט זי זיך פעסט צעגלידערט:
זעקס אף מי און זאָרג, און שאַבעס — רו און שפּיל.

די יאָרן אויסגעלעבט, ווי גאָט האט איר געבאָטן,
טאנייסים אָפּגעהיט, נעדאָוועס מאָנערע געטיילט,
די עלטערן געפאָגט, דאס אייגן האַרץ צעטראָטן,
און כאַסענע געהאט מיט דעם, וואס טאטע-מאמע האָבן
אויסגעוויילט.

און אַז דער טאטע האט דערנאָך געהייסן מיטן מאן זיך
שיידן:

דער מאן, דער אַפיקוירעס, רויכערט שאַבעס אַ ציגאַר! —
איז ווער וועט גיין דערציילן אים פון ליבע-ליידן?
שטילער, האַרץ, ניט זיי קיין נאַר!

א יונג-פארדארטער בוים איז זי געווען אין לעבן,
און קליינע קינדערלעך פאַר איר — אַ שווערע לאַסט.
איז וואס איז דעמאלט איר צו טאָן געבליבן? —
האָט זי די אויגן אויסגעוויינט באַ טכינעס און געפאַסט.

איז באַ איר געווען א ליבער גאָט אין הימל,
האט ער אַ טרייסט איר צוגעשיקט, א צווייטן מאן,
און ווידער האָט זי אין דער קיך געשימלט,
און שטילע וואָכן זיינען זיך געגאַן.

און ווי מיין באבע פלעגט ארומפליקן די גענוז און הינער,
האט עמיץ איר געזונט ארומגעפליקט און כײן,
די הענט און פיס גיט זיינען מער קיין טרייע דינער,
און גיט באמערקט איז זי געוואָרן אלט און קליין.

האט מיין באבע זיך פאָרגרייט טאַכריכים,
אפן בעסוילעם אויסגעקליבן זיך אַנאַרט,
און ס'האַט איר ביסל טעג צום גרוב גענומען קריכן,
דאָס ווייטערדיקע — האט מיין באבעס גאָט באזאָרגט.

2

מיין מאמען האבן שוין די ווענט גענומען דרוקן,
צו אַנאַנדער לעבן האט איר הארץ געגלוסט,
האט זי זיך געפרוואווט די ענגע ווענט צערוקן,
און אַ אַטעם טאָן מיט פולער ברוסט.

וועגן ברייטערע האט זי פאָר זיך געפונען,
האט דער ערשטער וועג געפירט אין שוץ,
גיט אַהין, וואו שטילע טפילעס רינען,
נאָר, וואו יונגער סייכל ווערט געשטאַלט.

האט די וועלט זיך מיטאַמאָל געטאָן פאר איר אַ וואקל,
און אראָפגעפאַלן איז א הייטל פון איר בליק;
שוואַרצע אויסיעלעך אף ווייס פאַפיר סאַכאַקל,
און עס נערט געדאַנקן, און עס קוויקט.

ווי אין כאַלעם קלינגען איר דער באבעס ביזע ווערטער.
זי פאַרמאָגט אן אייגענע, א נייע וואָר.
ווארט זי גיט אַז עמיצער זאָל ברענגען איר באשערטן,
ס'האט איר הארץ מיט זיינעם זיך אַליין געפאַרט.

— גאָט זיצט אין די הימלען און ער פאַרט קעסיידער! —
זאָגט אזוי די באבע און טוט א קרומען לאך.
ס'איז די פאָר דער מאמעס אויך פון זעלבן כידער,
טראָגט זיך אום מיט ביכלעך, ווי מיט א רעכטער זאך!

ניט מע טראַכט פון טאַכלעס, ניט מע לעבט ווי לייטן,
נאָ דיר גאָר געשעפטן פאַר א יונג פאַרפאַלק:
מע לערנט פרעמדע קינדער, מע מאַכט זיי טעל באצייטנס,
יאָ, מע וועט זיי ברענגען צו א פיינעם טאַלק!

און עס גייען יאָרן, קינדער וואקסן אונטער,
און די מאמע רייסט זיך צווישן שול און שטוב,
ס'איז דער מאמען טייער אי שול, אי שטוב באזונדער,
איינהיטן זיי ביידע האט זי זיך געפרוואוט.

האט מיין מאמע גוט געוואוסט דעם טאָם פון עלנט,
איז זי דער מישפּאָכע, ווי א ביין אין האלז,
פילט זי זיך פאַרוואָרפן, ווי אף ווילדע וועלן
איינער אן איינאיינציקער אָפן יאָם אַ פעלז.

ס'איז דער וועג דער מאמעס אין אַ קרייז געשלאָסן,
לויפט אָבער דאָס לעבן אין אַ גרויסן קרייז,
און סע פילט די מאמע, ווי זי ווערט פאַרלאָזן, —
ניט פאר אירע קויכעס טאָן אַזא מין שפרייז!

ווערט די מאַמע עלטער, פאַר דער צייט געעלטערט,
ווערט די מאַמע שוואַכער, ווערט די וועלט איר פרעמד.
ערשט אין שפּאַן געגאַנגען צווישן ברייטע פעלדער,
פלוצים — שטיין געבליבן צעטראַגן און פארשעמט.

איז איר איינס געבליבן, נאָר די היים געבליבן,
האָט זי זיך באַהאַלטן אין די אַלטע ווענט.

קוים וואָס מע באַמערקט שוין צווישן ווייטע וועלן
יענעם פעלו דעם עלנטן, צו דער הויך געווענדט!

דער באבעס אייניקל, דער מאמעס טאָכטער — איך!
לאַנגזאַם גייען טעג, נאָר יארן פליען גיך.
אַ רינגעלע אַ דרייַס אין לאַנגער דוירעס - קייט,
און אַלע זיינען מיר אין אייביקייט פארזייט.

שפּאַן איך אין מיין דוירעס - ריי, געפירט פון אינזער צייט,
מי איך מיך ניט בלייבן שטיין, ניט אָפּגיין אין אַ זייט.
נאָר באַבע, אַלטע באַבעניו, ניט דיינער איז דער וועג,
עס איז מיין דאָר פון די פּאַרויס אף דוירעס פיל אַוועק.

עס זיינען אויסגעלאָשן איצט די פייערן פון קיך,
געוואָרן זיינען אירע ווענט צעלעכערט דורך און דורך.
אַרויסגעלאָזט די קאָטשערע איצט האָבן פרויען - הענט,
ס'איז פרויען - אונטערטעניקייט אף פייערן פארברענט.

מיט פען אין האַנט, מיט נאָדל אָדער צוואַנג,
מיט מענער גלייך מיר שטייען יאָרנלאַנג.
עס וואַקסן ניט נאר האָר — דער מויעך שליפט זיך אויס,
און ס'קומט אויך צווישן אונז אַמאָל אַ העלד אַרויס.

און ניט אין שטילשטאַנד נאָר מיר זיינען לייטן גלייך,
אויך שטורעמציט דאָס אויג מיט טרערן ניט באַפייכט, —
מיט ברידער זיינען מיר אף שלאַכט - פעלדער געווען,
פאַרגעסן האָבן מיר די רו אין שטילע ווענט.

דיין טכניע, באַבע, און דיין גאָט זיך רוען אָפּ אַצינד,
און ווערן נאָר גערירט פון אָרט אין מאַיסע פאַר אַ קינד,
און עס דערזעט דיך אָט דאָס קינד אין נעפלדיקער ווייט,
אין דיין פאַר אים אַזאַ מין פּרעמדער, פּרעמדער גרויער צייט.

און עס דערוואוסט זיך, אַז אמאָל דו, באַפע, האָסט געלעבט,
און אַז די צייט האָט דיין געשטאלט מיט שפינוועבס שוין פאַר-
וועבט,

נאָר האָסט געלעבט, און האסט געליבט, און האָסט געליטן אויך,
און ס'ווערט פאר אים דיין בלייך געשטאלט מיט לעבנס-גייסט
באהיכט.

א. פיאט יגאָרסקע

באבעלעך און אינטערנאַציאָנאַל

אף קני א באבעלע אן אלטע
וויגט און וויגט אן אייניקל א ניט געמאלטן ...
בא וואַרעם ברוסט פון ציגעלע
מיט ראָזשינקעס און מאַנדלען
ער זויגט און זויגט א שראָף ...
פארטשעפעט זיך שוין קליינינקער מיט הימלען
מיט אויגעלעך — צוויי פויסטעלעך ארוף
זי קוקט די באַבעלע אין אויגעלעך
קוקט מיט אויגן שוואַרצע
אף קויל פארברענטע פרייד ...
און זעט גאָר ניט,
און הערט גאָר ניט
ווי ציגעלע פון ראָזשינקעס און מאַנדלען
פארבלאָנדזשעט ווי ... פארגייט
און באַבעלע אינטערנאַציאָנאַל
אף רוסיש
זינגט יידעשדיק פאַרטרויערט
שטילערהייט.
דער נאָמען באַבעלעס איז סאָרע

נאָך די אימעס ...
 און אייניקלס, ווער ווייסט, וואס הייסט דאָס!
 „קים“

נאָך צוגעוויינט שוין באַבעלע צו אים
 צום נאָמען „קים“.

נאָך באַבעלעך, נאָך נייע קומען אָן
 מיט טריטעלעך, מיט רוישנדיקע שטרוי
 שפּאַרן אויכעט קני, הענט קרומע ציען אויס
 און ציילן שטיל די אָדערן אף זיי ...
 מען שעפטשעט וואס פון טוואוע און פּאַגראָם
 פון איידעם ... פון גובקאָם ... און פון אַמאָל,
 אַמאָל.

האַגלענדיקער, ציטעריקער קאַל
 איינס צו צווייטס, איינס צו צווייטס
 נעענטער מען רוקט זיך אַלץ,
 האַראַבקעלעך, פאַרפּרוירענע, פאַרשנייטע
 אין לייבעלעך מיט גרויע איינס צו צווייטס
 מע וואַרעמט זיך אף פּריזבעלעך פון אַלטס ...
 און קומען באַבעלעך, און באַבקעלעך פאַרגייען
 מיט אייניקלעך מיט „קימען“ ניט געמאַלט
 האַראַבקעלעך פון פּריזבעלעך פון אלטס
 מע בענטשט און לוליעט טאַכטערס פּרייד.
 און ניט וויסנדיק אליין
 און שטילערהייט
 ראָזשינקעס און מאַנדלען מע פאַרזייט
 און אף די וויעלעך
 פון פּויסטלעך און שטראַל
 מיט א פאַרטרויערט,
 א פאַריידישט ניגן
 און אף רוסיש מורמלען
 „אינטערנאַציאָנאַל“.

כאנע לעווין

מיינ שטעטל

דאס שטויביקע שטעטל איז שווער צו פארגעסן,
 סע שטייט פאר די אויגן מיט רויכן פארווייט.
 איך ווייס, אז די שטויבן אין אלטינקן געסט
 האָט פעלדישער שטורעם געיאָגט און געדרייט.
 מיין זיידע פלעגט האַנדלען מיט גערשטן און קאַרן
 (מ'האָט דעמאָלט אין שטעטלעך נאָך האַנדלען געמעגט)
 דער שטאַלענער צוג איז אין פעלדער פאַרלאָרן,
 דער וועג איז פאַרוואַשן מיט רויכן פון טעג.
 אין לואאַניקע שטעטלעך מיט קרעמערשע הענט,
 וואָס טוען זיי איצט נאָך, די קרעמערשע יידן?
 ווער ווייס, וואָס פון שטעטל איז איצטער פאַרבליבן,
 צי וועל איך גאַר טרעפן פארסמאלעטע ווענט...
 דרייען זיך פעלדער און לויפן ווי יאָרן,
 ערד איז פון אונטן און הימל איז הויך.
 דער שטאַלענער צוג איז אין פעלדער פארלאָרן
 דער וועג איז באַוואַקסן מיט טעג און מיט רויך.
 איך געדענק אים, דעם שטעטלשן הימל, דעם בלאַוון
 (ס'אַליגן, דער הימל איז דאָרט ניט פאַרוויסט!)
 נאָר ס'קערן נאָך הויבן די העק די קאַצאָוים
 און ס'קערן זיך שפּילן נאָך קינדער אין מיסט.
 צי לעבן נאָך זאַטע און בייכיקע יידן
 (זיי האָבן מיך שטענדיק אין שטעטל געזוכט).
 וואָס טוען דאָרט איצטער די שוסטער און שמידן
 (זיי שרייבן נאָך ווינציק אין „עמעס“ פון זיך).
 צי דרימלען נאָך הייזלעך אָן טיר און אן טויער
 מיט שטרויענעם ציטער פאר ווינט און פאר קעלט?
 צי האָבן שוין הייזלעך דעם הילצערנעם נרויער
 אין האַרבסטקן שטורעם פאַרלאָרן אין פעלד?..

איך געדענק זיי די מאַרקישיע שטויביקע פֿלעצער
(זיי האָבן מיך שטענדיק אין שטעטל געזוכט).
ווי לעבן דאָרט איצטער די ברידער, די זעצער,
ווי לעבן דאָרט יאָטן, אַזוינע ווי איך? ..
מיר פאָרן שוין צו צו דער סטאַנציע דער לעצטער,
איך געדענק די סטאַנציע פון ווייס ווייסע נעכט.
אַ קויטיקער וואָקזאַל מיט פענצטער אויסגעזעצטע,
מיט באַלעגאַלעס טונקעלע מיט מידע טונקעלע פּערד.
ניט איינמאָל האָבן מיר פון דעם וואַקזאַל געשאָסן,
ווען באַנדעס פֿלעגן קומען פון דערפֿר לעבעדיגן.
און אָט איז שוין לעם מיר דער באַלעגאַלע יאָסל
און אָט איז שוין אָף מיר קאַרגע, קאַלטע זון.
ניט איינמאָל האָט מען מיך אָף בוידעמער באַהאַלטן.
און אָט איז דער בעסוילעם, און אָט איז דער שפּיטאל.
א דאָרט האָט מיך אַמאָל פעטלירעס שטאַב פּארהאַלטן,
א דאָרטן מיך געפירט צעבייטן אין אַ טאַל.
די פּערדלעך לויפן גיך און געסלעך קרומע פינקלען,
און אָט איז שוין פון טיקאַטש דער דרימלדיקער ברעג.
ס'איז יעדער געסל ליב און ליב איז יעדער ווינקל,
און אומעטום האָב איך געלאָזט אַ בינטל טעג.
און אָט איז דער פֿלאַץ אין שטעטעלע דער גרעסטער
און אָט ליגט דער אַלטער פּאַראַקשנטער מאַרק.
וואָס טוען דאָ מענטשן? מיין טאַטע? מיין שוועסטער?
נו, יאָסל, נו גיכער אַראָפּ פּונם באַרג.
נו, יאָסל, דערצייל מיר, וואָס טוטו, וואָס מאַכסטו?
ווי לעבן דאָ יידן? וואָס הערט זיך בא דיר?
— „דאָס ווייב וועט אינגיכן מיר שענקען דאָס אַכטע,
איך זע אָפט דעם טאַטן, ער וואוינט היינט לעם מיר.“
אַ טרייב און אַ פּאַר און די פּערדעלעך לויפן,
אַ שפּרונג איבער בערג און אַ שפּרונג איבער גרוב.
אָט פינקלען באַקענטע פּאַרשלאָפענע הויפן

און אָט איז מיין טאַטנס געיאַר שנטע שטוב.
אַ טרויעריק שטיבל מיט פענצטער צעזעצטע
געזאַטעט מיט ברעטלעך, געלאַטעט מיט ליים.
לעם שווער ליגט די זון און דאָס אלטינקע קעצל,
איך קאָן זי, איך זע זי, אַ דאָס איז מיין היים.
איך גיי איבער געסלעך. אַלץ איז געביטן.
בליען פאַרגאַנגענע יאָרן אין קאַפּ,
דערמאָנט זיך מיר פיניע, דער דולער פון שטעטל,
דערמאָנט זיך דער שטעטלשער איינוואַמער צאַפּ.
ניטאָ איז שוין פיניע, דער צאַפּ איז געפייגערט.
פאַרגעסן איז לאַנג שוין אין כּיידער דער וועג.
די זון הענגט אינהויך ווי אַ מעשענער זייגער
און ציילט די פאַרגאַנגענע ציגעגע טעג.
און יאַנקעלע קליינער — אַ צוצעק, אַ, זע נאָר,
דערקענען איז יאַנקעלען קליינעם שוין שווער,
געווען אזאָ שוואַרצינקער נעפעש אוינער
— „איך בין טען אַ כּוידעס אַ יונגער פינער“...
ווי אַלץ איז פאַרגאַנגען און אַלץ איז געביטן,
אַ טאָג צו אַ טאָג, ווי אַ שטיין צו אַ שטיין.
אָט איז אין זון דער קאַמיוג פונם שטעטל
און אָט איז דער קלוב פונם נאָדל-פאַריין.
איך גיי איבער געסלעך. אַלץ איז געביטן,
מע גייט און מע רעדט און מע פרישט און מע בויט,
דערמאָנט זיך דאָס אלטע, דאָס שטויביקע שטעטל
מיט קלויזן, מיט ציגן, מיט קלייטן און קויט.
אָט זע איך זיי ווידער די שוסטערס און באַנדערס
מיט ברייטע גוט-מאָרגנס און טונקעלע הענט.
איך גיי איבער סעטקעס פון איינעם צום אַנדערן,
זיי האַבן מיך אלע דערקענט.
אָט זע איך זיי ווידער די שניידערס און שמידן
פאַרווייט און פאַרלאַפן מיט שטויב און מיט וועג.

די פראַסטע, די האַריקע וואַכיקע יידן
מיט האַמערס, מיט שערן, מיט זעגעס און העק.
אַט זע איך זיי ווידער, נאָר לויטערע, אנדערע
ס'איז גרינגער דער טאָג און ס'פרעסט ניט די לאסט.
און איך בין שוין מער ניט קיין שטענדיקער וואַנדערער —
איך בין שוין אין שטעטל אין פרייען אַ גאַסט.
אַט זע איך זיי ווידער די שמידן און באַנדערס
פאַרגרויט און פאַרעלטערט, איך האָב זיי דערקענט.
איך גיי איבער געסלעך פון איינעם צום אנדערן
און דריק זיי די האַריקע, וואַכיקע הענט.
ביילקע פונם הייזר האָט א טאַכטער אַ בונדיסטקע,
האָט לאַנג פאַרמאַכט דאָס הייזל און האַנדלט מיט געניי.
און פוסט איז היינט איר שטיבל, ווי אירע דאָרע ברוסטן,
און ווייט איז איר בען - יאָכיד באַ רויטע אין אַרמיי.
און „קעצעלע“ דער דאָרדעק איז געשטאַרבן פאַראַיאַרן
זיין טאַכטער איז אַנטלאָפן קיין מאַסקווע מיט אַ גאַי.
זיין טאַכטער האט דעם טאַטנס אַלעפּבייס פאַרלאָרן,
זיין טאַכטער איז אַנטלאָפן קיין מאַסקווע מיט אַ גאַי.
און בערל דער בונדיסט — דער פיינט פון ציעניסטן
האָט לאַנג פאַרלאָזט די בינע און געעפנט אַ רונדוק.
זיין זון האָט זיך געזעגנט מיט טאַטנס גרינע מיסטן,
דער זון האט זיך פאַרשריבן צו יאַטן אין קאַמיוג.
אַ שטעטל — שטאַל און אייזן, מיט שליאַכן און מיט בריקן,
אַ ווינטער האָט געצונדן, אַ ווינטער האָט געבויט;
אַ שטעטל — שטאַל און אייזן, מיט קלייטן און פאַבריקן,
מיט ארבעטער, מיט הענדלער, מיט פויערים און ברויט.
דאָ פלעגן מענטשן טיאָפּען אין פינצטערניש פון האַרבסטן
און טאָפן אין דער פינצטער דעם טרויעריקן וויי.
און גוט איז מיר אַצינד פאַרן שטעטל, פאַרן האַרציקן,
און וואויל איז מיר אַצינד פאַר אַלעס, וואָס איך זע.
שמילעק קאַנאַרעק, דער כאַזן און טענדלער

איז פול מיט געשעפטן און רויט ווי קומאטש,
איין טאָג א כאַזן און זעקס טעג א טענדלער,
ער האַפט, אז אינגיכן וועט קומען דער דייטש.
— „וואָס ווייסן קויטיקע גראַבע כאַלאַפּעס.
— „עמעס סע פראַוון דאָרט יידישע קעפּ.“
שמילעק קאַנאַרעק האַנדלט מיט שליאַפּעס,
שיינדל זיין מוטער האַנדלט מיט טעפּ.
ער זאָגט, אַז פאַר יידן איז גוט די קאַמונע,
זי איז פול מיט געשעפטן און רויט ווי קומאטש;
נאָר קומט אַ יאַמקיפּער, צי קומט ראַשעשאַנע
בעט ער, אז גאָט זאָל אים שיקן דעם דייטש.
שמילעק קאַנאַרעק, דער כאַזן און טענדלער
איז פול מיט געשעפטן און רויט ווי קומאטש
איין טאָג אַ כאַזן און זעקס טעג א טענדלער
ער האַפט, אז אינגיכן וועט קומען דער דייטש.
שאַבעס פאַרנאַכט — צייט פון האַוודאַלע.
ניט קיין האַוודאַלע — אַ לעוואַנע בלייט.
ווערן לעוואַניקע געסלעך מיט שטויבן פאַרסמאַלעט,
מיט מיידלעך, מיט יונגע באַשיט.
טויליענע מיידלעך מיט טויליענע זאַקן
ענגלשע רעקלעך און ענגלשע שיד
זיי האָבן געלייענט מאַיאַקאָווסקין און בלאַקן
און ווייסן ניט אַרקען, איזין און מיך.
מאַרגן איז זונטיק, גרייטן זיך טאַטעס:
— זיין וועט אין שטעטל אַ גרויסער יאַריד,
מיידלעך און בלאַק איבער שטעטלשע בלאַטעס.
לעוואַניקע געסלעך מיט שטויביקע טריט.
אַף מאַרגן, נאָך גראַוון הונגעריקן שאַבעס
האַב איך באַגעגנט דעם שאַמעס פונם קלויז.
ער האָט אין יאָר אין ניינצנטן פאַרקויפט די לעצטע שקראַבעס
און איז ביז היינט געבליבן אַ שאַמעס פון זיין קלויז.

נאָר וואָסן גייען גיך און קלויזן ווערן לידיק
און לעבן איז אַצינד שאַמאַסים זייער שווער.
ער בעט באַנאַכט צו הילף דעם שפּאַלער זיידע,
און וואָלט באַטאָג אין סעקציע געוואָרן אַ קוריער.
לעם קלויזן גייט מען אום מיט ביכלעך און מיט שטערנדלעך,
און קלויזן שטייען שטיל און אומעטיף און שווער.
נאָר שיקסלעך זיצן דאָרט און מעסטן קערלעך
און צאַפעס בלאַנדזשען אום און טרייסלען מיט די בערד.
מיין טאַטע איז א ייד אַ היינטיקער, אַ קלוגער,
אַ מאַמוזער — אַ ייד מיט אַ קלאָרן פאַרשטאַנד,
ער איז דאָ געבוירן און געבליבן אַ היגער,
און איז שוין אין קלויז ניט געווען אַ יאָר צען נאַכאַנאַנד.
מיין טאַטע פלעג אויך אַמאָל שרייבן ראַמאַנען און ליידער
און אַפילע געהאַט א געדרוקטן אייגענעם בוך,
מיין טאַטע איז מיט מיר אַן אלטער גוטער ברודער,
ער האט אָבער ניט געשריבן אַזוי גוט ווי איך.
מיין טאַטע איז אַ ייד אַ היינטיקער, אַ לערער,
מיט אַ יונגן בליק און אַ האַרץ, וואָס ברענט,
אין דער צייט דער רוישיקער און שווערער
ניט איינמאָל באהאַלטן מיך פון סוינעס הענט.
מיין טאַטע גייט מיט מיר און איז צופרידן
און איך דערצייל פון גייסן און פון שטעט,
באַ זייטן טייטלעך מיט די פינגער היגע יידן:
— „שאַלעם פּעפּער גייט מיט זיין פּאַעט“.
סטערלינגען, טשערוואַנצעס, רענדלעך —
לופטיקע ווערטער און לופטיקע טעג
ערגעץ לויפט נאָך, ערגעץ פינעט מענאַכעם - מענדל
אַף זיין אַרטן שימלדיקן וועג.
זיינע שאַען קויטיק נאָך און קרעציק.
עפעס שטיקט נאָך, עפעס וואַרגט נאָך מינע טריט,
מענאַכעם - מענדל הויליעט נאָך אַף אלע פלעצער

און ער דרייט זיך און ער פרייט זיך און ער פליט.
אומעטום אין אלע שטעט און לענדער
ווארטן פלעצער אף אזוינע טעג.
ערגעץ לויפט נאך, ערגעץ פינעט מענאכעם - מענדל
אף זיין אלטן שימלדיקן וועג.
פון יענער זייט שטעטל ליגן לעדערנע פאבריקן,
דארט ארבעטן מענטשן געלע און פעסטע ווי פעל.
ליגן פאבריקן פון יענער זייט שטעטל, ווי בריקן
צווישן שטעטל און פעלד.
פון יענער זייט שטעטל זיינען מענטשן הארטער און העכער -
אלע וואך א פארזאמלונג און א זיצונג אלע וואך.
קאפען זילבערנע שטערנדלעך פון הויכע, פון פינצטערע דעכער
און באליכטן די קעפ אין דעם שטויביקן מאך.
פון יענער זייט שטעטל איז פריש. דארט אטעמט מיט אייזן,
דארט אטעמט מיט שטאף און מיט שיין און מיט פעל.
פון דארט גייט א פעלענע פרישקייט אף יעטוידער הייזל
פון שטעטל און פעלד.
ס'איז יעדער שטיבל גרייט פאר נייע לידער,
פאר נייעם גליק איז גרייט דא יעדער שטיין,
א מונטערער און מידער
בין איך אַוועק אַהיים.
א מוטנע ריטשקע רינט, ווי ביאליקס מוטנע טרערן,
א זאקן זיצט און זיפט דעם וויינענדיקן פרוג.
אף האַלאַסראַקאָוקע שפּאַצירן פּיאַנערן
און אפן מאַרק האט זיך צעזונגען דער קאַמיוג.
געסלעך זינגען היינטיקע פאַעמעס,
קלינגט מיט זון און רענדלעך דער מעסלעס,
מיין טאטע זיצט און לייענט דעם מאַסקווער „עמעס“
און טרוימט פון אַ קאַלאַניע לעם אַדעס.
שטייט דער בייסולעם פון יענער זייט שטעטל
שטייט מיט געבויגענע צאמען לעם טאף.

דער אלטער בעסוילעם האט אויך זיך געביטן —
ניטאָ שוין די שטענדיקע רו פון אַמאָל.
געדענקט ער, דער רואיקער אַלטער בעסוילעם
די קלאַנגן די ווייטע און שטילן געבעט.
באַנאַכט פלעגן פייפן פאַרבלאַנדזשעטע קויפן
און צינדן די צאַמען אַ ברעט נאָך אַ ברעט.
דאָרט, ווען אין קרעציקע שטיבלעך און הויפן
איז גראָווער דער מאָרגן און קעלטער די זון,
אַהער פלעגן יונגען פון זעלבסטשוץ אַנטלויפן,
ווען באַנדע פלעג קומען פון דאָרף לעבעדיגן.
כ'שטיי און באַטראַכט דעם בעסוילעם פון שטעטל,
פונקט ווי אין שטעטל — צוויי רייען באַם שריאַך,
שטיינערנע צאַמען און הילצערנע ברעטלעך
אַרע באַדעקט מיטן הימלשן דאָך.
דאָ האָט געוויכערט מיט בדוט און מיט פייער,
דאָ האָט געלאַקערט אַ נאַכט אינם טאַל;
דאָ איז געוואַקסן אַ קייזער אַ נייער,
אַהער זיינען יאָטן געקומען אָן צאַל.
אַהער פלעגן קומען באהאַלטן זיך זקיינים
פון שטעטלשן פאַכאָד און בוינעשע טעג,
און ס'פלעגן זיך טראָגן פון דאַנען געוויינען —
פאַרלאַזטע געוויינען אָף שטעטלשן וועג.
שטייט דער בעסוילעם פון יענער זייט שטעטל.
שטייט מיט געבויגענע צאַמען לעם טאַל,
דער אַלטער בעסוילעם האָט אויך זיך געביטן —
ניטאָ שוין די שטענדיקע רו פון אַמאָל.
נו איז וואָס, אז מ'האט מיך געמאַלעט
און געפראוועט, ווי באַ יידן אַ בריס.
ס'האַבן פעלדישע ווינטן פאַרסמאַרעט
מיינע ווייסע פאַרדרימלע פיס.
דאָ טרוימען נאָך יידן פון טשאַלנט,

יאטן בענקען נאך רויך און נאך פלאם.
 אכט יאָר אָף פעלדער און טאַלן
 אונטער הימלשן בלויען יאָם.
 מע קען מיך פאַר אַ גוטן און שטיין,
 פאַר אַסאך איז מיין ערלעכקייט קאַרג,
 כ'האַב קיינמאַל ניט געלייגט קיין טפילן
 און קיינמאַל ניט געהאַנדלט אין מאַרק.
 נו איז וואָס, אַז מ'האַט מיך געמאַלעט
 און געפראוועט ווי באַ יידן, אַ בריס,
 ס'האַבן פעלדישע ווינטן פאַרסמאַליעט
 מיינע ווייסע פאַרדרימלטע פיס.
 און מיין פאַרסמאַליעט האַרץ פרייט זיך,
 און מיין בלויער בליק צעהעלט
 זעען יידן געזונטע און וויצענע,
 יידן פון פראנט און פון פעלד.
 און גוט איז פון היינט און קעסיידער
 איך זע, אַז איך בין ניט אַליין,
 אין קרעציקע ווענט פון כידער
 זיינען מענטשן געבוירן ווי שטיין.

א.י. פעפער

א ין ש נ י י ע נ *

דער שניי האָט געיאָמערט, דער שניי האָט געריסן,
 אומעטיק און ברויגעזדיק פאַרהויבן די שטימע.
 האָט זיך געדאַכט איר: זי זיצט דאָ אין טפיסע,
 זי וועט שוין ניט קאנען אַנטלויפן פון צימער...

(* פון פאָעמע „לייב און לעבן“.)

הינטערן פענצטער שפּאַנט אום אַ וועכטער,
 שפּאַנט אום אַ וועכטער אין הילכיקן שפּאַנען,
 שפּאַנט ער דער וועכטער, אין ווייסן געלעכטער,
 אין ווייסן געלעכטער פון ווייסע בוראַנען.

שארפע מעטעליצעס, און שנייען - זאווייען
 האָבן פאַרשאַטן שוין אלץ, וואָס געווען דאָ.
 זיינען אין שטעטל פאַרבליבן נאָר צווייען:
 זי — און דער שטורעם, דער ווייסער, וואָס בלענדט דאָ

... אין שטילקייט איר צימער.

צינדט זי אָן אַ ליכט,
 און ס'ווערט דאָס צימערל באַקאַנטער און געראַמער
 שאַטנס לייגן זיך אָף איר געזיכט,
 אָף העפטלעך דינינקע,
 אָף דיאַגראַמעס.

דאָס האָבן קינדערלעך מיט ציטעריקע הענט
 פון האַיאָר די גערעטעניש פאַרצייכנט.
 לייענט זי.

און אָף די דאַרע ווענט: —
 מענדעלע
 און לענין — אין אַ שמייכל.

און הינטער פענצטער — ליגט אַ ווייסע נאַכט
 און ווייכע שנייען לייגן זיך און לייגן.
 עס האָט די לערערן אין מידקייט זיך פאַרטראַכט.
 דער שלאָף בלייבט שטיין אַ קלאָרער אין די אויגן.

וואָס זאָל זי טאָן? ניט זיכער איז איר האַנט,
 און זי אַליין מיט ווייסן ניט באלאָדן.

געפראווט האָט זי מיט פּאַרכט דעם דאַלטאַן - פּלאַן
און עפּשער האָט זי אָנגעטאַן נאָך שאַדן ...

ע, זאָל זיין! און ווי ס'וועט זיין, וועט זיין.
כאַווער דאַלטאַן, אַי דו, כאַווער דאַלטאַן.
און ס'דאַכט זיך אויס — אַזויפיל שטיקער שיין
ליגן אין די העפּטעלעך באַהאַלטן ...

וועט זי דאָס אויסגראַבן! און אַף די דאַרע הענט
ברענגען פאַר די קינדערלעך אַף שטענדיק.
האַלבע נאַכט.
די לייכט האָט שוין דערברענט,
און זי האָט נאָך איר אַרבעט ניט פאַרענדיקט ...

וואַכט איר קאָפּ פאַרבויען און פאַרקניט
אַף ווייסקייט טונקעלער פון בויגנס.
און ברוינע מאַנדלען שווימען מיד
אין גאַלד, אין וואַרעמען פון אירע אויגן ...

ד ר י ט ע ר ל י מ ע ד

אין די הימלען שווימען בלויע רויכן,
ווייסער פראַסט, — ווי צוקער אַף די ציין.
ווייסער שניי - טאָג. הויבט זי אָן צו שמייכלען
און פאַרכאַפט זיך. הויבט אָן ווידער גיין . .

גייט זי אום אַ גרינגע איבער צימער,
אנטקעגן פענצטער לייכט א רויטע זון.
ווען ניט איר מידע, אַפּגעהאַקטע שטימע,
וואַלט זיך גלויבן: זי מוז גאַר זיין געזונט ...

הערן קינדער. שרייבן אין די העפטן.
 דריטער לימעד באַ דעם דריטן קלאַס.
 וויסער שניי-טאָג — אויסגערוטע קרעפטן
 קייקלען זיך אום קלאָרעהייט אין גאַס.

מידע שטימע. העפטן. קינדער הערן.
 וויסער שניי-טאָג, און דער הימל בלויט...
 אַף איר ברױנעם, אָפּגעדעקטן שטערן
 זעצט זיך שטיל אַ לייכטער, דינער טוי...

און ליכטיק זאָל זיין!..

מאַמעס זיינען מאַמעס, — זיינען זיי ניט ביזן,
 נאָר די טאַטעס קוקן שווער און ברויגעז:
 וואָס וויל מען דאָ פון זיי?
 וואָס מאַנט מען דאָ פון זיי?
 מע לָאָזט זיי גאָר ניט אויסרוען אַ שאַבעס.

און פיזשיקלעך,
 זיי פילן זיך,
 ווי גרויסע,
 שטייען זיי און נעמען אוף די געסט.

— האָט אַ יינגערע געלייענט „א באַריכט“,
 האָט אַ מיידעלע געלייענט „א געדיכט“,
 האָבן עלטערן געשוויגן און געשמייכלט.
 דערנאָך האָבן די קינדערלעך געזונגען,
 דערנאָך האָבן די קינדערלעך געטאַנצט — — —

און לייבע דער שמיד, אַט דער האַריקער בער,
 איז געזעסן, געשוויגן, געקוקט אַף דער ערד

און שווער זיך געדרייט די פארויכערטע באָרד.
 גיט ער זיך פלוצלונג אַ שטעל אוף פון אָרט,
 אַ זעץ איבער טיש און אַ זעץ זיך אין ברוסט:
 — „כ׳וואָלט אויך דאָך די אויטיעס די שוואַרצע געוואוסט,
 האָט מען מיך לערנען אַמאָל ניט געקענט?!“
 און האָט זיך פאַרהאַקט, און האָט זיך פארשעמט,
 אוועק אָן א זייט, זיך געזעצט אף זיין אָרט
 און געדיכט זיך פארדרייט אין דער אייגענער באָרד.

ײענט מען, הערט מען, עס פאָלט צו די נאַכט,
 איז ײיבע אַרויס און ס׳איז ײיבע אריין,
 פון ערגעץ א לאַמפ אַהערצו געבראכט:
 — „וואָס זיצט איר אין כ׳ישעך? — און ליכטיק זאָל זיין!“
 האָט דער אוילעם צעלאַכט זיך, — „אי, ײיבע דער שמיד,
 עס איז דאָך נאָך שאַבעט און דו ביסט אַ ײיד.“
 איז ײיבע געבליבן פארלאָרן און הויך.
 האָט דער אוילעם געלאכט און געלאכט האָט ער אויך ...

די עקסקורסיע איז פאַרענדיקט ...

... קינדערלעך פריילעכע, פון אומעטיקע הייזער,
 נאקעטע און באַרוועטע מיט בלויע-ברוינע פיאַטעס,
 קומט מיט מיר, קינדערלעך, קומט, איך וועל אייך ווייזן,
 ווי ס׳עבן דאָ אין שטעטלעך די הונגעריקע טאַטעס.

מיר וועלן דאָ היינט אויסצייילן די הייזער און די הויפן,
 און וועלכע קראַמען לעבן נאָך און וועלכע מוזן פאלן.
 מיר קענען דאָך שוין רעכענען: כיבער-כיטער-קויפל
 און טיילן קענען אלע שוין? — „יע, מיר קענען אלע.“ —

זייגען זיי געוועזן שוין באם שניידער און באם שוסטער
 (ווייסן דאָס די קינדערלעך און — „אויך מיר א מעציע!“).
 דערנאָך האָט מען זיך אָפגעשטעלט: אַ הייזעלע — א פוסטקע,
 נאָך איינע, און נאָך איינע — אַף אויסגעדרייטע קניען.

האַט זי געטראכט א ווילע דאָ און לאַנג האָט גיט געדויערט.
 — „ווייסט איר גאָר וואָס, קינדערלעך,
 די עקסקורסיע איז פארענדיקט!“
 עס ווילט זיך גיט, אַז קינדער זאָלן קענען אַט דעם טרויער, —
 קינדער דאַרפן אויסוואקסן אין ליכטיקע לעגענען...

... ?

וואָס דארף איך שאָף און רינדער,
 אַז אַ רינד בין איך אליין. — — —

קינדער מיינע, קינדער,
 שווער מיט אייך צו גיין.

וואָס קען איך און וואָס דארף איך
 און וואָס איז מייך פארמאָג?
 וואוהיין וועט אייך פארווארפן
 דער מאַרגנדיקער טאָג?

עס איז דאָך אייך געגעבן
 אזויפיל אף דער ערד.
 איר וועט נאָך עפשער לעבן
 אף די אוראלער בערג.

און עפשער וועט גאָר טולע,
 און עפשער וועט גאָר קרים,

אופנעמען מיט פולן
אָט די נייע זין ...

און איר וועט ווערן גרעסער
און העכער — דער געמיט ...
און איר וועט מיך פארגעסן,
און עפשער ... וועט איר ... ניט ...

שווייגן מיינע קינדער
און מיינען, אז איך וויין. — — —
קינדער מיינע, קינדער,
איך בין א קינד אליין ...

און זי דערזעט ...

דער פארהאַרעוועטער קרייז איז געזעסן און געהערט
און זי האָט גערעדט, זי האָט ניט נאָר הויך געקלערט ...
אָט, אויך זי דערפילט זיך פלוצלינג שוואַך.
און ווען אין וויסער שטיקלייט ליגט א ווייסע נאַכט,
פאַרווילט זיך איר ארויף צום קלויסטער-גלאַק און — באַך! ..

מע קלינגט,

מע קלינגט!

מע קלינגט!!

און מעשענע געשרייען

קייקלען זיך און קלאַנגן אין דער הויך.

באַדד וועט זיך א שטעטעלע אַ ווייסניקס דאָ דערפרייען,

וויקלען-און-פאַרוויקלען זיך אין רויך.

מע וועט זיך רייסן

פון די הייזער,

פון די שטעטלעך

און אין פלאַם אַריינזאָרפן דעם סקאַרב.

און מע וועט רעטן,

רעטן,

רעטן,

און צום אלטן שטעטל: — שטאַרב!

פון די זומפן,

פון די גרונטן,

פון די בלאַטעס,

וועט מען אָנפירן דאָ פעטע בערג מיט טאָרף,

און ס'וועט א לעבן זיך צעוואַקסן דאָ געראַטן

אין דאַמף ... אין רויך ...

אין כיעס איבער דראַטן

ווי וואַרעם בלוט וועט צושטראַמען צום דאָרף ...

און עפּשער נאָר דערפאַר, ווייל זי האָט הויך גערעדט,

און עפּשער נאָר דערפאַר, ווייל ס'איז געוועזן שפעט,

און ווייל די ווינטער-נאַכט איז אויפגעאַנגען קלאָר, —

האָט פּלוצלינג זיך דער קרייז אַ שטעל געטאָן פון אָרט ...

און זי האָט זיך פאַרהוסט ... זיך אָנגעכאַפט באַם האַרצן ...

און איז געוואָרן רויט און נאָכדעם בלייך-און בלאַסער

און שטילערהייט געבעטן: — „אַ-אַ-ביסל וואַ-סער!“

גאַרנישט

גאַרנישט. אַ לעוואיע. וואָס איז דאָ געשען?

אַ מענטש איז היינט געשטארבן. געווען און ניט געווען.

דרייצן פּערצן קאָמיוניסטן האָבן זיך פּאַרטראַכט ...

פּירונפּערציק פּיאָנערן האַלטן דאָ די וואַך.

האָט מען צוגעמאַכט די טירן און פון שטוב ארויס.

גייען אַלע נאָך דער מיטע, שווייגן קליין און גרויס.

האַט ווער „צדק“ אויסגעשריען און געווארן שטיל...
רואיק, רואיק, זאָל זיין רואיק! אַלטער קלעזמער, שפּיל!..

רואיק, רואיק, זאָל זיין רואיק! הויבט די מיטע הויך —

... און לייבע דער שמיד, אָט דער האָריקער בער,
האַט די מיטע פּאַוואָליע געשטעלט אף דער ערד.
איז געבליבן געבויגן. אַ זאָג געטאָן: „ניין!“
און שטיל אף אַ קינדערשן קאָל זיך צעוויינט...

און ווען עס האָט דער באַכער איינגעשפּאַנט דעם שליטן, —
האַט מען שוין געטראָגן שטייערהייט די מיטע.

און ווען ער האָט צעיאָגט זיך — פלינקע פייל פון בויגן, —
האַט מען איר מיט שערבלעך צוגעדעקט די אויגן...

און ווען ער איז אין שטעטל געקומען אָן אַן אָטעם, —
האַט מען שוין דאָס מיידל מיט פרישן זאַמר פארשאַטן.

МЫ — МОЛОДАЯ ГВАРДИЯ...

לופטיקע הימלען, צעוויקלטע, קלאָרע,
לופטיקע, קלאָרע — אין האַרבסטקן אומעט.
סקריפעט דער וואָגן אין לאַנגזאַמען פּאַרן,
ווען וועט זי אַנקומען? ווען וועט זי קומען?

שווער ווערט דעם זאַמדיקן לאַנגווייל פארטראָגן, —
וויאַרסטן און וויאַרסטן און וויאַרסטן און — ווידער...

זי טוט זיך אַ הויב און א וואלגער אין וואָגן
און טוליעט צונויף אירע דאַרשטיקע גלידער ...

קען זי ניט ליגן א שטילע און ווארטן.
— „לאָז!" און זי גיט זיך א ריס פון דעם וואָגן.
— „העי, באַלעגאַלע! און פרוואו מיך דעריאָגן!"
און ס'טאַנצט שוין די זון אף איר לעדערנעם גארטל.

געדענקט, אַז דער געזונט ...

ס'איז קיינער ניט ארויס דעם נייעם גאַסט אַנטקעגן
און קיינער האָט מיט ווערטער ניט דערפרייט.
זי איז באַ זיך אין צימערל געלעגן
און שטיל געקוקט, ווי אַווגוסט - זון פארגייט.

באַלד זיינען געקומען די קיסטארן
און האָבן זיך דא רונד ארום צעשטעלט.
— „און כאווערטע ...
— און זאָל אייך גאר ניט ארן,
און מיר וועלן פאריכטן דאָ, וואָס ס'פעלט ...

און איר געדענקט, אז דער געזונט איז טייער,
הערט איר, וואָס מיר בעטן אייך, טאָ זעט ...
דערנאָך האָט מען דאָ אָנגעצונדן פייער
און מע האָט זיך שמייכלענדיק צעזעצט.

א.י. כאַריק

רוישיקע זאנגען *

* * *

שפאן איך איבער גאס און ווער נישט מיד צו קוקן —
דאכט, דיזעלבע מענטשן, נאָר אַן אַנדער שפראַך.
אויס פאַרזאָרגטע זיפצן, ניט געבויגט דער רוקן,
קיינער וואָגט נישט ריידן נאָר פון אייגענעם דאָך.

איז די גווירמס הייזער נייע ליכטלעך ברענען,
אויגעלעך ווי קאַרשן, הערעלעך ווי פלאַקס,
קינדער פון קאַפצאַנים לערנען, ווער איז לענין,
קינדער פון קאַפצאַנים ווייסן, ווער איז מאַרקס.

וואָס זשע מאַכט יעשיקע? נאָ דיר, בירודער, שאַלעם,
איך געדענק דיין כויועק, איך געדענק דיין שפאַט.
האַסט אין שול געשריען, אז מיין וואָרט איז כאַלעם —
רייכע בלייבן רייכע דאַלעס איז פון גאַט.

נו, און איצט, יעשיקע, וואָס זשע וועסטו זאָגן?
רייכע בלייבן רייכע, דאַלעס איז באַשערט?
שפילט נאָך איצט דער הונגער אויך א מאַרש אין מאַגן?
און צום שוועל פון פריידן איז דער וועג פאַרווערט?

ס'האַט מיין אַלטער כאַווער אַנגערוקט די קעפקע,
דעם פידושאַק פאַרשפילעט ביזן לעצטן קנאַפ:
„ עמעס, כאַווער כאַיעם, ס'האַט געפעלט א קלעפקע,
פונקט די בעסטע קלעפקע אינם פוסטן קאַפּ.

(* קאפיטלען פון דער פאָעמע אויטער דעם זעלבן נאָמען.

גיי און זיי א נאָווי, אז דאָס אַלטע שטייט
פּלוצלינג וועט זיך געבן גאָר קאָפּיר א דריי:
בראַצקען וועט מען געבן פון דער מיל א טרייסל,
מאַמעש ווי מע טרייסלט פונט העמד די פליי.

פינצטער בין געוועזן, און געלאַכט ווי אַדע —
זאָל א יינגל פּלאַפּלען, בעבען זאָל א שנעק,
ניט געכאַלעמט האָב גאָר — איך, יעשיגע דאַלעס,
זאָל פון זיסן האָניק כאַפן אויך א לעק".

אופגעשמיכלט, פריילעך, האָט מיין אַלטער כאַווער
אַ ציגאַר פאַרויכערט און א צי — פאַר דריי,
פון די קראַנקע לונגען, ווי א קיילעך זשאַווער,
קוים ארויסגעריסן א פאַרגעלטן שפיי.

זיינע פינגער — צוועקעס, קרומע און צעבויגן,
בלויִלעך און צערעפעט איז די גראָבע ליפ.
ליכטיקער און יונגער פינקלען נאָר די אויגן
און די שטים פאַרדוירן האָט איר אַלטן סקריפּ:

— „האַלעוואַי אף ווייטער זאָל מיך פרייד ניט ווייכן
צוגעקומען בוימל איז אין אַלטן קנויט.
וואַסער, וואַסער קרומער קאָן צו מיר זיך גלייכן:
גאָט נאָר אינם הימל מאַטערט זיך אף טויט".

א פלייצע האָט פאַרנויגט זיך, א רונדע און א דיקע,
יירעד אינם גענגל, בלוי די רויטע נאָז.
שפאַטיש זיינע וואַנצעס האָט פאַרדרייט יעשיקע
און צו מיר געווענדט זיך: „קענסט אים ניט דעם האָז?

ס'איז פאַציוק דער גאַלעך. הא, געדענקסט זיין שלייער?
ווי א שווערד דער שטעקן, הערשער אינם בליק,

איצטער — איבער הייזער טראַגט ער קוישלעך אייער
און די ווייב די דילן וואָשט אַצינד אין „ריק“.

און דעם ראָוו געדענקסטו? הא, א סאָף צום שווינדל:
א פאַטענט גענומען, אויך מיר א קוסטאַר,
זאָקן שטריקט דער רעבי, שטריקט אָף א מאַשינדל,
זי פאַרקויפט אין מאַרקן טיי פון סאַמאָוואַר.

יא, דערלעבט נעקאַמע, אַי, אדאַנק אייך, יאַטן,
בראַצקע איז ניט בראַצקע. אויסגעדאַרט זיין קאַרק,
אַפּגעהוּליעט יאָרן, א רועך אין זיין טאַטן,
איצטער פאַרן קאַלנער, און אַראָפּ פון מאַרק.

טאָג און נאַכט געשיקערט און געפרעסן יאַיכלעך,
נאָר פון אונדזער פראַצע סעדער זיך געפלאַנצט,
בראַצקע זיינע דינסטן אָנגעשטעלט האָט בייכלעך,
און דערנאָך האַקאַפּעט קעגן גאַט געטאַנצט.

איצטער, דאַרט די קישקע. אָפּגעטאַן די בראַכעס?
ניט געוואוינט צו שלאָפּן אָף דער האַרטער בעט?
בראַצקע אָף דער עלטער האָט שוין נאָר קאַדאַכעס
איך — א שיינע וואוינונג און א פראַפּבילעט“.

ס'האַט מיין אַלטער כאַווער אָנגעברויזט די ברעמען
עמעצן באַשאַנקען מיט א האַרבן וואָרט,
מיט די קרומע פינגער אָנגעהויבן קעמען
דעם געדיכטן קאַלטן פון דער גרויער באַרד.

— ווייסט דער שעד פאַר וועמען אַלץ געמאַלן גריקע,
ביון האַלז אין כויוועס און אין שטויב ביו קני,
איצטער, הא! דערלעבט זיך! — דיפּיטאַט יעשיקע!
און אין לאַץ א צייכן ערן - העלד פון מי.

עד, א שאָד, א שאָד נאָר, וואָס צוריק מיט יאָרן
ניט געכאַפט די פּלאַפּלער פאַר די קודלעס האָר,
העי! ווי ווייט אין פּאַסעק וואָלטן מיר פאַרפאַרן,
ווען מע בענטשט די גוירים נאָך אין פינפטן יאָר!"

דיכטיקער און יונגער פינקלען זיינע אויגן,
יאָנטעוודיק און פריילעך פליסן זיינע רייד.
אין פאַרוועלקטן אַפּל, ווי א רעגנבוין,
האַפענונג און גלויבן בליט אין שטאַלצער פרייד.

— „נאָר, נישקאַשע, ברודער, מירן נאָך דעריאָגן,
זאָר דערווייל נאָר שלאַפּן די אנטוויינטע ביקס.
אף די טעג און יאָרן וועט דער דאַלעס קלאָגן
און דערשראַקן לויפן, ווי פון שאָס א פיקס.

שוין זיין טאַג געשטאַרבן,
זאָר ער רייסן קריע,
וויינען קאָן אים העלפן נאָר א שוואַרצע קראָ,
אופגעשטעלט א לעבן, דאַכט, פון שיע פיע,
און מיט נייע זאַנגען ווינקט שוין יעדע שאָ.

זעסט דאָך לעקטערע ברענט שוין, ברענט אף אלע ראָגן,
צווישן מיר און סטיאַפּקען שטייט שוין ניט קיין וואַנט
איצט אף אונזער געסל איז א גרויסע כאָגע:
איך — יעשיקע עוויצען, בין דער האָר פון לאַנד.

וואָס זשע זאָר איך בראַיען, סע מיר נאָר פאַרדריסלעך,
וואָס אין די פאַריזשן הויבט זיך נאָך ניט אָן,
צייט שוין די בוי זשויען נעמען פאַר די פיסלעך,
פונקט ווי צו קאַאַרעס א געפענטן האָן.

שפּאַן איך איבער גאַס און ווער נישט מיד צו קוקן—
דאַכט, דיזעלבע מענטשן, נאָר אַן אַנדער שפּראַך.

אויס פאַרזאָרגטע זיפצן, ניט געבויגט דער רוקן,
 קיינער וואָגט נישט רעדן נאָר פון אייגענעם דאָך.

* * *

פוסטע רונדוקלעך, פאַרבראַנזעטע צוויגן,
 שטעלן, געוועלבלעך, די דעכער צעפליקט,
 זיצט זיך א קרעמער אינדרייען געבויגן,
 זיצט, ווי צעווישן מאַצייוועס פאַרוקט.

טראָגט פון רונדוקלעך מיט שאַרפער האַשטאַנע,
 שילדן זיי סקריפען אָף ראַסטיקן צוויאַק.
 וואַרט אָף אַ קוינע א וויסטע אַלמאַנע,
 וואַרט מיטן אַלטן, פאַרשמאַלצענעם ראַק.

וויגט זיך דער קרעמער און וואַלקנט די ברעמען,
 זיצט ווי א ווערבע אין רוישיקן ווינט,
 פוסטע געוועלבלעך זיין טרויער פאַרנעמען,
 פוסטע געוועלבלעך און בלאַנדזענע הינט.

יאָגן זיך ווינטן מיט שטויביקער גווירע,
 ס'פאַנעם באַם קרעמער גיט פיינלעך א צוק. —
 וואַרט ער א קוינע? צי עפּשער גאָר שיווע
 זיצט ער נאָך לעצטן, פריוואַטן רונדוק?

פליגן באַשמוצן זיין לעצטן פאַרמעגן,
 פלעקן זיין פאַנים און בייסן זיין קאַרק.
 וועמען פאַרופן? צו וואָס זיך באַוועגן?
 א גרויסער בייסוילעם דער שטעטלשער מאַרק.

שווער אָפן האַרצן, אין אויער עס גראַגערט,
 פונקט אים אנטקעגן כאַטש נעם און קראַפּיר:

קאָאָפּעראַטיוון — מאַמעש באַלאַגערט :
הונדערטער קוינים באַ יעטווידער טיר.

זעלטן נאָר, זעלטן, מיט ביזן „אין טאַטן“
פלייט ווער ארויס מיט א רוישיקן יאָג :
„ — כאַפט אים דער טייוול, זאָל זיין באַם פּריוואַטן,
אַבי אין דער ריי ניט צעטרענצלען קיין טאָג“.

נאַכט שוין — או, דאָרטן אלץ רייען און רייען,
נאַכט — און באַם קרעמער די אויגן פאַרבנעקט,
בריען נאָך ברייט אים אין האַנט די מאַטבייע,
ווי ס'וואַלט א נעדאָווע דער קוינע געשענקט.

פליגן באַשמוצן זיין לעצטן פאַרמאָגן,
פלעקן זיין פּאַנעם און בייסן זיין קאַרק,
צווישן מאַציוועס, פאַרזאָרגט און דערשלאָגן,
דער קרעמער אַרץ קוקט צום פאַרשטאַרבנעם מאַרק,

זיצן, זיצן זיבן יידן נעבן בייסאַמעדרעש.
׳ יינגעהויקערט, איינגעבויגן, זיצן פּוסט און פּאַס,
רעדן קלוימערשט, רעדן היציק וועגן לעצטער סעדרע,
און די אויגן לויפן וועלפיש, נישטערן אין גאַס.

זיצן זיצן זיבן יידן נעבן אַלטן ביניען,
זיבן, זיבן הענט פאַרביטערט קראַצן זיך אין באַרד.
ניט געלונגען איז צו מינכע אויפקלייבן אַ מיניען,
עפּשער, עפּשער וועט צו מאַרעו עמעץ קומען פאַרט.

פונקט אַנטקעגן פאַרט אַ פּורל און אַ ייד מיט לייצעס ;
לויט די יאָרן, לויטן פּאַנעם, ניט פון כעוורע מאַרקס ;
לויפט דער שאַמעס אים אַנטקעגן, פרייד צעוויגט די פלייצע :
— „אי, רעב ייד, באַשערט אַ מיצווע, שטעלע נאָר אַפּ די אַקס.

זעט איר, זיבן יידן ווארטן, זיבן גאָטס קאַזאַקן,
און די שול איז פּוסט און עלנט, ס'כאַפט אַזש אָן אַ שרעק".
קוקט דאָס יידל ווי באַם שאַמעס בלייכן זיך די באַקן,
און די פּערד, ווי אומצופרידן, דרייען מיטן עק.

— „המ... א מאירעוו, אויך אַן אַרבעט, טייער יעדער רעגע,
אינעם קאַלעקטיוו די ווייצן פאַרן פונעם זאַג,
אויסער דעם, פאַרשטייט איר, שאַמעס, שפּעטלעך מיך
באַגענט —
צו דער כּעוורע אַפיקאַרטיס איך געהער ניט לאַני.

זיצן, זיצן זיבן יידן, — נאַכט אין בלויע שטראַמען,
צאַרט און ליכטיק די לעוואָנע זילבערט דאָך נאָך דאָך;
באַם בעסמעדורעש זיבן יידן, ווי פאַרדאַרטע שוואַמען
צוגעטוליעט, איינגעשלאַפּן איז די רעצטע וואַך.

* * *

איז אַ כאַזן אַף ראַשכּוידעש אינם שטעטעלע געקומען,
איז געקומען מיט דער באַן,
מיט דער באַן.
פּלינקע אויגן פון אַ גאַנעוו, מיט אַ פענעמל אַ פרומען.
אַ געניטער דאַנשוואַן,
דאַנשוואַן.

איז דער שאַמעס אומגעלאַפּן צו קוסטאַרן, איבער קרייטן,
מיט אַ פּיקסל אינם בליק,
אינם בליק:
„דרייצן זינגער, דרייצן שטימען ווי די פלייטן, ווי די פלייטן,
און אַ כאַזן — אַן אַנטיק,
אַן אַנטיק“.

איז געוואָרן אַ גוטמל, וואָרפן אַרבעט די קוסטאַרן
 און מע קלייבט זיך אין פאַרין,
 אין פאַריין
 גרויע בערג און יונגע יאַטן, ברוינע נעז ווי פוילע באַרן,
 און פאַרוזשאווערט געלע ציין,
 געלע ציין.

אַ געפלוידער, אַ געלעכטער, און אַ שנעפסטעלע בישטיקע
 אינם גלאַסטיק איז אַראָפּ,
 איז אַראָפּ.
 פרוצלינג עפנט זיך דאָס טירל, און עס פליט אַריין יעשיקע
 מיט צעשוויבעוט ווילדן קאַפּ,
 ווילדן קאַפּ:

— „הא! א כאַזן, מאַרגן מאַנעד, ווידער אַלטע זאַבאַבאַנעס,
 און אַ פלעק אָף רויטער פאַן,
 רויטער פאַן.
 ביזן האַרדז אין בלוט גענאַנגען געגן גאַרדענע פאַגאַנעס,
 און אַצינד איז אויס פאַסאַן,
 אויס פאַסאַן.

ס'איז אַ פאַרטל פון די נעפלייט, סאַם פון אַלטע, שוואַרצע
 פלעשער,

זיסער סאַם מיט פולער קוואַרט,
 פולער קוואַרט.
 אַ „ראַשכוידעש“ און אַ „קעסער“ עפשער וועט עס ווירקן בעסער.
 ווי דעם כאַווער לענינס וואַרט,
 לענינס וואַרט.

סע מיר גאַרניט איינגעפאַלן, אַז אין שטעטל יאַרדן וואַקסן,
 נאָך אַזויפיל מי און בלוט,

מי און בלוט.
 צעהען יאָר געהאַקט אין שאַרבן, צעהען יאָר געהערט פון מאַרקסן,
 קימט אַ כאַזן — און קאַפּוט,
 און קאַפּוט”.

„וואָס מיר כאַזן, ווען מיר כאַזן! — שרייט דער שאַמעס — מאַדנע
 מענטשן,

ווער ט'געפלאַלט, ווער ט'געהערט,
 ווער ט'געהערט.

איזן איז ער אַ פּראָפּעסער, ניט ראַשכּוידעש וועט ער בענטשן,
 גאָר אזוי זיך אַ קאַנצערט,
 אַ קאַנצערט.

לויט בודיאָגע — מאַרש — א „קעסער“, און מיט שאַלשעלעס געדרייטן,
 פאַרן האַרצן אַ דערקוויק,
 אַ דערקוויק.
 דרייצן זינגער, דרייצן שטימען ווי די פלייטן, ווי די פלייטן,
 און א — קכי, קכי, אן אַנטיק,
 אן אַנטיק”.

האַבן שויבן אויפגעציטערט פון אַ שטימע פון אַ זאַפּטער,
 אַרן קאָועל אַטעמט שווער.
 אַטעמט שווער.

שוואַרצע פאַרהאַנגען — די ברעמען, און אַ פלייצעלע — אַ
 קלאַפּטער,

און אַ גענגל פון אַ בער,
 פון אַ בער:

— „די ראַבאַנים, די נעפּאַטשעס, און כּאַליאַסטערע ציעניסטן,
 אַלע — איין פאַסקודנער פאַרן!

מיר קוסטארן, לויט דער טעווע, זיינען אלע מאַרקסיסטן
מאַרקסיסטן ביזן מאַרן,
ביזן מאַרד.

סױלע זיך וויסן ווער דער מענטש, וואו איז עמעס, וואָס איז
ליגן,

וואו אין לעבן איז דיין אָרט.
נאָר אַמאָל כאַפט אָן באַם האַרצן אוי, אַ ניגן, אוי, אַ ניגן,
מיט אַ האַרציק ייִדיש וואָרט,
״ידיש וואָרט.
און דעריבער זאָל פאַרוואַלטונג אונדז באַזאָרגן מיט בילעטן,
נאָר אין מיזרעך, אויבנאָן,
אויבנאָן.
און אַ סימען, אַז אַ כאַזן קאָן מיט מאַרקסן אונדז ניט בעטן,
צום בעסמערעש מיט דער פּאָן,
מיט דער פּאָן״.

פול מיט מענטשן דער בעסמערעש, א געזאנג און א געדאון,
פול מיט מענטשן איז דער הויף,
איז דער הויף.
הויך אין הימל די לעוואָנע, ווי אַ בלויער שטיקל קאווען
מיטן בייכעלע אַרויף,
מיטן בייכעלע אַרויף.

שטום און עלנט ווי אַ שאַטן בלאַנדזעט אום אין גאַס יעשיקע,
פייכטע ווינטלעך בלאַזן קיל,
בלאָזן קיל.
פעסט באַשליסט צום ווייבל שפּאַנען און פאַרגאַנוועט זיך בישטיקע.
צו די פענצטער פון דער שיל,
פון דער שיל.

שלינגט אַראָפּ אַ פיצל ניגן ווי א הייסן, הייסן טייגל
און פאַרשווינדט,
און פאַרשווינדט.
די לעוואָנע הויך אין הימל, ווי אַ בלוי געזשמורעט אייגל,
דאַכט זיך בלינד,
דאַכט זיך בלינד.

אַפן שויס פון דניעפר זילבער - גלאַנצן שפילן,
גרינלעכע קורגאַנעס קוקן פונעם סטעפּ,
מאַנאַטאַניש און ריטמיש נאָר די וואַסערמילן
אין א שווערן כאַלעם וויגן איין דעם דניעפר.

נעבן ברעג צעוואָרפן מיט צעקרומטע גלידער —
היזעלעך ווי שפילצייג, דעכעלעך פון שטרוי,
טעלעגראַפנע דראַטן זינגען נייע לידער,
נייע, נייע לידער, פון א דניעפערבוי.

כאַלעמט זיך דעם דניעפר, — מער ניטאָ קיין שטערן,
יעדער דעסיאַטינע איז א נייע שאַכט,
אינדערלופטן הענגען ליכטיקע לאַמטערן,
ווי א שנירל קרעלן אַפן האַלדז פון נאַכט.

אויסגעהאַקט די פלאָווי, אומעטום נאר גרובן,
וואו געווען קורגאַנעס — דארטן לויפט א צוג,
אומעטום נאר קרימענס מיט קודלאַטע טשובן,
ניט געפירט פון אַקסן, שפאַנט אליין אַ פּלוג.

נעבן דניעפר יעשיקע גייט פארטיפט אין קלערן,
אינם האַנט א מעסטער, און אין קאַפּ א פּלאַן,
נעבן אים — אַ כאַפּטע יונגע אינזשינערן,
נייגעריק און ערנסט שפירן נאָך זיין שפאַן.

— „טראַקטאָרנע זאַוואָדן, דאָ — מיט הויכן קוימען,
דאָרטן — שטעט און וועגן, איבער טהוים א בריק,
און דעם אַלטן דניעפּער ווי אַ פּערדל צוימען,
זאָל ער דרייען רעדער פארן נייעם גליק.

אויס, גענוג טשומאַקעס, סקריפענדיקע פורן: —
פולע וואַגאַנעטקעס איבער נייע שטעג.
העי! כאַוויירים ליבע, צינדט נאָר אָן די שנורן
און א ריס, די טעמזע זאָל ארויס פון ברעג!
אופגעוואכט פון דרעמל האָט דער דניעפּער צעשראַקן
און א שפיי, ווי לייכעק, מיט צעברויזטן שוים.
זאָל עס זיין א כאַלעם? וואָס זשע פאר א פּלאַקן
גריבלט מיינע טיפן, גריבלט ביזן טהוים?

דוירעס בין געלעגן צווישן די פאַראַגן,
אין א פעלץ אַ ווייסן, א באַשויםטער בער,
פליט נאָך פליט אַף שפּענדלעך פלעגט מיין האַנט צעשלאַגן,
שטארקסטן פליט אַף שפּענדלעך מיט א מינדסטן קער.

איצט מע וויל מיך צוימען, צוימען א געקניטן,
שווימזן זאָל געהאַרכזאם און ניט ברילן שטאַרק,
שיפן זאָלן קריכן פונקט ווי פאַראַזיטן,
שיפן זאָלן פלעקן מיין באַשויםטן קאַרק.

אַלטע זאַפּאַראַזשצעס עפנט אוף די אויגן,
פונם שטאַלצן דניעפּער לאַכט מען און מע שפּעט,
שטאַלענע ארקאַנען אף מיין האַלדז פּאָרצויגן
און מע שיעפט מיך שלאָפן אין אַ נייער בעט.

אומבאַקאַנטע מענטשן, אומבאַקאַנטע נעמען,
עפעס האָט דער טייוול דאָ פאַרדרייט א שפּיל,

אין א גרויסער טרונע אופגעבויט פון צעמענט,
ויל מען מיך באגראבן שוויגענדיק און שטיל.

וואכט זשע אוף קאזאקן, בלוט זאָל ווידער רינען!
אלטער צאָרן גליט נאָך אייער שטאַלץ געביין,
אַ יעשיקע פליקט מיר, פליקט מיר די טשופרינע,
דינאַמיטנע צוואַנגען רייסן מיר די ציין.

ניין, אוי, ניין, א טאַעס, מיך איז שווער דערשטיקן!
דניעפער וועט ניט שפאַנען ווי א הונט אף קייט,
מיט באשוימטע ליפן זייער מי וועל פליקן,
און מיט גאַל באַשפריצן יעדער זייער בייט.

אַפן שויס פון דניעפער זילבער-גלאַנצן שפילן,
די פאַראַגן קרעכטשען פון צעגליטע קלעפּ,
מאַנאַטאָן און ריטמיש נאר די וואַסערמילן
אין א שווערן כאַלעם וויגן איין דעם דניעפּר.

כאים גילדין

הירשקע ביק

מיר קענען אים אלע
בא אונז אינם שטעטל:
אַ יונג ווי א יונג,
ווי א רינג אין א קייטל.
מיט פעטערס אָן צאַל,
מיט מומעס אָן צאַל,
מיט האַמער
און דראַטווע

און באַדל
און אָל.
שטענדיק: טוק-טוק. —
און טוק-טוק אין די שלייפן,
און אוי, אַ פארדינסט —
די אויגן אין רייפן.
און רוי ווי שפאלטיווקע
זיין אַרעמע הויט.
סע כאַלעשט דאָס האַרץ
נאָך אַ ריפטעלע ברויט...
סע ציט זיך די צייט —
טויזנט טעג אין אַ יאָר...
ער דראַטעוועט שיכלעך
אַ פאָר נאָך אַ פאָר.

איינמאָל איז ער פונם שטעטל אַזעק זיך.
מע האָט ניט געוויינט
און מע האָט ניט געעקט זיך. —
אַ יונג ווי אַ יונג, —
מיר האָבן זיי קאַרג?
פון קייטל — אַ רינג,
אַ שטיינדל פון באַרג!..

דערנאָך...
און מע הערט...
און מע שטוינט
און מע הערט,
סע וויגט זיך דאָס שטעטל
מיט האַמער און שער
„פאָלוטשעט אַ בריוו
„אַף אַ בויגן פאַפיר, —

„הערשעלע ביק, —
„קאָמענדאַנט פֿון סיביר!“
דערנאָך האָט מען ווידער
גערעדט און דערציילט:
„סיהאַט לענין געזאָגט,
„אַז נאָך הונדערט אונז פעלט! —
„איין הונדערטל ביקעס,
„ווי הערשעלע ביק —
„טרעפט מען דער וועלט דער בורזשויסקער אין פֿיז,
„ברענגט מען אראָפֿ אָף דער וועלט אונזער גליק!“

געגאַן און געגאַן
און געזיגט
און געשטייגט,
און איצטער א פייג שוין דער דראַטווע,
אַ פייג!

און אויס באַלעבעסל
און בענקעלע — אויס!
אַ מעלוכע-פאבריק שוין! —

אַזוי די גרויס!
אַזעלכע מאַשינען! —
אַ ריז און א ריז,
עלעקטרישע דראַטווע,
עלעקטרישער שפּיז.

און הירשקע —
מיט אַלעמען נאָענט באַקענט,
און פֿלינג זיינען הענט
און גרינג זיינען וואַכן
און פֿלינג זיינען יאר —
די ארבעט זי ברענט,
די ארבעט זי פֿלאַמט,

אַ פּאַר נאַך אַ פּאַר,
 אַ פּאַר נאַך אַ פּאַר! —
 דעם אַרבעטער, פּויער,
 דעם בויער,
 דעם לאַנד!

5. קוויטקאָ

דעם פּויער

ביים, אַקער - אייזן, ביים
 וואָס טיפּער, איז בעסער.
 טיף מוז מען זעצן, פּלאַנצן
 טיף די וואָרצלען, —
 ווייל מיר זיינען ווינטיקע,
 אומרויאַקע שטאַמען.

אָפּגיין זאָל מען מיט שווייס,
 הייס אָפּפּאַרן.
 אָפּשווענקען זאָל עס ביז ביין,
 ביז מאַרד אין די ביינער, —
 דאָס פּסוילעס פּון אונז.

זאָל עס אונז
 בייטן די פענעמער —
 פּון שוואַכע אָף שטיינערנע, —
 און בלייבן זאָל נאָר ווי אַ דינינקער ציטער,
 דער קערן פּון אונזערע געמיטער. —
 אָט דעם זויס זאָל מען פּלאַנצן,
 אָט דער זויס זאָל עס זיין, —
 דער קערן דער קערן, דער זויס,
 פּון וואָס אונזער שטום זאָל צעפּליען באַנייט!

6. קוויטקאָ

„ניט געדאָיגעט“!

פון כאַסלאַוויטש ביו אָדעס —
 און פון טאַלנע אין אוקראַינע,
 — ווער וועט אויסמעסטן די ווערסטן?
 — ווער וועט אויסצייִלן די מיילן?

פערצן ווערסט איז ביו אַ סטאַנציע,
 נײַפון אַ סטאַנציע — ווער קאָן וויסן?
 שטעט און שטעט, גובערניעס גאַנצע,
 — פאַר און רייט און גיי צופּוס!

„מענדל — פּרעגט דאָס ווייב, — ווי קלערסטו?
 יידן פאַרן דאָך מיט באַנען, —
 — וויפל איז, אַשטייגער, ווערסטן
 ביו אַהינצו פון דאַנען?“

נאָר ווער פאַרט עס דען מיט באַנען?
 מאַיז, כאַליִלע, דען מאַגנאַטן?
 — אָט וועט מען די שקאַפע שפּאַנען,
 וועט אַ רועך אין איר טאַטן!

מ'גייט אַ זאַג צום פּערדל: פּעטער,
 קום אַקאַרשט אַרויס פון שטאַל נאָר,
 און — אַ גוטן טאָג דיר, שטעטל,
 און — אַ גוטן טאָג דיר, טאַלנע!

אַפן אומעטיקן וואָגן
 מיט פאַרוואַרטע רעדער שווערע, —
 אַנגעטאַסעט, אַנגעטראַגן
 פון צו זען און פון צו הערן!

פעס'עך אלטינקע אָן קלעפקעס,
שקראבעס, קינדער – קליין און קלענער;
קעפלעך – פונקט אַף וויפֿל קעפקעס,
און פּאַרטערטן צוויי פון לענין.

נאָר אַף נאַכעס, נאָר אַף לעבן,
טעפּ און מילכיקס, ווי געשווירן;
– וועט די שקאַפע דען דערשלעפּן?
– וועט די שקאַפע דען דערפירן?

קוישלעך צוויי פון אָטשערעטן,
קישנס אנדערהאלבן האַרטע;
און אַ הייצן קינדערש בעטל –
מיזאַל, כאַלילע, ניט באַדאַרפֿן!

– ריאַז דאָס בעטל זיין, זאָגט מענדל;
סיקומט צונורן, זאָגט ער, אַ בעטל
אַף די סטעפעס און אַף פעלדער,
פונקט אַזוי גוט, ווי אין שטעטל.

איצטער לייגט עס ניט אין זינען,
נאָר אַף סטעפעס אין די היצן
קאָן אַרויס נאָך אַ מעזינעק,
ווי באַם אַלטן טאַטן איצכאַק.

איז דער אומעטיקער וואָגן,
מיט פּאַרוואָרגטע רעדער שווערע,
אַנגעטאַסעט, אַנגעטראַגן
פון צו זען און פון צו הערן!

קינדער פּישטשען, קינדער סמאָטשען,
דאַרע לייבעלעך פון לעכער;
און אינמיטן, ווי אַ קוואַטשקע,
זיצט אליין די מענדעלעכע.

„זע נאָר, מענדל“ – שטעלט זי אָפּ אים,
 „זע נאָר, דאָכט זיך – הערש' פייסיס,“ –
 און אָף מענדלען גלאנצן טראָפּן,
 טראָפּן שוויסיקע און הייסע ...

„מענדל, זע נאָר, ביסט אַ מייוון?
 ס'פאַרט דאָך עפעס ס'גאנצע שטעטל!“
 וואַקסן וואַגנס, ווי אָף הייוון,
 און אַ וועג איז אַ געבעטער.

נו, אַוואדע, נו, וואָס מיינסטו?
 – און דער שווייס פון מענדלען טריפט, –
 דאָס פאַרשטייטו מיך, ווי הייסט עס –
 איז דאָך אַ ... אַ קאַליקטיף!

„ – נעבעך“ – גיט זי זיך אַ פלעדער, –
 „ – קאַלי – קאַלי – קאַלי – ווי?“
 און דער וואַגן שלעפט די רעדער
 ווי סוכאַטעדיקע פיס.

קוקט זי זיך מיט וואַגנס איבער,
 קוקט צו יעדערן זיך צו –
 און די שקאפע פאָכט און כריפעט,
 אַט-אַט שפייט זי אויס די צונג.

גיט אַ ריר זיך מענדעלעכע
 פונם וואַגן פון דער טיף, –
 „ – זאָג זשע מיר נאָר, מענדל, כ'בעט דיך,
 וואָס הייסט אַ ... קאַלי-י-טיוו?“

– אנגעטראָגן אַפן סטעפּ האָט ...
 „ – וואָס – זאָגט מענדל – וואָס סע הייסט?
 אַי, וואָס האָסט זיך אָנגעקלעפעט!
 אַי, וואָס טשעפעסט זיך – איך ווייס?

ס'איז מיסטאמע - צו דעם פאָרן,
 דיר א דאָיגע - וואָס סע הייסט;
 בעסער קוק, ווי ס'וואַקסט דאָס קאָרן,
 ס'אַראַ פּאַשע? ס'אַראַ ווייץ?

קאָליקטיוו איז דאָס... וואָס אלע,
 ווי צום ביישפּיל - ס'קאָרן, - זעסט?
 איינציקווייט די שטענגלעך - פּאַלן
 און איינינעם - וואַקסט זיך פעסט.

און אליין בלייבט מענדל הינטן,
 עפעס פּאַסיקט ער די קראַיקע, -
 און ער פּאַכט פּון ווייט און מונטערט:
 - האַידאַ, האַידאַ, - ניט געדאַיגעט!

פּון אַ שטעטעלע - אַ גענעץ,
 פּון אַ שטיבעלע - אַ שטייגל, -
 נאָר מיט קינדער, ווי די גענוז,
 און אַ וועג איז - ניט געדאַיגעט!
 כאַטש א וואַלגער אָף אים טאָן זיך,
 כאַטש זיך אויסציען אינגאנצן, -
 מ'עט אַ - דאָ שוין ניט פּאַרבלאָנזען,
 - ווער אַ שטעטל? וואָס אַ סטאַנציע?

ס'שמעקט דאָס פעלד אַזוי מיט בסאָמים
 און די טוואוע - אינדערלופטן;
 גייט און טראַכט זיך מענדל: - לאַמיר,
 לאַמיר צוגיין זיי אַ פּרוואו טאָן!

- אַז פּון ביידע זייטן - קאָרן,
 קעפלעך פּוילינקע פּאַרהאַנגען, -
 גיט זיך מענדל דאָרט אַ פּאַרע
 באַ די דרעמלדיקע זאַנגען.

גיט אַ פּאַרע זיך פּאַמעלעך,
אויפוועקן זיי ניט כאָלילע.
„זעסט, — זאָגט ער צום ווייב — אַזעלכע,
אַט אַזעלכע: הויכע, פּולע!“

„און נאָך פּולער, און נאָך הויכער,
און אַזעלכע אויך, פּאַרשטייט זיך!“
און ער גיט זיך אַ פּאַרויכער:
„— זעסטו שוין, ווי ס'מאַזל דרייט זיך?“

פּערציק ווערסט און פּערציק מיילן,
און דאָס שקאַפּקעלע געטריי גייט;
— אַלץ אַף שפּעטער. נאָר דערוויילע —
וויאַקעט מענדל: — ניט געדאיגעט!

איז מען זיך אַזוי פּאוואַליע,
ניט געפּאַרן, נאָר געקראָכן.
— ווער האָט דען געציילט די צאָלן
פּון די טעג און פּון די וואַכן?

וועג — אַהין גייט, וועג — אַהער גייט,
ווער — אַהין און ווער — פּון דאָרטן, —
דאָ — אַ טאָל און דאָרט — אַ בערגל,
און די פעלדער, ווי די קאָרטן.

יעדער בערגל, ווי אַ טרעפּ איז,
און די טרעפּ זיינען צעשטעלטע;
— וואו דו וואַרפּסט אַן אויג, איז סטעפּעס,
— וואו דו וואַרפּסט אַן אויג, איז פעלדער.

אַט אַביסל פעלדער דאָ איז,
אַט אַ שטיקעלע מאַיאַנטעק,
— עפּשער האָב איך גאָר אַ טאַעס, —
טראַכט זיך מענדל און ער פּלאַנטערט.

און דאָס פּערדל — אָף די קניען,
אָפּגעהאַרױעט, אָפּגעפּלאַגט זיך;
און אַנטקעגן — אינדערפּריען,
פּרידלעך — שטילע, ווי די אַקסן.

און אַנטקעגן — יונגעמאַנען
מיט אַרשינען און מיט צירקלען, —
און זיי פּרעגן אויט: פּון וואַנען?
אין „גוט — מאַרגנס“ זיי פאַרפירן.

„אַ גוט מאַרגן צו אייך אַלע!“ —
ענטפּערט מענדל: — איבערוואַנדער
פּון כאַסלאַױטש און פּון טאַלנע
און פּון שטעטעלעך פּון אַנדערע!“

און דער וואַגן שטעלט זיך שטויביק,
ווי ער וואַלט אַזוי פאַריזנעט,
האַט זיין ווילב דערלאַנגט אַ הויב זיך:
— מענדל! אַט — אַט — דאָ שוין — איז עס?

ס'איז דאָך נאך אינמיטן וועג גאָר,
ס'איז דאָך נאָך דאס פּעלד גאָר, מענדל!
— מענדל, עפּשער דארף מען פּרעגן —
האַט זיך ס'ווייב צו אים געווענדעט.

שמייכלט מענדל: „אוי, דו, אישע,
דאס אַ טאַקע איז דער סייכל!“
ווינטל פייכטינקער און פּרישער
קעמט די באַרד אים און ער שמייכלט:

יעדער בערגל, ווי אַ טרעפּ איז,
און די טרעפּ זיינען צעשטעלטע:
— וואו דו וואַרפּסט אַן אויג, איז סטעפּעס,
— וואו מען וואַרפּט אַן אויג, איז פּעלדער.

שטייט ער, מענדל, אף די פעלדער
און ער טראכט און טראכט פארטרויערט:
— וואָס קאָן טאָן אזא מין מענדל,
מיט אַזאַ מין וואָגן סכּוירע?

— ווער בין איך און וואָס בין איך דען,
נ'וואָס ביך איך אין דר'היים געווען דען?
און צו וואָס איז דען געגליכן
אף דער וועלט אַזאַ מין מענדל?

נאָר וואָס איז דאָ לאַנג צו טראַכטן,
נאָר וואָס איז דאָ לאַנג צו קלערן, —
די מאַכשאַוועס וועלן וואַרטן,
זייען ניט פאַרפּוירן ווערן.

אַ פּאַרזאַמלונג אויסגערופן,
— יידן אָנגעפּעלצט מיט בערד;
— נו, וועט מען מיט מאַזל פּרואוון
מאַווער זיין אַ פאַרשע ערד.

מ'דאַרף אַ האַרווע טאָן אזא מין,
מ'דאַרף די ערד אַ גראַב טאָן טיף!
— ריישיס, זאָל עס זיין — צוזאַמען,
וועאַשייניס — קאַלעקטיוו.

איניער ווייכט — וואָס ס'פעלט באַ איינעם,
און דער צווייטער ווייסט פאַר זיך;
אַבער קאַלעקטיוו — איניינעם,
זיינען אַלע — אייזן — זיכער.

דאָס אַלץ — ווען — אַ קאַלעקטיוו איז,
ווי סע גייט סאַוועטסקי סטרוי!
שטעמפלען בערד מיט רויטן טריוואַקס,
ריכטיק, מענדל, — אָט אזוי!

דער — אַ קעסטל. דער — אַ ברעטל.
דער — אַ לייסטל. דער — א טטויפל.
דער — אַ זעקל. דער — אַ רעדנע.
און — פון אָנהויב. פון מאַטיווי!

און אַהינצו און אַהערצו,
ניט געדרייט און ניט געקראַצט זיך;
שטעקן פלעקער אין דער ערד שוין,
ווענטלעך באַקן זיך, ווי מאַצע.

אי — אַ דאָך? נו, וואו ז'געשריבן,
אַ אַ דאָך דאַרף מענדל האָבן?
מענדל האָט ניט קיין פּאַריל,
און געקלאַפט דאַרט און געגראָבן.

„הער נאָר, זאָגט זיין ווייב: — פאראנען
כאַטשבי ערגעץ — וואו אַרױסגיין?“
— בעהיימע — ענטפערט ער — פון וואַנען?
ביסט דאָך, דאַנקען גאָט, אין דרויסן!

איז פאראקאשערט, יידן, אַרבל,
איינס אָן איינס — אַ גאנצער שאַק;
נייך גענומען צו דער אַרבעט
אין אַ מאזליקער שאַ!

יידן גראָבן, יידן טעסען, —
ווער — אַ דרענגל, ווער — אַ ברעטל;
— ניט געלייגט זיך, ניט געזעטן
און עס וואַקסט אין פעלד אַ שטעטל.

שטיבלעך — קליין און קליין און קלענער,
שטאלן, שאַפקעלעך זיך פאַכען;
און אַ ווינקעלע — פאר לענין,
און די הערצער — פאַר ביטאַכן!

און זיי רופן אַ פארזאמלונג
אַפן דרויסן, אַפן גראמען:
— פאר א יישעוור אַזאַ מין
דארף מען עפעס דאָך אַ נאָמען?

אַפגעקלערט און אַפגעדאַיגעט
האַבן יונג און אַלט און אַלע. —
אוי, מיט קעפ און סייכל, דאיקע,
פון כאסלאוויטש און פון טאַלנע.

נאָך אַן אָוונט, נאָך א צווייטער,
ס'קלערן יענע, ס'קלערן די;
טאינעט מענדל, שרייט: — כאַוויירים,
קלערן דארף מען קאַלעקטיוו.

און ער שלאָגט זיי איבער — מענדל:
אויך א דאיעג? ניט קעדאַי גאָר...
צייט איז טייער! איז אַן ענדע!
זאָל עס הייסן: „ניט - געדאיעט“!

ניאַז סע וואַקסט אַ דאַרף אַ יידיש,
אַף די שאַען - פראַנק - און פריי דאַרט,
איז עס דאָך אַ גרויסער כידעש,
איז אַוואַדע - ניט - געדאיעט!

ס'איז די סטעפ — אי פריש, אי נאַקעט,
דער פרימאָרגן — ראַז - פארנעבלט;
אַפן האַריוואַנט — אַן אקער,
אַ באַרדאס, אַן אַקס — דערנעבן.

און די ווייטן זיינען האַריק,
ווי די וויכע פעל פון אַקסן, —
ס'האַט דאַרט ערד שוין טויזנט יאָרן
ניט געגראָבן, ניט געבראַקט זיך.

פלעכטן שטיבלעך זיך, ווי קוישן.
— נעם זיי אלע אין די הענט דיר —
און אַ ראַט אינמיטן שטייט שוין.
— וואו-זשע איז דאָרט ערגעץ מענדל ?

ס'שרעקט נאָך מענדל פאר דער ערד זיך,
פאר דער ברייטקייט, פאר דער פרייקייט;
— זיבן מיילער, זיבן הערצער,
נאָר מיסטאַמע — ניט געדאַיגעט !

מענדל לויפט נאָך אַ פארכושטער,
ס'איז אים נאָך ניט אַלץ צום האַרצן ;
ס'קאָן נאָך ס'פעלד צו אים ניט צושטיין,
ווי סע טרעפט זיך, ווי סע מאכט זיך.

לויפט ער, לויפט ער, נאָר וואוהין - זשע ?
מיט דעם סטעפּ צו האַרזיאָנטן ;
דער פרימאָרגן — ווי געוואונשן,
נאָר אף הוילן לייב אים אַנטאָן !

אַט איז ער שוין נעבן אַקער,
ביז די לענדן — אינם נעבל :
גיט אַ גלעט אן אַקס באַם נאקן
און אַ קלער : — א כאיע, נעבעך !

און דער אַקס — פארטראכט און כאַשעוו
שטייט און קוקט, ווי ס'לויפט א מענדל ;
וואָס - זשע לויפט ער, מענדל, וואָס - זשע ?
— וואָס איז אַזוי — הענדום - פענדום ?

ברוינע פינטלען אין די שלייפן,
אויגן — אויפגעטאַגטע, גרויסע ;
קוקט אין פעלד, ווי אין א סייפער
מיט צעגראַבן — שוואַרצע אויסיעס.

ס'גײט זײן אויער נאָר א פּאַכע
און דער ווײדל פּרעגט דאָרט עפעס;
טראכט זיך מענדל: — ביסט א כאַכעם
אַף אַט די סאַוועיסקע סטעפעס!

פּעלדנרו — צעווישן הערנער,
הערנער — ביזן קאַפּ פּאַרקאַשערט;
— נו, גײט מענדל זיך אַ קלער נאָר:
אַף אן אַקס איז ניט קײן קאַשע!

נאָר אַזוי פּיל רו און שאלווע,
נאָר אַזויפּיל פּרידן קלאָרער, —
אַן זײן שאַדן, כאַטש א האַלבע
אַף א ייד געזאַגט געוואָרן!

גײ פּאַרשטיי עס, גײ באַנעם עס,
וואו ס'איז כאַכמע — טראכט זיך מענדל;
— צי ס'איז טאַקע אַף אן עמעס
גוט אן אַקס זײן אַף דער וועלט דאָ?
ער האָט ליב אַ כאַיע שטענדיק —
גײט ער זיך אַלײן אַ טאַרע;
— ס'איז דײן נײער כאַווער, מענדל,
שור שנגח את הפרה! ..

גלעט אַ ווינטל זײנע קנײטשן
און ער שעמט זיך פאַר די הערנער;
ווייסט אַלײן ניט, אז ער שטייט שוין
אַ שאַ צוויי און עפּשער מער נאָך.
אַזוי קלײן באַ זיך איז ער איצט,
און דער אַקס איז אַזאַ גרויסער —
נײעפּעס קריגט ער דערעכערען
פאַר דעם אַקסיש-פּראַסטן אויסזען ...

איינשפאנען אָט באַרד זיך וועט ער,
דעם יאַרמאָ וועט ער זיך אָנטאָן;
און אף יאָך וועט ער אוועקגיין
אין די ווייטע האַריוואָנטן.

און עס וועט די ערד אים נאָכגיין
און עס וועט אים נאָכגיין בראַכע,
מי און מאָזל פון פרימאַרגן,
שווערער אַל פון קלוגער סאָכע.

גלעט אַ ווינטל זייגע קנייטשן
און סע טריקנט מענדלס טרערן;
און ער פילט ניט, אז ער שטייט שוין
אַ שאַ דריי און עפּשער מערער.

טראַגט פון ערגעץ זיך געלעכטער;
— אז א שטיבעלע קיין דאָך האט;
סטעפּ צום ערשטן מאָל דערהערט האָט
קינדער יידישע צו לאַכן.

פליען ווינטמילן פון ערגעץ
אַף די פליגל — ווינט צום מאָלן;
אויגן יידישע פארקלערטע
זעט דאָס פעלד צום ערשטן מאָל היינט!

און עס הערט זיך: — קאָרן, גערשטן,
האַרעוואניע זיסע, שווערע, —
זופט די ערד צום מאָל צום ערשטן
שווייס פון פאַרמעטענע שטערנס:

גיט זיך מענדל צריק דערוויילע
און ער טראכט: — קעדאַי, קעדאַי, גאָט!
און דעריקער — איז ניט איילן,
און דעריקער — ניט געדאַיגעט!

* * *

שווייס האָט פעלדער אָנגערירט שוין,
— פון באַגינען ביז באַגינען —
וואַקסט אַ ווירטשאפט, בליט אַ ווירטשאפט
פון די הילע הענט און פינגער.

גענו אין פאַרטעכלעך אין ווייסע,
הינער אין פאַטשיילעס רויטע;
יידן האַרווען, האַרווען פלייסיק
באַ דער ערד און באַ די ברויטן.

איז אַ בעהיימעלע — אף צווייען,
און אַ שקאפקעלע — אף דרייען;
און מע אקערט און מע זייעט,
און ס'איז — מענדלִ גיט געדאגיעט!

און ווער ווייסט דען, וואס איז בילכער,
ס'זאָל דער אויבערשטער גיט שטראָפן;
— צי די קינדער אַ פאַר שיכלעך,
צי דעם פערד אַ פאַר פאַדקאוועס?

אז ווער ווייסט דען, וואָס זאָלסט פריער שוין,
אַז אַ כיישעק אזא נעמט מיך.
— נאָך אַ כאזערל אין ווירטשאפט,
צי די קינדער נאָך אַ העמדל?

הויבט זיך אָן — איז אָן אַן ענדע:
נאָך אַ גאנו און נאך אַ אינדעק;
גיט אוועק אַ סעדרע, מענדלִ,
מענדלִ, שאָף און מענדלִ רינדער!

נאָך אַ קו און נאך אַ לאַשעק,
און אַ טראקטאר נאָך דערביי גיב;

נו, נישטאָ נאָך? נו, איז וואָס - זשע?
וועט ער זיין! און - ניט געדאיגעט!

פון אמעריקע - אַהערצו,
און פון דאַנען - צוריק אהין,
גייען בריוו מיט שטיקער הערצער:
„ הויכגעשעצטע טעכטער, זין -
און זייט וויסן, און איך מעלד אייך,
פריער גאָט און איר אַליין -
און מע איז שוין אָף די פעלדער,
און דעריבער, און בעכנין! ..

זאל אייך גאט גאר ניט פארגעסן
אַפן גאַנצן לעבן אייערס;
אונזער איצטיקע פּראָפעסיע
איז דאָך שרייבן גאָר ניט שאיעך...
מ'איז דאָך עפעס איצט אָף ערד דאָ,
דאַנקען גאָט, פאַרשפּאַרטט צו לויפן;
נאָר ס'גייט שוין מער ניט אן קיין פּערדל,
איצט אַ טראַקטאר דאַרף מען קויפן...
און בעכנין, דעריבער טאַקע,
ווילן מיר אייך קומען מעלדן,
אונזער וואָסט איז ווי אַ טאַטע -
נא דיר ערד און נאָ דיר פעלדער
און אזוי אַביסל ווירטשאפט,
דאָס איז דאָך סאָוועטסקי סטרוי;
נאר אַ טראַקטאר, ביז אימירטשעם
מ'עט אַראָפּנעמען דאָס ברויט...

און בעכײן, טאקע דעריבער
זאָל אייך גאָט גאָר ניט פארגעסן,
ווי עס ווינטשן אייך די ליבע
פון דער איצטיקער פּראָפעסיע״.

יאָ, צי ניט — נאָר ווארטן, גרילצן —
ווער פארווערט דען? צי ווער נויט דען?
גיט אוועק א וואָך, א צווייטע
און נאָך אַזויפיל, נױפּל סױלע זיך.

מ׳האַט געווארט, געווארט אַזויפיל
און די ערד מיט הענט געקרישעט, —
נאָר געקומען, נאָר צולויפן
איז אַ טראַקטאר אָפן יישעוו.

מיט א היץ און מיט א פארע,
מיט א הילף דאָרט און מיט נאָך וואס?
ס׳קרויולט רויך זיך — א פאפאכע
און די קינדער קוויטשען באַרוועס.

עפעס נעגל אָף די רעדער
און אַ גאָרגל, טאטע, האט ער;
צײַט זיך מענדל, וויל א רעד טאָן:
וואָש וויסאַקאַבלאגאַראָדי!

פערציק קינדער, צוואנציק ווייבער,
האָבן אים מיט נעז באַנראַכט שוין:
אוי, אוי, אוי — איז דאָס א טרייבער,
אוי, וועט ער דאס טאראטאכטשען!

פערציק בערד און פערציק יידן
מיט די הענט און בערדלעך קאָזע, —
אַ יונגאַטש, ס׳איז יידן, היט אייך,
מ׳דאַרף צו אים א בריינדל קאָזאַק!

שרייען אלע און מע טאפט אים;
— טרייבן זאָל א מיידל דאיקע;
ניאָז אַ מיידל טרייבט א טראקטאר
איז דאָך גאָר שוין ניט געדאַיגעט!

פולע פורן אָנגעפאַקטע,
ס'וועט קיין וועג, דאכט זיך, ניט קלעקן.
איז שוין דאָ אין פעלד אַ טראקטאר
און די ערד ער שניידט, ווי לעקעך.

דעם בוריאן, ווי צוקער קייט ער
און דאָס פעלד איז מיט אַ קראיקע;
— יידן, הא! וואס זאָגט איר, ווייטער?
— גיי שוין, מענדל, ניט געדאַיגעט!

שטייט דער אָקס און קוקט פארכידעשט.
אויגן שטילע — אויסטאראקעט, —
מענדל מיטן גאנצן יישעוו
שלעפט צום אָקס דעם נייעם טראקטאָר.

צוגעשלעפט אים צו די הערנער
און אַ ווענד זיך צו דעם זאָקן:
— נו, דו, כאַכעם מיינער, הער נאר,
וואָסטו עפעס איצטער זאָגן?

אי אָן הערנער, אָן אַ וויידל
און א קענער קיין איינהאַרע;
קוקן זיי זיך שטיל אָן ביידע:
— וועמעס טעג און וועמעס יאָרן?!

ס'האָט דער אָקס זיך צוגענענטערט,
און א שמעק פון דאָ, פון דאַנען...
און א זאָג געטאן האט מענדל:
— נו, דו, אָקסנקאַפּ, — פארשטאנען?

רייסט זיך טראקטאָר ערד צעקעמען,
ס'זעצט פון אים אַ הייסער קויען;
אויסיעס בליענדיקע ברענען
אַף זיין שטאַלן — שטאלטנעם בויך.
און דער אָקס — פאַרקוקט פאַרטרויערט,
הערנער בויגן זיך צו דר'ערד;
ס'פרוואוט א פּאַכע טאַן דער אויער,
און דער וויידל — הין און הער.
נ'מענדל נעמט דעם אָקס באַם נאַקן,
גלעט אים, צערטלט אים און שטיפט;
— קוקסט? די אויגן אויסטאַראַקעט,
— ווייסט וואָס הייסט א קאלעקטיוו?
— וואָס ליגט דאָרטן אין די קעפּ אייך?
— מענדל! — שרייט דאָס ווייב אים: — קים!
ס'רייסט דאָס האַרץ, א כאַיע נעבען,
בעסער גיי מעלק אויס די קו!
פּוֹל דער יישעוו מיט גאַזעטן
און א קלוב, א באַלאַלאַיקע, —
אַרבעט מען דעם טאַג צו זעט אָן
און די נאַכט איז — ניט געדאַיעט!
אַלע נ'ניינעם — איז דאָך לידער,
ס'א מעכאַיע זיי צו הערן;
און ווי קאָרן ווי צעבליטער,
בליען יונגע פּיאַנערן.

פעלד אין קימפעט ליגט און דעכעט,
ס'טראַגט די טוואוע הויך און העכער;
און עס דאַרף שוין מענדעלעכע
מענדלען נאָך א זון געבוירן.

מענדל גיט א מעלך די בעהיימע,
קנאקט אין שעפל, ווי אף דעכער;
אז מיט ווינדעלעך אין דר'היים דארט
איז פארפארעט מענדעלעכע.

טראגט אריין דאָס שעפל מענדל,
ס'איז זיין באַרד פאַרטראַפנט מילכיק, —
און ער גיט זיך אַזאַ ווענדע,
און ער גיט אַזאַ מין הילף.

„ — טרינק, מיין קרוין, פון גאַנצן שעפל,
זאָלסט מיט מילך באַ מיר זיך פאַיען;
און געבוירן אָף די סטעפעס
זאָלסטו מיר א יונג — א פויער!

מענדל ציילט די טעג און וואָכן,
ציילט און רעכנט און פאַרעכנט, —
און אין קאַרן דעם בען-זאָכער
האַט געבוירן מענדעלעכע... —

רו דעם אַקער, רו דער שקאַפע.
און מע גייט אַהין. וואוהין-זשע?
— נו, זאָגט מענדל, אַדעראַבע,
גיט נאָר, כעוורע, אַזאַ דרינוזשע!

אַזאַ פריילעכס, אַזאַ עפעס,
נו, מאַמזערים, נו, דערמאַנט זיך;
לאַזן וויסן פעלד און סטעפעס,
אַז א מענדל קאָן נאָך טאַנצן!
און די הענט געגורט אָף לענדן,
און די כאַלעוועס — צעוויגן, —
און עס טאַנצט און ס'דרייט זיך מענדל,
ס'איז דעם פעלד א פאַרגעניגן!

און צעפארעט און צעקאטשעט,
 און אין קאלעקטיוו, איר, אלע!
 — העי, מאמוזערס, — א קאזאטשקע,
 א כאסלאוויטשער, א טאלנער!

וואָס-זשע שטייט איר? וואָס-זשע בלייבט איר?
 העי, געדרינזשעט, באַלאַציקע,
 און א רוכן אייערע לייבער,
 — אָט אזוי, און ניט געדאָיגעט.

פ. מאַרקיש

ס נ א פ ע ס

(פראגמענטן פון א פאָעמע)

אייער פרייד

וויפֿל רואיקייטן האָט איר שוין צעשטערט,
 וויפֿל שטויבן האָט איר שוין געשלונגען,
 זייערע לידער האָב איך שוין געהערט, —
 נאָר פון ערדן האָט איר ניט געזונגען.

יאָרנלאַנג געדענקט שוין אונזער זון
 דאָס געוויין פון אייערע געזאָנגען,
 אין אַ וועלכע געסלעך זייט איר ניט געווען,
 אָף וועלכע פעלדער זייט איר ניט געגאנגען?

ווער האָט ניט געמיסטיקט אייער פרייד?
 ווער האָט ניט געטריבן אָט די שְׁעפּערס?
 ווי-זשע קאָן מען זיך ניט פרייען, ווען מען זעט
 אייך מיט לאַפּעטעס און אַקערס אין די סטעפּעס?

וואו האָט אייער אומזין ניט געבליט,
 ניט געטומלט אָף אַוועלכע שפּראַכן?
 דערפאַר איז יאָנטעוודיק היינט אייער ליד
 אָף רויער שפּראַך פּון ברויטנדיקע שליאַכן.

אַ ג אַ ט

איז אַ גרויסער יאָנטעוו היינט אָף יעדן הויף,
 בושעווען די לידער, פרייען זיך די בליקן,
 מע האָט געבראַכט אַ טראַקטאר, נעמט מען זיך צונויף,
 גייט מען אים באַגריסן, אים באַקוקן.

קומען אַפּן יאָנטעוו קינד און קייט און אלץ,
 שטייט דער טראַקטאר היימיש, מזכטיק און צופרידן,
 טראָגט מען אים אַנטקעגן אייגן ברויט און זאַץ,
 טאַנצן קאַמיוגיסטן — פרייען זיך די יידן.

פרייען זיך די פעלדער מיטן גאס אפסניי,
 אין די נייע הויפן בונטעווען די הינער,
 ס'איז אַזוי היינט פריילעך, ס'איז אַזוי היינט פריי
 און אַפילע גראָזן זיינען עפעס גרינער.

מע האָט געבראַכט אַ טראַקטאר — פרייט זיך דער ארום
 בונטעווען די לידער, פרייען זיך די בליקן,
 קומען אַלטע פויערים פונם דאָרף קעלום
 קומט מען אים באַגריסן און באַקוקן.

אַ קרענעצע

דאָרט, וואו גראָזן זיינען נאַסער
 שטייט אַ קרענעצע פאַרטראַכט,
 קומען מיידלעך ציען וואַסער
 מיט די עמער אַלע נאַכט.

אונטער זון, ווי ווייסע בערן,
 וואַקסן טעג אין גרויסן סאָד,

און אין ווייטער שיין פון שטערן
טאנצן יאטן אין א ראָד.

פון די סטעפעס ווינטלעך בלאָזן
און אַ פֿייערל דערברענט.

גייען מיידלעך אף די גראָזן
מיט די עמער אין די הענט.

ווערט די לעוואָנע בלאַס און בלאַסער,

ערגעץ פויקט מען אין דער נאַכט,

דאָרט, וואו גראָזן זיינען נאַסער,

שטייט אַ קרענצע פאַרטראַכט.

אַ גערעטעניש אין סטעפּ

אונטער פענדל אונטער רויטן.

זאָטע הענט און זאָטע קעפּ,

אף די פעלדער זינגען ברויטן

— אַ גערעטעניש אין סטעפּ.

ווער ט'איז דאָ אַמאָל געגאַנגען,

האַט פאַרזייט זיינע טריט,

וואַרטן ברוסטיק יענע זאַנגען

אַפן יאַנטעוודיקן שניט.

איז אַראָפּט פונם געלעגער

און ארויסט פון אונטער פלוּיט!

— יידן פאָרן מיט די וועגנער,

און מע פירט דאָס נייע ברויט.

ערגעץ - וואו דערציילן ברויטן

פונם שטעטלדיקן שלעפּ,

— טאנצן הינער אף די פלוּיטן:

אַ גערעטעניש אין סטעפּ.

א. י. פעפער

פון דער פאָעמע „ברויט“

(פראגמענטן)

1

אַזוי, צי אזוי, נאָר סע שמעקט שוין מיט מאָרט,
האַבן יידן גענרייט זיך, גערעדט און געוואָרט.
איז פון שטאַט אָנגעקומען אַ יונגער יעווסעק,
די ערד צעטיילט זיי, — און ווידער אין וועג...

זיינען קינדער, און רינדער, און טאַטעס, און פערד —
געפאָרן, געקומען, — און אָט איז די ערד...
שטייט דאָרט אַ פּאַלאַץ צעשטויבט און צעשטערט,
און מיט לאַזע און גראַז איז באַוואַקסן די ערד.

האַבן זיך עלטערע יידן פארקלערט...
— וואָס טוט מען, ווי טוט מען, גיי שפּיל זיך מיט ערד!
קוקט מען און שווייגט מען... אז גרויס איז די לאַסט,
צי וועט מען דאָ בלייבן, צי קומט מען צוגאַסט...

איז דער יינגסטער, אַ פלינקער, אַראָפּ אף דער ערד.
— וואָס איז דאָ צו טראַכטן? — און שפּאנט אויס די פערד.
איז דער יינגסטער דער ערשטער צום פּאַלאַץ אַוועק
זיינען אלע אַראָפּ פון די פערד, — און אן עק.

2

דער פארטאָג איז פריש, און זומערדיק, און ווייך,
און גרינגע ווינטן קומען און פארגייען.
ציען זיך די זאַנגען מיט מיילער אין דער הויך
און ציטערן און בויגן זיך אין צווייען.

ליגט אין טוי דער זומער אפן פעלד,
 דער הימל הָט זיך אָף ראָז צעגאַסן.
 מע קוקט אין שויב: דער הימל איז שוין העל
 — אַ גאַנצן טאָג וועט מען היינט קענען קאַסען!

איז גוט ארויס אין לייזונטענעם העמד,
 די ברייטע הענט אַ פּאָך טאָן אין דער לופטן
 שאַ - און - שטיל. עס וואַכט די גאַנצע ערד,
 יונגע זאַנגען וויגן זיך און רופן ...

3

צייטיקט איצט אַ פעלד און גיסט זיך אָן מיט קרעפטן.
 — זאט בין איך און צייטיק: קום און נעם!
 סע ציט מיט צוויט, מיט טוי און מיט באַהעפטונג
 און זאַנגען וויגן זיך און ציטערן אין דעם.

אַ פעלד אַ ברייטס — אָן פּלויטן און אָן צייכנס ...
 אַ ראָזער ווינט צעוויגט זיך שטיל און ווייך
 גייט אוף פון פייכטער ערד ביז הימלדיקע הויכן
 אַ העלער און אַ זומערדיקער רויך.

נאַכט - און - טאָג און זון איז שוין אינמיטן
 פרישע לופט ווערט דורכזיכטיק און קלאָר.
 העי, וואו זייט איר, גיכער, יונגע שניטער;
 ס'קען די ערד אַ ריס טאָן זיך פון אַרט ...

דאָס ליד פון די קרעמער

4

און אזוי האָבן קרעמער געזונגען,
 פאַרטאָג אין דעם אַקער אין פעלד:
 „מיר וואָלטן קיינמאָל ניט געזונגען
 אַט דאָ מיטן אַקער אין פעלד.“

איז ווען האָבן פינגער פארשמאַכטע,
 געוואוינטע צום וואָג און צום פונט,
 געקענט זיך פארבענקען און טראכטן
 פון רואיקער, זעטיקער נאַכלע,
 פון טיפן און זאַפטיקן גרונט? ..

אז קיינמאָר וואָלט אַהין ניט געגאַנגען
 אונזער פלינקע און אייליקע פוס —
 איז דאָס לעבן געקומען אין ראנגל,
 אין ראנגל, אין וויי און אין אנגסטן,
 גענומען באַם נאַקן: — מע מוז!

איז אַסאָף, און אן עק, און אן ענדע
 צו דעם, וואָס ניט לאַנג איז געווען" ...

.....
 אזוי האָבן קרעמער פארענדיקט,
 און ברייט האָבן פעלדער צעבלענדט זיך,
 פריש האָט די זון זיך צעברענט ...

5

שמעקט דער שאַבעס שוין מיט גרויער וואָך,
 און די וואָך ווערט רואיקער פון שאַבעס
 באַוואַקסן שוין פון לאַנג מיט שטייליקייט און מיט מאַך
 אַלע פרומע וועגן פון רעב אַבעס.

נאָר אַלטע זיידעס גייען נאָך אין שול,
 אַלטע זיידעס זיינען אַלץ נאָך זיידעס,
 ווערן קינדער דור, — ווערן טאַטעס דור,
 ווילט זיך שוין ניט שילטן און ניט ריידן.

גייט מען שטייל, געבויגן און פארטיפט,
 עס ליגט די שור ביז אַלע ווענט פאַרזונקען.

קומט אָן, און ס'יאָגט, ס'טראָגט פון קאַלעקטיוו
אַ פּוֹלע פּוֹר מיט פּייערדיקע יונגען.

מיט פעט פארברענטע ברוינע הענט,
מיט בראָנזענע און אָפּגעברענטע נאַקנס:
— גוט שאַבעס! זיידעס, — ניט דערקענט? ..
— כאַטש שעמען זיך האָט איר געדאַרפט, לאידאַקעס!

און ס'פליט די פּוֹר, די גאַס ווערט דול,
אַ הויב די בייטש, אַ פּאַך אַ פּיף, פאַרפּלויגן.
גייען זיידעס שטילערהייט אין שול
מיט שווערע און אַראָפּגעלאָזטע אויגן ...

איזי כאַריק

אף יידישע פעלדער

טרוקענע ליימיקע נאַקעטע ווייטן,
ערגעץ קיין טייכל,
קיין בוימל,
קיין טויב.
היציקע ווינטן צעפאַטלטע רייטן,
אף רויכיקע זיילן צעוויכערטן שטויב.

צענדליקער יאָר מיט פארטרויערטע אויגן
נאָך אַקער געבענקט, ווי מע בענקט נאָך אַ מאָן.
מיט ברוסטן פאַרדאַרטע גענערט און געזויגן
נאָר ביטערע ריטער פון האַרטן בוריאָן

איצט וואַרט איר זיידענע פּראַנזן פון פּראַסע,
עס כאַלעמט אייך ווייץ מיט געקרויזלטן קאַפּ

איצט וואָרט איר אף זילבערנעם קוש פון אַ קאַסע,
אף שיקערן פאל פון אַ בייכיקן סנאַפּ.

מע וועט נאָך,

מע וועט אייער פרייד נאָך געניסן,

איך זע דאָס,

איך פיל דאָס,

איך ווייס.

נאָר יאָרן און יאָרן פאר יעטווידער ביסן,

באַצאָלן מע וועט אייך מיט ביטערן שווייס

טרוקענע, שטייניקע, נאַקעטע ווייטן,

ערגעץ קיין טייכל,

קיין בוימל,

קיין טויב

היציקע ווינטן צעפאַטלטע רייטן

אף רויכיקע זיילן צעוויכערטן שטויב.

כאים גילדין

אין פעלד

עס טוידען זיך פעלדער מיט זיידענע רוישן,

פלאַפּלען פאַרכאַלעמט אין ראָזלעכער פרי

און צערטלעך זיי וויגן אף גאַלדענע שויסן

געקרויזלטן ערשטלינג פון פויערשער מי.

די ערד האָט צעעפנט די טויאיקע ליפן,

עס שפרייט זיך איר אָטעם, ווי שלייערן רויך.

מיט גאַלדענעם מאַבל דוויך ראָזלעכע זיפן

פארטרונקען דעם סטעפּ האָט די לויטערע הויך.

ווי לאַנג ערשט, ווי לאַנג אַז געהערשט האָט דאָ ווי אַנגעל
עס סטאַרטשען נאָך ביינער פון ערדישער טיף.
איצט דרעשט אַ מאַשין די געראַטענע זאַנגען
— פון יונגען, פון יידישן מי — קאַלעקטיוו

אין סטעפּ נאָר אַ גרויסער באַראַק, ווי אַ טרונע,
נאָך זעלטן צו זאָט אַ פאַרדארט שטי 5 ברויט.
נאָר זאַפטיקע זאַנגען פון יונגער קאַמונע
פארבליען שוין גאַלדיק די שלאַכן פון נויט.

עס סוידען זיך פעלדער מיט זיידענע רוישן
פארטרויען דעם ווינטל די סטעפישע רייד,
און צערטלעך זיי וויגן אף גאַלדענע שויסן
פאַר נאָענטן מאַרגן אַ דופטיקע פרייד.

כאים גילדין

פאַקט מען פון וואַגאַנעס

(פון „כערסאָנער פעלדער“)

1. באַ דער באַן

אף כערסאָנער פעלדער צו דער באַן כערסאָנער,
זיינען אַנגעקומען פריילעכע וואַגאַנעס.
כעוורע — קיעווער, פאַדאַלער און וואַלינער,
זיינען אף די פעלדער קאַמונקעסווייז געקומען.
איז אַ נאַכט אין דרויסן אַ הילכיקע אַ קאַלטע,
ברענט מען נאָך אַ קלאַץ און נאָך אַ קלאַץ און נאָך אַ קלאַץ
צעשפאַלט מען.
און באַ פייערן צעבינדט מען אַ קלימיק נאָך אַ קלימיק

און מע אַכלט, און מע פלאַפלט, און מע וואַרט אָפּ ביז באַגינען
 און באַגינען זיינען העלער אָף די פעלדער אַלע וועגן,
 און באַגינען פאַקט מען פון וואַגאַנעס אָף די וועגלעך.
 זיינען וועגן אונטער רעדער שטויביק, זיינען וועגן זאַמדיק.
 קאָט ען כעוורע מיט געלעכטערס, קאָטען מיט געזאַנגען.
 קומען גייערס אָף די וועגן, קומען גייערס אָנעט,
 — העי! עס איז נאָך ווייט ביז דאָרטן?
 — העי! עס איז נאָך ווייט פון דאַנען?

יאַטערט זיך שוין זון אין מיזרעך, לויפן פערד און רעדער,
 איז גוט אזוי, איז ליב אזוי מיט כעוורע אָף די וועגלעך.

2. אָף פעלדער

מיר הערשקעס, מיר ראַכקעס, מיר יאַנקלעך, מיר דינקעס —
 איין הייסע, איין שטייפע געזינדל.
 אָף פעלדער, צווישן פעקלעך און זעקלעך און קלימקעס,
 איז פרייער, און ליבער און גרינגער.
 קומען פרישע באַגינענס, קומען אַוונטן מאַטע,
 זיינען מוטיק קאַמונקעס מיט יאַטן.
 מיידלעך מיט יינגלעך און יינגלעך מיט מיידלעך,
 איז וואַרעם און פראַסט, און ס'איז היימלעך.
 איז גוט אין די מידע און פרייע פאַרנאַכטן
 פון שמוציקע שטעטלעך אַ טראַכט טאַן:
 דאָרט הענדלער און טענדלער און מעקלער און שווינדלער,
 און דאָ — פרייד און געזאַנג און דאָ אַרבעט.
 אָף פעלדער כערסאַנער איז היינט אונז באַשערט דאָ
 צעצינדן אַ פייער די ערשטע.
 מיר הערשקעס, מיר ראַכקעס, מיר יאַנקלעך. מיר דינקעס,
 מיר וועלן דעם פייער צעצינדן.

3. באַ דער אַרבעט

קלינגען בוקערס אָף די פעלדער, קלינגען העק און זעגן,
קלינגען שטימען אָף די פעלדער פריילעכע און דרייסטע.

מיט יעדן טאָג

מיט יעדער שאַ

מיט יעדער רעגע,

ווערט די ארבעט באַ אונז ליבער, ווערט דער אימפעט — הייסער
באַרוועס, הויל מיט ברוינע האַלדז און נאַקנס,
מיט לייבער שטאַלענע, פאַרלאַפענע מיט שווייס,
לערנען זיך אַוורעמלעך נאָכן אַקער
און דינקעס לערנען זיך צעבראַגען און פאַרזייען.
און מעג שוין בליצן, מעג שוין דונערן און בראַטן;
מעג פאַרסטאַלען און פאַרסאַרפען היינט די זון.

כעוורע שוויצן,

כעוורע סאַפען,

כעוורע כאַפן קוים דעם אַטעם;

כעוורע מוזן זיך דערלערנען ביזן גרונט.

4. אַ בריוו קיין כאַרקאָוו

איז ווייניק דאָ פאַר כעוורע אָף די פעלדער הייער;
זיינען כעוורע אָף די פעלדער אונטער בלויע הימלען.
האַט מען פאַר אַ קלוב שוין אויסגערייניקט אַ געביידע
מיט א יונגן מיט א פריילעכן געפילדער.

און אַ בריוול האַט מען אָפגעשיקט קיין כאַרקאָוו

אין צ. ק. פון ל. ק. י. פ. אַזוי:

„מיר זיינען דאָ אָף פעלדער יונגער, האַסטיקער און האַרטער

„כיר זיינען אַ קאַמונקע — איינס און איינס.

„האַבן מיר אָף פעלדער שוין צעאַקערט און פאַרזייעט,

„איז שוין ארבעט ווייניקער אָף פעלדער אונז פאַרבליבן.

„האָבן מיר אַ קלוב פאר זיך שוין אויסגעראַמט און אויס-
גערייניקט.

„און באַפּוצט אים, און באַמאַלט אים, און באַשריבן.
„און אלץ שוין צוגעגרייט, און אלץ שוין איינגעאַרדנט
„קומען מיר אין קלוב די מידע שאַ פאַרבייטן ;
„האָבן מיר ניט ווער ס'זאָל אונז די ערשטע צייט באַזאָרגן
„מיט אַ ביכל, מיט אַ פּאַר פּאַרטערטן, מיט אַ צייטונג.
„ווילן מיר באַ כעוורע כאַרקאָווער איצט בעטן
„זאָלן כעוורע פילן, זאָלן אונז פאַרשטיין,
„און אונז צושיקן אַ צייטונג, און אונז צושיקן אַ פּאַר
פּאַרטערטן.

„מיר זיינען נאָך אף פעלדער יונג, מיר זיינען נאָך געמיין.“
האָבן כעוורע אָפּגעשיקט די בריוו קיין כאַרקאָו
אין צ״ק פון ל. ק. י. פ. אַזוי.
און הייסער זיך גענומען אַף די פעלדער צו דער אַרבעט
צ״ק וועט פילן זיי, צ״ק וועט זיי פאַרשטיין.

כ. וויינער מאַן

בריוו פון פעלדער

אין די אַפרו שאַ די שטיצע
שרייבן כעוורע קאַרטלעך, בריוולעך :
ווער צו אַ טאַטן, ווער צו אַ מאַמען,
ווער צו אַ פריינט און ווער צו אַ כאווער.

שרייבן בריוולעך כעוורע יונגע,
ווי זיי לעבן אין קאַמונקע ;
שרייבן כעוורע אין די קאַרטלעך,
ווי אַף פעלדער גייט די ארבעט.

אין די אָפּרו שאַ די שטילע
שרייבן כעוורע קאַרטלעך, בריוולעך.
ווער מיט פען און ווער מיט בלייער,
אַט אזוי די כעוורע שרייבן:

און צו א טאַטן שרייבט א מיידל:
„פּאָלג מיד, טאַטע, און גענוג,
„וואַרף אוועק אין מאַרק דאָס קלייטל
„און אף פעלדער קום צו אונז“.

„זאָלסט ניט הערן בייזע קלאַנגען,
„וואָס צעפלאַפּלען אומעטום,
„אז מ'האַט געברענט שוין און געהאַנגען,
„און צעשאַסן אלט און יונג.

„ט'איז באַ אונז שוין הויך צעוואַקסן
„היי און האַבער, ווייץ און גערשטן: —
„דערלאַנגען טוואועס ביז די אקסלען
„גאַנצע שטרעקעס, גאַנצע ווערסטן“.

און א צווייטער יאַט צעשרייט זיך:
„און לייבל הענקעס, וואָס זשע מאַכט?
„מיסכערט ער און האַנדלֶט ווייטער
„מיט א קלייטעלע אין מאַרק?

„כ'ווינטש קיין שלעכטס אים, כ'בין אים אויסן,
„זאָל ער פּאָלגן מיר און אייך —
„פאַר אים איז ערד דער בעסטער אויסוועג,
„אף זיין א יאַט מיט יאַטן גלייך“.

כ. וויינערמאַן

א י נ פ ע ל ד

ליגט אַ זון אַפּן קאַפּ, סמאַליעט אויס מיינע האָר.
און איך פּאָר, און איך פּאָר, און איך פּאָר...
שטופּט דער וואָגן דאָס פּערדל, אַ ראָד נאָך אַ ראָד.
ניט קיין רויך, ניט קיין שפיץ, ניט קיין סימען פּון שטאַט
וואוּ נאָר ס'בלאָנקעט מיין בליק און ס'פאַרקערעוועט
אַנ'אויג —

נעם דעם הימל און זויג, נעם דאָס פּעלד נאָר און זויג!
נרינע זאָנגען ביז קני, רייפע זאָנגען ביז ברוסט
און פאַרגארטלט מיט אַקער-ערד שוואַרצער פּון פּוסט.
נאָך אַ פּאַר צענדליק טעג, נאָך געקרייזטע טעג
און ס'וועט קלינגען אַ פּעלד און ס'וועט ווימלען אַ וועג.
נאָר דערווייל ליגט אַ פּעלד, שלאָגט מיט שטיקלייט און
בריט
נאָר דערווייל וואַרט אַ פּעלד אַף אַ ליד פּון אַ שניט.

י. קאַטעיאַר

ווינטער אין קאַלאָניע

דער סטעפּ האָט אין ווייסן באַצירט זיך,
באַצויגן
און האָט זיך צעפּייפט און צעכליפעט מיט ווינטן
און האָט אונזער יישעוו פאַרווייט און פאַרצויגן
מיט ווייסן געשווילעכץ און שנייאיקע בינטן
קיין וועג ניט, קיין סטעזשקע, קיין קאַץ
פּון אַ שריטן.

אַרום איז דער סטעפּ און מיר אינדערמיטן
און ווארעם איז כאטע, און קינדער זיך
שפּילן.

„צי וועלן היינט, לייבעלע, מאַלן די מילן ?
דער זאַק איז שוין ליידיק, ניטאָ וואָס צו פּיקן
און בריוו פון דער באבען און ענטפער איר
שיקן“.

און טאַטע פארוקט זיינע ברילן אף שטערן:
— לייבל פארגעס ניט דעם „עמעס“ דעם
„שטערן“

און קום ניט צוריק אָנאָם „אידישן פויער“
געזאַגט און געטאַן און די פערדלעך

געפאַיעט.

ס'דאַרף פון דערווייטנס צעטאַנצט זיך אין פלעקן
צעשפּילט זיך מיט מילן, צעטאַנצט זיך מיט
וועגן.

די פּאַסט איז שוין אָפּן, מיין האַנט גיט ארויס
אַ צייטונג, אַ בריוול, פון שטעטל א גרוס.
און ווידער דאָס דאַרף ווערט פארשרומפן פון ווייטן
און פערדלעך דערשמעקן שוין היימישע
פלויטן.

די באבע זי שרייבט אונז פון גרויסע
נאַלאָגן,

אַ יידן פאַרלירן די אַלטע געשעפטן
זי וועט שוין איר טעפעלע יאַרן דערקאַכן
מיט טליענדע קוילן פון האַנדל פארברענטן.
אינדרויסן האָט נאַכט ווי אַ נאשער

געכראָמקעט

דעם שנייאיקן צוקער מיט סקריפנדע שפאנען

א זילבער - געלעכטער צעשיט קאמסאמאלקע,
 א שניי - קויל אין קאפ, און זי ווייסט ניט
 פון וואַנען.
 די זיצונג געענדיקט ... און לידער באַקענטע ...
 אף מאָרגן ז'באַשטימט אַ באַריכט פונם
 צענטר.

ש. לאַפּאַטאַ

בירא-בידזשאן

אַ גרוס אַ שטילן פון דעם לאַנד דעם ווייטן
 טראָגן נאָר דערוויילע רופן און באַריכטן ...
 רייפט ער שטיל דער ערנסט, וואַקסט פון אלע זייטן
 און ער דרינגט אַלץ טיפער אין דער גרעב פון שיכטן.

צאָפן, צאָפן ווייטער, צאָפן ניט גערירטער,
 קוואַלן ניט געצוימטע באַ דעם יאָם דעם גרויסן!
 יאָרן ברענגען צייכנס. צייכנס אומגעריכטע,
 נאָענטע און ווייטע קומען אוף און ברויזן!

אַ גרוס אַ שטילן שיק דעם לאַנד דעם ווייטן!

דער, וואָס האָט נאָר ווערטער, זאָל עס ניט פארמיידן!

ד. האַפּשטיין

דער אירישער איינארדענונג
אין ראטנפארבאנד.

* * *

מיין ליד — מיין גליקלעכער שוידער
פאר נאָענט, פאר ווייט און פאר פרעמד,
גאָלדענע זאנגען זיך הוידען —
מידקייט פון אייזערנע הענט.

וואויל איז צו אָפּברענגען צינזן
א פויער פון אייגענעם לאַנד —
פון גאָלדענעם ברויט און פון גרינסן,
פון פולער, פון אָפּענער האַנט

זאָלן געשוירענע וואָלן
קלאָר זיין און ווייך און געדיכט —
זאָלן זיך זאָפטיקע טאָלן
בענטשן מיט אַקסן און פיד.

זאָלן אין פריילינג די שלאַקסן
אָנטרינקען גרונטן ביז זאט —
זאָלן זיך ביימער צעוואַקסן
מיט צווייג און מיט פרוכטבארן בלאַט.

זאָלן שוין קינדער זיין ניכטער
פון גיפטיקן ביטער-געטראַנק.
זאָלן שוין שרעק און פארניכטונג,
אויסגעמעקט זיין פון געדאנק.

ש. האַל קין

פון דער באלאדע :
 „אין אנהויב פון צייט“

א ב ר י ו ו ל

האָט לייבקע פון טאַטן באקומען אַ בריוול :
 — לייבקע, מיין לייבקעלע, — זון מיינער, ליבער —
 ריישיס, זיי וויסן, אַז איך און די מאַמע
 זיינען געזונט און מע אַרבעט צוזאַמען.
 איך — באַ דער ערד. די מאַמע — באַ אויפעס —
 זון, ס'א באַשרייבונג! אוי, זון, ס'איז אַ מויפעס —
 אז איך — אז א מעקלער, מיט טילים, האַוודאַלעס, —
 זאָל נעמען און וואַרפן דעם מאַרק און דעם פּאַלעש ;
 דעם זיידענעם גאַרטל און ס'היטל פון סאַמעט, —
 און לערנען זיך שפּאַנען אן אָגער אין כאַמוט!

און לערנען זיך האַלטן דעם אַקער פאַרגריפל!
 לייבקע, מיין לייבקעלע — זון מיינער, ליבער —
 עלטער געוועזן די ערשטע פּאַר יאָרן ...
 פינגער — אין בלאַטערס, צעשטאַכן פון דאָרן.
 פּאַנעם געשיילט זיך פון דאָרשטיקע ווינטן,
 אויגן פון שטויבן צעטרערט און צעפינטלט.

אוי, ריידעוודיק זיינען די פעלדער אום זומער
 נאָר איך בין אַף פעלדער געקומען אַ שטומער ...

אַ שטומער געאַקערט, אַ שטומער געדראַשן
 אַ, זון מיין! די ערד האָט איר אייגענעם לאַשן
 כילעבן! זי טיילט זיך מיט פויערשע זאָרגן.
 כילעבן! זי זאָגט אים פאַרטאָג: א גוט-מאָרגן.

מ. פינטשעווסקי

פוערשע ליבע-לידער

זי האָט געפאַשעט אירע ביקלעך
 און האָט יאַשטשערקעס געפאַנגען.
 און די ביקלעך, אוי די ביקלעך,
 זיינען ערגעץ - וואו פארגאנגען.
 גייט איר נאָך דער ווילדער יאַשקע
 אין די אַזעסדיקע ברויטן.
 — פאר די ביקלעך, פאר די ביקלעך
 וועט דער טאַטע וועלן טויטן.
 און זי גייט און ער נאָך אונטן,
 אַוונט פאַלט אף פעלד און כאַטעס
 און עס טוט אין אים א סאַרפע
 און א ברי אים אין די פיאַטעס
 און זי פירט אים, ווייטער, ווייטער
 און זי וויגט אין גאַנג די אַקסל —
 יאַשקען דאַכט: זי איז אַ שייטער
 און דער שייטער ווערט צעוואַקסן.
 אָט - אָט פאַלט ער, יאַשקע פאַלט
 אָט - אָט פאַלט ער אינם שייטער.
 עס צעטונקלט, עס צעשטראַלט אים,
 עס פאַרגאַנצט אים, עס צעבייט אים.
 און ער כאַפט ארום דאָס מיידל
 און מיט פייער - ווערטער שטיקט זיך:
 „ טויזנט, טויזנט וועל איך געבן,
 „ אַ, דיין טאַטן טויזנט ביקלעך!“

5. קוויטקאָ

אינהאלט - פארצייכעניש

זייט

א פאר ווערטער 5

נויט און קאמף

- מ. ווינטשעווסקי. אין רעגן, אין ווינט און אין קעלט 9
- א. רייזין, אָרעמעס לעבן 10
- י. ל. פערעץ, דריי נייטאָרנס 11
- מ. ראָזענפעלד, מיין רוע - פלאַץ 12
- י. פ. פערעץ, באַ דעם פרעמדן כּופּע־קלייד 13
- טאָמאַס הוד, די ליר וועגן העמד 20
- מ. ראָזענפעלד, צו א באַרוועס מיידעלע 23
- מ. האַלפּערין, דער גאַסן - פּויקער 25
- מ. לייב, די ווינטער - נויט 27
- " דער גאַנעו 28
- כ. איילאנד, פון אלע טעג 29
- ד. קאסעל, די פּאַבריק 31
- ד. איינהארן, קוימען, הויכער קוימען 32
- א. רייזין, אין דער ווייט 33
- י. באָושאָווער, צום שקלאַף 34
- א. רייזין, פּייגל 35
- " דער דערוואַרטער טאָג 36
- " * * * 37
- " די וואַנט 38
- י. באָושאָווער, אַ געזאַנג צום פּאַלק 39
- " דער פּרייהייטס - קעמפּער 41
- מ. ווינטשעווסקי, צו מינע ברידער 42
- " קאַמף - געזאַנג 44
- " דער פּרייהייט - גייסט 45
- מ. קולבאַק, אין פּאַבריק 46
- גערשוני, דער צעשמעטערטער יאם - צוים 47
- פ. קוויטקאָ, דאָס יאר 1905 56
- פ. טיטשינא, מיקיטא דער גאַרבער 59

- ה. ליידיק, טורמע - לידער 61.
 „ אף די וועגן סיבירער 63
 ה. ליידיק, אין שניי 66.
 פ. יאקובאוויטש, ליד פון קאטארוזשניקעס 68.

מוט און קאמף

- א. שווארצמאן, עס פלאקערן פאָנען 71.
 וו. מאיאקאווסקי, פעוואַל 72.
 א. שווארצמאן, דער סוינע באַ די טויערן 76.
 „ אין אויפשטאַנד 77.
 ד. האָפּשטיין, פּראָצעסיע 78.
 פ. טישטינא, אָפן פּלאַץ, וואס נעבן קלויסטער 79.
 ד. האָפּשטיין, אָקטיאבר 80.
 ז. קוויטקא, יאַנטעוו 83.
 „ אין רוטן שטורעם 84.
 א. קושניראָוו, ראָסיאַ 97.
 פ. מאַרקיטש, דער פּאָן - טרעגער 98.
 ל. רעזניק, בראָנעוויק „געוויטער“ 100.
 ע. פּינגבערג, באַם דינער 102.
 אי. פעפער, אַלי בען 107.
 ל. קוויטקא, יוינע לייטע 113.
 אי. פעפער, יאַטן 123.
 א. קושניראָוו, ווענט 133.
 „ עקראַן 134.
 מ. שאַפּירא, אַזוי פאַרשניידט זיך וועג אין פעלדער 135.
 אי. כאַריק, מינסקער בלאטעס 142.
 א. קאהאַן, טריפּאָליע 155.
 אי. פעפער, צום ניינטן יאנוואר 166.
 ע. ווערהאַרן, דער טריבון 167.
 אי. פעפער, איליטש 169.
 א. בעזימענסקי, פאַרטייבילעט 170.
 מ. כאַשטשעוואַצקי, אין א ווינטער נאַכט 172.
 אי. כאַריק, היינט וועט קיינער נישט פאלן 173.
 א. קושניראָוו, אף שווערער שוועל 174.
 א. בעזימענסקי, לעגינס קאמף - ליד 175.
 וו. מאיאקאווסקי, נין ! 177.
 ג. טיכאָנאוּ, סאַמי 178.
 ז. קוויטקא, היבן מיר אויף אַנטקעגן א שטיין 182.
 אי. פעפער, רויטע ארמיי 182.
 „ דער היטער 183.
 כאַנע לעוויין, פראנט 184.

186. קוויטקא. רויטע אַרמיי
187. מאַרש - ליר
- ד. בעדני. רויטער פּריזיוו
188. קוויטקא. דאס ליר פון 8 - טן מאַרט
189. כאַנע לעווין. צושטייער
190. לענינס בילד האָב איך
191. אי. כאַריק. פּערלאַשען
192. מ. כאַשטשעוואַצקי. 1871—III—18
193. קוויטקא. קאָמיוג - מאַי
194. ע. פינינבערג. 1 - טער מאַי
195. כ. גילדין. פייקלעט, פויקן
196. מ. כאַשטשעוואַצקי. דערשטיקט איז ליי - טשאַן - טשאַאַ
197. אי. פּעפּער. קאָמי גישער גאַנג
198. ר. פיש. ריווקע קאָמיוגיסטקע
199. אי. כאַריק. ענגעל
200. י. ראַבין. קאָמיוגיסט

אויפֿן

205. קוויטקא. ווי שיין דערביי זיין
206. " " צו אַלדי גוטע יאר
207. כ. גילדין. אין שייער פון צוקונפט
209. ש. האַלקין. פון דער פּאָעמע „זיבן“
211. מ. טייף. פּאַבריק - ליריק
218. כאַנע לעווין. פארשפּעטיקט
220. מ. כאַשטשעוואַצקי. אין דרוקעריי
221. מ. שטורמאַן. אַזוינע קליינינקע
222. י. זעלדין. בוינע
- אי. פּעפּער (1) האָט לענין געזאגט
234. " (2) ערשטע ליר פון די בויער
235. " (3) צווייטע ליר פון די בויער
236. " (4) דאָס ליר וועגן די הענט
237. " (5) קלינגען גלעקער
237. " (6) רוט דער האַמער
238. " (7) קומען טעג אַף טייכן
239. " (8) שיפן
240. " (9) איבער פעלזן האַרבאַטע
240. " (10) הונדערטער זאוואָדן
241. א. פּיאַטיגאַרסקע. דריי
242. כאַנע לעווין. באַבעלעך און אינטערנאַציאָנאַל
246. אי. פּעפּער. מיינ שטעטל
248. אי. כאַריק. אין שנייען
- 256.

266	כ. גילדין, רוישיקע זאנגען.
278	ל. קוויטקא, הירשקע ביק.
281	צום פויער
282	פ. מאַרקיש. ניט געדאָגעט
300	אי. מעפער. סגאַפעס
303	אי. כאַריק. פון דער פאַעמע „ברויט“
306	כ. גילדין. אָף ייִדישע פעלדער
307	„ אין פעלד
308	כ. וויינערמאַן. פאַקט מען וואַגאַגעס
311	„ בריוו פון פעלדער
313	מ. אבארבאנעל. סטעפ - מאַטיוון
314	י. קאָטליאַר. אין פעלד
314	ש. לאַפּאַטא. ווינטער אין קאלאניע
316	ד. האַפּשטיין. ביראָ - בירזשאַן
317	ש. האַלקיין. מיין ליר, מיין גליקזעכער שוידער
318	מ. פּינטשעווסקי. אַ בריוו'ל
319	ל. קוויטקא. פויערשע ליבע - לירער